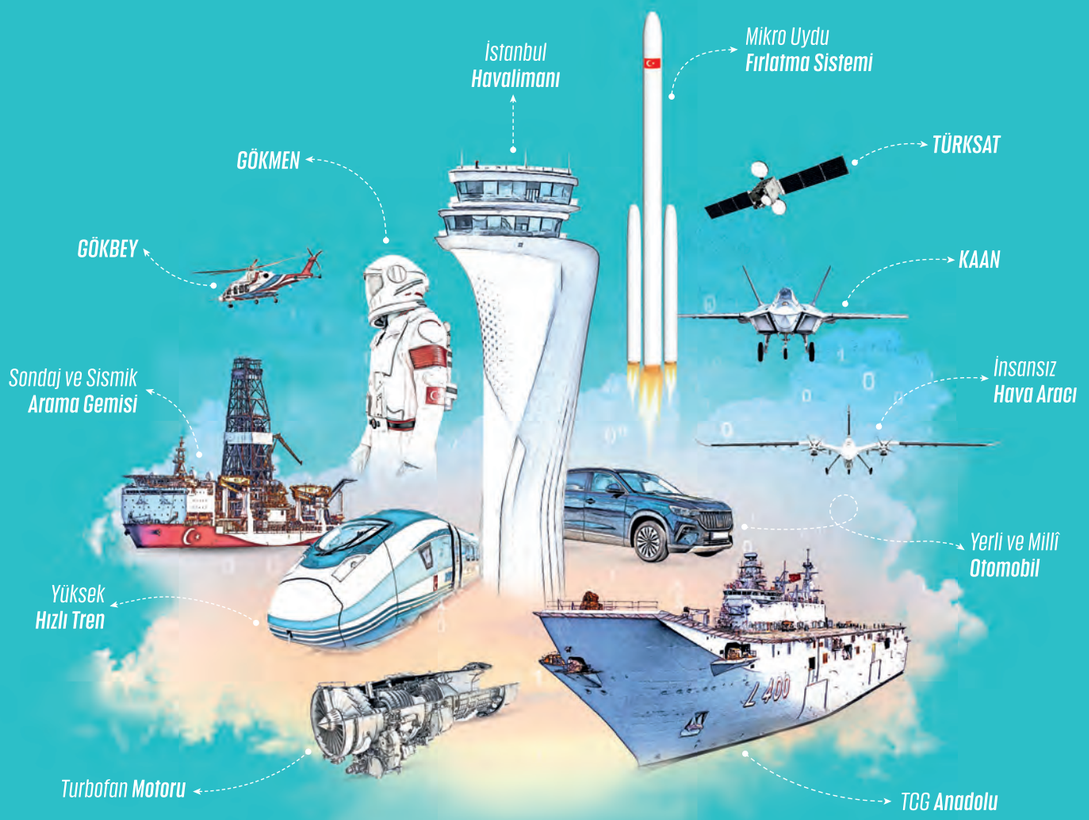
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-6235-9

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

GAZETECİLİK ALANI
HABER FOTOĞRAFÇILIĞI
DERS MATERYALİ 10

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ | GAZETECİLİK ALANI

HABER FOTOĞRAFÇILIĞI

10 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GAZETECİLİK ALANI

HABER FOTOĞRAFÇILIĞI

DERS MATERYALİ

10

YAZARLAR

Ayhan SARIKAYA
Hülya BAYRAKDAR
Melek DEMİRBAŞ DAŞ

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI .....: 7961
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ .....: 1889

Her hakkı saklıdır ve Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı	Yusuf YAĞDIRAN
Program Geliştirme Uzmanı	Mine ERÇİN
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	Filiz İSNAÇ
Rehberlik ve Gelişim Uzmanı	Özge ÇEVİK
Görsel Tasarım Uzmanı	Bülent ATİKER

ISBN: 978-975-11-6235-9

Milli Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

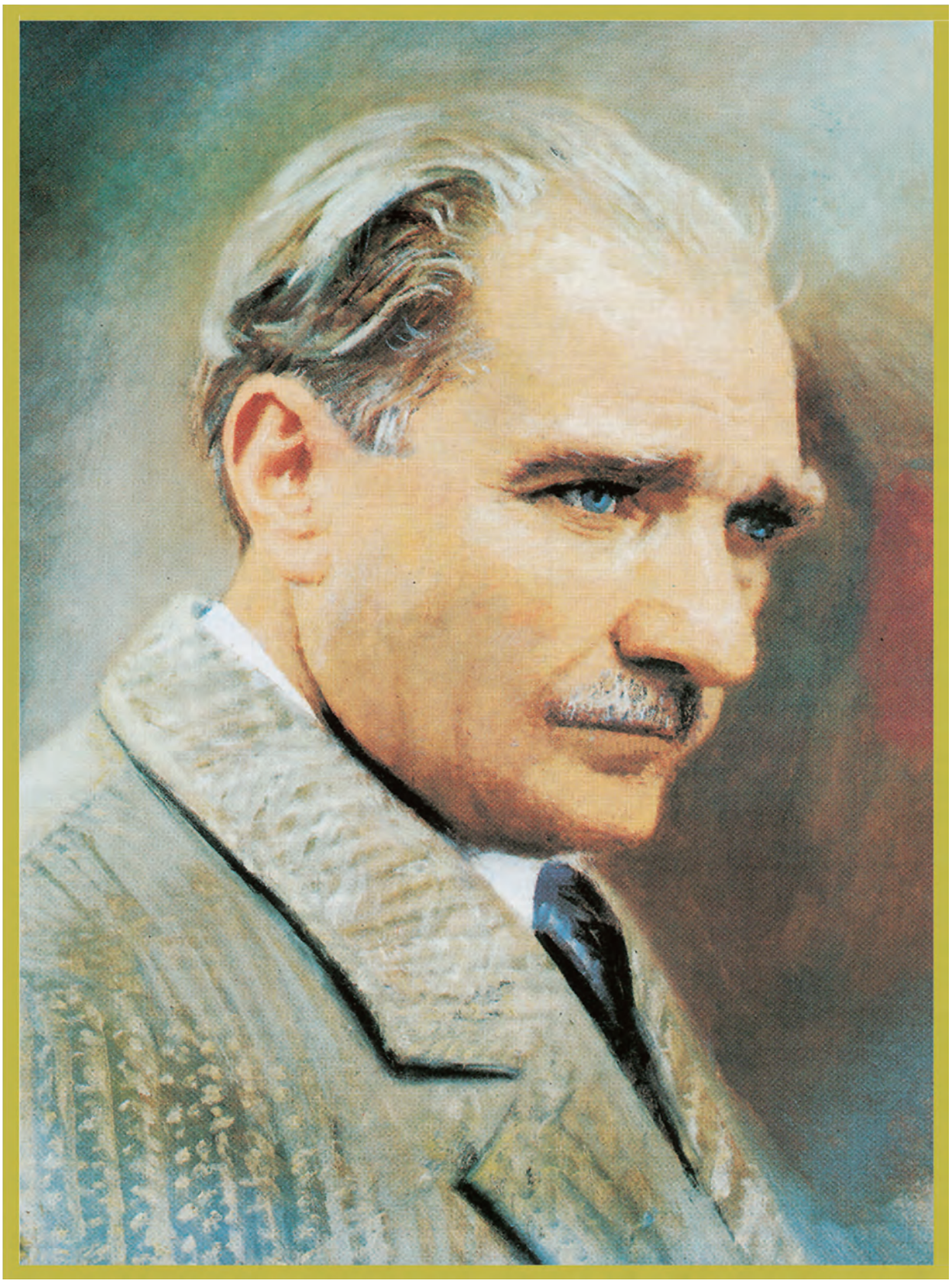
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

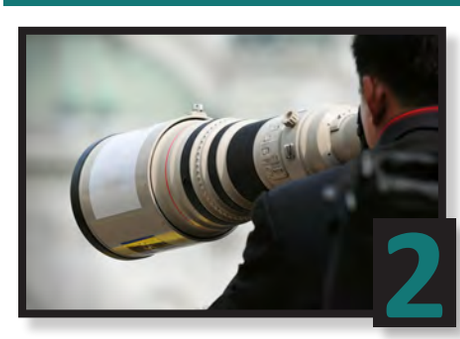
DERS MATERYALİNİN TANITIMI	**12**

ÖĞRENME BİRİMİ 1: HABERDE FOTOĞRAF KULLANIMI

1. HABERDE FOTOĞRAF KULLANIMI	**16**
1.1. Haber Fotoğrafçılığı	16
1.1.1. Haber Fotoğrafçılığının Farklılıkları	17
1.1.2. Haber Fotoğrafı	19
1.1.2.1. Haber Fotoğrafının Farklılıkları	20
1.2. Tarihsel Süreç İçerisinde Haber Fotoğrafı	22
1.2.1. Haber Fotoğrafçılığının Dünyadaki Gelişimi	22
1.2.2. Haber Fotoğrafçılığının Türkiye'deki Gelişimi	26
1.2.2.1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Haber Fotoğrafçılığı	26
1.2.2.2. Cumhuriyet Dönemi Haber Fotoğrafçılığı	27
1.3. Haber Fotoğrafının Nitelikleri	29
1.3.1. Düşünsel Bir Ürün Olması	29
1.3.2. Tarihe Tanıklık Etmesi	30
1.3.3. İkna Etme Gücünün Olması	30
1.3.4. Anlık Olması	31
1.3.5. Yazıyla Desteklenmesi	31
1.4. Haber Fotoğrafının Ölçütleri	32
1.4.1. Haber Fotoğrafının Değerini Belirleyen Ölçütler	32
1.5. Dünyanın ve Türkiye'nin Önemli Haber Fotoğrafçıları ve Fotoğrafları	35
1.5.1. Dünyanın Önemli Haber Fotoğrafçıları ve Fotoğrafları	35
1.5.2. Türkiye'nin Önemli Haber Fotoğrafçıları ve Fotoğrafları	43
1.6. Örneklerle Haber Fotoğrafları	49
Okuma Parçası	53
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	58

ÖĞRENME BİRİMİ 2: HABER FOTOĞRAFI ÇEKİMİ

2. HABER FOTOĞRAFI ÇEKİMİ	**62**
2.1. Haber Fotoğrafçılığında Kompozisyonun Önemi	62
2.1.1. Kompozisyon Ögeleri	62
2.2. Haber Fotoğrafında Kompozisyon Oluşturma	63
2.2.1. Sadelik	63
2.2.2. Altın Oran (1/3 Kuralı, Altın Noktalar, Altın Kesim)	66
2.2.3. Yön Kuralı	68

İÇİNDEKİLER

2.2.4. Güçlü Bir İlgi Merkezi	69
2.2.5. Bilinçli Çerçeveleme	70
2.2.6. Seçici Netlik ile Vurgu Katmak	72
2.2.7. Çizgiler ve Diğer Grafik Ögeler	73
2.2.8. Perspektif (Derinlik)	76
2.2.9. Doku	78
2.2.10. Ritim	78
2.2.11. Kontrast	80
2.3. Fotoğrafta Işık	82
2.3.1. Işık Kaynakları	83
2.3.2. Işığın Özellikleri	84
2.3.2.1. Işığın Yoğunluğu - Miktarı	85
2.3.2.2. Işığın Yönü	86
2.3.2.3. Işığın Rengi	93
2.3.3. Işığın Hâlleri	98
2.3.3.1. Doğrudan Işık	98
2.3.3.2. Yansıyan Işık	98
2.3.3.3. Süzülen (Yaygın) Işık	99
2.4. Işığa Göre Fotoğraf Çekme	99
2.4.1. Işık Ölçüm Modları	100
2.4.1.1. Genel-Ortalama- Değerlendirmeli-Parçalı Ölçüm	100
2.4.1.2. Merkez Ağırlıklı Ölçüm	100
2.4.1.3. Nokta (Spot) Ölçüm	101
2.4.2. Poz Telafisi	101
2.4.3. Haber Fotoğrafçılığında kullanılan Işık Kaynakları	102
2.4.3.1. Güneş Işığı	102
2.4.3.2. Yapay Işık Kaynakları	102
2.4.4. İç Mekânda Yapılan Çekimler	104
2.4.5. Dış Mekânda Yapılan Çekimler	107
2.4.6. Gece Çekimleri	109
2.5. Çekim Teknikleri ve Farklı Tekniklerle Fotoğraf Çekme	113
2.5.1. Panning (Çevrinme, Kaydırma) Tekniği	113
2.5.2. Zoom In-Zoom Out (Optik Kaydırma) Tekniği	115
2.5.3. Sanal Hareket (Durağan Nesne-Hareketli Makine) Tekniği	116
2.5.4. Hareketli Bir Konuyu Lekeli Görüntü Hâline Getirme Tekniği	117

İÇİNDEKİLER

2.5.5. Işıkla Boyama Tekniği	118
2.5.6. Uzun Pozlama Tekniği	119
2.5.7. Hareketi Dondurma (Hareketin Duruk Gösterimi) Tekniği	120
2.5.8. Alan Derinliği Tekniği	122
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	124

ÖĞRENME BİRİMİ 3: HABER FOTOĞRAFI SEÇİMİ

3. HABER FOTOĞRAFI SEÇİMİ	**128**
3.1. Fotoğrafın Habere Uygunluğu	129
3.2. Haber Fotoğrafının Teknik Açıdan Değerlendirilmesi	134
3.2.1. Kadraj	134
3.2.2. Çerçeveleme Ölçekleri (Çekim Ölçekleri)	135
3.2.3. Kritik An - "O An"	143
3.2.4. Altın Kesim (Altın Oran)	144
3.2.5. Pozlama	145
3.2.6. Netlik	146
3.3. Haber Fotoğrafının İçeriksel Açıdan Değerlendirilmesi	147
3.3.1. Haber Fotoğrafının Etik Açıdan Değerlendirilmesi	147
3.3.2. Haber Fotoğrafının Yayın Politikası ve Yayın Kimliği Açısından Değerlendirilmesi	149
3.3.3. Haber Fotoğrafının Anlamsal Çözümlemesi	150
3.3.3.1. Haber Fotoğrafını Okuma ve Yorumlama	151
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	158
CEVAP ANAHTARI	160
KAYNAKÇA	161
GENEL AĞ KAYNAKÇASI	162

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme biriminin konu başlıklarını gösterir.

Öğrenme biriminin temel kavramlarını gösterir.

Öğrenme biriminde neler öğrenileceğini gösterir.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Hazırlık çalışmalarını gösterir.

Konu başlığını gösterir.

Konu anlatımını gösterir.

Etkinlik alanını gösterir.

Uygulama alanını gösterir.

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

1.1.2. Haber Fotoğrafı

Olayla ilgili görsel bilgi aktaran ve haber metniyle birlikte kullanılan fotoğraflara **haber fotoğrafı** denir. Başka bir ifadeyle haber fotoğrafları; fotoğraf makinesi, fotoğrafı çeken kişi, fotoğrafın yayımlandığı ortam, yayın sahibi, fotoğrafın yayımlanabilirliğine karar veren editör ve kurumun yayın politikası bağlamında üretilen ve topluma sunulup okur tarafından tüketilen göstergelerdir. Haber fotoğrafı; okurun haberle ilgili öğrenmek istediklerini görsel olarak sunmak, olay ile ilgili görüntülü bilgi aktarmak, haberi fotoğraflarla özetlemek ve desteklemek amacıyla kullanılır. Fotoğraf, haberle birlikte düşünülmesi ve değerlendirilmesi gereken bir hususttur. Çünkü insanlar sadece metne dayalı bir okuma yerine, fotoğraflarla desteklenen bir metni okumayı tercih etmektedir. Bu nedenle "habere göre fotoğraf" ilkesinden hareketle haber, mümkün olduğu kadar en uygun fotoğrafla desteklenerek verilir.

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf, haber metnine görsellik katarak haberin daha kolay algılanmasını sağlar. İnsanlar çevresindekilerin yüzde 78'ini görerek, yüzde 13'ünü duyarak, yüzde 3'ünü dokunarak, yüzde 3'ünü koklayarak, yüzde 3'ünü de tadına bakarak algılamaktadır.

Bir bilgi, belge ve gerçeklik olarak fotoğraf, kişilerin yaptıkları işi veya haberde yakalamaya çalışmalıdır. Her haber fotoğrafının bir anlamı olmalıdır. Bu, fotoğ anlamak için insanların hikâyeyi okumasına gerek kalmaması, her şeyin açıkça a gelir. İyi bir haber fotoğrafı, ortamdaki duygusallığı ve yaşanmışlıkları aktar yakından seyrettirir. Bu sebeple fotoğraf, bir iletideki en önemli unsur olara gazete veya dergi ele alınıp sayfaları çevrildiğinde başlıklarla birlikte dikkati çeken ilk unsur fotoğraflar olmaktadır. Kullanılan bu fotoğraflar; haberi evrensel kılma, tamamlama, saklama, kanıtlama, anlatma, daha etkili kılma ve haberin seçiciliğini artırma gibi görevler üstlenmektedir (Görsel 1.5,1.6).

Haber fotoğrafının birincil işlevi ve temel hedefi, yaşanan gerçekleri yansıtmaktır. Ne var ki haber fotoğrafları, her zaman salt gerçeğin ispatı niteliğinde olmayabilir. Bazen bilinçli olarak medya kuruluşları tarafından dayatılan bir söyleme sahip olarak tasarlanabilir. Verilmek istenilen mesaj, istenilen yönde değiştirilebilir ya da çarpıtılabilir. Bu süreçte bireylerin algısında, duygu ve düşüncelerinde bir kanı oluşturulup davranış değişikliğine girmeleri hedeflenir.

BİLGİ KUTUSU

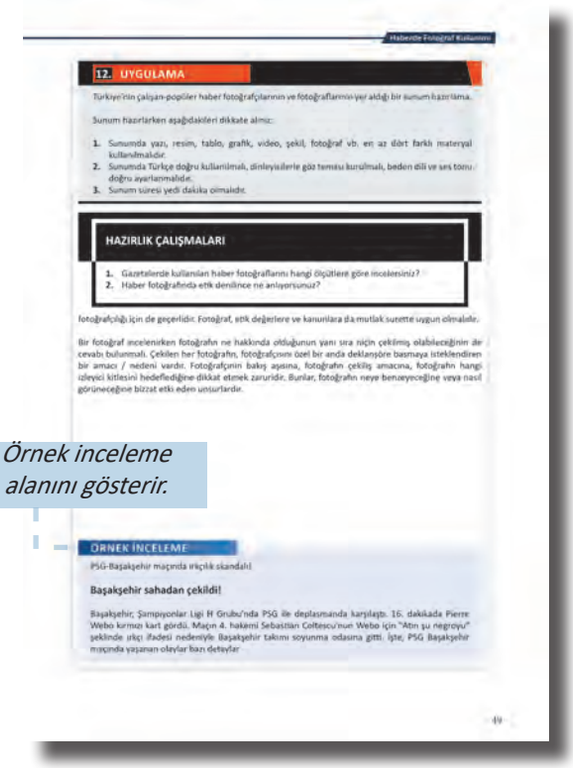
Haberi görsel olarak anlatabilmek çok önemlidir. Çünkü insan hafızası gördüklerinin yüzde 40'ını, duyduklarının ise yüzde 20'sini muhafaza edebilmektedir.

Görsel 1.5: Haber fotoğrafı

Görsel 1.6: Haber fotoğrafı

19

Bilgi kutusu alanını gösterir.

12. UYGULAMA

Türkiye'nin çalışan-popüler haber fotoğrafçılarının ve fotoğraflarının yer aldığı bir sunum hazırlama.

Sunum hazırlarken aşağıdakileri dikkate alınız:

1. Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az dört farklı materyal kullanılmalıdır.
2. Sunumda Türkçe doğru kullanılmalı, dinleyicilerle göz teması kurulmalı, beden dili ve ses tonu doğru ayarlanmalıdır.
3. Sunum süresi yedi dakika olmalıdır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Gazetelerde kullanılan haber fotoğraflarını hangi ölçütlere göre incelersiniz?
2. Haber fotoğrafında etik denilince ne anlıyorsunuz?

fotoğrafçılığı için de geçerlidir. Fotoğraf, etik değerlere ve kanunlara da mutlak suretle uygun olmalıdır.

Bir fotoğraf incelenirken fotoğrafın ne hakkında olduğunun yanı sıra niçin çekilmiş olabileceğinin de cevabı bulunmalı. Çekilen her fotoğrafın, fotoğrafçısının özel bir anda deklanşöre basmaya isteklendiren bir amacı / nedeni vardır. Fotoğrafçının bakış açısına, fotoğrafın çekiliş amacına, fotoğrafın hangi izleyici kitlesini hedeflediğine dikkat etmek zaruridir. Bunlar, fotoğrafın neye benzeyeceğine veya nasıl görüneceğine bizzat etki eden unsurlardır.

Örnek inceleme alanını gösterir.

ÖRNEK İNCELEME

PSG-Başakşehir maçında ırkçılık skandalı!

Başakşehir sahadan çekildi!

Başakşehir, Şampiyonlar Ligi H Grubu'nda PSG ile deplasmanda karşılaştı. 16. dakikada Pierre Webo kırmızı kart gördü. Maçın 4. hakemi Sebastian Coltescu'nun Webo için "Atın şu negroyu" şeklinde ırkçı ifadesi nedeniyle Başakşehir takımı soyunma odasına gitti. İşte; PSG Başakşehir maçında yaşanan olaylar bazı detaylar

49

Ölçme ve değerlendirme alanını gösterir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( ) Haber fotoğrafı, fotomuhabirliğin temel formülü olan "5N1K" ilkesi uyarınca çekilmelidir.
2. ( ) Ortamdaki duygusallıklar ve yaşanmışlıklar özel hayata girdiği için bunların fotoğrafa yansıtılmaması gerekir.
3. ( ) Bütün fotoğrafçılık türleri, üretildiği yönünü ve kullanıldığı alan bakımından aynı özelliklere sahiptir.
4. ( ) Bireyi yalnızca onun yaşarmışa gitmeyeyle başarı başlık bir güç, kazanmıştır.
5. ( ) 1947 yılında kurulan Magnum Fotoğraf Ajansı günümüze kadar sadece sürdürmüştür.
6. ( ) Haber fotoğrafı, her türlü bilgiyi açık şekilde verdiği için ajansa yardımcı destekleyici görevi yerine getirir.
7. ( ) Insanların kimlik ve özelliklerini yansıtan fotoğraflar yerleşiktir ve değişmez.
8. ( ) Alfred Eisenstaedt, Paper fotoğrafçılığının kurucu olarak nitelendirilir.
9. ( ) Margaret Bourke-White, Mohandas K. Gandhi'ye yapılan kimlik dışı tutuklama sadece birkaç saat önce sansürü nedeniyle yayınlayamıştır.
10. ( ) Elliott Erlinman, özellikle Kore Savaşı sırasında yaptığı farklı çalışmalarıyla tanınmaktadır.
11. ( ) Bir fotoğrafın insanlarında haberin olarak daha iyi yansıtılması noktasında etkili olmaktadır ancak ajansın aksiyon etkili olmaz.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

12. Haberin görsel unsurlarından ..... fotoğraflarını haber bütünün en yaygın kullanımıdır.
13. Türkiye'de kaliteli fotoğraf kullanımıyla yaygınlaşmış ve etkileşimi kazanmıştır ..... dergisi olmuştur.
14. ..... görev yaptığı dönemde dünyadaki önemli olayların cereyanıyla başarılı fotoğraflarıyla haşarmıştır.
15. Kolombiya Üniversitesi Gazetecilik Okulu kurucusu ..... adına her yıl dünyanın en yaratıcı gazetecilik ödüllerini vermektedir.
16. ..... Türkiye'nin görsel tarihinin yazılmasında önemli bir boşluğun bir ölçü oluşturmuştur.
17. Haber fotoğrafı ne kadar çok ayrıntı ilgi çekmiyorsa ..... o kadar etkili.
18. 50 yıl önce çektiği fotoğraflarla Kuruluş Meclisi'nin kurulmasını dünyaya anlatan ..... yıllar sonra yine aynı noktada bu eser Kürsüsü'nden konuşacak eserini fotoğraflamıştır.
19. ..... Türk Sinemasının ilk profesyonel kadın yönetmen ve savaş fotoğrafçısıdır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

20. Haber fotoğrafının tarihsiliğini ortaya çıkaran en önemli özellik aşağıdakilerden hangisidir?
A) Kullandığı fotoğraf makinesi
B) Konuyu farklı açılardan çekmesi
C) Düşünce birikimini fotoğrafa yansıtması
D) Çektiği fotoğrafları teknik açıdan kaliteli olması
E) Çektiği fotoğrafları yayımlanabilir olması

21. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafının sahip olması gereken özelliklerden biri değildir?
A) Olayla tarihlik ilişkisi
B) Olay hakkında bilgi vermesi
C) Doğal olmasıdır
D) Hikâyeyi sürdürmesidir
E) Olayın gerçekliğini yansıtmasıdır

22. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi haber fotoğrafçılarından biri değildir?
A) Ahmet İhsan Tokgöz
B) Cemal Göral
C) Hâmi Şahenk
D) Cemal Uşakar
E) Namık Güngör

23. 1948 yılında kurulan, aralarında Ara Güler'in de bulunduğu geniş bir foto muhabiri kadrosu kullanan gazete aşağıdakilerden hangisidir?
A) Hürriyet
B) Milliyet
C) Yeni İstanbul
D) Yakın Doğu
E) Sabah

24. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafının sahip olması gereken niteliklerden biri değildir?
A) Yazıyla desteklenmesi
B) Anlık olması
C) Arşivlenebilir olması
D) Tarihe tanıklık etmesi
E) Bıraktığı etkinin olması

25. "Fotoğraf, güncelliğini yitirmeden yayınlanmalıdır." ifadesi haber fotoğrafının değerini belirleyen hangi ölçüte vurgu yapmaktadır?
A) Etki
B) Çarpıcılık
C) Zamanındalık
D) Dengeli
E) Tutarlılık

26. Özellikle İspanya İç Savaşı'nda yaptığı çalışmalar sonucunda, İngiliz dergisi Picture Post tarafından, 1938 yılında, dünyanın en ünlü savaş fotoğrafçısı ilan edilen kişi aşağıdakilerden hangisidir?
A) Robert Capa
B) Alfred Eisenstaedt
C) Christopher Morris
D) Steve McCurry
E) Kevin Carter

27. Türk fotoğrafçılığının ilk haber fotoğrafçılarından "Namağlup Objektif Fotoğrafçısı" olarak tanınmaktadır. Bazı ünlülerin fotoğraflarını çekmesinin yanı sıra savaş fotoğraflarıyla da gazetecilik tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Dünyada ilk ve tek fotoğrafçı olarak Mustafa Kemal'in cenaze törenini fotoğraflamıştır. Hayatının 72 yılını gazetecilikle geçirmişt

ÖĞRENME BİRİMİ 1

HABERDE FOTOĞRAF KULLANIMI

KONULAR

1. HABER FOTOĞRAFÇILIĞI
2. TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE HABER FOTOĞRAFI
3. HABER FOTOĞRAFININ NİTELİKLERİ
4. HABER FOTOĞRAFININ ÖLÇÜTLERİ
5. DÜNYANIN VE TÜRKİYE'NİN ÖNEMLİ HABER FOTOĞRAFÇILARI VE FOTOĞRAFLARI
6. ÖRNEKLERLE HABER FOTOĞRAFLARI

TEMEL KAVRAMLAR

- Haber fotoğrafçılığı
- Foto muhabiri
- Haber fotoğrafı
- Haber fotoğrafının nitelikleri
- Haber fotoğrafının ölçütleri
- Fotoğraf inceleme

BU ÖĞRENME BİRİMİNDE

- Haber fotoğrafçılığını
- Haber fotoğrafçılığının farklılıklarını
- Haber fotoğrafını
- Haber fotoğrafının farklılıklarını
- Haber fotoğrafçılığının dünyadaki gelişimini
- Haber fotoğrafçılığının Türkiye'deki tarihsel gelişimini
- Haber fotoğrafının niteliklerini
- Haber fotoğrafının ölçütlerini
- Dünyanın önemli bazı haber fotoğrafçılarını ve fotoğraflarını
- Türkiye'nin önemli bazı haber fotoğrafçılarını ve fotoğraflarını
- Basında yer alan haber fotoğraflarını incelemeyi

öğreneceksiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Haber fotoğrafçılığını diğer fotoğrafçılık türlerinden ayıran temel özellikler nelerdir? Tartışınız.

1. HABERDE FOTOĞRAF KULLANIMI

Yazılı basında çıkan hemen hemen tüm haberlerde fotoğraf kullanılmaktadır. İlk fotoğrafın 1826 yılında çekilmesiyle başlayarak 1920'lerde radyonun ve 1950'lerde televizyonun varlığıyla zenginleşen insan yaşantısı, 2000'li yıllarda zirveye çıkan internetin sınırsız hız ve erişimiyle adeta görüntülere bağımlı bir yaşam biçimini zorunlu kılmaktadır. Bu görüntüler içinde önemli bir yer kaplayan ve önemi her geçen gün artan haber fotoğrafı, haberi görsel olarak anlatarak daha anlaşılır, daha dikkat çekici ve ikna edici hâle getirmektedir.

Fotoğraf, olaya ve habere anlam katan en önemli araçtır. Fotoğrafsız bir gazete ve dergi düşünmek imkânsızdır. Okurun haberi veya olayı anlamlandırmasında ve verilmek istenen mesajın kitleleri etkilemesinde fotoğraf, çok güçlü bir kitle iletişim aracıdır. Bu nedenle görüntüsüz bir haber neredeyse düşünülemez. Fotoğrafı olmadığı için bazı haberlerin yayımlanamaması bile söz konusu olabilmektedir.

1. ETKİNLİK

Fotoğrafın çok az kullanıldığı bir edebiyat dergisi ile çokça haber fotoğrafı kullanılan bir magazin dergisini görsellik açısından karşılaştırınız. Fotoğrafın habere kattığı anlam ve görsellik açısından iki dergi arasındaki farkı sınıfta tartışınız.

1.1. Haber Fotoğrafçılığı

Haber fotoğrafçılığı, hikâyeleri anlatmak ve olayları bildirmek için görüntüleri kullanan bir gazetecilik koludur. Bu bağlamda haber fotoğrafçılığı, bir mesajı yaymaya yönelik fotoğrafçılık olarak ifade edilebilir. Haber olayı için fotoğraf çekme işini de ifade eden haber fotoğrafçılığı, haber metinlerinde kullanılan ve olaya ilişkin görüntüleri içeren fotoğrafçılık türüdür. Haber fotoğrafçılığı; Türkçede foto muhabirliği, basın fotoğrafçılığı gibi terimlerle de ifade edilmektedir. Son yıllarda foto muhabirlerinin yaptığı işi tanımlamak için görsel gazetecilik, video gazetecilik gibi terimler de kullanılmaktadır. Amerikan Ulusal Basın Fotoğrafçıları Derneği, haber fotoğrafçılığı için "görsel gazetecilik" terimini kullanmaktadır. Görsel gazetecilik, meydana gelen çeşitli gelişmeleri farklı bakış açılarıyla doğru ve tarafsız bir şekilde görsel olarak anlatma, rapor hâline getirme işidir. Bu işi yapan kişilere **foto muhabiri** denir (Görsel 1.1).

Görsel 1.1: Foto muhabiri

Foto muhabirleri, haberin görsel anlatıcıları, fotoğraflarla haber toplayan ve yazan kişilerdir.

TÜRKİYE'NİN OTOMOBİLİ, BİR ARAÇTAN DAHA FAZLASI

YOLUN AÇIK OLSUN

Tasarımıyla göz kamaştıran yerli oto 'süper akıllı' donanımıyla 'Türkiye yapamaz' diyenlerin ağzını açık bıraktı

30 DAKİKALIK ŞARJLA 500 KİLOMETRE

EKRAN, CAMA YANSIYACAK

TOGG

YENİ YOLCULUK

SOSYAL MEDYAYI SALLADI

Sınıfının en uygun maliyetlisi olacak

İhracatı katlayacak

DÜNYAYA SATACAĞIZ

Görsel 1.2: Gazetede haber fotoğrafı kullanımı

Haber fotoğrafçılığı; gazete, dergi, dijital medya gibi kitle iletişim araçlarındaki fotoğraf uygulamalarını içerir (Görsel 1.2). Haber fotoğrafçısının tüm çabası, haberin gerçek verilere dayanması gerekliliği gibi gündemdeki olaylarla ilgili bilgileri en doğru ve en gerçekçi şekilde fotoğraflarla anlatmaktır. Tarihe bakıldığında fotoğrafların yaşanılan devre ilişkin önemli tarihsel belgeler olduğu görülür. Haber fotoğrafçıları; insanlık ailesinin duygularını, yaşadığı fiziksel çevreyi ve doğayı anlatmada aracılık eder. Bu bağlamda haber fotoğrafçılığı, kendisini bu mesleğe adayan insanların, haberin olduğu her yerde bulunma ve çalıştığı kuruma fotoğraf iletme özverisiyle gerçekleşen bir meslektir.

1. UYGULAMA

Okul ortamında çalışabileceğiniz bir konuyu görsel olarak anlatmak için fotoğraf çekimi yapınız.

Çalışmanız sırasında şu hususlara dikkat ediniz:

1. Belirlediğiniz konuyu hiç yazı kullanmadan yalnızca fotoğrafla anlatınız.
2. İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili gerekli önlemleri alınız.
3. Çekim için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.
4. Fotoğraf çekimi yapacağınız konuyu belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz konuyla ilgili fotoğraf çekimi yapınız.
6. Konunuzu en iyi anlatacağını düşündüğünüz üç fotoğrafı seçiniz.
7. Fotoğraflarınızı akıllı tahta veya bilgisayara aktarınız.
8. Çektiğiniz fotoğrafların seçtiğiniz konuyu hiç yazı kullanmadan ne kadar anlatabildiğini sınıf ortamında değerlendiriniz.

1.1.1. Haber Fotoğrafçılığının Farklılıkları

Gelişen teknoloji ve ortaya çıkan yeni ihtiyaç durumlarına göre zamanla farklı fotoğrafçılık türleri ortaya çıkmıştır. Her bir fotoğrafçılık türü, üretildiği yöntem ve kullanıldığı alan bakımından farklı özellikler taşır. Bu anlamda haber fotoğrafçılığını da diğer fotoğrafçılık türlerinden ayıran temel özellikler vardır. Frank P. Hoy (Frenk Oy), "Photojournalism-The Visual Approach" [Fotocörnılizim-Dı Vijıl Eproç (Foto Muhabirliği-Görsel Yaklaşım)] adlı kitabında bu temel özellikleri şu sekiz maddede özetlemiştir:

- Haber fotoğrafçılığı, bir iletiyi yaymaya yönelik fotoğrafçılıktır. Haber fotoğrafçısının hedefi, okuyucunun hızlı algılayabilmesi için iletiyi açık bir şekilde sunmaktır.
- Haber fotoğrafçılığının iletişim ortamı; gazeteler, haber dergileri, haber ajansları, haber portalları ve internet haber siteleri gibi kitle iletişim araçlarıdır.
- Haber fotoğrafçılığı bildirme amaçlıdır. Haber fotoğrafçısının bütün çabası, haberin belirli yönlerini bildirmektir.
- Haber fotoğrafçılığı, sözcükler ve fotoğrafların birleşiminden oluşan bir dil ile iletişim kurmaktadır.
- Haber fotoğrafçılığının konusu insandır.
- Haber fotoğrafçılığı büyük bir kitleyle iletişim kurduğu için mesaj birçok farklı insan tarafından anında anlaşılabilecek kadar özlü olmalıdır.
- Haber fotoğrafçılığı, iletileri daha etkili hâle getiren, yetenekli bir editör tarafından sunulmaktadır.
- Haber fotoğrafçılığının temel amacı, bugünün karmaşık dünyasında halkı bilgilendirmektir. (Hoy, 1986, s.5-9)

Görsel 1.3: Haber fotoğrafı (Fotoğraf: Günay Nuh)

Görsel 1.4: Haber fotoğrafı (Fotoğraf:Türksat)

Haber fotoğrafı, teknik yönü de olmakla birlikte düşünce sonucu ortaya çıkan, düşünceye dayalı bir üründür. Fotoğrafın bir zanaat olarak nitelendirilmesinden çok, sanat olarak değerlendirilmesi de düşünsel bir ürün olmasından kaynaklanır. Bazen tek kare fotoğraf, sayfalarca yazıyla anlatılan bir haberden çok daha etkili olabilmektedir. Fotoğrafı çeken kişinin düşünsel birikimini fotoğraf karesine aktarabilme becerisi, haber fotoğrafçısının farklılığını ortaya çıkarır. Başarılı haber fotoğrafçılığı, güçlü bir haber sezgisi ve görsel sezginin birleşiminden oluşur. İyi bir haber fotoğrafı; fotoğrafçının gözü, kalbi ve beyni arasındaki işbirliğinin ürünüdür (Görsel 1.3, 1.4).

2. UYGULAMA

Haber fotoğrafçısını diğer fotoğrafçılardan ayıran özelliklerle ilgili bir araştırma yapınız. Araştırmanızı sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sununuz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Mümkün olduğunca farklı kaynaklardan yararlanarak araştırma yapınız.
2. Elde edilen yazılı ve görsel bilgileri tasnif ediniz.
3. Kullanmak istediğiniz görsellerin çıktılarını alınız.
4. Çıktıları bir karton üzerine yapıştırınız.
5. Araştırmanız sonunda elde ettiğiniz bilgileri sınıf ortamında sununuz.
6. Atık kâğıtları geri dönüşüm kutularına atınız.

1.1.2. Haber Fotoğrafı

Olayla ilgili görsel bilgi aktaran ve haber metniyle birlikte kullanılan fotoğraflara **haber fotoğrafı** denir. Başka bir ifadeyle haber fotoğrafları; fotoğraf makinesi, fotoğrafı çeken kişi, fotoğrafın yayımlandığı ortam, yayın sahibi, fotoğrafın yayımlanabilirliğine karar veren editör ve kurumun yayın politikası bağlamında üretilen ve topluma sunulup okur tarafından tüketilen göstergelerdir. Haber fotoğrafı; okurun haberle ilgili öğrenmek istediklerini görsel olarak sunmak, olay ile ilgili görüntülü bilgi aktarmak, haberi fotoğraflarla özetlemek ve desteklemek amacıyla kullanılır. Fotoğraf, haberle birlikte düşünülmesi ve değerlendirilmesi gereken bir hususdur. Çünkü insanlar sadece metne dayalı bir okuma yerine, fotoğraflarla desteklenen bir metni okumayı tercih etmektedir. Bu nedenle "habere göre fotoğraf" ilkesinden hareketle haber, mümkün olduğu kadar en uygun fotoğrafla desteklenerek verilir.

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf, haber metnine görsellik katarak haberin daha kolay algılanmasını sağlar. İnsanlar çevresindekilerin yüzde 78'ini görerek, yüzde 13'ünü duyarak, yüzde 3'ünü dokunarak, yüzde 3'ünü koklayarak, yüzde 3'ünü de tadına bakarak algılamaktadır.

Bir bilgi, belge ve gerçeklik olarak fotoğraf, kişilerin yaptıkları işi veya haberde yer almalarının nedenini yakalamaya çalışmalıdır. Her haber fotoğrafının bir anlamı olmalıdır. Bu, fotoğrafın neyle ilgili olduğunu anlamak için insanların hikâyeyi okumasına gerek kalmaması, her şeyin açıkça anlatılmış olması anlamına gelir. İyi bir haber fotoğrafı, ortamdaki duygusallığı ve yaşanmışlıkları aktararak olaya tanıklık ettirir, yakından seyrettirir. Bu sebeple fotoğraf, bir iletideki en önemli unsur olarak kabul edilmektedir. Bir gazete veya dergi ele alınıp sayfaları çevrildiğinde başlıklarla birlikte dikkati çeken ilk unsur fotoğraflar olmaktadır. Kullanılan bu fotoğraflar; haberi evrensel kılma, tamamlama, saklama, kanıtlama, anlatma, daha etkili kılma ve haberin seçiciliğini artırma gibi görevler üstlenmektedir (Görsel 1.5,1.6).

Haber fotoğrafının birincil işlevi ve temel hedefi, yaşanan gerçekleri yansıtmaktır. Ne var ki haber fotoğrafları, her zaman salt gerçeğin ispatı niteliğinde olmayabilir. Bazen bilinçli olarak medya kuruluşları tarafından dayatılan bir söyleme sahip olarak tasarlanabilir. Verilmek istenilen mesaj, istenilen yönde değiştirilebilir ya da çarpıtılabilir. Bu süreçte bireylerin algısında, duygu ve düşüncelerinde bir kanı oluşturulup davranış değişikliğine girmeleri hedeflenir.

BİLGİ KUTUSU

Haberi görsel olarak anlatabilmek çok önemlidir. Çünkü insan hafızası gördüklerinin yüzde 40'ını, duyduklarının ise yüzde 20'sini muhafaza edebilmektedir.

Görsel 1.5: Haber fotoğrafı

Görsel 1.6: Haber fotoğrafı

1.1.2.1. Haber Fotoğrafının Farklılıkları

Sahip olduğu farklılık ve özellikleriyle insanlık ailesinin duygularını, yaşadığı fiziksel çevreyi ve doğayı anlatmaya aracılık eden haber fotoğrafları, hiçbir teknik müdahaleye uğramadan çekilen ve basılan "doğrudan fotoğraf"lardır (Görsel 1.7, 1.8).

İZMİR'DE SELE İKİ KURBAN

Ege ve Akdeniz sağanağa teslim

İZMİR

Ülke genelinde kuraklık alarmı verilirken sağanak yağışlar İzmir ve Antalya'da su taşkınlarına neden oldu. Onlarca ev ve işyeri, yüzlerce dönüm sera ve tarım arazisi su altında kaldı. İzmir Menderes'te geçmek istedikleri derede araçları sürüklenen 5 kişiden 3'ü kurtuldu, ikisi öldü..»10'da

Görsel 1.7: Haber fotoğrafı

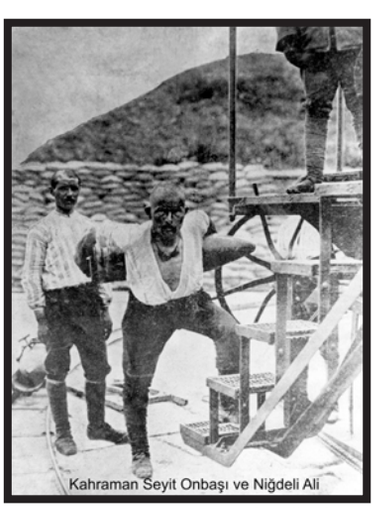
Görsel 1.8: Haber fotoğrafı (Fotoğraf: Emin Mengüarslan)

Temel işlevi olaylar ile ilgili gerçek bilgileri aktarmak olan haber fotoğrafının farklılıklarını daha iyi anlayabilmek için sahip olduğu özelliklere bakmak gerekir. Haber fotoğrafının sahip olması gereken özellikler şunlardır:

- Haberciliğin temel formülü olan 5N1K'deki sorulara cevap vermelidir (Görsel 1.9).
- Fotoğraf, olay hakkında bilgi vermelidir.
- Olay konusu haberle ilgili olmalıdır.
- Olaya tanıklık etmelidir.
- Haber fotoğrafı hareket içermeli, habere konu olan olayla ilgili ilginç kareleri kaydetmelidir.
- Haberi tanımlamalı, desteklemeli, güçlendirmelidir. Daha çok ilgi uyandırmak için değişik açılardan çekilmelidir.
- Fotoğraf haberin gerçekleştiği yerde çekilmeli, haberdeki eylemi vermelidir. Doğal olmalıdır.
- Haber fotoğrafında verilmek istenen mesaj, aktarılmak istenen gerçeklikle uyuşmalıdır.

Görsel 1.9: 5N1K

Kahraman Seyit Onbaşı ve Niğdeli Ali

Görsel 1.10: Belgesel fotoğraf

Bazı haber fotoğrafları yayımlandıktan sonra kısa sürede tüketilir ve bir daha hiç hatırlanmazken bazıları zamanı aşarak belgesel fotoğraf niteliği kazanır ve ikon hâline gelerek uzun yıllar var olmaya devam eder (Görsel 1.10). Haber fotoğrafının kısa ömrünü uzatan ve onu zamansal sınırlılıklardan kurtarıp belgesel fotoğraf kategorisine taşıyan en önemli unsurlar, sahip olduğu estetik ve evrensel değerler ile fotoğrafın tarihsel tanıklığı ve taşıdığı yan anlamların zenginliğidir.

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğrafı, haberi görsel olarak aktaran bir ileti biçimidir. En temel ölçütü bilgi iletmesidir. Fotoğraf görsel açıdan ne kadar başarılı olursa olsun, içerik açısından bir değer taşımıyorsa haber fotoğrafı olarak yayınlanması hatalı olacaktır.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki fotoğrafları inceleyiniz. Hangi fotoğrafların haber fotoğrafı olduğunu belirleyiniz. Bu belirlemeyi hangi özelliklere göre yaptığınızı belirtiniz. Siz de haber fotoğrafı olduğunu düşündüğünüz örnek fotoğrafları belirleyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 1.11

Görsel 1.12

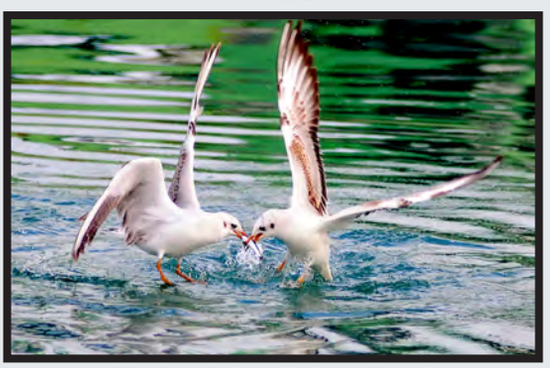
Görsel 1.13

Görsel 1.14

Görsel 1.15

Görsel 1.16: (Fotoğraf: Fazıl Saraç)

Görsel 1.17

Görsel 1.18: (Fotoğraf: Burak Akay)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

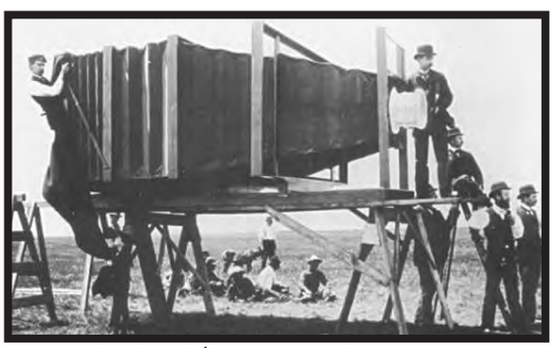
Fotoğrafın icadı sizce basını nasıl etkilemiş olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

1.2. Tarihsel Süreç İçerisinde Haber Fotoğrafı

Tarihsel süreç içerisinde haber fotoğrafçılığının dünyadaki ve Türkiye'deki gelişimi ayrı ayrı ele alınacaktır.

1.2.1. Haber Fotoğrafçılığının Dünyadaki Gelişimi

Fotoğrafın icadına kadar geçen süre içinde olayları sadece gözünde canlandırabilen insan, fotoğrafla birlikte dünyayı görmeye başlamıştır. Tarihte bilinen ilk fotoğraf, 1826 yılında Joseph Nicephore Niepce (Jozef Nisefor Niyeps) tarafından çekilmiştir. Fotoğrafın ortaya çıkması basın tarafından büyük bir heyecanla karşılanmıştır. Çünkü haberle fotoğrafın birlikte kullanılacak olmasının getireceği görsel boyuttaki gerçeklik, gazeteciliği çok daha güçlü ve etkili kılacaktır. Ne var ki fotoğrafın basında kullanılması hemen mümkün olmamıştır. İlk fotoğraf makinelerinin çok ağır ve uzun pozlama sürelerine sahip olması, çekilen fotoğrafın başka bir zemine aktarılmasında yaşanan zorluklar, fotoğrafın basında uygulanabilir olmasını geciktirmiştir (Görsel 1.19, 1.20).

Görsel 1.19: İlk fotoğraf makineleri

Görsel 1.20: İlk fotoğraf makineleri

Fotoğrafın yaygınlaşmasından önce insanlara görmedikleri yerleri ve olayları göstermek için resimden yararlanılıyordu. Resimde tüm ayrıntıları olduğu gibi saptama özelliği olmadığı için şimdiki haber fotoğrafları kadar etkili olamıyordu. Daha sonra devreye giren fotoğraf teknolojisi, resim sanatından bu görevi devraldı. Ancak o günkü teknolojik imkânlarla fotoğrafın gazeteye birebir basımı olanaksızdı. İlk haber fotoğrafları önce bir ressama çizdiriliyor, bu çizimler daha sonra "yarım ton" adı verilen baskı sistemiyle gravür olarak gazetelere basılabiliyordu (Görsel 1.21). Yapılan fotoğraf çiziminin altına hem fotoğrafçının hem de ressamın adı yazılıyordu. Fotoğrafın birebir basımı 19. yüzyılın sonlarına doğru mümkün olabilmiştir.

Görsel 1.21: Alexander Gardner tarafından çekilen fotoğraf ve bu fotoğrafın 18 Ekim 1862'de Harper's Weekly dergisine resmedilmiş şekli

Haber fotoğrafçılığının serüveni 14 Ekim 1843'te basın fotoğrafı niteliğini taşıyan ilk fotoğrafın çekilmesiyle başlamıştır. Bir olayın çekilen ilk fotoğrafı olduğu için haber fotoğrafı olarak değerlendirilen bu fotoğraf, hiçbir gazetede yayımlanmamıştır. Jules Itier (Jül Aytiyır) adında bir Fransız gümrük memurunun çektiği söz konusu fotoğraf, Çin ile Fransa arasında imzalanan ticari bir antlaşmayı konu alıyordu (Görsel 1.22). 1842 yılında, Alman fotoğrafçı Carl Steizner (Karl Stayznır), Hamburg kentini yerle bir eden korkunç yangının fotoğrafını; 1848 yılında, İngiliz William Kilburn (Vilyım Kilbörn) de Kennington'daki (Keningtın) Chartistes (Çartistler) toplantısının dikkate değer bir fotoğrafını çekmiştir.

Görsel 1.22: İlk basın fotoğrafı

Bu dönemde çekilen fotoğraflarda 10 dakikayı bulan uzun pozlama süreleri kişilerin hareket hâlindeyken fotoğraflanmasını engelliyordu. Ancak 1840 yılında Macar Joseph Petzval (Yozef Petzıval), otuz kat daha hızlı bir objektif yaparak bu konudaki teknik yetersizliği kısmen gidermiş oldu. En kısa pozlama süresi 1826'da 8 saat iken bu süre 1839'da 30 dakikaya, 1842'de 1 dakikaya, 1855'te ise ancak 10 saniyeye kadar düşürülebilmişti. Ardından küçük boy fotoğraf makinelerinin yaygınlaşması, yetersiz ışık şartlarında fotoğraf çekme imkânı sağlayan flaşın kullanılmaya başlanması ve 1880'de jelatinin bulunmasıyla haber fotoğrafçılığının önündeki bazı önemli teknik güçlükler aşılmış oldu.

Basında Yayımlanan İlk Haber Fotoğrafları

Basında yayımlanan ilk haber fotoğrafları 1856'da, Kırım Savaşı'nda, İngiliz fotoğrafçı Roger Fenton (Racır Fentın) tarafından çekilmiştir (Görsel 1.23).

Fenton'ın cephede Ruslara karşı savaşan Osmanlı, Fransız ve İngiliz ordularına ait görüntüleri içeren bu fotoğrafları, İngiliz gazetesi London News'te (Landın Nivs) yayımlanmıştır (Görsel 1.24). Tahta oymalardan yapılan gravürler biçiminde basılan bu fotoğraflarla resimli gazete ve derginin ilk adımı da atılmış oldu. Kolera hastalığına yakalanan Fenton İngiltere'ye dönünce İstanbul'da bulunan James Robertson (Ceymis Rabırtsın) ve Felice Beto (Felis Beto) Kırım Savaşı'nı fotoğraflamaya onun yerine devam ettiler. Osmanlı darphanesinde çalışan James Robertson, 1855 yılında çektiği Kırım Limanı savaş planı görüntüleriyle imparatorlukta ilk haber fotoğraflarını çekmiş oldu.

Görsel 1.23: Roger Fenton

Görsel 1.24: Kırım savaşı'nda Roger Fenton'ın çektiği Osmanlı askerlerine ait fotoğraflar

Önemli haber fotoğrafçılarından biri olan Fransız fotoğrafçı François Aubert (Fransua Ober), 1860 yılında Meksika-Amerika savaşının fotoğraflarını çekerek fotoğrafa bir belge özelliği kazandırmıştır. Mathew Brady (Metyu Bredi) basın fotoğrafçılığının gelişim sürecindeki bir diğer önemli isimdir (Görsel 1.25).

Brady, çektiği sekiz bin civarındaki fotoğrafla 1860-1864 arasında cereyan eden Amerikan İç Savaşı'nın adeta görsel tarihini yazmıştır. Brady, 1860 yılında yapılan ve Abraham Lincoln'ün (Linkoln) kazandığı Amerikan başkanlık seçimlerinde de çektiği fotoğraflarla önemli rol oynamıştır (Görsel 1.26).

Haber fotoğrafçılığı alanında örnek gösterilen önemli isimlerden biri de Jimmy Hare'dir (Cimi Heyr). 1898-1931 yılları arasında haber fotoğrafçılığı yapan Hare, kariyeri boyunca dünyadaki büyük gelişmelerin neredeyse hepsini fotoğraflamayı başarmıştır. Görev yaptığı dönemin adeta görsel tarihini yazan Hare, haber fotoğrafçılarına örnek olacak bir de el kitabı yazmıştır (Görsel 1.27).

Kolombiya Üniversitesi Gazetecilik Okulu kurucusu Joseph Pulitzer (Cozıf Pulıtzır), 1890'lı yıllarda gazetelerde fotoğrafı yaygınlaştıran kişi olarak basın tarihine geçmiştir. Amerika Birleşik Devletleri tarihinin en ünlü gazetecisi ve modern gazeteciliğin kurucusu olarak kabul edilen Pulitzer adına 1917 yılından beri dünyanın en prestijli ve ünlü gazetecilik ödülleri verilmektedir (Görsel 1.28).
Gazetelerde çizgi kopyalar yerine fotoğrafların doğrudan yer alması, 19. yüzyılın sonlarına doğru

Görsel 1.25: Mathew Brady

Görsel 1.26: Abraham Lincoln

Görsel 1.27: Jimmy Hare

Görsel 1.28: Joseph Pulitzer

Almanların “klişe tekniği”ni geliştirmesiyle mümkün olmuştur. Basında daha önce, çekilen haber fotoğraflarının çizimlerinin kullanılması bir zorunlulukken Almanlar tarafından bulunan “taş baskı” (Litografi) yöntemiyle fotoğrafın gazete ve dergilerde birebir yer alması önemli bir gelişme olmuştur. Çok önemli bir gelişme de çinko ya da madeni kalıpların kimyevi etkilemeyle işlenmesi sonucu elde edilen kalıpların kullanılmasıdır. Bu yöntem, son derece hızlı bir şekilde, fotoğrafların gazetelerde günü gününe kullanılmasına imkân sağlamıştır.

Fotoğraf, basındaki yerini her geçen gün güçlendirerek 20. yüzyıla girmiştir. Yaşanan teknik gelişmeler sonucunda fotoğraf makineleri küçülmüş ve hafiflemiş, pozlama süreleri kısalmış; fotoğrafın farklı yüzeylere aktarımı daha hızlı, kaliteli ve ucuz hâle gelmiştir. Bunun sonucunda fotoğraf, 1910’larda günlük gazetelerde yaygın olarak kullanılmaya başlanmış ve bu etkiyi Birinci Dünya Savaşı sırasında da kısmen devam ettirmiştir.

1930’lu yıllarda haber fotoğrafçılığı alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde fotoğraf ağırlıklı dergi ve gazetelerin sayısı hızla artmıştır. Fotoğrafa duyulan ihtiyaca paralel olarak da fotoğraf ajansları kurulmaya başlanmıştır. 1935 yılında Newyork’ta (Nivyork) kurulan Black Star (Bılek Sıtar) ve 1947 yılında kurulan Magnum Fotoğraf Ajansı varlıklarını bugüne kadar sürdürmüşlerdir.

1920’lerde başlayıp popüler hâle gelen radyo yayınları karşısında basın, ciddi bir güç ve saygınlık kaybına uğramıştır. Basın bu güç durumu atlatmada fotoğrafın gücünden yararlanmış, bu dönemde gazete ve dergilerde fotoğraf kullanımı önemli ölçüde yaygınlık kazanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında özellikle savaş muhabirliği ön plana çıkmıştır. Robert Capa (Rabırt Kapa), Gilles Caron (Jil Karon) gibi foto muhabirlerinin cephede yaşanan çatışmalarla ilgili çektiği fotoğraflar oldukça ses getirmiştir.

Televizyonun günlük hayata girmesiyle birlikte basın yeni bir sarsıntı yaşamıştır. Bu dönemde basın, çarpıcı ve şok edici duygusal fotoğraflarla televizyonla rekabet etmeye ve ayakta kalmaya çalışmıştır.

1960-1970'li yıllarda savaş, özellikle de Vietnam Savaşı, insanlar tarafından fotoğraf aracılığıyla tanınmış ve anlaşılmıştır (Görsel 1.29).

Görsel 1.29: Haber fotoğrafı (Vietnam Savaşı)

Seksenli yıllarda basın fotoğrafçılığı, özellikle ticari ve sanatsal alanlarla ilgilenmiş ve yeni açılımlar yapmıştır. Sergiler, fotoğraf albümleri, portfolyo fotoğraf çalışmaları basın fotoğrafçılarına gazete ve dergilerin yanı sıra yeni değerlendirme alanları kazandırmıştır.

2000'li yılların medya dünyasında kullanılmaya başlanan dijital teknolojiler, foto muhabirlerinin üretim koşullarını değiştirmiştir. Hızın belirleyici olduğu yeni bir dünyada foto muhabirleri farklı rekabet koşullarıyla karşı karşıya kalmıştır.

Fotoğraf dergilerinin ve genel anlamda basılı gazeteciliğin gerileyişi ile foto muhabirliği evrim geçirmiştir. Kendi içinde bir sanat formu olarak görülen alanın en iyilerine her yıl, World Press Photo [Vörld Pıres Foto(Dünya Basın Fotoğrafları Vakfı)] ve Pulitzer Ödülü (1968'den bu yana) verilmektedir. Spordan uzun dönemli işlere kadar uzanan sekiz farklı kategoriye ayrılan Dünya Basın Fotoğrafları Vakfı Ödülleri'ne katılan eserlerin çeşitliliği, alanın süregelen genişliğini ve derinliğini göstermektedir.

3. ETKİNLİK

Aşağıda bazı haber fotoğrafçılarının adları ve bu fotoğrafçıların fotoğraf çektikleri yer veya konu verilmiştir. Öğrendiklerinizi esas alarak kişi ve konu eşleştirmesini doğru şekilde yapınız.

Haber fotoğrafçısı	**Fotoğrafı çekilen konu**
1. Robert Capa	• Kırım Savaşı
2. Roger Fenton	• Abraham Lincoln fotoğrafları
3. François Aubert	• Kırım Limanı savaş planı
4. Mathew Brady	• Meksika Amerika Savaşı
5. James Robertson	• İkinci Dünya Savaşı

4. ETKİNLİK

Roger Fenton tarafından Kırım Savaşı'nda çekilmiş Osmanlı askerlerinin fotoğrafları ile ilgili bir araştırma yapınız. Bulduğunuz fotoğrafları, açıklayıcı kısa bilgilerle birlikte, "Kırım Savaşı'nda Osmanlı Askerleri" adıyla okul panosunda sergileyiniz.

1.2.2. Haber Fotoğrafçılığının Türkiye'deki Gelişimi

Türkiye'de haber fotoğrafçılığının tarihsel gelişimi konusu "Osmanlı İmparatorluğu Dönemi" ve "Cumhuriyet Dönemi" şeklinde iki ayrı başlık altında ele alınabilir.

1.2.2.1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Haber Fotoğrafçılığı

Türk basınında ilk haber fotoğrafı kullanımı, 1863 yılında çıkan Mir'at (Ayna) dergisiyle başlamıştır. İlk resimli Türk dergisi olan Mir'at, sadece üç sayı yayımlanabilmiştir. Bundan dört yıl sonra yine fotoğraflı olarak yayımlanan haftalık Ayine-i Vatan dergisi yayın hayatına girmiştir. Her iki derginin de fotoğraf kullanımında çok başarılı oldukları söylenemez. Bu nedenle basın tarihçilerinin çoğu, Türkiye'de basında haber fotoğrafı kullanımının Musavver Medeniyet dergisiyle başladığını kabul etmektedir. Haftalık olarak yayın hayatına başlayan Musavver Medeniyet, önceki yayınlara göre daha nitelikli olduğu gibi güncel olaylarla ilgili yayımladığı fotoğraflarla da dikkat çekmiştir. Ancak kâğıt kalitesi, baskı tekniği ve kaliteli fotoğraf kullanımıyla yayıncılık hayatına esas niteliği kazandıran Servetifünun dergisi olmuştur (Görsel 1.30).

Derginin sahibi Ahmet İhsan Tokgöz, kullanılan baskı teknikleri ve fotoğraf konusunda daha iyi olmak adına sürekli bir arayış içinde olmuştur. Rakiplerine göre daha yenilikçi bir yapıya sahip olan Servetifünun dergisi, fotoğrafa ve fotoğraf haberlerine önemli bir yer vermiştir. İlk foto röportajı ve Osmanlı'da yapılan ilk fotoğraf yarışmasını gerçekleştiren Servetifünun dergisi, Osmanlı basınında haber fotoğrafçılığı konusunda öncü olmuştur.

Görsel 1.30: Servetifünun dergisi, 262. sayı, kapak

Önceleri basında izne bağlı olan fotoğraf kullanımı II. Meşrutiyet ile serbestlik kazanmış, fotoğrafçılar özgürce fotoğraf çekmeye başlamışlardır. 1 Eylül 1908 tarihli Millet gazetesi, Sultan II. Abdülhamit'in portre görüntüsünü yayımlayan ilk gazetedir. Dönemin ünlü haber fotoğrafçıları; James Robertson, Ali Rıza Paşa, Kenan Paşa, Ferit İbrahim, Talha Ebuzziya, Velid Ebuzziya, Arif Hikmet Koyunoğlu ve Burhan Felek'tir.

Ülkenin zor günler geçirdiği I. Dünya Savaşı'nın yokluk yıllarında cephe haberleri, özellikle de Çanakkale Cephesi fotoğrafları, asker kökenli fotoğrafçıların çektiği fotoğrafların yer aldığı Harp Mecmuası'nda yayımlanmıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında yaşanan ekonomik sıkıntılar sebebiyle gazeteler fazla yer veremedikleri fotoğraf yerine önemli bir haberin basit çizimlerle resmedilmesi olarak bilinen **illüstrasyona** yönelmişlerdir. Fotoğraf basabilen tek gazete Anadolu basınından millî mücadele yanlısı "Yeni Gün" gazetesi olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'deki gelişmeleri yabancı basın dışında dünyaya duyuracak az sayıda Türk foto muhabiri olmuştur. Ankara'da Cemal Işıksel, İstanbul'da Namık Görgüç foto muhabirliğini gerçek anlamda meslek edinen öncülerdir.

3. UYGULAMA

Mir'at, Ayine-i Vatan, Musavver Medeniyet ve Servetifünun dergilerinin Türk haber fotoğrafçılığına katkıları ile ilgili bir sunum hazırlayınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Her dergiyle ilgili ayrı bir öğrenci sunum hazırlamalıdır.
2. Sunumunuzu kısa, öz ve doğru bilgilere dayalı olarak hazırlayınız.
3. Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki farklı materyal kullanınız.
4. Sunumda etkili ve güzel konuşma, dinleyicilerle göz teması kurma, beden dili ve ses tonunu doğru kullanma hususlarına dikkat ediniz.
5. Sunumunuzu beş dakikalık süreyi gözeterek hazırlayınız.

1.2.2.2. Cumhuriyet Dönemi Haber Fotoğrafçılığı

Cumhuriyet Dönemi'nde fotoğrafçılık alanında önemli gelişmeler yaşanmış, fotoğrafçılık daha bilinçli olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu dönemde fotoğraf, yurt güzelliklerini geniş kitlelere yayarak kitleleri bilinçlendirme görevi üstlenmiştir. Devletin ileri gelenlerinin fotoğrafları da gazetelerde yer almaya başlamıştır. Fotoğrafın birçok alanda zorunlu olarak kullanılmaya başlanmasıyla stüdyo fotoğrafçılarının sayısı hızla artmıştır. Haber fotoğrafçılarının sayısındaki artış da kayda değer düzeydedir. Ali Ersan, Cemal Göral, Mazhar Apa, Namık Görgüç, Cemal Işıksel, Hilmi Şahenk, Faik Şenol, Kamiran Çelebi dönemin

önemli haber fotoğrafçıları arasında yerlerini almıştır. İlerleyen yıllarda baskı imkânları daha da iyileşmiş, gelişen teknik imkânlar dâhilinde fotoğraf iletimi hız kazanmış, haber fotoğrafçıları arasında konularına göre uzmanlaşmaya gidilmiş ve kullanılan fotoğraf makineleri küçüldükçe özellikleri de artmıştır.

1948 yılında gelişmiş bir teknikle yayın hayatına başlayan Yeni İstanbul gazetesi, geniş bir foto muhabir kadrosu oluşturmuştur. Gazetenin ilk foto muhabirleri arasında Zeki Bükey, Mehmet Biber, Limasollu Naci ve Ara Güler bulunmaktadır. Yine aynı yıl Hürriyet gazetesi, haber fotoğrafçılığına önem veren ikinci büyük gazete olarak basın yaşamına girmiş, olayları izleyip fotoğraflarla haber olarak verme ilkesi bütün gazeteleri etkileyen bir tutum olarak Türk basınında hızla yayılmıştır.

1950'li yıllarda gazeteler haber fotoğrafçısı kadrolarını oluşturmaya başlamış, aynı yıllarda ilk fotoğraf ajansları da kurulmaya başlanmıştır.

1957 yılında Türkiye Foto Muhabirleri Derneği kurulmuş; bu dönemde İsmet Gümüşdere, Ara Güler, Fikret Otyam, Ozan Sağdıç, Gökşin Sipahioğlu, Abidin Behpur, Mustafa Türkyılmaz ve Engin Konuksever gibi foto muhabirleri ön plana çıkmıştır.

1970'li yıllarda Türkiye'de ofset baskı tekniği ön plana çıkmış, 1978'de Güzel Sanatlar Akademisi içinde ilk fotoğraf okulu açılmıştır. Bu dönemde Çetin Sencan, Tülay Divitçioğlu, Özdemir Gürsoy, Garbis Özatay, Savaş Ay, Kani Atmaca, Hüseyin Kırcalı, Kadir Can ve Muammer Tuncer foto muhabiri olarak başarılı çalışmalar ortaya koymuşlardır. Savaş muhabiri olarak Ortadoğu ve Lübnan'da fotoğraflar çeken Coşkun Aral, hâlen Türkiye ve Avrupa basınında yer almaktadır.

1990'lı yıllarda gelişen dijital teknolojiyle haber fotoğrafçılığı büyük bir ivme kazanmıştır. Özellikle fotoğraf iletimindeki yüksek teknolojik imkânlar haber fotoğrafının yayımlanma süresini kısaltmış, bununla birlikte basında fotoğraf kullanım oranı önemli ölçüde artmıştır. Basında haber fotoğrafı editörlüğü mesleğinin kurumsallaştığı bu dönemde Fatih Sarıbaş, Ümit Bektaş, Tolga Adanalı, Arif Akdoğan, Kürşat Bayhan, Ercan Arslan, Murat Sezer, Abdurrahman Antakyalı, Erhan Sevenler gibi foto muhabirleri ön plana çıkmıştır.

2000'li yılların medya yapılanmasında fotoğraf belirgin bir biçimde haber metinlerinden daha öncelikli bir konuma yükselmiştir. İnternet (genel ağ) ortamında sayfalardaki yer sorununun göreceli olarak ortadan kalkmış olması, haberlerde kullanılan görsel unsurların sayısının da artmasını sağlamıştır. İnternetin sınırsız hız ve erişimiyle birlikte görüntülere bağımlı bir yaşam biçiminin oluştuğu görülmeye başlanmış; yeni medyanın gelişmesiyle görsel unsurların egemenliğinde, fotoğrafın yazıya baskın olduğu yeni bir dönüşüm süreci başlamıştır.

4. UYGULAMA

Türk basınında yayımlanan ilk haber fotoğrafları ile ilgili bir çalışma yapınız. Yaptığınız çalışma sonunda elde ettiğiniz verileri derleyerek bir broşür hazırlayınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Broşürde, yayımlanan ilk haber fotoğraflarından en az beş tanesine yer veriniz
2. Broşürde yazı, resim, şekil, fotoğraf gibi materyallerden en az iki tanesini kullanınız.
3. Broşür için bir A4 kâğıdının iki yüzünü de kullanınız.

5. UYGULAMA

Birinci Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk'ün basında yer alan ilk fotoğraflarıyla ilgili haber fotoğrafçılarının çekmiş olduğu fotoğrafların yer aldığı bir sergi oluşturunuz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çalışmanızda yukarıdaki olaylarla ilgili tarihe mal olmuş önemli fotoğraflara yer veriniz.
2. Her bir fotoğrafın hangi fotoğrafçı tarafından çekildiği ve fotoğrafın hikâyesi ile ilgili çok kısa bilgilere yer veriniz.
3. Fotoğrafların A4 ebadında çıktılarını alınız.
4. Serginin içeriğini sınıf ortamında paylaşıldıktan sonra "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı" veya "Atatürk Haftası" çerçevesinde okulda uygun bir ortamda sergileyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Sizce bir haber fotoğrafı hangi özelliklere sahip olmalıdır?

1.3. Haber Fotoğrafının Nitelikleri

Fotoğrafların sahip olduğu bazı nitelikler, aynı konuda çekilen birçok fotoğraf arasından birini, diğerlerine üstün kılmaktadır. Bir konuyla ilgili çekilen yüzlerce fotoğraf arasından bir iki fotoğrafın seçilmesinin nedeni sahip oldukları niteliklerdir. Haber fotoğrafının nitelikleri şunlardır:

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğrafının niteliğini belirleyen en önemli öge, fotoğrafı çeken kişinin teknik, estetik ve düşünsel birikimini fotoğraf karesine aktarabilme yetisidir.

1.3.1. Düşünsel Bir Ürün Olması

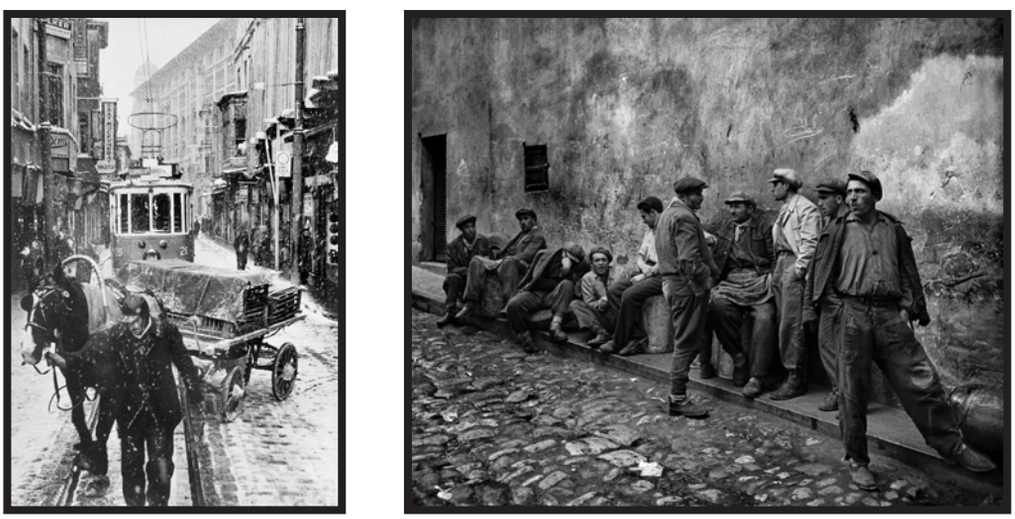
Görsel 1.31: Haber fotoğrafı

Haber fotoğrafı, teknik bilginin yanı sıra yoğun bir zihinsel faaliyet gerektirir. Fotoğraf çekmek kolay olsa da haber fotoğrafı çekmek o kadar kolay değildir. Çekilen haber fotoğrafı, teknik bilgi ve estetik bir yaklaşım gerektirdiği gibi 5N1K'den oluşan soruların cevaplarını da mümkün olduğunca içermelidir. Bu durum haberciliğe has bilgi, beceri ve tecrübe gerektirmektedir. Bunun için haber fotoğrafçısının sahip olduğu gazetecilik düşünsel bilgi ve becerisini fotoğrafa yansıtması beklenir (Görsel 1.31).

1.3.2. Tarihe Tanıklık Etmesi

Çekilen her haber fotoğrafı tarihe düşülen bir nottur. Başladığı tarihten bu yana haber fotoğrafçılığının insanlık tarihinin kaydedilmesinde ve saklanmasında kullanılan en önemli araçlardan biri olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda fotoğraf, bir haberin belleklerde saklanması ve hatırlanmasında önemli işlevler üstlenebilmektedir. İnsanlık tarihini görsel olarak anlatan ve belgeleyen haber fotoğrafları, tarihin görsel olarak yazılıp arşivlenmesini ifade eder.

Haber fotoğrafçıları da tarihin görsel yazıcılarıdır. Gerçek bir foto muhabirinin yapması gereken de tarafsız bir şekilde tarihe tanıklık etmek, salt gerçeği sunarak okuyucuyu olabildiğince objektif bir şekilde bilgilendirmektir. Büyük bir gururla kendisini "foto muhabiri" olarak tanımlayan ünlü fotoğrafçı Ara Güler, çektiği fotoğraflarla Türkiye'nin görsel tarihinin yazılmasında önemli rol oynayan kişilerden biridir (Görsel 1.32).

Görsel 1.32: Ara Güler'in çektiği fotoğraflar

1.3.3. İkna Etme Gücünün Olması

Fotoğraf, sahip olduğu inandırıcılık sayesinde, insanların kendi gözlerinden sonra en güvendikleri araç konumundadır. Haber fotoğrafı da gösterdikleri ile gerçekliğin o olduğu konusunda insanları ikna etmektedir. Haber fotoğraflarının görselliği, gerçeğe uygunluğu ve gerçeği çağrıştırma gücü, gazete sayfasında yer alan diğer görsel ögelere göre daha üstündür. Okur, fotoğraf sayesinde gazetedeki görüntüleri, yaşananları bizzat görmüş gibi görmeye başlamıştır. Haber fotoğrafı, gördüğüne inanan insanoğlunu çok daha güçlü şekilde ikna etmektedir (Görsel 1.33).

Görsel 1.33: Haber fotoğrafı (Fotoğraf: İlyas Gün)

1.3.4. Anlık Olması

Anlık bir hafızanın sonsuza kadar saklandığı yerdir fotoğraflar. Haber fotoğrafı da bir anı saptar ve okuyucuya aktarır. İdeal bir haber fotoğrafı, olayı en iyi gösteren anı yakalamalıdır. Anı yakalamak doğru zamanda, doğru yerde olmakla mümkün olabilir. Haber fotoğrafçısı, konusunu çok iyi takip edip gelişmiş bir duygu ve sezgiyle "o an"ı tespit edebilecek reflekse sahipse o zaman istenen fotoğrafı çekebilir (Görsel 1.34).

Görsel 1.34: Anlık fotoğraf (Fotoğraf: Harun Özalp)

1.3.5. Yazıyla Desteklenmesi

Görsel 1.35: Haber fotoğrafı (Fotoğraf: Burak Akbulut)

Haber fotoğrafçılığının önemli bir diğer özelliği de yazıyla desteklenmesidir. Yazı ve fotoğrafın bir arada kullanımı, haber fotoğrafçılığının temel ilkesi ve en önemli özelliğidir. Gazete sayfasında fotoğraflar yazıyı, yazı da fotoğrafları desteklemektedir. Haber fotoğrafı yazıyı tamamlamakla kalmaz, olayı detaylandırır.

Fotoğraf kanıt olarak reddedilemez ancak anlam yönünden zayıf kalabilir. Anlam sözcükler tarafından verilir. Örneğin görsel 1.35'teki fotoğraf bir yangın olayını anlatmaktadır. Ancak fotoğraf, bu yangının nerede, ne zaman, nasıl çıktığı, verdiği zarar ve nasıl müdahale edildiği ile ilgili birçok soruya cevap verememektedir. Bu soruların cevapları ancak sözcüklerle ifade edilebilir. Haberi anlatmakta tek başına yetersiz kalan fotoğrafı sözcükler tamamlayacaktır.

5. ETKİNLİK

Sınıfa getireceğiniz farklı gazetelerde yer alan fotoğrafları haber fotoğrafının nitelikleri açısından inceleyip değerlendiriniz.

6. UYGULAMA

Haber fotoğrafının düşünsel bir ürün oluşu, ikna etme gücü ve anlık olması gibi temel nitelikleri ile ilgili fotoğraf çekimi yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli önlemleri alınız.
2. Çekim için gerekli araç gereçleri hazırlayınız.
3. Çekim yapılacak konuyu belirleyiniz.
4. İstenilen haber fotoğrafı niteliğini anlatan fotoğraflar çekiniz.
5. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayar ortamında arkadaşlarınızla birlikte değerlendiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İkamet ettiğiniz ilde yaşanmış bir depreme ilişkin haber fotoğrafı mı dünyanın herhangi bir bölgesinde yaşanmış bir depreme ilişkin haber fotoğrafı mı daha çok ilginizi çeker? Nedenini tartışınız.
2. Bir haber fotoğrafının teknik açıdan kaliteli olması mı haberin içeriğini iyi anlatması mı önceliklidir?

1.4. Haber Fotoğrafının Ölçütleri

Haber fotoğrafları, yayımlanma amacıyla çekilmektedir ancak çekilen her haber fotoğrafı yayımlanmaz. Bir habere ilişkin onlarca fotoğraftan biri ya da birkaçı yayımlanmaya değer görülür. Burada belirleyici olan, söz konusu haber fotoğrafının "haber fotoğrafı ölçütlerine" ne kadar sahip olduğudur. Çünkü haber fotoğrafının değerini belirleyen birtakım ölçütler söz konusudur. Bir haberin değerini belirleyen ölçütler, haber fotoğrafı için de geçerlidir. İyi bir haber metni gibi iyi bir haber fotoğrafı da haberle ilgili 5N1K (ne, nasıl, ne zaman, nerede, neden ve kim) sorularına cevap vermelidir.

1.4.1. Haber Fotoğrafının Değerini Belirleyen Ölçütler

1. Etki: Bir haber fotoğrafı ne kadar çok kişiyi ilgilendiriyor ve de etkiliyorsa onun haber değeri o kadar yüksek olur. Haber fotoğrafının etkileme oranı arttıkça önemi de artar. Örneğin koronavirüs hastalığıyla ilgili bir haber herkesi ilgilendirdiği için konuyla ilgili fotoğrafın önemi ve etkililiği de yüksek olur (Görsel 1.36).

Görsel 1.36: Haber fotoğrafı (Fotoğraf: Behçet Alkan)

2. Yakınlık: Bir olay veya fotoğraf kişiye ne kadar yakınsa kişiyi o kadar çok ilgilendirir. Habere konu olan olay, okuyucu kitlenin yakınında gerçekleştiğinde daha çok ilgi çekecektir. Bu nedenle çekilen haber fotoğrafının, ortamı tanıtacak nitelikte olması önemlidir. Örneğin Türkiye'de meydan gelen bir deprem

olayı Türk halkını dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir depremden daha çok ilgilendirecek ve etkileyecektir (Görsel 1.37).

Görsel 1.37: Haber fotoğrafında yakınlık (Fotoğraf: Lokman İlhan)

3. Zamanındalık: "Haberi hızlı al, hızlı ver" ilkesi, haber fotoğrafı için de geçerlidir. Haberin yayımlanacağı güne yetişemeyen fotoğraf, değerini yitirecektir. Fotoğraf, güncelliğini yitirmeden mümkün olan en kısa zamanda iletilmelidir.

4. Sıra dışılık-İlginçlik: Farklı, sıra dışı ve ilginç olan görüntüler her zaman insanların daha çok ilgisini çeker. Günlük yaşamlarında sıkça karşılaştıkları karelerin gazete sayfalarında kendilerine sunulması insanların ilgisini yeterince çekmez. Bu nedenle farklı olanı yakalamak gerekir. Sıra dışı olayların fotoğraflanması, haber değerini artırıcı bir ögedir. Örneğin Mersin'de gemi şeklinde inşa edilen yedi katlı bina görenlerin ilgisini hemen çekmektedir (Görsel 1.38).

Görsel 1.38: Sıradışı haber fotoğrafı
(Fotoğraf: Sezgün Pancar)

5. Şöhret: Ünlü kişilerin konu olduğu olaylar daha fazla haber değeri taşır. Toplum tarafından tanınan kişilerle ilgili gelişmeler her zaman toplumun ilgisini çeker. Sıradan bir insanın herhangi bir hastalığa yakalanması haber olmazken ünlü bir sporcu veya sanatçının yakalanması önemli bir haber olur (Görsel 1.39). Bu tür haber fotoğraflarında önemli olan olaya konu olan kişi olduğu için fotoğrafta bu kişinin yüzünü göstermek, fotoğrafın etkisini artıracaktır.

Görsel 1.39: Ünlü kişilerin konu olduğu haber fotoğrafı (Fotoğraf: Cengiz Oğuz Gümrükcü)

6. Çatışma: Çatışmalar, insanların ilgisini çeken konulardan biridir. Bu çatışmalar, iki kişinin kavgası veya iki ulusun savaşı şeklinde olabilir. Çatışma fotoğraflarını değerli kılan, bu tür ortamlarda çalışmanın güçlüğüdür. Etkili çatışma fotoğrafları medyada kendine her zaman yer bulur (Görsel 1.40).

Görsel 1.40: Konusu çatışma olan haber fotoğrafı

7. Duygu: İnsanların heyecan, sevinç, mutluluk, korku ve üzüntülerini yansıtan fotoğraflar her zaman daha çok ilgi çeker (Görsel 1.41, 1.42).

Görsel 1.41: Duygu yansıtıcı haber fotoğrafı
(Fotoğraf: Yavuz Görür)

Görsel 1.42: Duygu yansıtıcı haber fotoğrafı
(Fotoğraf: Ömer Çetres)

Bir haber fotoğrafı, bahsi geçen ölçütlere sahip olarak çekilmiş olsa bile içerik, teknik ve estetik açıdan istenilen ölçütlere sahip değilse yayımlanmayabilir. İçerik açısından canlı, habere ve habercilik etiğine uygun olması gereken haber fotoğrafı teknik açıdan net, doğru pozlanmış ve doğru aydınlatılmış olmalıdır. Estetik açıdan "doğru an"ı yakalamış, konuya uygun bakış açısıyla çekilmiş, renk ve kontrast kullanımı ile konuya ilişkin objektif seçiminin doğru yapılmış olması gereken haber foroğraflarında habere konu olan olay ya da kişi de ön plana çıkarılmalıdır.

6. ETKİNLİK

Sınıfa getirdiğiniz günlük gazetelerde yer alan fotoğrafları; içerik, teknik ve estetik ölçütler açısından inceleyip değerlendiriniz.

7. ETKİNLİK

Gazete ve dergilerden seçtiğiniz örnek haberleri sınıf ortamında okuyunuz. Örnek haberlerin içeriği ile bu haberlerde kullanılan fotoğraflar arasındaki bağlantıyı anlamaya çalışınız. Kullanılan fotoğrafların haber içeriklerini ne kadar yansıttığını değerlendiriniz.

7. UYGULAMA

Etki, yakınlık, şöhret ve sıra dışılık değerlerine örnek olarak gösterebileceğiniz ve medya içeriklerinde yer almış haber fotoğrafları ile ilgili bir araştırma yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Farklı medya içeriklerinde yer alan örnekler seçiniz.
2. Araştırma sonucunda bulduğunuz örnekleri sınıfta değerlendiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Dünya çapında ün yapmış hangi haber fotoğrafçılarını tanıyorsunuz?
2. Dünyada ikon hâline gelmiş haber fotoğraflarına örnek verebilir misiniz? Bilginiz dâhilindeyse arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Haber fotoğrafçısı denilince Türkiye'den hangi isimler aklınıza geliyor?
4. Siz bir haber fotoğrafçısı olsaydınız en çok hangi tür fotoğraflar çekmek isterdiniz?

1.5. Dünyanın ve Türkiye'nin Önemli Haber Fotoğrafçıları ve Fotoğrafları

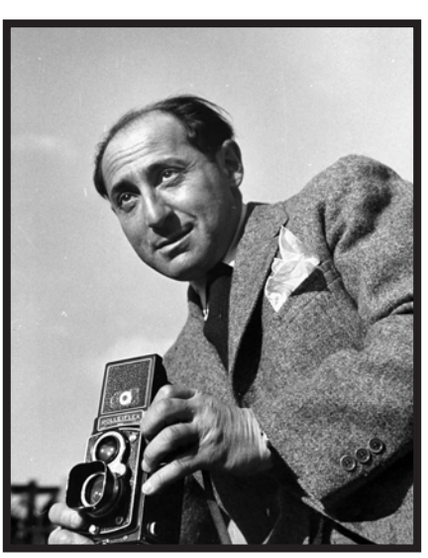
Dünyanın ve Türkiye'nin haber fotoğrafçıları ayrı ayrı ele alınacaktır.

1.5.1. Dünyanın Önemli Haber Fotoğrafçıları ve Fotoğrafları

Dünyanın her yerinde okurun gözü hâline gelen binlerce basın fotoğrafçısı vardır. Burada bu fotoğrafçıların tümüne yer vermek mümkün olmadığı için öne çıkan bazı haber fotoğrafçılarıyla yetinilecektir.

ALFRED EISENSTAEDT (Alfred Eysınşıtet / Almanya, 1898 - ABD, 1995)

6 Aralık 1898'de Almanya'da dünyaya gelen ABD'li fotoğrafçı; röportaj, haber fotoğrafi ve öykü tekniklerini geliştirmiş bir basın fotoğrafçısı olarak tanınır (Görsel 1.43). Haber fotoğrafçılığının babası olarak nitelendirilen Eisenstaedt, Almanya'da eğitim görmüş ve fotoğrafçılığa başlamıştır. Hitler'in yönetimi ele geçirmesinden sonra birçok Alman fotoğrafçısı gibi ülkesini terk etmek zorunda kalmış ve 1935'te ABD'ye gitmiştir. Bu ülkede üne kavuşması, 1935'te İtalyanlar'ın Habeşistan'ı işgal etmesi sırasında gerçekleştirdiği "foto-makale" ile olmuştur. 1936'dan başlayarak Life (Layf) dergisinin sürekli fotoğrafçıları arasına girmiştir. Fotoğraflı dergilerin ve röportaj fotoğrafının altın çağı sayılan bir dönemde dünyanın dört bir yanında röportaj çalışmaları yapmıştır. Habeşistan İmparatoru Haile Selassie (Hayle Sellasi), İsveç Kralı Gustav, John F. Kennedy (Con Ef Kenedi), Albert Einstein (Albert Aynşıtayn), Marilyn Monroe (Marlin Monro), Winston Churchill (Vinstın Çörçil), Hitler ve Mussolini gibi tarihe damga vuran birçok ünlü ismin dünya klasiği fotoğraflarının altında onun imzası vardır.

Görsel 1.43: Alfred Eisenstaedt

1969'da yaşamını ve yapıtlarını anlattığı The Eye of Eisenstaedt [Dı Ay of Eysınşıtet (Eisenstaedt'in Gözü)] adlı kitabını yayımlamıştır.

Eisenstaedt, haber fotoğrafçısının yapması gereken işi, "olayı anlatan anı bulmak ve yakalamak" olarak tanımlamıştır.

ROBERT CAPA (Rabırt Kapa / Macaristan, 1913 - Vietnam, 1954)

Robert CAPA, özellikle İspanya İç Savaşı'nda yaptığı çalışmalar sonunda İngiliz dergisi Picture Post (Pikçır Post) tarafından 1938 yılında dünyanın en ünlü savaş fotoğrafçısı ilan edilmiştir (Görsel 1.44). Aynı savaşta çektiği, bir cumhuriyetçi askerin Cordoba (Kordoba) cephesinde vurulduğu "an"ı gösteren, "Ölüm Anı" veya "Düşen Asker" adlarıyla bilinen fotoğrafıyla uluslararası üne kavuşmuş ve güçlü bir savaş sembolü hâline gelmiştir.

Görsel 1.44: Robert Capa

Foto muhabirliğine başlangıcı, göç yoluyla geldiği Berlin'de başlar. Yıllarca üç kıtada beş savaş ve yaklaşık 50 çatışmanın tam ortasında fotoğraf çekmiştir. İspanya'da, Japonya'nın Çin'i işgalinde, İkinci Dünya Savaşı'nda, ilk Arap-İsrail savaşında, Fransa-Vietnam çarpışmalarında, Kuzey Afrika ve Nepal'deki vuruşmalarda hep onun objektifi vardır.

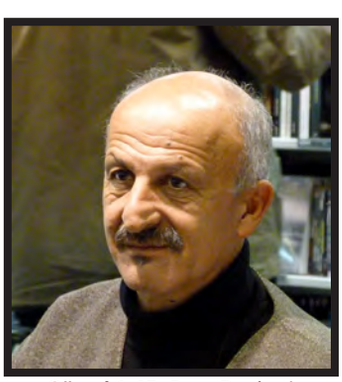
Adı, ölümünden çok önce "dünyanın en büyük savaş fotoğrafçısı" olarak yer eden Robert Capa, 1954 yılında (henüz 40 yaşında) Fransız işgalindeki Vietnam'ı görüntülerken bir kara mayınına basarak hayatını kaybetmiştir. Onu bulduklarında elinin hâlâ deklanşörde olduğu görülmüştür.

BİLGİ KUTUSU

Dünyanın en büyük savaş fotoğrafçısı olarak anılan Robert Capa, 1946 yılının 21 Kasım'ında bir kameramanla birlikte belgeselini hazırlamak üzere Türkiye'ye gelmiştir. Şiddetli bir kış mevsiminin yaşandığı Türkiye'de art arda altı kar fırtınası atlatmışlardır. Yine de İstanbul'un saray ve camilerinden Ankara'nın çağdaş yapılarına, Çanakkale Boğazı'nı koruyan bir garnizondan sınırları denetleyen bir hava üssüne, Boğaziçi'ndeki balıkçılardan köylerdeki tütün üreticilerine, Cumhurbaşkanlığı makamındaki İnönü'den Demokrat Parti'nin bir toplantısına kadar birçok olaya veya olguya dair fotoğraf çekmişlerdir.

REZA DEGHATİ (İran, 1952- …)

1952 yılında İran'ın Tebriz şehrinde doğan dünyaca ünlü fotoğraf sanatçısı Rıza Deghati, aslen İranlı bir Azerbaycan Türk'üdür (Görsel 1.45). 30 yıldır foto muhabirliği yapan Deghati; birçok savaşa, devrime, mülteci kamplarındaki hayatlara, gözyaşına, yıkılan hayatlara, ölümlere tanıklık etmiş ve çektiği fotoğraflarla Emmy ödülü almıştır. 30 yıl önce çektiği fotoğraflarla Karabağ'daki Ermeni katliamını dünyaya anlatan Deghati, yıllar sonra yine aynı noktada bu sefer Karabağ'daki Azerbaycan zaferini fotoğraflamıştır.

Görsel 1.45: Reza Deghati

Yirmiden fazla belgesel çeken Reza, Müslümanların hac yolculuğunu anlatan "Inside: Mekke" (Mekke'nin İçinde) belgeselinin çekimlerinde de yer almıştır. Reza'nın Türkiye'deki 17 Ağustos ve 12 Kasım depremlerini görüntülediği fotoğrafları 30 yılı aşkın süredir çalıştığı National Geographic (Neyşınıl Cografik) dergisinin kapağında yer almıştır.

Bugünün teknolojisinin fotoğrafçılığı öldürmediğini, aksine dijital makinelerle daha çabuk ve kaliteli işlere imza atılabileceğini söyleyen Deghati, "Başarımın bir sırrı varsa o da fotoğrafını çektiğim insanların acılarına, sevinçlerine ve mutluluklarına tanık olmam; onlarla hasbihal etmemdir. Fotoğraf çekmek empati kurma işidir." diyor.

JODI BIEBER (Codi Bibır / Güney Afrika, 1966 - …)

Görsel 1.46: Jodi Bieber

Dünyanın en ünlü kadın basın fotoğrafçıları arasında yer alan Güney Afrikalı Jodi Bieber, 1966'da Johannesburg'da (Yohannesburg) doğmuştur (Görsel 1.46). 1990'ların başlarında David Goldblatt'in (Deyvid Goldbılet) Pazar Fotoğraf Atölyeleri'ne katılmış ve The Star için Güney Afrika'nın ilk demokratik seçimleri olan 1994 Güney Afrika genel seçimlerini izlemiştir.

2000 yılında The New York Times Magazine (Dı Niv York Tayms Magazin) için Uganda'daki ebola salgınını haber yapmıştır.

Özellikle kadınların yaşadıklarını anlatan çalışmalarıyla dünyada saygın bir yer edinen Bieber, 2010 yılında Afgan genç kadın Bibi Aisha'nın (Bibi Ayşa) fotoğrafıyla Dünya Basın Fotoğrafı ödülünü kazanmış ve o fotoğrafla Time Dergisi'ne kapak olmuştur.

MARGARET BOURKE-WHITE (Margırıt Börk Vayt / ABD, 1904-1971)

Görsel 1.47: Margaret Bourke

Margaret Bourke White, Amerikalı ilk kadın savaş foto muhabiridir (Görsel 1.47). II. Dünya Savaşı sırasında muharebe bölgelerinde çalışmasına izin verilen ilk kadın foto muhabiri olmuştur.

1930'da Sovyet endüstrisinin fotoğraflarını çekmesine izin verilen ilk Batılı fotoğrafçı olan Margaret Bourke White, Hindistan ve Pakistan'ın bağımsızlığı ve bölünmesi sırasında patlak veren şiddetin "en etkili tarihçilerinden" biridir aynı zamanda M. K. Gandhi'yi çıkrık başında ve Pakistan'ın kurucusu Muhammed Ali Cinnah'ı sandalyede dik bir şekilde otururken fotoğraflamıştır. Mohandas K. Gandhi'ye 1948'de yapılan suikastten sadece birkaç saat önce onunla röportaj yapmış ve onun fotoğrafını çekmiştir.

Margaret Bourke White, 67 yıllık yaşamında 12 kitap yazmış; Josef Stalin'in (Yozef Ştalin), Mahatma Gandhi'nin, Muhammed Ali Cinnah'ın, Nim Churl-Jin'in (Nim Sörl Jin) ve dünyanın pek çok yerinden insanların fotoğraflarını çekmiştir. 1969'da emekli olmuş ve 1971'de Parkinson hastalığından ölmüştür.

CHRISTOPHER MORRIS (Kristofır Moris / ABD, 1958 - …)

Christopher Morris, 1958'de Kaliforniya'da doğdu (Görsel 1.48). Savaş fotoğrafçılığı ile ünlü oldu. Aralarında Amerika'nın Irak'ı işgali, Kolombiya'daki uyuşturucu savaşı, İran Körfez Savaşı, Afgan savaşları; Somali, Yugoslavya ve Çeçenistan'daki çatışmaların da bulunduğu onlarca belgesel çalışmaya imza attı. 2006 yılında Steidl (Ştaydıl) ile birlikte My America adlı bir kitap çıkaran Morris, pek çok saygın ödüle değer görüldü.

Görsel 1.48: Christopher Morris

Amerikalı ünlü fotoğrafçı Morris, başarısının sırrını "Fotoğraf tarzımı olabildiğince düz ve basit tutmaya çalışıyorum. Çok fazla oyun oynamıyorum." diyerek açıklıyor.

STEVE MCCURRY (Stiv Mekuri / ABD, 1950 - …)

Görsel 1.49: Steve Mccurry

Steve McCurry, 23 Nisan 1950'de ABD'de doğmuştur (Görsel 1.49). Sinema ve film yapımcılığı okumayı planlarken Pensilvanya Eyalet Üniversitesi sahne sanatları bölümünden 1974 yılında mezun olmuştur. Okuduğu üniversitenin gazetesi için fotoğrafçılık yaparken fotoğrafçılığa olan ilgisini keşfetmiştir. Mezun olduktan sonra iki yıl boyunca gazetecilik yapmış, spor ve moda haberlerinin fotoğraflarını çekerken monotonluktan sıkılarak 1979 yılında serbest fotoğrafçılık yapmak üzere Hindistan'a gitmiştir.

Hindistan'ı gezdikten sonra Pakistan'a geçmiş, 1984 yılında Afganistan-Pakistan sınırında bir mülteci kampında gördüğü manzarayı ve Afgan kızının fotoğrafını çekmiştir. Bu fotoğraflar daha sonra The New York Times, TIME ve Paris Match (Pağı Meç) gazetelerinde yayımlanmıştır. Steve McCurry; İran-Irak savaşı, Lübnan iç savaşı, Kamboçya iç savaşı, Körfez Savaşı, Yogoslavya'nın parçalanması, Filipinler, Somali, Çeçenya, Afganistan ve Tibet gibi birçok bölgedeki savaşı belgelemiştir.

Steve McCurry, National Geographic Dergisi'nin 1985 Haziran sayısında yayımladığı "Afgan kızı" adlı fotoğrafla adını unutulmamak üzere haber fotoğrafçılığı tarihine yazdırmıştır (Görsel 1.50). Son yılların en iyi fotoğrafçılarından biri sayılan McCurry'nin çalışmaları neredeyse dünyadaki bütün önemli dergilerde yer almıştır. McCurry çektiği fotoğraflarla sayısız ödüle layık görülmüştür. Dünya çapında yapılan fotoğraf haberciliği yarışması olan "World Press Photo" yarışmasında iki kez birincilik elde etmiştir.

Görsel 1.50: "Afgan Kızı" adlı fotoğraf

KEVIN CARTER (Kevın Kartır / Güney Afrika, 1960-1994)

Görsel 1.51: Kevin Carter

Kariyerinin büyük bir kısmını dünyanın çeşitli yerlerinde yaşanan ırk ayrımcılığı, açlık ve vahşet anlarını fotoğraflamaya adayan Kevin Carter, 1960 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehrinde doğmuştur (Görsel 1.51).

Carter, fotoğrafçılık kariyerinin büyük bölümünü, son yıllarını yaşayan Güney Afrika`daki ırkçı Apartheid (Apartayt) rejiminde geçirmiştir. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yaşanan ırk ayrımcılığını yansıtmayı planlayan, zaman zaman da yaşanan vahşetin paparazzisi olmakla itham edilen Bang-Bang Kulübü'nün öncülerindendir.

1994 yılında fotoğraf dalında Pulitzer Ödülü kazanan Kevin Carter'in çektiği fotoğraf, Sudan'da açlıktan ölmek üzere olan siyahi küçük bir kız çocuğu ile yakınında bekleyen akbabayı yansıtmaktadır (Görsel 1.52). Kızın birkaç kilometre ilerideki Birleşmiş Milletler yardım kampına ulaşmaya çalıştığı sanılmaktadır. Bu "an"ı fotoğrafladıktan sonra akbaba kaçmış ancak Carter, küçük kıza kampa ulaşması için yardım etmeden oradan uzaklaşmıştır. Kevin Carter, kıza yardım etmediği için çok büyük eleştiriler almıştır.

Görsel 1.52: "Akbaba ile Küçük Kız"

8. ETKİNLİK

Siz olsaydınız ne yapardınız?

Sudan'da açlıktan ölmek üzere olan siyahi küçük bir kız çocuğu ile yakınında bekleyen akbabayı yansıtan fotoğraf, Kevin Carter'e Pulitzer Ödülü kazandırmış ancak küçük çocuğa yardım etmediği için Carter çok eleştiri almıştır. Kevin Carter'in yerinde siz olsaydınız ne yapardınız? Bu fotoğrafı çeker miydiniz? Arkadaşlarınızla tartışınız.

EMILY GARTHWAITE (Emıli Gertveyt / İngiltere, 1993- ….)

Görsel 1.53: Emily Garthwaite

Foto Muhabirliği ve Belgesel Fotoğrafçılık Yüksek Lisansına sahip olan Emily Garthwaite, Londra'da yaşayan ödüllü bir İngiliz bayan foto muhabiri ve sokak fotoğrafçısıdır (Görsel 1.53). Yaptığı işi, insan ve doğaya odaklanmış foto muhabirliği olarak nitelendiren Garthwwaite; The Independent (Dı İndıpendınt), Newsweek (Nivsvik), The Sunday Times Magazine (Dı Sandey Tayms Magazin), BBC News (Bibisi Nivs), Euro News (Yuro Nivs), Forbes (Forbs), The Times, Moroccan Tourist Board (Morakın Turist Bord), Suitcase (Suitkeys) dergisi gibi birçok yayın kuruluşuyla çalışmıştır.

Etiyopya'daki kahve çiftçiliği toplulukları, Romanya'daki çamur banyosu, Borneo'daki eko-turizm, Sumatra'daki vahşi yaşam kaçakçılığı ve Hindistan'da kadınların güçlenmesi konularında fotoğraf çekimleri yapmıştır. İnsani sorunlara ve çevre sorunlarına odaklanan Emily Garthwaite; Hindistan, Güney Doğu Asya, Doğu Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'da çalışmıştır. İsrail, İran, Yunanistan, Fransa, Londra, İtalya, Washington D.C (Vaşingtın Disi), Teksas ve Los Angeles'ta (Los Encılıs) sergileri olmuştur.

ERICH SALOMON [İrih Zolomon / Almanya, 1886 - Auschwitz (Ausviç) Kampı Polonya, 1944]

Görsel 1.54: Erich Salomon

Erich Salomon; genelde sosyal ve politik olayları, içine hiciv katarak veren ve en olmadık yerde, en zor politik fotoğrafları çekmekle ünlenen Almanya doğumlu bir haber fotoğrafçısıdır (Görsel 1.54).

Berlin'de doğan Salomon, I.Dünya Savaşı'na kadar hukuk, mühendislik ve zooloji okumuştur. Savaştan sonra, Ullstein (Ulşıtayn) yayın imparatorluğunun reklam panosu reklamlarını tasarlarken tanıtım departmanında çalışmıştır. 1928'den itibaren Salomon, Ullstein'ın Berliner Illustrirte Zeitung'unda (Berlina İllustriyır Zaytung) fotoğrafçı olarak çalışmıştır. Pek çok dili konuşuyor olması, zekâsı ve gizlenme yeteneğiyle Avrupa halkı arasında ünü hızla yükselmiştir. Kellogg-Briand Paktı (Kelog Briyend) 1928'de imzalandığında Salomon, imza odasına girmiş ve Polonyalı delegenin boş koltuğunu alarak birkaç fotoğraf çekmiştir.

ABD Yüksek Mahkemesi'nin bir oturumunun fotoğrafını çektiği bilinen iki kişiden biridir. Adolf Hitler'in Almanya'da iktidara gelmesinin ardından karısıyla Hollanda'ya kaçan ve fotoğraf kariyerine Lahey'de devam eden Salomon, 1940'ta Almanya'nın Hollanda'yı işgalinden sonra mahsur kalmıştır. Eric Salomon, 1944'te Auschwitz'teki gaz odalarında öldürülmüştür.

Almanya'da foto muhabirlerine her yıl Dr. Erich Salomon adına ömür boyu başarı ödülü verilmektedir.

JIMMY HARE (Cimi Heyr / İngiltere, 1856 - ABD, 1946)

Jimmy Hare, 1856 yılında Londra'da doğmuştur (Görsel 1.55). 1880'lerin başlarında hobi olarak serbest fotoğrafçılığa başlayan Hare, çalışmalarını Londra'da yayımlanan çeşitli dergilere satmıştır.

New York'a taşınıp bir süre serbest fotoğrafçı olarak çalıştıktan sonra Hare, 1895'te Illustrated American (İlustreytıt Ameyrikın) dergisinde tam zamanlı fotoğrafçı olarak çalışmaya başlamıştır.

Görsel 1.55: Jimmy Hare

Hare, 15 Şubat 1898'de Illustrated Amerikan dergisinde yaşanan yangından sonra Collier Weekly'ye (Kolyır Vikli) geçmiştir. Maine (Meyn) zırhlısının enkazını fotoğraflaması ilk büyük işi olmuş, akabinde İspanyol-Amerikan Savaşı'nın (1898) görüntülerini yakalamıştır. Onun samimi savaş zamanı fotoğrafçılığı sayesinde Collier'ın tirajının önemli ölçüde arttığı söylenmektedir.

İspanyol-Amerikan Savaşı'ndan sonra Hare, dört savaş daha fotoğraflamıştır: 1904 ve 1905'teki Rus-Japon Savaşı, 1911 ve 1914'teki Meksika Devrimi, 1912 ve 1913'teki Birinci Balkan Savaşı ve I.Dünya Savaşı. Hare, Rus-Japon Savaşı'nda çektiği fotoğraflar sayesinde dikkatleri üzerine çektiği için meslektaşları tarafından hayranlık duyulan bir kişi hâline gelmiştir.

1914'te, uzun süredir işvereni olan Collier'ın kendisini I. Dünya Savaşı'nı anlatmak için Avrupa'ya göndermeyeceğini öğrenince Leslie's Weekly (Lesliys Vikli) ile temasa geçmiş, onlar tarafından işe alınınca tekrar İngiltere'ye dönmüştür.

1922'den sonra çok az fotoğrafçılık yapan Hare, 1929'daki emekliliğine kadar düzenli olarak ders vermiştir. Hare, 1939'da Yurtdışı Basın Kulübü'nün onursal başkanı seçilmiştir. 24 Haziran 1946'da vefat eden Hare'in negatifler, baskılar ve fener slaytları koleksiyonu, Austin'deki Texas Üniversitesi'nde Harry Ransom Center'da (Heri Rensım Sentır) bulunmaktadır.

ROGER FENTON (Racır Fentın / İngiltere, 1819 - 1869)

Görsel 1.56: Roger Fenton

Roger Fenton, sadece on bir yıl süren fotoğraf hayatında erken dönem İngiliz fotoğrafıyla özdeşleşmiş ilk savaş fotoğrafçılarından biri olarak tanınır (Görsel 1.56).

Profesyonel olarak fotoğraf üretmeye başlamadan önce Londra'da hukuk eğitimi ardından da Paris'te Paul Delaroche (Pol Dölağoş) stüdyosunda resim eğitimi almıştır. 1842-1851 yıllarında aktif olarak resimle ilgilenen Fenton, 1851'de Hyde Park'taki (Hayd Park) bir sergide gördüğü fotoğraflardan çok etkilenmiş ve fotoğrafla uğraşmaya başlamıştır.

1854'te Kırım Savaşı'nı belgelemek üzere görevlendirilmiş ve burada Kırım Savaşı'nın son aşamalarını görüntülemiştir. Cephede Ruslara karşı savaşan Osmanlı, Fransız ve İngiliz ordularına ait görüntüleri içeren Fenton'ın bu fotoğrafları, İngiliz gazetesi London News'ta yayımlanmıştır.

Fotoğraf ekipmanının boyutu ve hantal yapısı nedeniyle motif seçiminde sınırlı davranmak zorunda olan Fenton, zamanının fotoğrafik malzemesi uzun pozlamalara ihtiyaç duyduğu için yalnızca sabit nesne resimleri, çoğunlukla pozlanmış resimler üretebilmiştir. Ölü, yaralı, parçalanmış asker fotoğrafları

çekmekten ısrarla kaçınmıştır. Fenton, asker mektuplarında “Ölümün Gölgesi Vadisi” olarak adlandırılan vadiyi fotoğraflamış ve bu fotoğraf, "ilk ikonik savaş fotoğrafı" olarak nitelendirilmiştir. Dört bir yanına güllelerin dağıldığı “Ölümün Gölgesi Vadisi” fotoğrafı Kırım kampanyasının en ünlü fotoğraflarından biri olmuştur (Görsel 1.57).

Fenton, 8 Ağustos 1869'da, bir hafta süren bir hastalıktan sonra İngiltere'deki evinde vefat etmiştir.

Görsel 1.57: “Ölümün Gölgesi Vadisi”

8. UYGULAMA

Haber fotoğrafçılığının başlangıcından bugüne kadar geçen sürede dünyada gerçekleşen önemli olaylarla ilgili fotoğrafların yer aldığı bir sergi oluşturunuz. Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Sergilenecek fotoğraflar arasında dünyanın farklı ülkelerinden örneklere yer veriniz.
2. Fotoğraflar önemli tarihi gelişmeler ve şahsiyetlerle ilgili olmalıdır. Her bir fotoğrafın altına kısa bilgiler ekleyiniz.
3. Fotoğrafların A4 ebadında çıktılarını alınız.
4. Serginin içeriğini sınıf ortamında paylaştıktan sonra okuldaki uygun bir ortamda veya okul panosunda sergileyiniz.

9. UYGULAMA

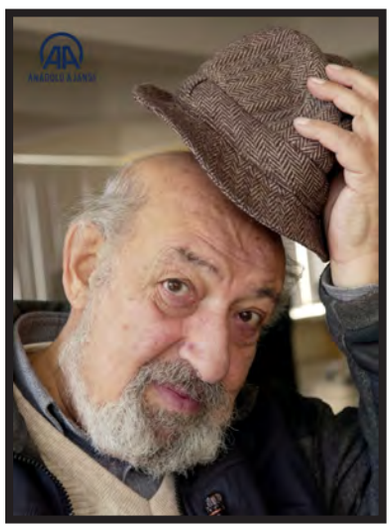
“Dünyanın önde gelen 10 haber fotoğrafçısı ve 10 fotoğraf” konulu bir sunum hazırlayınız.

Sunum hazırlarken şu hususlara dikkate ediniz:

1. Sunumda yazı ve fotoğraf kullanılmalıdır.
2. Sunumda Türkçe doğru kullanılmalı, dinleyicilerle göz teması kurulmalı, beden dili ve ses tonu doğru ayarlanmalıdır.
3. Sunum süresi yedi dakika olmalıdır.

1.5.2. Türkiye'nin Önemli Haber Fotoğrafçıları ve Fotoğrafları

Türkiye'de toplumun gözü hâline gelen yüzlerce foto muhabiri vardır. Burada bu fotoğrafçıların tümüne yer vermek mümkün olmadığı için öne çıkan bazı haber fotoğrafçılarıyla yetinilecektir.

Görsel 1.58: Ara Güler
(Fotoğraf: Abdurrahman Antakyalı)

ARA GÜLER (İstanbul, 1928-2018)

16 Ağustos 1928 yılında İstanbul'da doğan Ara Güler, Türkiye'nin uluslararası üne sahip en önemli haber fotoğrafçısıdır (Görsel 1.58). Lise hayatı boyunca film stüdyolarında ve sinemacılığın her dalında çalışmıştır. 1950'de Yeni İstanbul Gazetesi'nde gazeteciliğe başlayan Ara Güler, Henri Cartier Bresson (Onği Kağtiye Bğesson) ile tanıştıktan sonra Paris Magnum Ajansı'na katılmıştır. 1958'de Time-Life, Paris Match (Paği Maç) ve Der stern (Dia ştean) dergilerinin Yakındoğu foto muhabirliği görevlerini üstlenmiştir. 1961'de Hayat dergisi fotoğraf bölüm şefi olarak çalışmaya başlamıştır.

Başarılı çalışmaları nedeniyle İngiltere'de yayımlanan "Photography Annual Antologia" (Fotografi Anuel Antoloci) tarafından dünyanın en iyi yedi fotoğrafçısından biri olarak tanımlanan Ara Güler, "Türkiye'nin görsel tarihini yazan insan" olarak anılır (Görsel 1.59).

Çalışmaları uluslararası pek çok sergi ve organizasyonda değerlendirilen Ara Güler; İsmet İnönü, Winston Churchill (Vinstın Çörçıl), İndira Gandhi (İndira Gandi), Picasso (Pikasso), Salvador Dali, Bertrand Russell (Bertrınt Rasıl), Bill Brandt (Bil Brent), John Berger (Can Bercer), Alfred Hitchock (Alfred Hiçkok) gibi pek çok ünlü kişiyle röportajlar yapıp onların fotoğraflarını çekmiştir.

Görsel 1.59: Ara Güler'in çektiği bir İstanbul fotoğrafı

Çok sayıda kitabı yayımlanan Ara Güler'in üzerinde yıllarca çalıştığı Mimar Sinan yapıtlarının fotoğraflarından oluşan "Sinan, Architect of Soliman the Magnificent" [Sinan, Arkıtekt of Soliman Dı Magnifisınt (Muhteşem Süleyman'ın Mimarı Sinan)] adlı kitabı; 1992'de Fransa'da, akabinde ABD ve İngiltere'de yayımlanmıştır. 2005 yılında layık görüldüğü Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü'nün yanı sıra meslek hayatı boyunca çok sayıda ödül kazanmıştır. Fotoğraflarının büyük bir bölümü Fransa, ABD ve Almanya'da çeşitli müzelerde sergilenen Ara Güler, 17 Ekim 2018 yılında İstanbul'da hayatını kaybetmiştir.

COŞKUN ARAL (Siirt, 1956-…)

Görsel 1.60: Coşkun Aral
(Fotoğraf: İslam Yakut)

1 Mayıs 1956 yılında Siirt'te doğan Coşkun Aral; ünü Türkiye sınırlarını aşmış uluslararası bir savaş fotoğrafçısı, gezgin, macera insanı ve belgesel yapımcısıdır (Görsel 1.60). Haber fotoğrafçılığına 1974 yılında başlayan Aral, 1980'den itibaren Sipa Press (Sipa Pıres), Times, Newsweek, Paris-Match, Stern, Epoca (Epoka) gibi dergiler adına Lübnan, Afganistan, İran, Irak, Kuzey İrlanda, Çad ve Uzak Doğu'daki savaşlarda fotoğraf çekmiştir. 14 Ekim 1980'de, kaçırılan bir uçağın içinde uçak korsanlarıyla ilk kez röportaj gerçekleştirmiştir.

Birçok televizyon programı hazırlayan Aral'ın yapım ve yönetimini üstlendiği "Haberci" programı Türkiye'nin yanı sıra uluslararası TV kanallarında da yayımlanmıştır. Ulusal ve uluslararası birçok ödülü olan Aral'ın pek çok belgesel filmi, kitap çalışması, sergi ve projesi bulunmaktadır.

CEMAL IŞIKSEL (İstanbul, 1905-1989)

Görsel 1.61: Cemal Işıksel

Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafçısı olarak bilinen Cemal Işıksel, Türkiye'nin ilk haber fotoğrafçılarından biridir (Görsel 1.61, 1.62). 1924 yılında Ankara Hukuk Fakültesi'nde okurken foto muhabirliğine başlamıştır. 1925 yılında Ankara Garı'nda Atatürk'ün tren penceresinden bakarken fotoğrafını çekmekte gösterdiği başarı, onun fark edilmesini sağlamıştır.

Atatürk'ün yurtiçi gezilerine katılmış, Türkiye'yi ziyaret eden yabancı devlet adamlarının fotoğraflarını çekmiş ve Cumhuriyet'in 10. yılında düzenlenen törenleri fotoğraflamıştır. Cumhuriyet'in ilk 40 yılına ait çok zengin bir fotoğraf arşivi oluşturmuştur. Çektiği Atatürk fotoğraflarının bazıları, Türk lirasına ve posta pullarına basılmış; yirmi altı kez Atatürk fotoğrafları sergisi açmıştır.

Görsel 1.62: Cemal Işıksel'in çektiği Atatürk'e ait bir fotoğraf

FERİT İBRAHİM (İstanbul, 1882-1953)

Ferit İbrahim, resmî kayıtlara göre 1910 yılında devletten 001 numaralı foto muhabiri kimliğini alan Türk basın tarihinin ilk foto muhabiri olarak bilinmektedir (Görsel 1.63, 1.64).

Ferit İbrahim Bey'in objektifle tanışması 1898 yılında gerçekleşmiştir. II. Meşrutiyetin ilanından sonra ilk Türk foto muhabiri olarak basında görev almıştır.

Şehbal ve Resimli Kitap, Yeni Gazete, Servetifünun gibi dergilerde eserleri yayımlanmıştır. Bazı fotoğrafları yabancı basında da yer alan Ferit İbrahim, Türkiye'deki ilk fotoğrafhaneyi açan, Türk fotoğrafçılık tarihinde birçok ilke imza atmış önemli isimlerden biridir.

Görsel 1.63: Ferit İbrahim

Görsel 1.64: Ferit İbrahim'in çektiği bir fotoğraf

Ferit İbrahim, pek çok tarihî olayın tanığı olmuş, I. Dünya Savaşı başladığında dükkânını kapatıp ordunun fotoğrafçısı olarak Galiçya Cephesi'nde fotoğraflar çekmiştir. Balkan Savaşı'nın başlarında çektiği, Haydarpaşa'ya Anadolu'dan gelen asker ve gönüllülerin fotoğrafları; İngiliz, Fransız, Alman ve Avusturya gazete ve dergilerinde yayımlanmıştır. Balkan Savaşı sonrasında "İkdam" gazetesine geçmiş, diğer fotoğrafçıları atlatarak uçağa binip Talat Paşa'nın fotoğrafını çekerek bu gazetede yayımlamıştır.

1925 yılında Ankara'ya çağrılan ve Çankaya'nın fotoğrafçısı olan Ferit İbrahim, Beyoğlu'ndaki atölyesini bir müddet kapatıp bir yılı aşkın bir süre Atatürk'le seyahatlere katılmış ve onun çeşitli pozlarını çekmiştir.

ELENİ KÜREMAN (İstanbul, 1921-2001)

Eleni Küreman, Türk basınının ilk kadın foto muhabiridir (Görsel 1.65). Küreman, basın fotoğrafçısı olarak meslek yaşamına 1947 yılında Associated Press (Asoşeytıd Pires) ajansında başlamıştır. Kadınların pek az çalıştığı spor fotoğrafçılığında uzmanlaşmıştır.

Yıllarca erkek meslektaşlarıyla sahada haber peşinde koşan Küreman, kadınların çok az çalıştığı bir alan olan spor fotoğrafçılığı işini şöyle anlatır: "Spor muhabirliği yaparken herkes ünlü kalecilerin karşısındaki kalede beklerdi. Bense gol yeme ihtimali az olan kalecinin arkasında dururdum. Erkek foto muhabirleri benimle dalga geçerdi. Ama en iyi fotoğrafları hep ben yakalardım. Çünkü iyi kaleci gol yediğinde bir tek Eleni bu fotoğrafı çekmiş olurdu."

Görsel 1.65: Eleni Küreman

SEMİHA ES (İstanbul, 1912-2012)

Görsel 1.66: Semiha Es

Semiha Es, Türk basınının profesyonel ilk kadın gezi ve savaş fotoğrafçısıdır (Görsel 1.66). Kimileri tarafından dünyanın ilk kadın savaş foto muhabiri olarak da nitelendirilen Es' in fotoğrafçılık hayatı, 1950'li yılların ünlü gazetecisi Hikmet Feridun Es ile evlenmesiyle başlamış; profesyonel anlamdaki ilk fotoğraflarını, kocasının röportaj seyahatlerinde ona eşlik ederek çekmiştir.

Özellikle Kore Savaşı sırasında yaptığı foto muhabirliğiyle tanınmaktadır. Vietnam ve Ruanda'daki savaşlara da tanıklık etmiş ve onları belgelemiştir. Hollywood (Holivud) setlerinde Amerikan yıldızlarını, Afrika'da yerlileri çekmiştir. Bir dönem eşiyle birlikte çalıştıkları Hayat Dergisi için gezi fotoğrafları çekmiştir.

ALİ ÖZ (Silifke, 1953- ....)

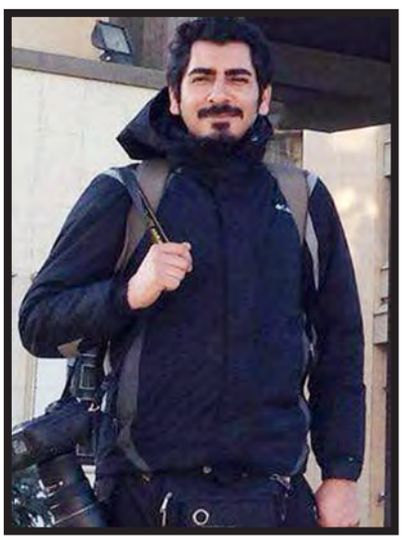
Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Radyo Televizyon Bölümü mezunu olan Ali Öz, Nokta dergisiyle basın hayatına başladı. Daha sonra sırasıyla Güneş ve Milliyet gazetelerinde, Aktüel dergisi, Tempo dergisi, Star gazetesi, NTV Mag ve en son Birgün gazetesi olmak üzere çeşitli yayınlarda çalıştı.

Yurt içi ve yurt dışında sergiler açan ve birçok ödül alan Ali Öz, daha çok toplumsal olayları yansıtan fotoğraflarıyla ün salmıştır. İyi fotoğrafın bir sözü, bir derdi olmalıdır, diyen Ali Öz, hâlen serbest foto muhabirliği yapmaktadır.

Görsel 1.67: Ali Öz

ABDULLAH COŞKUN (Adana, 1981- ….)

Görsel 1.68: Abdullah Coşkun

Abdullah Coşkun, 1981 yılında Adana'da doğmuştur (Görsel 1.68). Üniversite öğreniminin ardından yerel ve ulusal medya kuruluşlarında muhabir olarak çalışmıştır. Fotoğrafçılık alanında birçok atölye çalışmasına katılarak eğitimler almıştır. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Riski Azaltma projesince (SRAP) desteklenen "İnisiyatif Kültür Merkezi" bünyesindeki "An Fotoğraf Topluluğu"nun kurucuları arasında yer almıştır. Bu toplulukta Eğitmenlik yapan Coşkun; Afrika kıtasındaki açlık ve iç savaş bölgelerinde, Somali, Kenya, Güney Afrika'da kısa görevlerde bulunarak fotoğraflar çekmiştir. Abdullah Coşkun; aralarında Afganistan, Irak, Lübnan, Gürcistan, Suriye, İsrail, Mısır, Libya, Tunus, Somali ve Ukrayna'nın bulunduğu 57 ülkede görev yapmıştır. Ulusal ve uluslararası çok sayıda ödülün sahibi olan Abdullah Coşkun, farklı üniversitelerde basın fotoğrafçılığı dersleri vermiştir. 2015 yılından beri Anadolu Ajansı'nda çalışmaktadır.

ERHAN SEVENLER (İstanbul, 1973-…)

Görsel 1.69: Erhan Sevenler
(Fotoğraf: İslam Yakut)

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümünü bitiren Erhan Sevenler, başarılı çalışmalarıyla birçok ödül almıştır (Görsel 1.69). 1999 ve 2003'te iki kez Türkiye'de Yılın Haber Fotoğrafı Ödülü'nü, 2002'de en iyi 2. Haber Fotoğrafı Ödülü'nü, 2001'de En İyi Spor Fotoğrafı Ödülü'nü, 2003'te Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin En Başarılı Haber Fotoğrafı Ödülü'nü kazanmış; 2001'de Uluslararası Akdeniz Ajansları Birliği tarafından Yılın En İyi Haber Fotoğrafçısı seçilmiştir.

31 Mayıs 2010'da Gazze'ye insani yardım götüren Mavi Marmara gemisinde İsrailli askerlerin saldırısına uğrayan basın mensupları arasında bulunan Erhan Sevenler, 1996 yılından bu yana Anadolu Ajansı'nda çalışmaya devam etmektedir.

OZAN SAĞDIÇ (Balıkesir, 1934-…)

Görsel 1.70: Ozan Sağdıç
(Fotoğraf: Volkan Furuncu)

Ozan Sağdıç, 1934 yılında Balıkesir'de doğmuştur (Görsel 1.70). Fotoğrafla lise son sınıfta tanışan Sağdıç, 1956'da Hayat mecmuasında foto muhabiri olarak göreve başlamıştır. Ara Güler ile birlikte, derginin ilk iki foto muhabirinden biri olma onurunu taşıyan Ozan Sağdıç, 1930'larda başlayıp 1950-1960'lı yıllara kadar süren Henri Cartier-Bresson'un öncülük ettiği (iki dünya savaşı arasında gelişen) fotojurnalizm ve gerçekçilik akımlarının Türkiye'deki belli başlı temsilcilerinden biridir.

Fotoğraf dalında "Devlet Sanatçısı" unvanı verilen Sağdıç, Devlet Tiyatrosu sanatçılarının desteğiyle ilk Türk yapımı fotoromanların yapımcısı olmuştur.

RIZA ÖZEL: (Antalya 1976 - …)

Görsel 1.71: Rıza Özel

Rıza Özel, 5 Mart 1976'da Antalya'da doğmuştur (Görsel 1.71). Profesyonel olarak 1993 yılında Antalya'da spor muhabiri olarak gazeteciliğe başlamıştır. Hürriyet'in ardından Sabah'ta (1998) kısa süre çalışan Rıza Özel, 1998 yılında Anadolu Ajansı'nda foto muhabiri olarak göreve başlamıştır. Anadolu Ajansı'nda görevini sürdürürken 2002 yılında Ankara'ya gelen Özel, 1 Kasım 2012'de Hürriyet gazetesine geçmiştir. Özel, 2009 yılından bu yana Türkiye Foto Muhabirleri Derneği'nde başkanlık görevini yürütmektedir.

Görsel 1.72: Abdurrahman Antakyalı
(Fotoğraf: Mustafa Murat Kaynak)

ABDURRAHMAN ANTAKYALI (İskenderun 1968 - ...)

Abdurrahman Antakyalı, 1968 yılında İskenderun'da doğdu (Görsel 1.72). Gazi Üniversitesi Basın - Yayın Yüksek Okulu Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümünden mezun oldu. 1989 yılında Anadolu Ajansı'nda foto muhabirliği stajına başladı. 1990 yılında kadrolu foto muhabiri oldu. Anadolu Ajansı adına yurt içi ve yurt dışında çok sayıda önemli olayı takip etti. 1999 - 2003 yılları arasında Foto Muhabirleri Derneği başkanlığı görevini yürüttü. 2001 yılında müdür yardımcılığına getirildiği Anadolu Ajansı Fotoğraf Haberleri Müdürlüğünde 2003 yılından 2010 yılına kadar da müdürlük görevi yapan Antakyalının basın fotoğrafçılığı alanında ulusal ve uluslararası birçok ödülü bulunuyor.

10. UYGULAMA

Türkiye tarihine damga vurmuş olaylarla ilgili çekilmiş ve hafızalarda yer edinmiş haber fotoğraflarının yer aldığı bir sergi oluşturunuz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Sergilenecek fotoğraflar arasında farklı dönemlere ait farklı örneklere yer veriniz.
2. Her bir fotoğrafın altına kısa bilgiler ekleyiniz.
3. Fotoğrafların A4 ebadında çıktılarını alınız.
4. Serginin içeriğini sınıf ortamında paylaştıktan sonra okuldaki uygun bir ortamda veya okul panosunda sergileyiniz.

11. UYGULAMA

Bulunduğunuz ildeki bir foto muhabiri ile röportaj gerçekleştiriniz.

Çalışmanızı gerçekleştirirken şunlara dikkat ediniz:

1. Röportaj yapacağınız kişiden randevu alınız.
2. Röportaj yapacağınız kişi ve konunuzla ilgili ön araştırma yapınız.
3. Soracağınız soruları önceden hazırlayınız
4. Yanınızda ses kayıt cihazı, kalem ve not defteri bulundurunuz.
5. Röportajı gerçekleştirip ses kaydı alınız.
6. Röportaj sonrasında elde ettiğiniz bilgilerle bir metin oluşturunuz.
7. Yazdığınız metni arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

12. UYGULAMA

Türkiye'nin çalışan-popüler haber fotoğrafçılarının ve fotoğraflarının yer aldığı bir sunum hazırlama.

Sunum hazırlarken aşağıdakileri dikkate alınız:

1. Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az dört farklı materyal kullanılmalıdır.
2. Sunumda Türkçe doğru kullanılmalı, dinleyicilerle göz teması kurulmalı, beden dili ve ses tonu doğru ayarlanmalıdır.
3. Sunum süresi yedi dakika olmalıdır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Gazetelerde kullanılan haber fotoğraflarını hangi ölçütlere göre incelersiniz?
2. Haber fotoğrafında etik denilince ne anlıyorsunuz?

1.6. Örneklerle Haber Fotoğrafları

Haber fotoğraflarının incelenip değerlendirilmesi, mesleki gelişim ve sürekli öğrenme açısından önem arz etmektedir. Bu inceleme ve değerlendirmenin haber fotoğrafının nitelikleri, ölçütleri ve meslek etiği bağlamında yapılması gerekir. Ayrıca bir fotoğrafın çerçevesi, tonu, bakış açısı, etkileme gücü, inandırıcılığı, samimiyeti, aksiyonu, renk dengesi gibi birçok etken, haberin okura daha iyi yansıtılması noktasında etkili olmaktadır.

Haber-fotoğraf ilişkisini değerlendirmenin temel ölçütleri içerik, teknik, estetik ve etik olarak sıralanabilir. İçerik, haberle verilen bilgidir. Haber fotoğrafının teknik açıdan doğru pozlanmış ve net olması beklenir. Estetik değere sahip bir fotoğrafın da her zaman tercih edileceği bir gerçektir. Her meslekte yaşanan etik sorunlar, haber fotoğrafçılığı için de geçerlidir. Fotoğraf, etik değerlere ve kanunlara da mutlak surette uygun olmalıdır.

Bir fotoğraf incelenirken fotoğrafın ne hakkında olduğunun yanı sıra niçin çekilmiş olabileceğinin de cevabı bulunmalı. Çekilen her fotoğrafın, fotoğrafçısını özel bir anda deklanşöre basmaya isteklendiren bir amacı, nedeni vardır. Fotoğrafçının bakış aşısına, fotoğrafın çekiliş amacına, fotoğrafın hangi izleyici kitlesini hedeflediğine dikkat etmek zaruridir. Bunlar, fotoğrafın neye benzeyeceğine veya nasıl görüneceğine bizzat etki eden unsurlardır.

ÖRNEK İNCELEME

PSG-Başakşehir maçında ırkçılık skandalı!

Başakşehir sahadan çekildi!

Başakşehir, Şampiyonlar Ligi H Grubu'nda PSG ile deplasmanda karşılaştı. 16. dakikada Pierre Webo kırmızı kart gördü. Maçın 4. hakemi Sebastian Coltescu'nun Webo için "Atın şu negroyu" şeklinde ırkçı ifadesi nedeniyle Başakşehir takımı soyunma odasına gitti. İşte, PSG Başakşehir maçında yaşanan olaylar bazı detaylar

Şampiyonlar Ligi F Grubu'nda Başakşehir deplasmanda PSG ile karşılaştı. Karşılaşmada çıkan olaylar nedeniyle mücadele 9 Aralık tarihine ertelendi…(https://www.hurriyet.com.tr) (Görsel 1.73, 1.74)…

Görsel 1.73: Hakem, Webo'ya ırkçı söylemde bulundu

Görsel 1.74: Futbolcular, hakemin ırkçı öylemine tepki gösterdi.

Yukarıdaki örnek haberde kullanılan fotoğraflar; haber fotoğrafının nitelikleri, ölçütleri (içerik, teknik, estetik) ve meslek etiği bağlamında incelendiğinde şöyle bir değerlendirme yapılabilir:

Haber fotoğrafını nitelikleri bakımından inceleme: Fotoğraflar, konuyu ve ortamı açık şekilde yansıttığı ve yaşanılan gerçekliği ortaya koyduğu için okuyucuları güçlü şekilde ikna edebilmektedir. 5N1K'yi oluşturan ne, kim, nasıl sorularının cevaplarını vermektedir. Fotoğraflar, ırkçılığa gösterilen tepkiyi ortaya koyma noktasında tarihe düşülen bir not olma özelliği taşımaktadır. Fotoğrafta yanıt bulamayan nerede, neden ve ne zaman sorularının cevapları yazıyla tamamlanmaktadır.

Haber fotoğrafını ölçütleri bakımından inceleme: Fotoğrafların sahip olduğu içerik, haberi tamamlamakta ve desteklemektedir. Fotoğraflar, habere uygundur. Fotoğraflar, izleyenlere fotoğrafın çekildiği "an"ı yaşattığı gibi kişilerin duygularını da yansıtmaktadır. Bu açıdan canlı, hareketli ve renkli fotoğraflardır.

Fotoğraflar, teknik açıdan yeterince net ve doğru şekilde pozlanmıştır. Ortam ışığının doğru kullanıldığı söylenebilir.

Fotoğraflar, estetik açıdan değerlendirildiğinde renk ve kontrast kullanımında herhangi bir sorun olmadığı görülmektedir. Konunun karede kapladığı alan bakımından olay ve kişiler doğru şekilde ön plana çıkarılmıştır. Konuya bakış açısı kabul edilebilir olsa da fotoğrafların daha uygun açılardan çekilmesi düşünülebilirdi. Fotoğraflar; insanların merak, bilme ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak önemli anlara aittir fakat ünlü kişilerin fotoğrafa kattığı değer düşünülerek dünyanın sayılı futbolcuları arasında yer alan Neymar'ın yüz ifadesinin net okunacak şekilde karede yer alması sağlanabilirdi.

Meslek etiği bakımından inceleme: Çekilen fotoğraflar, etik değerlere ve kanunlara uygundur. Fotoğraflar, olayın gerçekliğini ortaya koymakta ve tarafsız durmaktadır. Fotoğrafların psikolojik ve ahlaki açıdan insanları rahatsız edecek, kişilik haklarını ihlal edecek bir yönü bulunmamaktadır. Fotoğrafa konu olan ırkçılık olayı, hiçbir ahlaki ve etik değerle bağdaşmamaktadır. Türk toplum yapısında ırkçılığın yeri olmadığı gibi İslam dini de her türlü ırkçılığı lanetlemiştir.

13. UYGULAMA

Aşağıda verilen örnek haberde kullanılmak üzere fotoğraf çekiniz.

Fotoğraf çekimi sırasında şunlara dikkat ediniz:

a. Çekim için gerekli hazırlıkları yapınız.
b. Gerekli iş güvenliği önlemlerini alınız.
c. Kimseye rahatsızlık vermeden "doğrudan fotoğraflar" çekiniz.
ç. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta öğretmeninizle haberi esas alarak değerlendiriniz.

Çektiğiniz fotoğraflar şu özelliklere sahip olmalı;

1. Haberin içeriğini anlatmalı ve desteklemelidir.
2. Haber fotoğrafı değerlerine mümkün oranda sahip olmalıdır.
3. Haber fotoğrafının niteliklerini yansıtmalıdır.
4. Teknik açıdan ortam ışığı iyi kullanılmış, net ve doğru pozlanmış olmalıdır.
5. Estetik kurallara uygun olmalıdır.
6. Etik dışı unsurlar içermemelidir.

Okul Kantinleri İçin Yeni Hijyen Kuralları

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın, "Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği" Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın, "Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği" Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelik, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün, yaygın ve özel eğitim kurumları bünyesinde faaliyet gösteren yemekhane, kantin, kafeterya, büfe, çay ocağı gibi gıda işletmelerinin özel hijyen şartlarına, satışa ve tüketime sunulan gıdaların güvenilirliğine ve kontrolüne ilişkin usul ve esasları kapsıyor.

Bu Yönetmelik'e göre, gıda işletmelerinde çalışan personel temizlik ve hijyen kurallarına uyacak. Gıda hazırlık ve üretim alanında çalışan personel, özel kıyafet giyecek, iş elbiselerinin cepleri olmayacak. Gıda hazırlık ve üretim alanı içinde saç, sakal ve bıyığın kapatılması amacıyla kep, bone, şapka, maske kullanılacak. Çalışan personel hazırlık ve üretim alanı içinde takı takamayacak. Hazırlık ve üretim alanında çalışan personelin tırnakları kısa ve temiz olacak, personel, oje, cila ve makyaj malzemesi kullanamayacak. Personel, uzun kollu iş elbisesi giyecek ya da tek kullanımlık kolluk takacak. Hazırlık alanı içinde sakız çiğnenmeyecek, herhangi bir şey yenmeyecek ve sigara içilmeyecek. Ellerinde açık yara, çıban, deri hastalığı olan kişiler gıdaya temas ettirilmeyecek, koruyucu bant ve eldivenle çalışacak. Çalışanların el kesiklerinde mavi renkli yara bandı kullanılacak. Gıdalarla taşınması ihtimali olan bir hastalığı veya bulaşıcı yara, deri enfeksiyonları ve ishal gibi hastalığı olan kişilerin gıda işletmesinde çalışmasına izin verilmeyecek (https://www.milliyet.com.tr).

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki gazete haberinde yer alan haber fotoğraflarını inceleyerek söz konusu fotoğrafları; haber fotoğrafının nitelikleri, ölçütleri ve meslek etiğine uygunluğu bağlamında değerlendiriniz.

BRAVO ÇOCUKLAR

MATEMATİK VE FENDE SINIF ATLADIK

Türk çocukları, en başarısız oldukları fen ve matematikte atağa geçti. İlk ve ortaokul öğrencilerinin bu iki dersteki seviyelerini ölçen TIMSS'te Türkiye hem puanını yükseltti, hem de 21 basamağa yakın yukarı tırmandı.

Öğrencilerin fen ve matematikteki başarısı, sadece belli bölgelerde değil, Türkiye genelinde kendini gösterdi.

TIMSS 2019

Milli Eğitim Bakanı Selçuk, bu başarının eğitimde atılan adımların bir sonucu olduğunu söyledi.

4'LERLE 8'LER KATILDI

TIMSS (Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması) PISA gibi dünyanın en önemli çalışmalarından biri. Araştırma 4 yılda bir tekrar ediyor. En son 2015'te yapılmıştı. 2019 sonuçları da dün açıklandı. 4 ve 8'inci sınıfların katıldığı araştırmada Türkiye, başarı ölçüsü kabul edilen 500 puanın üzerine çıktı.

İYİYE GİDİŞİN SİNYALİ

Türkiye ülkeler sıralamasında da sıçrama yaptı. 21 basamak kadar yukarı tırmandı. Bu sonuç, çocuklarımızın en zorlandıkları alan olan matematik ve fende daha iyiye doğru gittiğini gösteriyor. Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, "Her geçen yıl daha iyi sonuçlara ulaşacağımıza eminiz. Varmak istediğimiz yer ilk 10" dedi. » 14

Görsel 1.75: Gazete haberi

10. ETKİNLİK

Sınıfa getirdiğiniz gazetelerdeki fotoğrafları; haber fotoğrafının nitelikleri, ölçütleri ve meslek etiği açısından değerlendiriniz.

11. ETKİNLİK

Bir günlük gazete ile haftalık bir dergide kullanılan fotoğrafları karşılaştırıp inceleyiniz. İki yayın arasındaki farklılıkları tespit ediniz.

Bu karşılaştırma sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Fotoğrafları nitelik, içerik, teknik, estetik ve etik kurallar bağlamında inceleyiniz.
2. Yayın periyodu, kâğıt kalitesi ve kullanılan fotoğraf sayısını dikkate alınız.
3. Fotoğrafları ilgili haber metniyle karşılaştırınız.
4. Elde ettiğiniz sonuçları arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

12. ETKİNLİK

Sınıfa getirdiğiniz bir gazetenin ilk sayfasında yer alan haber fotoğraflarını inceleyip gazetenin internet sayfasındaki aynı haberde kullanılan fotoğraflarla karşılaştırınız. Gazete ve internet sayfasında kullanılan fotoğraflar arasında farklılıklar var mı? İnceleyiniz.

13. ETKİNLİK

Gündemde yer alan haberlerden bir konuyu seçiniz. Seçtiğiniz konunun haber yapıldığı üç haber sitesi belirleyiniz. Konunun her bir haber sitesinde görsel olarak nasıl ele alındığını inceleyiniz. Kullanılan fotoğrafları; haber fotoğrafının nitelikleri, ölçütleri ve meslek etiği bakımından karşılaştırınız. Farklılıklarını tartışınız.

OKUMA PARÇASI

ABDURRAHMAN ANTAKYALI İLE YAPILAN MÜLAKAT

Görsel 1.76: Foto muhabiri Abdurrahman Antakyalı

SORU: İyi haber fotoğrafını nasıl tanımlarsınız? İyi bir haber fotoğrafının estetik açıdan da yetkin olup olmadığını değerlendirirken bir fotoğrafta öncelikle neye bakarsınız?

İyi bir haber fotoğrafı, içeriği iyi anlatan fotoğraftır. Habere konu olan olayı iyi anlatan fotoğraf, iyi bir haber fotoğrafıdır. Orada olmayan okurlara, izleyiciye, temel fikirleri / bilgileri vermek, haberde sunulan içeriğe sadık kalıp haberin kontrolünü sağlamak için de görüntülere ihtiyacımız var. Sonuçta biz orada okurun o ihtiyacını gidermek için varız. Tanımlama duygusu çok çok önemli. Haber fotoğrafçısı da olayın neye benzediğini, nasıl olduğunu anlatabilmeli. 5N1K alt yazısı yazılırken fotoğrafa bakıldığında bu soruların birçoğuna yanıt verilebilmişse bunlar iyi fotoğraflardır. "Evet, bunu çok iyi anlattım, bu anlaşılıyor." diyorsam çıkan sonuç, bendeki stresin büyük çoğunluğunu alır. Habere gittiğimde bunun peşine düşerim, orada olmayanlar için o bir karenin peşindeyimdir ben.

Eskiden gazetelerdeki fotoğraf kullanım miktarı az olduğu için daha seçici davranılabiliyordu. Daha az fotoğrafla daha çok şeyi anlatmanız lazımdı. Şimdi dijital teknolojiyle beraber bu masaüstü yayıncılığa dönüştü. İnternet gazetelerinin içeriği çok ciddi manada takip ediliyor artık. Foto muhabirleri, gazetede çalışıyor olsalar da çektikleri fotoğraflar, kendi gazetelerinin yanı sıra

dijital mecrada (web sitelerinde) da yer buluyor. Çoklu fotoğraf kullanılıyor artık. Haberi tüm boyutlarıyla anlamak için çekilen farklı alternatiflere daha fazla yer veriliyor. Eskiden bunları yayınlatamıyorduk. Bir habere gidildiğinde "Bu bir kare çok iyiymiş, bundan sonra çekmeyeyim." denmiyor sonuçta. Haber, tek aşamadan oluşmuyorsa olay akışının tek fotoğrafla verilmesi, okur açısından anlaşılamaz olabiliyor. Böyle olunca da tek kare fotoğraf yeterli olmuyor tabii.

İyi bir haber fotoğrafı nedir diyorsunuz ya birinci sıraya içeriği koyuyorum bu nedenle ben. İçeriğe sadık olacak, içeriği sağlam olacak, okurun anlaması için temel bilgileri içerecek bir çerçeve içerisinde kurulmuş olacak. Bu benim için iyi bir haber fotoğrafıdır. Haa, bunu estetikle bağdaştırıyorsa daha iyi tabii. Foto muhabirliği iki kelimeden oluşuyor. İçinde hem fotoğraf hem de muhabirlik, gazetecilik var. Bu ikisini iyi birleştirmek gerekiyor. Gazetecilik, içeriğe sadakattir. Bu çok çok önemli. Bu içeriğe sadakat için biz fotoğraf makinemizden yararlanıyoruz. İyi görüntülerle, orada olmayan insanların gözü oluyoruz gittiğimiz yerlerde ve bu görselleri insanların önüne getiriyoruz.

Fotoğrafın da kendi doğasında bir estetik duygusu var elbette. Biliyorsunuz fotoğraf, güzel sanatların bir parçası. Makineyi elinize aldığınızda ne kadar yaratıcı olabiliyorsunuz; olayı, olayın atmosferini ne kadar güçlü verebiliyorsunuz? Estetiğe dair çok önemli sorular bunlar. Fotoğrafın doğasından gelen birtakım özellikleri kullanırsanız fotoğraflarınızın rekabet gücü çok oluyor. Bir fotoğrafı estetik ve teknik olarak ne kadar mükemmelleştirirseniz izleyiciyi de iletişim ortamına o kadar fazla çekebilirsiniz. Habere konu olan olayların görsellerini estetize etmek çok hassas bir durum. Kantarın topuzunu kaçırıp estetiğe çok taktığınızda haberden uzaklaşıyorsunuz. Bunu bir yemeğe az ya da çok tuz koymak gibi düşünün siz. Bir şeyi aşırı derecede estetize etmek, tabiri caizse sadece olayı estetize etmeye yönelmek haberi zedeliyor. Biz ne diyoruz? Konuyu iyi anlayın. Haber neymiş, ne değilmiş; neyi, niye çekiyorsunuz, bu fotoğraflar nerede kullanılacak kendinize sorun. Bunları enine boyuna düşünüp deklanşöre bastığınızda habere sadakatten uzaklaşmamış olursunuz. Hem kaldı ki insanların estetik düzeyleri aynı değildir ki dünyada. Anlamak istedikleri şey ortak oysa. Olayı anlamak istiyorlar, fotoğrafta içeriği görmek istiyorlar. Bu içeriği gösterirken fotoğrafınızı güçlendireceğiniz bazı estetik şeyler, buna katabileceğiniz ögeler var elbette. Mesela ışığı kullanmak, görüntüyü estetize etmede önemli unsurlardan biridir. Klişe açılardan uzaklaşan foto muhabirinin seçtiği yer ve kendi stilini ortaya koyması, fotoğrafı estetize eden unsurlardan olduğu gibi hem içeriğe uygunluğa katkı sunan hem de onu güçlü kılan unsurlardandır. Konuya uygun bakış açısından bahsediyorum. Karşınızdaki konu neyse ona uygun bakış açısıyla onu üretmeniz gerekiyor. Renk ve kontrast olaylarına dikkat etmek, bir görüntüyü estetize eder. Sözgelimi siz koyu renk bir kıyafet giymişseniz fotoğrafınızı çekerken sizi mümkün olduğunca açık fon önünde konulamaya çalışırım. Ön planla arka planı birbirinden ayırmak için öyle yaparız. Anın yakalanmasıyla konuya estetik doku kazandırılır, teknik ve estetik bileşenleri de kullanırsak fotoğrafın etkisi, rekabet gücü artar. Doğru enstantane tercihleri, alan derinliği -tercihlerdeki seçici netliğe kadar- bir fotoğrafı estetize edebilecek küçük küçük unsurlar.

SORU: Gündem oluşturacak bir fotoğraf yakalamanın püf noktaları nelerdir?

Sorunun cevabı kendi içinde: Gündemi takip etmek. Haberleri iyi bilmek, haberleri iyi okumak, konuyu iyi anlamak-iyi kavramak, iletişim becerisine sahip olmak ve bunu kullanabilecek yetkinliğe sahip olmak, olaylar arasındaki bağlantıları iyi kurabilmek. Bunların her biri gündem olacak fotoğrafları belirleyecek güçler. Bazen olayın ruhuna göre fotoğraf makinesini kusurlu çekimlerle kullanmamız gerekebiliyor örneğin. 'Blur', 'pan tekniği' vs. bunların hepsi normalde

bir fotoğraftaki kusurlar değil mi? Pırıl pırıl net çıkmamış, arkada bir akışkanlığın olduğu, düşük enstantaneyle harekete vurgu yapmak isteyebiliyoruz nitekim. Fotoğraf makinesini (temel değer ayarlarını) doğru kullandığımızda uzun pozlama vb. yöntemlerin de gündem oluşturacak fotoğrafa etkileri yüksektir. Robert Capa'nın Normandiya çıkartmasında çekmiş olduğu ünlü fotoğraf örneğin, blur'dur. Oradaki aksiyon ruhunu böylece vermiştir bize. Söz konusu fotoğraf, teknik kusuru olduğu hâlde -tırnak içinde kusur diyorum- günümüzün ikonik fotoğraflarından biridir; savaş dendiğinde akla gelen fotoğraflardan bir tanesidir. Gündem oluşturacak fotoğraflardaki temel olay, daha önce de belirttiğim gibi habere sadakattir. Haberin ne olduğunu iyi bilmek de çok önemli elbette. Çektiğiniz olayın etki gücü ne kadar yüksek, ne kadar düşük bunu bilirseniz gündem oluşturacak fotoğraflar çekebilirsiniz.

Büyük olayların içerisinde anahtar unsurlar, önemli anlar vardır; o anları kaçırmamak gerekiyor. Bir örnek vereyim size. Doğal olarak yurt dışı ajanslarla da çalışıyoruz. Anlaşılabilir olması için söylüyorum, çarpıcı bir örnek bu: Almanya'nın Borussia Dortmund (Boğusya Dootmund) takımında oynayan bir futbolcu var, adı Youssoufa Moukoko (Yosufa Mokuku). Geçen hafta Rusya'da oynandı bu maç. Rusya muhabiri bu maçı takip etmemiş belli ki. Şampiyonlar Ligi maçlarında forma giyen en küçük yaştaki futbolcu olacaktı, oldu da. O maçta oyuna sonradan girdi. Önceki rekor, 16 yaş 10 aylık bir futbolcuya aitti. Moukoko, 16 yaş 17 günlükken uluslararası bir organizasyonda sahaya çıkıp top oynayacak en genç oyuncu olacaktı. Şimdi ben bunu biliyorum. O maçta oynayacak mı oynamayacak mı ona bakıyorum. Maçtan sonra internet basınındaki fotoğrafları taradım. Bir baktım, çocuk hiç özenle çekilmemiş; başkaları çekilirken bu çocuk da öylesine kareye girmiş. O çocuğa odaklanmamış foto muhabiri. Bilmiyor ki olayı. Gündemi takip etmemiş ki. Asıl onu çekmesi gerektiğinin farkında değil. O çocuğun top sürerken ya da başka bir hareket esnasında fotoğraflanması, hatta yeşil sahada durması bile değerli. İkinci maçı bu kadar değerli olmayacak fotoğraf açısından. Değer, o maçtaydı. O an, gündem o çocuktu. Başakşehir-PSG maçında yaşananlar var bir de. Saha kenarından bağırış çağırış geldi, biz televizyon başındayken bile "Ne oluyor," falan dedik. Bir kişi bağırıyor, çağırıyor; İngilizce "Sen bana zenci diyemezsin." diyor. İngilizce olunca bizim spiker hiçbir konuda yorum yapamıyor. Orada önemli bir şeyler oluyor oysa. Maçın 4. hakemi bizim yardımcı antrenör Pierre Webo (Piyer Vebo)'yu, siyahi antrenörü, 'zenci' olarak tanımlamış. "İşte bunu uyar, negroyu uyar," diye 'negro' kelimesini kullanmış. Siyahi insanlar bu kelimeyi sevmiyor, 'black' dedirtiyorlar kendilerine; 'black people' dedirtiyorlar. Negro kelimesi aşağılama anlamına geliyor siyahi insanlar için. İşte bu tartışma yaşanıyor, bu çok büyük bir olay. Ben buradan fotoğraf bulmaya çalışıyorum. Bizim farklı ajanslardan fotoğraf geliyor ama anlaşmalı olduğumuz uluslararası ajanslardan ne yazık ki beni tatmin edici fotoğraflar gelmedi. Onlar hâlâ saha içindeki yıldız futbolculara odaklanmış durumdalar. 4. hakemle Pierre Webo arasında geçen bir kare fotoğraf yok. Tartışmalar bitse de o hakem ortalıkta dolaşıyor, yani sorsana "Neler oldu?" diye ya da aç o anda internette detay ara. Twitter (Tıvitır)'da 'trend topik (hakkında en çok konuşulan konu)' oldu o an. Sen o an, bulunduğun yerde, dünyadan yalıtılmış olabilirsin ama şu an elimizde çok önemli bir kaynak var: internet. Bak sosyal medyaya, ona göre çekimini yoğunlaştırırsın. Kendi payıma, yaptığımız işlerden bir tanesi de günümüzde bu. Keşke foto muhabirliğine başladığım 1989 yılında bu olanaklardan bizde de olsaydı, ne fotoğraflar çekerdim; neleri neleri kaçırmazdım.

Gündeme hâkim olmak bir ön araştırma gerektirdiği için olay yerine gitmeden önce hazırlanılabileceği gibi, günümüz şartlarında internet aracılığıyla da geniş kapsamlı ipuçları elde etmek de çok kolaylaştı artık. Bir olay anında tanıdığınız kişilerden whatsapp (vatsap) mesajı gelebiliyor örneğin. "Şu numaralı futbolcunun forması yırtılmış, gördün mü?" diyor size. Bu olanaklardan faydalanmak lazım.

SORU: Çok hoşunuza giden bir fotoğrafın gazetenin yayın politikası gereği yayımlanmadığı oldu mu?

Çok oldu. Hatta onu da geçtim, gazetenin yayın politikası gereği anlamsız bir şekilde kırpılıp yayımlandığı da oldu.

SORU: Bu müdahaleler manipülasyon sayılabilir değil mi?

İşte bu müdahalelere karşı çıkmak için Magnum Photos'un manifestosu var. Manifestoda diyor ki: Verdiğimiz fotoğrafların kadrajlarıyla oynanmayacak, alt yazısına müdahale edilmeyecek; bizim verdiğimiz bilgilerle kullanılacak. Fotoğraflar eskiden beri kurumların yayın politikasına uydurulmak için bağlamından koparılıyor ki günümüzde de var. Sizin verdiğinizle haberle / fotoğrafla gerçekleşen olay arasında çok çok ciddi farklılıklar olabiliyor. Gönderdiğiniz fotoğraflar; çok anlamsız bir altyazı ve ajite edici haberlerde kullanıldığında ciddi anlamda rahatsızlık duyuyorsunuz. Kaldı ki otokontrol mekanizması gelişkin insanlarız. Sorunlu bir konuyu anlatıyorsak kimi zaman insanların yüzlerini göstermemeye gayret eder, kimi zaman da modelli çekim yaparak stok dediğimiz bir takım fotoğraflar üretiriz.

SORU: Foto muhabirliğinin en keyifli yönü sizce nedir?

Hangi meslek olursa olsun bir işe tutkuyla bağlıysanız kendinizi o işe adadıysanız yaptığınız işten büyük bir zevk duyarsınız, keyif alırsınız. Mesela tarihe birinci dereceden tanık olmak benim için foto muhabirliğinin en büyük keyfidir. Kimisi diyor ki: “Ben gezmeyi çok seviyorum, farklı ortamlarda bulunmak istiyorum.” Foto muhabirliği bunu da tatmin ediyor. İletişim becerisi noktasında farklı insanlarla tanışmayı, konuşmayı çok seviyorum; onların öykülerini dinlemeyi seviyorum. Foto muhabirliğini keyifli kılan unsurlardan biri de yanlış giden şeylerin düzelmesine aracılık etmek. Toplumsal yaşama büyük bir iyiliğim dokunduğu için bundan haz duyuyorum. Çektiğiniz fotoğraflarla insanlarda bir farkındalık yaratabiliyorsunuz, bazı şeylerin değişmesine yönelik aracılık yapabiliyorsunuz.

SORU: Bunu bir örnekle anlatabilir misiniz?

Çok sayıda örnek var. Van depreminde bir çadır kente gitmiştim, bir küçük çocuğun fotoğrafını çektim. Çadırların arasında çok şirin görünüyordu. Yanakları al al olmuştu, o soğuk havada kafasında bir bere vardı, montuna sarılmıştı. Annesi geldi, “Abi, bizim çocuğu mu çektin?" dedi. “Evet,” dedim, “Çok güzel, Allah bağışlasın, kaç yaşında?”. “Yarın doğum günü, günlerdir ona hazırlanıyor ama pastamız yok, şu aşamada canımızı zor kurtardık.” dedi. Kendileri bir talepte bulunmadılar ben de tuttum bu çektiğim fotoğrafları sosyal medyadan anlık olarak paylaştım. Ertesi gün gazetelerde de yer aldı, ‘İlk doğum gününü kutlayacak ama tek problemi pastasının olmaması’ diye.

Onlarca kişi “Pastaları kaptık, geliyoruz.” diye yazdı. Çocuğa doğum günü partisi düzenlendi. Yardım için gelen oyuncular vardı, onlar da geldiler. Çocuk nasıl mutlu oldu, ekranda gördüğü kişiler ona doğum günü kutlaması yaptı. Bu tarz küçük olayların, kimi zaman gazetede yayımlanan fotoğrafların büyük yankısı oluyor; toplumsal değişikliklerin olmasını bile sağlıyor. Fotoğrafın

basında kullanılması insanların yaşamını çokça değiştirmiştir. Fotoğraflar sayesinde toplumsal yasalar bile çıkabiliyor. Çektiğimiz fotoğraflarla ilham veriyoruz. Bir fotoğrafla savaşları bitiremiyoruz belki ama ilham veriyoruz, kamuoyu oluşabiliyor. Bu duyarlığı çektiğimiz fotoğraflarla, yazdığımız haberlerle sağlayabiliyoruz.

SORU: Bu mesleği yapmak isteyen gençlere önerileriniz nelerdir?

Bir foto muhabirinin güzel sanatlarla ilişkisi, dünya sanatına hâkim olması, çok roman okuması, çok değerli filmleri seyretmesi, iyi yönetmenleri takip etmesi, heykel sergilerine gitmesi, çokça fotoğrafa bakması, kısacası entelektüel derinliğini arttıracak işlerin tamamı estetik fotoğrafların ortaya çıkmasına olanak sağlar. Bize staja geliyorlardı. Benim oradaki arkadaşlara sorduğum sorulardan bazıları şunlardı: "Favori yönetmenin kim? Bana beğendiğin üç tane uluslararası fotoğrafçı adı söyleyebilir misin? Ezbere şiir okuyabilir misin?" Kimisi diyor ki "Bunların fotoğrafla ne alakası var?"; o yok, bu yok, o zaman sen düz bir insansın. Senin diğerlerinden farkın olacak. Estetikten kastımız, gerçeğe sadakatten şaşmadan kişilerin fotoğraflara kendi tavırlarını koymasıdır çünkü herkesin dünyayı algılayışı farklıdır. Bir öz vardır ve o özle aynı malzemeyle farklı farklı yemekler yapılabildiği gibi farklı işler çıkarılabilir. İnsanlarda bu çeşitliliği sağladığımızda yeni anlatım şekillerini mesleğin içerisine çekmiş oluruz. Bu sayede yaptığımız işi daha değerli kılarız. Bu özellikteki kişiler hayatın her alanında -sadece foto muhabirliğinde değil- bir dokunuşla farklılık yaratırlar. Foto muhabirliği, haber fotoğrafçılığı isteseniz de istemeseniz de yoruma açık bir iştir. Gittikleri görevlerde kendi kişisel pencerelerini de işin içerisine katarak farklı bir dille, yeni dille fotoğraflar üretebilirler. Fotoğraf çekerken durduğunuz yer, gittiğiniz saat, çerçeveye neyi alıp neyi almayacağınıza karar vermeniz, bunların hepsi yorumdur. Bize haber fotoğrafçılığı yalın olmalı derler ya biz maksimum yalınlığı sağlamaya çalışırken bir yorum katıyoruz işimize, mecburuz buna. Bu, insanın doğasından kaynaklanıyor. Fotoğraf makinesinin kapasitesini bu çerçevede kullanarak olayları anlayıp, yorumlayıp, görselleştirip izleyiciye sunuyoruz.

1999 Düzce depreminin sembol fotoğrafı (Fotoğraf: Abdurrahman Antakyalı)

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( ) Haber fotoğrafı, haberciliğin temel formülü olan "5N1K" deki sorulara cevap vermelidir.

2. ( ) Ortamdaki duygusallıklar ve yaşanmışlıklar özel hayata girdiği için bunların fotoğrafa yansıtılmaması gerekir.

3. ( ) Bütün fotoğrafçılık türleri, üretildiği yöntem ve kullanıldığı alan bakımından aynı özellikleri taşır.

4. ( ) Televizyonun insan yaşamına girmesiyle basın büyük bir güç kazanmıştır.

5. ( ) 1947 yılında kurulan Magnum Fotoğraf Ajansı günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

6. ( ) Haber fotoğrafı, her türlü bilgiyi açık şekilde verdiği için ayrıca yazıyla desteklenmesine gerek yoktur.

7. ( ) İnsanların korku ve üzüntülerini yansıtan fotoğraflar yeterince ilgi çekmez.

8. ( ) Alfred Eisenstaedt, haber fotoğrafçılığının babası olarak nitelendirilir.

9. ( ) Margaret Bourke-White, Mohandas K. Gandhi'ye yapılan 1948'deki suikasttan sadece birkaç saat önce onunla röportaj yapmıştır.

10. ( ) Eleni Küreman, özellikle Kore Savaşı sırasında yaptığı foto muhabirliğiyle tanınmaktadır.

11. ( ) Bir fotoğrafın inandırıcılığı haberin okura daha iyi yansıtılması noktasında etkili olmaktadır ancak içerdiği aksiyon etkili olmaz.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

12. Haberin görsel anlatıcıları olan ..... fotoğraflarla haber toplayan ve yazan kişilerdir.

13. Türkiye'de kaliteli fotoğraf kullanımıyla yayıncılık hayatına asıl niteliği kazandıran ..... dergisi olmuştur.

14. ....., görev yaptığı dönemde dünyadaki önemli olayların neredeyse hepsini fotoğraflamayı başarmıştır.

15. Kolombiya Üniversitesi Gazetecilik Okulu kurucusu ..... adına her yıl dünyanın en prestijli gazetecilik ödülleri verilmektedir.

16. ..... Türkiye'nin görsel tarihinin yazılmasında önemli rol oynayan bir foto muhabiridir.

17. Haber fotoğrafı ne kadar çok kişiyi ilgilendiriyorsa ..... o kadar artar.

18. 30 yıl önce çektiği fotoğraflarla Karabağ'daki Ermeni katliamını dünyaya anlatan ..... , yıllar sonra yine aynı noktada bu sefer Karabağ'daki Azerbaycan zaferini fotoğraflamıştır.

19. .....Türk basınının ilk profesyonel kadın gezi ve savaş fotoğrafçısıdır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

20. Haber fotoğrafçısının farklılığını ortaya çıkaran en önemli özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kullandığı fotoğraf makinesi
B) Konuyu farklı açılardan çekmesi
C) Düşünce birikimini fotoğrafa yansıtması
D) Çektiği fotoğrafın teknik açıdan kaliteli olması
E) Çektiği fotoğrafın yayımlanabilir olması

21. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafının sahip olması gereken özelliklerden biri <u>değildir?</u>

A) Olaya tanıklık etmelidir.
B) Olay hakkında bilgi vermelidir.
C) Doğal olmalıdır.
D) Aksiyon içermemelidir.
E) Olayın gerçekleştiği yerde çekilmelidir.

22. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi haber fotoğrafçılarından birisi <u>değildir?</u>

A) Ahmet İhsan Tokgöz
B) Cemal Göral
C) Hilmi Şahenk
D) Cemal Işıksel
E) Namık Görgüç

23. 1948 yılında kurulan, aralarında Ara Güler'in de bulunduğu geniş bir foto muhabiri kadrosu bulunan gazete aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hürriyet
B) Milliyet
C) Yeni İstanbul
D) Yakın Doğu
E) Sabah

24. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafının sahip olması gereken niteliklerden biri <u>değildir?</u>

A) Yazıyla desteklenmesi
B) Anlık olması
C) Arşivlenebilir olması
D) Tarihe tanıklık etmesi
E) İkna etme gücünün olması

25. "Fotoğraf, güncelliğini yitirmeden yayımlanmalıdır." ifadesi haber fotoğrafının değerini belirleyen hangi ölçüte vurgu yapmaktadır?

A) Etki
B) Zamanındalık
C) Yakınlık
D) Çatışma
E) Duygu

26. Özellikle İspanya İç Savaşı'nda yaptığı çalışmalar sonunda, İngiliz dergisi Picture Post tarafından, 1938 yılında, dünyanın en ünlü savaş fotoğrafçısı ilan edilen kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Robert Capa
B) Alfred Eisenstaedt
C) Christopher Morris
D) Steve McCurry
E) Kevin Carter

27. Türk fotoğrafçılığının ilk haber fotoğrafçılarındandır. "Karargâh Umumi Fotoğrafçısı" sıfatıyla Çanakkale Muharebeleri biter bitmez Gelibolu Yarımadası'na geçerek harp sahasını fotoğraflamıştır. Hayatının 72 yılını gazeteciliğe adamıştır. Dünyada ara vermeksizin en uzun süre köşe yazan gazeteci olarak en kıdemli yazar anlamına gelen "şeyhülmuharririn" unvanını almıştır.
Yukarıda sözü edilen haber fotoğrafçısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eleni Küreman
B) Cemal Işıksel
C) Ara Güler
D) Abdullah Coşkun
E) Burhan Felek

28. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafını değerlendirme ölçütlerinden biri <u>değildir?</u>

A) Nitelik
B) Çekilen yer
C) Teknik
D) Etik
E) İçerik

D) Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

29. Bir haber fotoğrafı hangi özelliklere sahip olmalıdır? Yazınız.

.....

.....

30. Fotoğrafın basında kullanılmasını geciktiren nedenler nelerdir? Yazınız.

.....

.....

31. Haber fotoğrafı neden yazıyla desteklenmelidir? Açıklayınız.

.....

.....

32. Önemli tarihî fotoğrafların ortak özellikleri nelerdir? Yazınız.

.....

.....

33. Haber fotoğrafının mesleki açıdan incelenmesinden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

.....

.....

ÖĞRENME BİRİMİ 2

HABER FOTOĞRAFI ÇEKİMİ

KONULAR

1. HABER FOTOĞRAFINDA KOMPOZİSYONUN ÖNEMİ
2. HABER FOTOĞRAFINDA KOMPOZİSYON OLUŞTURMA
3. FOTOĞRAFTA IŞIK
4. IŞIĞA GÖRE FOTOĞRAF ÇEKME
5. ÇEKİM TEKNİKLERİ VE FARKLI TEKNİKLERLE FOTOĞRAF ÇEKME

TEMEL KAVRAMLAR

- Kompozisyon
- Sadelik
- Yön kuralı
- İlgi merkezi
- Çerçeveleme
- Seçici netlik
- Perspektif
- Doku
- Ritim
- Kontrast
- Işık
- Işığın yönü
- Işık kontrastı
- Işık yoğunluğu-miktarı
- Uzun pozlama
- Panning (çevrinme, kaydırma)
- Zoom In-Zoom Out (optik kaydırma)
- Sanal hareket
- Lekeli görüntü
- Işıkla boyama
- Hareketi dondurma

BU ÖĞRENME BİRİMİNDE

- Haber fotoğrafında kompozisyonun önemini
- Kompozisyon ögelerini
- Haber fotoğrafında kompozisyon oluşturmayı
- Fotoğrafta ışığın önemini
- Işığa göre fotoğraf çekmeyi
- Çekim tekniklerini
- Farklı tekniklerle fotoğraf çekmeyi

öğreneceksiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sizce bir haber fotoğrafında kompozisyon ve düzen önemli midir? Sınıfta arkadaşlarınızla gerekçelerinizi belirterek tartışınız.
2. Aklınızda kalan çarpıcı bir haber fotoğrafı var mı? Varsa hangi özellikleriyle aklınızda kaldığını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. HABER FOTOĞRAFI ÇEKİMİ

Çoğu haber fotoğrafının çekimi saniyeden daha kısa bir süre içerisinde gerçekleşir. Oysa engin bir birikimin sonucu olan haber fotoğrafı, deklanşöre basma anı ile sınırlandırılamayacak kadar derin ve zengin bir konudur. Problemleri çok kısa zamanda çözen bir ustanın edindiği bilgi ve deneyimlerden yararlanması gibi haber fotoğrafçısı da habercilik refleksinin yanı sıra fotoğraf estetiğine ve tekniğine dair o güne dek edindiği deneyim ve bilgileri çektiği fotoğraf karelerine aktarır.

2.1. Haber Fotoğrafçılığında Kompozisyonun Önemi

Fotoğrafta kompozisyon, anlatılmak istenenin belli kurallar ve düzen içerisinde, göze hoş gelecek şekilde ifade edilmesidir. Nasıl ki bir dil, kuralları olmadan karmaşayı ifade ediyorsa kuralları ve düzeni olmayan bir fotoğraf da anlatmak istediğini ifade edemeyen belirsiz görüntülerden ibaret kalır.

Günlük yaşamın ve haberlerin hızla aktığı 21. yüzyılda gazeteciler, okura ulaştırmak istedikleri haberlerin ve haber fotoğraflarının dikkat çekici olmasını esas alırlar.

Fotoğrafın estetik yönü ne kadar güçlü olursa ilgi çekme potansiyeli ve bilgi verme işlevini gerçekleştirme şansı da o kadar artar. Bir fotoğrafın estetik gücünü belirleyen başlıca unsurlardan biri kompozisyondur.

Görsel 2.1: Haber fotoğrafı
(Fotoğraf: Şebnem Coşkun)

2.1.1. Kompozisyon Ögeleri

Resim sanatında da benzer şekilde uygulanan kompozisyon teknikleri, insan beyninin görsel okuma alışkanlıkları ve doğadaki düzen esas alınarak oluşturulmuştur. Bilinçli yapılan bir kompozisyonla fotoğraf daha güzel görünür, verilmek istenen mesaj daha kolay algılanır ve haberin-fotoğrafın bırakacağı etki daha güçlü olur.

2.2. Haber Fotoğrafında Kompozisyon Oluşturma

Haber fotoğrafçılığında okuyucunun fotoğraf aracılığıyla haber konularına tanıklık etmesi amaçlanır. Bu nedenle fotoğrafların okuyucuya ulaşması ve belki de hafızalarda kalıcılığı sağlanarak belge niteliği kazanması estetik becerisinin de katkısıyla sağlanabilir. Bu bakımdan haber fotoğrafçılığında fotoğrafa estetik değer kazandıracak bazı kompozisyon tekniklerini incelemek gerekir.

2.2.1. Sadelik

Fotoğraf kompozisyonunda belki de en temel kural sadeliktir. Kadrajda anlatılmak istenen konu dışında ne kadar çok unsur bulunursa mesaj o kadar karmaşıklaşır ve anlaşılamaz hâle gelir. Konuyla ilgisi olmayan objeler, fotoğrafla iletilmek istenen mesaja engel teşkil eder. Fotoğraf çekiminde sadeliği sağlamak için çevrede bulunan gereksiz unsurlar kadrajdan çıkarılmalı, fotoğrafı çekilmek istenen konuya odaklanılmalıdır. Fotoğraf karesinin içindeki düzen ne kadar sade olursa verilmek istenen mesaj da o kadar belirgin hâle gelecek ve anlaşılır olacaktır (Görsel 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7).

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafta sadeliği sağlamak için açı değiştirilerek istenmeyen unsurlar kadraj dışında bırakılır ya da seçici netlikle vurgulanmak istenen ögeler dışındaki unsurlar bulanık (flu) hâle getirilir.

Görsel 2.2: (Fotoğraf: Mustafa Çiftçi)

Görsel 2.3: (Fotoğraf: Salih Zeki Fazlıoğlu)

Görsel 2.4: (Fotoğraf: Necmettin Karaca)

Görsel 2.5: (Fotoğraf: Mehmet Gezgin)

Görsel 2.6: (Fotoğraf: Mehmet Aslan)

Görsel 2.7: (Fotoğraf: Hüseyin Demirci)

Görsel 2.8: Sade haber fotoğrafı (Fotoğraf: İbrahim Laleli)

Görsel 2.8'de verilmek istenen mesaj bir karışıklığa yol açmadan sade ve belirgin bir şekilde ifade edilmektedir. Konu dışında veya konuyu desteklemeyen, dikkat dağıtan hiçbir ögeye yer verilmeyerek güçlü bir anlatım sağlanmaktadır. Balon satıcısı olduğu tahmin edilen kişi ve arkadaşı kumsalda kafa kafaya vermiş, uzanarak dinlenmektedir. Kadrajın merkezinde konumlanan rengârenk balonlar kareye canlılık katmaktadır. Gri kumsal ve gökyüzünde kontrast oluşturan kırmızı balonların yükselmesi balonlar ve iki arkadaş arasında bir bağ kurulmasına yardımcı olmaktadır.

Görsel 2.9'da ilgi merkezi belli olsa da mesaj net bir şekilde verilememektedir. İki yaşlı insanın peş peşe yürüdüğü karede yaşlı kadın, adamın arkasında ve aynı doğrultuda yer aldığı için adam belirgin değildir. Öndeki yeşil el arabası kadrajın çok ucunda bulunması nedeniyle karede karmaşıklık hissi uyandırmaktadır. Bu fotoğrafın anlatmak istediğini daha sade ifade edebilmesi için çekim yapılırken açı değiştirilip yaşlı kadın ve adam kadrajda daha belirgin hâle getirebilir. Bir kısmı kadrajın dışında kalan turuncu el arabası kadrajın dışında bırakılabilir ya da tümüyle kadraj içine alınabilir. Elinde poşetlerle yürüyen kadın altın noktaya yerleştirilerek -belki sağ profilden yüzünün görünmesi de sağlanarak- ilgi merkezine alınabilirdi. Bu fotoğrafta sadeliği sağlamanın diğer bir yolu ise yaşlı kadını seçici netlik ile ön plana çıkarıp karedeki diğer unsurları bulanık hâle getirerek yaşlı kadının belirginliğinin artmasını sağlamaktır.

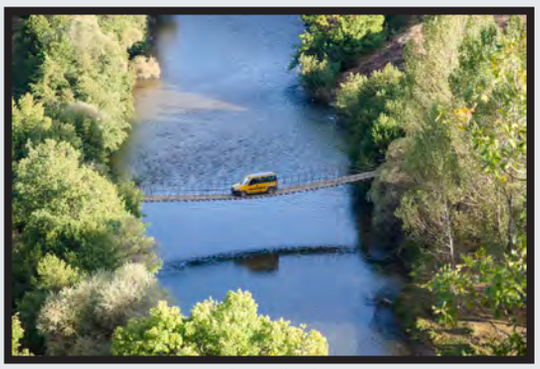
Görsel 2.9: Sade olmayan haber fotoğrafı

1. ETKİNLİK

Aşağıda yer alan fotoğraflar arasında sadelik kuralına uygun olan fotoğrafları işaretleyiniz.

Görsel 2.10

Görsel 2.11: (Fotoğraf: Sidar Eren)

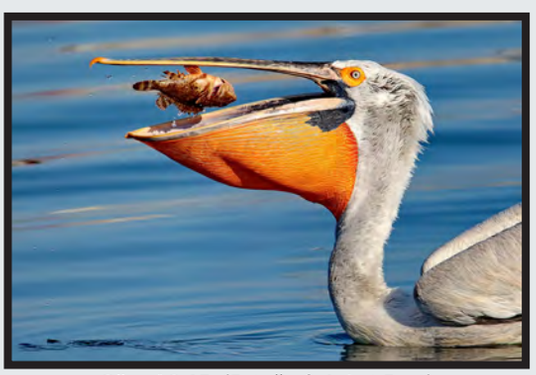
Görsel 2.12

Görsel 2.13: (Fotoğraf: Salih Zeki Fazlıoğlu)

Görsel 2.14

Görsel 2.15: (Fotoğraf: Aykut Fırat)

Görsel 2.16

Görsel 2.17

2. ETKİNLİK

Görsel 2.18

Yanda yer alan fotoğrafın sadeliği konusunda yorumunuz nedir? Kadrajdan çıkarıldığında fotoğrafın daha sade olacağını düşündüğünüz ögeler var mı? Açıklayınız.

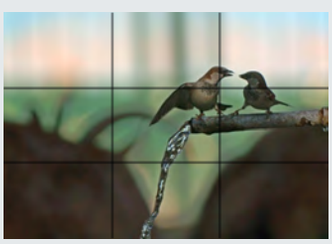
2.2.2. Altın Oran (1/3 Kuralı, Altın Noktalar, Altın Kesim)

Üçler kuralı da denilen bu kural, fotoğraf karesinin hayalî yatay ve dikey çizgilerle kısımlandırılarak dokuz eşit parçaya bölünmesidir. Asıl konu ve yardımcı ögeler kadrajda konumlandırılırken dikkat çekilmek istenen obje, bu çizgilerin kesiştiği dört ana noktadan birine yerleştirilip ilgi merkezi hâline getirilir ve daha estetik bir görüntü oluşur (Görsel 2.19-2.20).

Uygun olan konularda dikkat çekilmek istenen objeyi kesişim noktalarına yerleştirmek, fotoğrafın istenen etkiyi uyandırmasına yardımcı olacaktır.

BİLGİ KUTUSU

Birçok dijital fotoğraf makinesinin ayar menüsünde üçte bir kuralını uygulamayı kolaylaştırmak amacıyla vizörden veya lcd ekrandan görülebilen yatay ve dikey çizgiler bulunmaktadır. Ayar menüsünden bu özellik açıldığında fotoğrafı çekerken objeleri çerçeveye yerleştirmek daha kolay olmaktadır.

Görsel 2.19: Altın orana uygun fotoğraf

Görsel 2.20: Altın orana uygun fotoğraf (Fotoğraf: Tolga Adanalı)

Görsel 2.21: Altın orana uygun olmayan fotoğraf

Görsel 2.21'deki fotoğrafta ilgi merkezi, altın kesim çizgilerine uygun yerleştirilmemiş ve merkeze konumlandırılmıştır. Altın oran kuralıyla daha estetik bir görüntüye kavuşması için fotoğraf, hareket yönünde daha fazla boşluk bırakılarak ilgi merkezi kesişim çizgilerine denk getirilecek şekilde kadrajlanabilirdi.

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki fotoğraflardan hangilerinin altın oran kuralına uyduğunu, hangilerinin bu kurala uymadığını fotoğrafların altındaki boş alana yazınız. Uymayanları kurala uyacak şekilde tekrar kadrajlamayı deneyiniz.

Görsel 2.22: (Fotoğraf: Arif Akdoğan)

Görsel 2.23: (Fotoğraf: Raşid Necati Aslım)

Görsel 2.24: (Fotoğraf: Şebnem Coşkun)

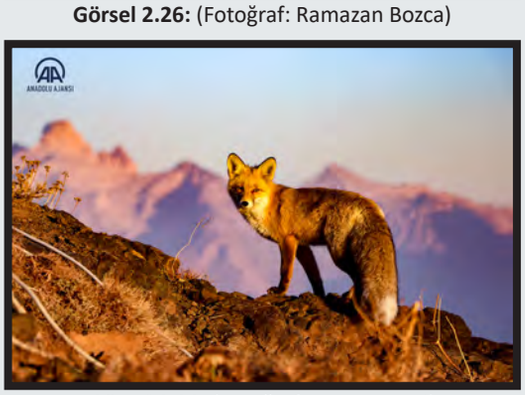
Görsel 2.25: (Fotoğraf: Emin Özmen)

Görsel 2.26: (Fotoğraf: Ramazan Bozca)

Görsel 2.27: (Fotoğraf: Mehmet Aslan)

Görsel 2.28: (Fotoğraf: Mesut Varol)

Görsel 2.29: (Fotoğraf: Halil Fidan)

1. UYGULAMA

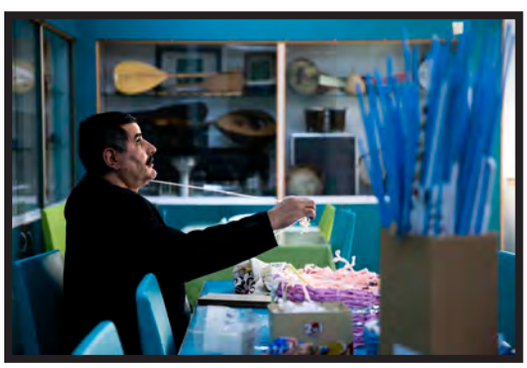
Seçtiğiniz bir konuda altın oran kuralına uygun haber fotoğrafları çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

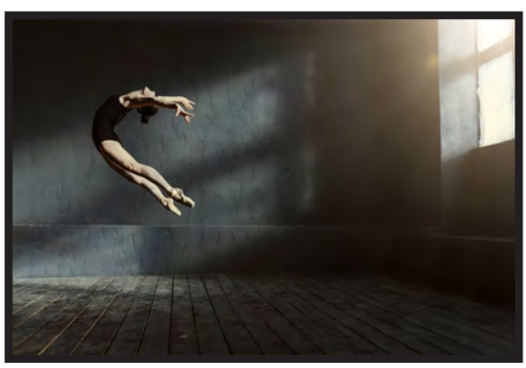
1. Öncelikle kadrajınızda ilgi odağında olmasını istediğiniz ögeyi belirleyiniz.
2. Kadrajı oluştururken makinenizin grid çizgilerinden yararlanabilirsiniz.
3. Ana ögeyi istediğiniz noktaya yerleştirmekte zorlanırsanız açınızı değiştirmeyi deneyiniz.

2.2.3. Yön Kuralı

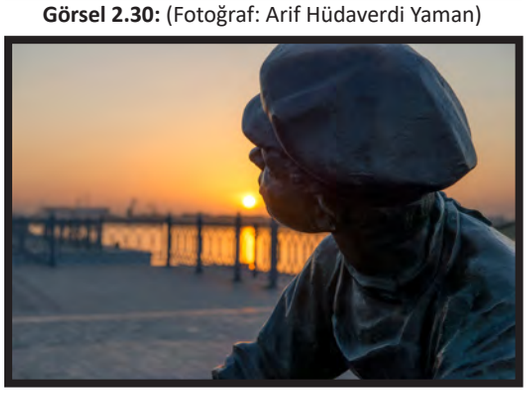
Yön kuralına göre fotoğrafta yer alan obje veya kişilerin baktığı ya da hareket ettiği yön esas alınarak o yönde daha fazla boşluk bırakılır.

Görsel 2.30: (Fotoğraf: Arif Hüdaverdi Yaman)

Görsel 2.31

Görsel 2.32

Görsel 2.33: (Fotoğraf: Arif Hüdaverdi Yaman)

Yön kuralına uyan fotoğraflar

Görsel 2.34

Görsel 2.35

Yön kuralına uymayan fotoğraflar

2.2.4. Güçlü Bir İlgi Merkezi

İlgi merkezi, fotoğrafta okuyucunun ilk dikkatini çeken ögedir. Kadrajda ilgi noktası doğru konumlandırıldığında dikkat çekilmek istenen nokta daha güçlü vurgulanmış olur. İlgi merkezi fotoğraf karesinin içinde kimi zaman farklı bir bakış, farklı bir hareket kimi zaman da bir renktir. Güçlü bir ilgi merkeziyle haber fotoğrafı ilgi çekecek, belirginlik kazanacak ve okuyucunun fotoğrafın vermek istediği mesajı anlaması sağlanacaktır.

Görsel 2.36: (Fotoğraf: Mehmet Aslan)

Görsel 2.37: (Fotoğraf: Ahmad Gharabli)

Görsel 2.38: (Fotoğraf: Erçin Top)

Görsel 2.39

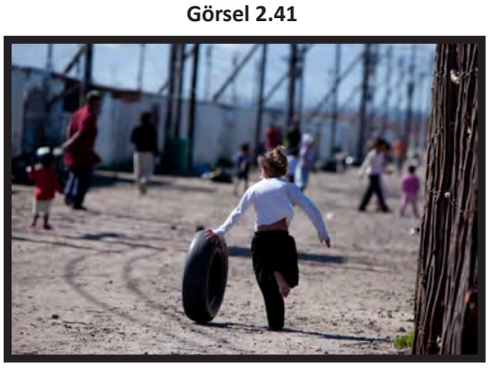
Görsel 2.40: (Fotoğraf:Erdem Şahin)

Görsel 2.41

Görsel 2.42: (Fotoğraf: Ömer Ersoy Yıldırım)

Görsel 2.43

Güçlü bir ilgi merkezi kuralına uyan fotoğraflar

2.2.5. Bilinçli Çerçeveleme

İnsan gözü ile objektif arasında bazı görme farklılıkları bulunur. Haber fotoğrafçısı haber konusunu doğru aktarabilmek için bu görme farklılıklarını dikkate alarak fotoğrafını çeker. Çerçeve içindeki konuların birbiriyle ilişkisini doğru anlatabilmek amacıyla konunun önemli ögelerini ilgi merkezinde ve büyük, yardımcı ögelerini ise arka planda ve daha küçük olacak şekilde yerleştirmek konunun anlaşılmasına katkı sağlar. Çerçeve içine alınan ve alınmayan ögeler, kullanılan açı, kadraj içerisinde bağlam kurmaya yardımcı olan tekniklerdir.

Görsel 2.44: (Fotoğraf: Fırat Yurdakul)

Görsel 2.45: (Fotoğraf: Mahmut Serdar Alakuş)

Görsel 2.46: (Fotoğraf: Dante Diosina Jr)

Görsel 2.47: (Fotoğraf: Sedat Suna)

Görsel 2.48: (Fotoğraf: Muhammed Emin Canik)

Görsel 2.49

Görsel 2.50: (Fotoğraf: Ümit Bektaş)

Görsel 2.51

Bilinçli çerçeveleme kuralına uyan fotoğraflar

4. ETKİNLİK

Görsel 2.52: (Fotoğraf: Özge Elif Kızıl)

Görsel 2.52'de yer alan fotoğraf sizce anlatılmak isteneni doğru ifade ediyor mu? Vurgu noktaları ve çerçeveleme, sizce daha farklı olabilir miydi? Tartışınız.

2. UYGULAMA

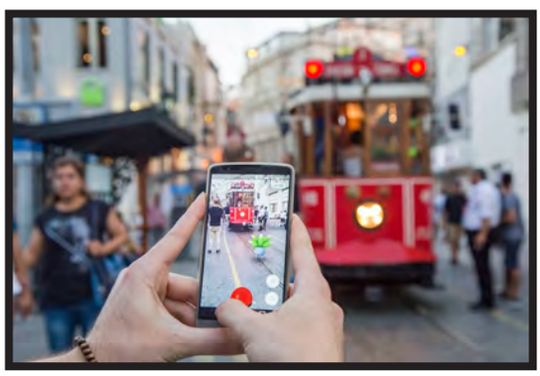
Seçtiğiniz bir konuya ait bilinçli çerçeveleme tekniğine uyan fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Anlatmak istediğiniz konuyu, neyi öne çıkarmak istediğinizi ve neleri arka planda tutmak istediğinizi önceden belirleyiniz.
2. Varsa yardımcı ögeleri arka planda ve asıl konudan daha küçük görünecek şekilde fotoğraflayınız.
3. Kadrajınızda vurgulamak istediğiniz öge veya mesajın fotoğrafta anlaşılır olmasına özen gösteriniz.
4. Farklı açılarla çekim yaparak fotoğrafınızda istediğiniz anlamı oluşturmayı deneyiniz.
5. Çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınızın huzurunda sergileyiniz.
6. Çektiğiniz karelerin amaçladığınız anlamı içerip içermediğini sınıftaki arkadaşlarınızla tartışınız.

2.2.6. Seçici Netlik ile Vurgu Katmak

Fotoğraf karesinde vurgulanması amaçlanan konu netleştirilip arka plandaki yardımcı unsurların netliği azaltılarak istenen noktanın dikkat çekmesi sağlanır. Böylelikle arka planda yer alan unsurlar, olayla ilgili ayrıntı sunarken fotoğraf da boyut kazanır. Bu yöntemde fotoğraf karesinin tümünün net olmamasından dolayı tek bir fotoğraf karesinin olayı yeterince anlatamaması gibi bir risk vardır. Ancak çekilen fotoğraf detay fotoğrafı da olsa olayın önemli bir parçasının seçilmesi ve arka planda olayı destekleyen yardımcı ögelerin yer almasıyla etkili bir anlatım sağlanabilir.

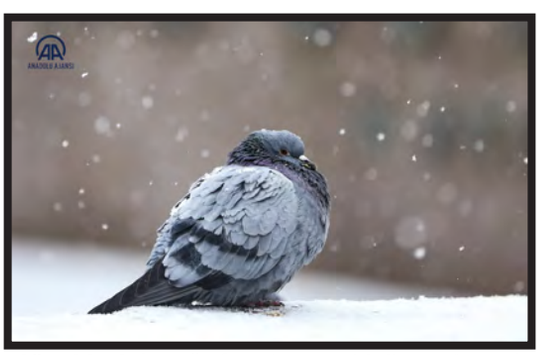
Görsel 2.53: (Fotoğraf: Muhammed Enes Yıldırım)

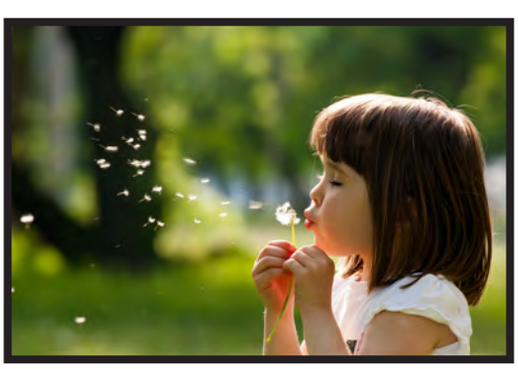
Görsel 2.54

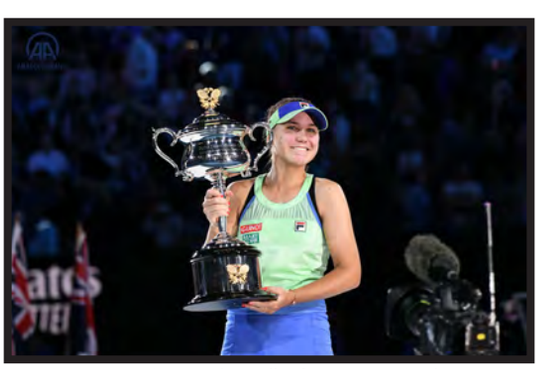
Görsel 2.55: (Fotoğraf: Juancho Torres)

Görsel 2.56: (Fotoğraf: Muhammed Selim Korkutata)

Görsel 2.57

Görsel 2.58: (Fotoğraf: Recep Şakar)

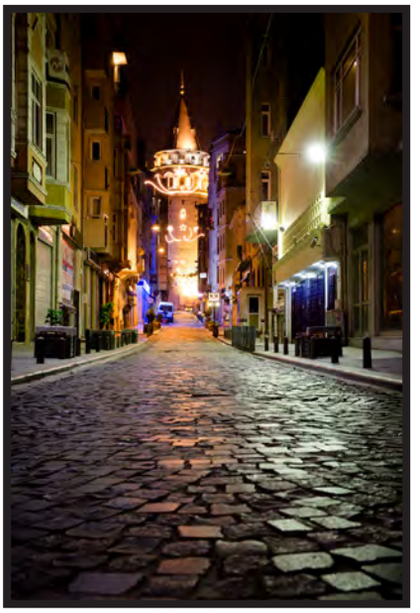
Seçici netlik ile vurgu katma tekniğine uygun fotoğraflar

5. ETKİNLİK

Seçici netlik tekniğinin uygulandığı haber fotoğrafları bulup sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz. Bu tekniğin fotoğraflarda nasıl bir etki oluşturduğunu arkadaşlarınızla tartışınız.

2.2.7. Çizgiler ve Diğer Grafik Ögeler

Çizgiler, fotoğrafa bakan kişinin dikkatini bir yöne çeker veya yönlendirir. Fotoğrafın etki gücü, kadrajda doğal çizgiler veya şekiller kullanılarak artırılabilir. Dikey çizgiler güçlü, sağlam bir anlatım oluştururken yatay çizgiler sakinliği çağrıştırır. Çapraz çizgiler ise fotoğrafa hareket anlamı katar. Yol, duvar, kürsü, direk ve ağaç gibi birçok öge; kadrajın içerisinde bir doğrultu oluşturabilir veya fotoğraf karesinde oluşan şekiller insan zihninde tanıdık çağrışımlar oluşturarak estetik bir etki yaratabilir. Kompozisyon bilgisine hâkim bir fotoğrafçı, bu çizgileri kadrajda bilinçli bir şekilde kullanarak istediği etkiyi oluşturabilir ve mesajını iletebilir.

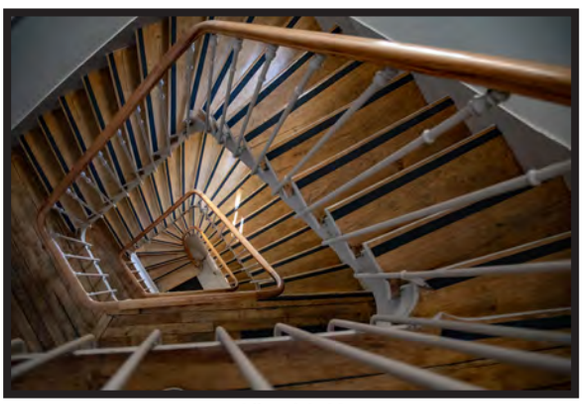
Görsel 2.59

Görsel 2.60: (Fotoğraf: Özgür Alantor)

Görsel 2.61

Görsel 2.62

Görsel 2.63

Görsel 2.64: (Fotoğraf: Cem Öksüz)

Görsel 2.65

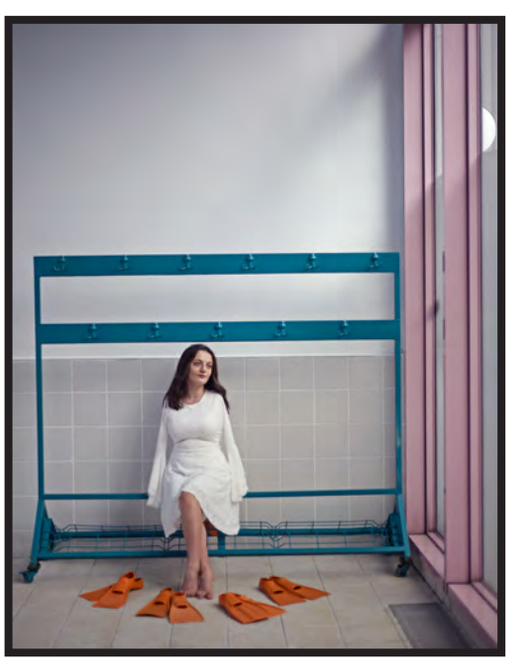
Görsel 2.66: (Fotoğraf: Sinan Çakmak)

Görsel 2.67: (Fotoğraf: Özkan Bilgin)

Görsel 2.68: (Fotoğraf: Cengiz Oğuz Gümrükcü)

Görsel 2.69: (Fotoğraf: Dilan Bozyel)

Görsel 2.70: (Fotoğraf: Sefa Karacan)

Görsel 2.71: (Fotoğraf: Omar Marques)

Görsel 2.72: (Fotoğraf: Cengiz Oğuz Gümrükcü)

Görsel 2.73: (Fotoğraf: Sefa Karacan)

Kompozisyonda çizgilere ve diğer grafik ögelere örnek fotoğraflar

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafta kullanılan yatay ve dikey çizgilerin çerçeve kenarlarına paralel olmasına özen gösterilmelidir.

3. UYGULAMA

İçinde yer alan çizgilerin veya grafik ögelerin kompozisyon değeri oluşturduğu fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Okuyucunun dikkatini yönlendirmek istediğiniz bir konu belirleyiniz.
2. Çizgilerin veya diğer grafik ögelerin karede bir kompozisyon oluşturmasını sağlayarak fotoğraflarınızı çekiniz.
3. Fotoğraflarınızı çektikten sonra makinenin lcd ekranından istediğiniz anlamın karenizde bulunup bulunmadığını kontrol ediniz.
4. Farklı açılar deneyerek hareketli veya sakin anlamlar barındıran fotoğraflar çekiniz.
5. Çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz.

2.2.8. Perspektif (Derinlik)

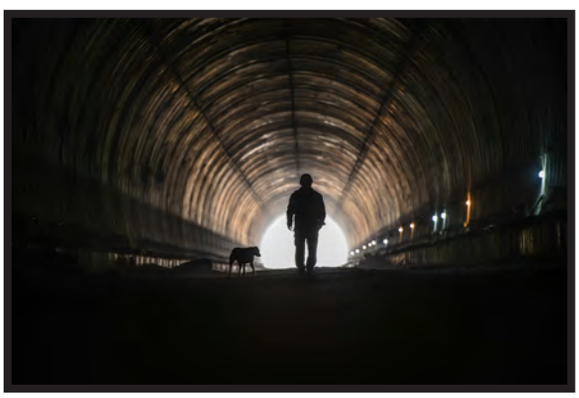
Fotoğrafı çekilen konunun olduğundan daha büyük veya küçük ya da daha yakın veya uzak görünmesine **perspektif** denir. Perspektif, fotoğrafta derinlik hissi oluşturur. Perspektifle nesneler arasındaki mesafe veya büyüklük derecesi olduğundan farklı gösterilebilir. Objektiflerin odak uzaklığı perspektif oluşturmada belirleyicidir. Geniş açı objektifler, perspektif etkisini artırırken teleobjektifler, bu etkiyi azaltır.

Görsel 2.74

Görsel 2.75

Görsel 2.76: (Fotoğraf: Volkan Kaşık)

Görsel 2.77

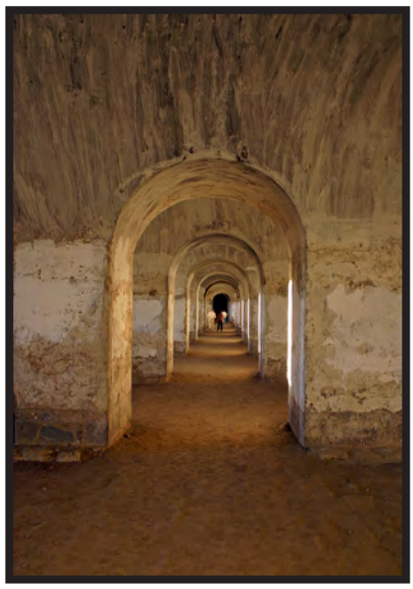
Görsel 2.78

Görsel 2.79

Görsel 2.80: (Fotoğraf: Ali İhsan Öztürk)

Görsel 2.81: (Fotoğraf: Cengiz Oğuz Gümrükcü)

Kompozisyonda perspektif kullanımına uygun fotoğraflar

Görsel 2.82

Görsel 2.83: (Fotoğraf: Hilmi Tunahan Karakaya)

Kompozisyonda perspektif kullanımına uygun olmayan fotoğraflar

6. ETKİNLİK

Gazetelerin farklı sayfalarında yer alan fotoğrafları inceleyerek farklı perspektiflerin (bakış açılarının) yer aldığı fotoğraflar seçiniz. Seçtiğiniz fotoğrafları, bakış açılarının oluşturduğu anlamlar bakımından sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

4. UYGULAMA

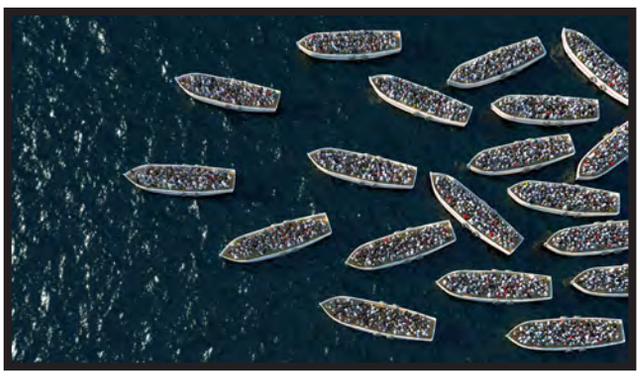
Seçtiğiniz bir konuda farklı perspektifler deneyerek fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

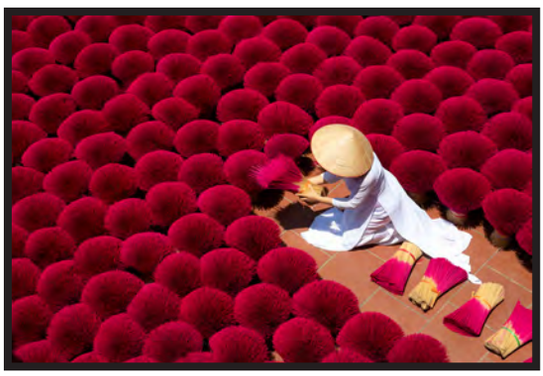
1. Fotoğrafları çekerken farklı açılar kullanmayı deneyiniz.
2. Çektiğiniz farklı bakış açılarına sahip fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz.
3. Hangi bakış açısının fotoğrafa nasıl bir anlam kattığını sınıftaki arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

2.2.9. Doku

Fotoğrafta doku sayesinde konuya ait yüzeyin detayları ve biçimi hissedilir. Doku tekniği görme ve dokunma duyularına hitap eder. Bir yüzeyin dokusu çok yakın (makro) çekimle hissettirilebileceği gibi aynı ya da benzer nesnelerin tekrarıyla da fotoğrafta doku meydana getirilebilir. Haber fotoğrafçılığında daha çok, tekrarlarla meydana gelen doku fotoğrafı örneklerine rastlanmaktadır.

Görsel 2.84

Görsel 2.85

Görsel 2.86: (Fotoğraf: Gülin Yiğiter)

Görsel 2.87

Kompozisyonda doku kuralına uygun fotoğraflar

7. ETKİNLİK

Gazete ve benzeri çeşitli kaynaklardan doku örneğine uygun haber fotoğrafları seçiniz. Bulduğunuz haber fotoğrafı örneklerini sınıftaki arkadaşlarınıza sunarak kompozisyonda dokunun haber fotoğrafında nasıl bir etki oluşturduğunu birlikte değerlendiriniz.

2.2.10. Ritim

Ritim, fotoğrafta bulunan ögelerin bir düzen içerisinde tekrarlanarak peş peşe sıralanmasıdır. Fotoğrafta ritimden söz edilebilmesi için birbirini tekrar eden en az üç objenin kadrajda yer alması gerekir. Ritim, fotoğrafa canlılık katar.

Görsel 2.88

Görsel 2.89

Görsel 2.90

Görsel 2.91: (Fotoğraf: Enver Hancı)

Görsel 2.92

Görsel 2.93: (Fotoğraf: Adam Pretty)

Kompozisyonda ritim kuralına uygun fotoğraflar

5. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuda kompozisyonda ritim kuralına uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

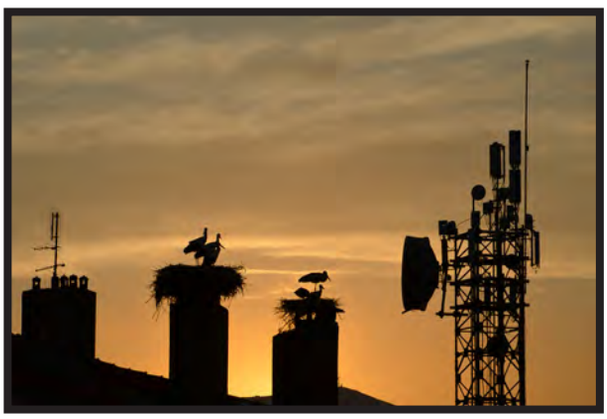
1. Peş peşe tekrarlanan en az üç ögenin sıralandığı bir konu bulunuz.
2. Bulduğunuz konuyu ritmik bir düzen oluşturacak şekilde fotoğraflayınız.
3. Aynı şekilde farklı konularda ritim ögesini içeren fotoğraflar çekiniz.
4. Çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz.

2.2.11. Kontrast

Fotoğrafta kontrast, zıtlık anlamına gelir. Kontrast kompozisyona canlılık, hareketlilik, ilginçlik katar. Fotoğrafta kontrast; karanlık-aydınlık, sertlik-yumuşaklık, büyüklük-küçüklük (Görsel 2.94), yakınlık-uzaklık, belirginlik-belirsizlik gibi zıtlıklarla ve renk tonları arasındaki farklılıklarla (Görsel 2.96) sağlanır. Anlam bakımından birbirine zıt ögelerin kullanımıyla da kontrast oluşturulabilir (Görsel 2.95, Görsel 2.97 ve Görsel 2.98).

Görsel 2.94

Görsel 2.95

Görsel 2.96

Görsel 2.97

Görsel 2.98: (Fotoğraf: Nail Kadirhan)

Kompozisyonda konrtast kuralına uygun fotoğraflar

6. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuda kompozisyonda kontrast kuralına uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Karanlık-aydınlık, sertlik-yumuşaklık, büyüklük-küçüklük, yakınlık- uzaklık, belirginlik-belirsizlik zıtlığına ve renk tonları arasındaki farklılıklara örnek olabilecek birden fazla fotoğraf çekiniz.
2. Çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınıza sunarak fotoğrafların kontrast özelliğine uygunluğuyla ilgili bir değerlendirme yapınız.

7. UYGULAMA

Sınıfa bir gazete getiriniz. Gazetede yer alan beş farklı haber fotoğrafını inceleyerek fotoğraflarda hangi kompozisyon kurallarının yer aldığını arkadaşlarınızla tartışınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Öğrendiğiniz kompozisyon kurallarını gazetede karşılaştığınız haber fotoğraflarını esas alarak tespit etmeye çalışınız.
2. Fotoğraflarda gördüğünüz kompozisyon kurallarını sınıftaki arkadaşlarınıza ve öğretmeninize gösteriniz.
3. Uygulama sonrasında çalışma ortamınızı düzenleyiniz.

8. UYGULAMA

Çeşitli kaynaklardan araştırma yaparak yukarıda değinilen kompozisyon kurallarının her birine örnek gösterilebilecek fotoğraflar seçiniz. Her kural için en az bir fotoğraf olacak şekilde bir dosya oluşturunuz. Oluşturduğunuz dosyayı sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Öğrendiğiniz kompozisyon kurallarını sınıfta inceleyiniz.
2. İnternetten (genel ağdan) sırasıyla her bir kompozisyon kuralına uygun fotoğraflar bulunuz.
3. Bilgisayarda bir dosya oluşturup bulduğunuz fotoğrafları bu dosyaya kaydediniz.
4. Oluşturduğunuz dosyayı sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz.

9. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuyla ilgili kompozisyon kurallarına uygun haber fotoğrafları çekiniz. Çektiğiniz her fotoğrafta en az iki kompozisyon kuralını uygulayınız. Çektiğiniz haber fotoğraflarını, haber fotoğrafçılığında kompozisyon kuralları çerçevesinde, sınıftaki arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle değerlendiriniz.

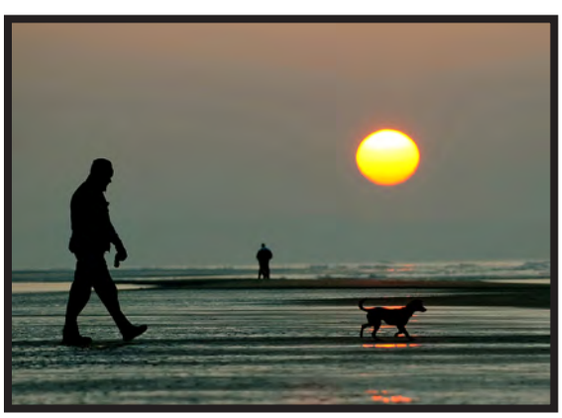
Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gereçlerinizi hazırlayınız.
2. Çekim kadrajınızı kompozisyona göre ayarlayarak çekimlerinizi yapınız.
3. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatınız. Hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız. Fotoğrafları incelerken bir hata ile karşılaşırsanız fotoğraf çekimini yeniden yapınız.
4. Çekmiş olduğunuz fotoğraflar arasından kompozisyon kurallarını en iyi yansıtan üç fotoğrafı seçiniz.
5. Seçtiğiniz fotoğrafları sınıfa getirerek akıllı tahta veya projeksiyon cihazı aracılığıyla öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla değerlendiriniz.
6. Uygulama sonrasında çalışma ortamınızı düzenleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sizce ışığın fotoğraftaki rolü nedir? Sınıftaki arkadaşlarınızla fikir yürütünüz.
2. Fotoğrafta ışık ve estetik arasında nasıl bir ilişki olabilir? Değerlendiriniz.

2.3. Fotoğrafta Işık

Görsel 2.99: (Fotoğraf: Onur Çoban)

Düz dalgalar hâlinde yayılan elektromanyetik dalgalara **ışık** denir. İnsan algısı sadece belli dalga boylarını görebilir.

Işık, fotoğrafı hem fiziksel hem de estetik olarak oluşturan temel unsurdur (Görsel 2.99, 2.100, 2.101, 2.102). Kelime kökeni Yunancaya dayanan fotoğraf [Photos (ışık), Graphos (Çizmek)], "Işıkla Çizmek" anlamından da anlaşılacağı gibi ışıkla varlık bulur. Işığın etkili kullanılmasıyla fotoğraf, estetik bir fotoğraf olma özelliğini kazanır. Bunun için fotoğrafçının dikkatini ışığa vermesi önemlidir. Fotoğrafta estetik etki yaratan dokular, formlar, gölgeler, renkler ve atmosfer ışık sayesinde oluşur. Bugüne kadar insanları en çok etkilemiş fotoğraflar incelendiğinde ışık yönetiminin hepsinde iyi olduğu görülür.

Işık, fotoğrafı çekilecek olan konuyu aydınlatır ve objelerin görünür olmasını sağlar. Gölgeler oluşturarak derinlik hissi verir, dokuyu belirginleştirir, konunun rengini ortaya çıkarır, aydınlık ve karanlık alanlar oluşturarak fotoğrafın atmosferini belirler.

Işık daha iyi tanındıkça fotoğrafa etkisi de daha iyi anlaşılır. Bu nedenle fotoğrafta ışığı çok yönlü olarak ele almak gerekir.

Görsel 2.100

Görsel 2.101: (Fotoğraf: Sercan Küçükşahin)

Görsel 2.102: (Fotoğraf: Necmettin Karaca)

8. ETKİNLİK

Size estetik gelen beş haber fotoğrafı seçiniz. Fotoğrafları ışık bakımından değerlendiriniz. Sizce ışığın hangi özellikleri fotoğrafın güzel olmasına katkı sunmuştur? Tartışınız.

2.3.1. Işık Kaynakları

Doğal ve yapay olmak üzere iki tür ışık kaynağı vardır. En çok kullanılan doğal ışık kaynağı güneş ve aydır. Diğer tüm ışık kaynakları yapay ışıktır. Fotoğraf çekerken güneş ışığından yararlanıldığı gibi flaş, lamba, ateş, mum ışığı gibi birçok yapay ışık kaynağından da yararlanılır. Güneş, açık bir mekânda bütün noktaları aynı yoğunlukta aydınlatmaktadır. Yapay ışık kaynaklarıyla yapılan ışıklandırmalarda ise mesafe arttıkça ışık şiddeti azalır.

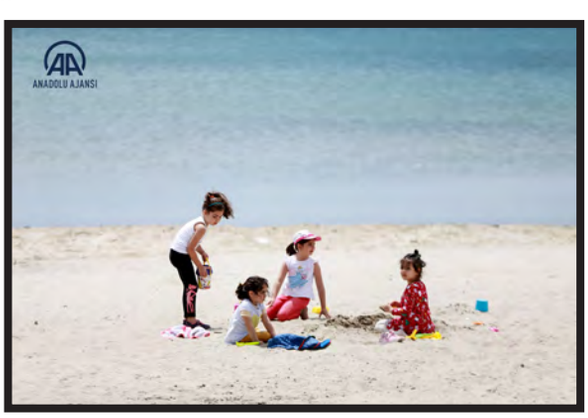
Görsel 2.103

Fotoğraf çekerken her konunun farklı ışık ihtiyaçları olduğunu düşünerek hareket etmek gerekir. Yapay ışık, çoğu zaman fotoğrafçı tarafından düzenlenebilir. Doğal ışık, doğa koşullarına bağlı olduğundan doğru ışığı kullanmak için doğru zamanı gözetmek gerekir.

Işığın dört özelliğinden ve üç türünden bahsedilebilir.

Görsel 2.104

Görsel 2.105: (Fotoğraf: Ahmet Bolat)

Görsel 106

Görsel 107

Görsel 2.108: (Fotoğraf: Halit Onur Sandal)

Farklı ışık kaynaklarından yararlanılarak çekilmiş fotoğraflar

9. ETKİNLİK

1. Yapay bir ışık kaynağından yararlanarak fotoğraflar çekiniz.
2. Konuyu ışık kaynağına farklı mesafelerde fotoğraflayıp pozometrenin verdiği ışık değerlerini kontrol ediniz.
3. Işık kaynağına mesafenin ışık şiddetini azaltıp azaltmadığını pozometre yardımıyla değerlendiriniz ve sonucu sınıfınızdaki arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.3.2. Işığın Özellikleri

Fotoğraf çekimlerinde ışığın dikkate alınması gereken şu dört temel özelliği bulunmaktadır:

1. Işığın Yoğunluğu-Miktarı
2. Işığın Yönü
3. Işığın Rengi
4. Işık Kontrastı

2.3.2.1. Işığın Yoğunluğu / Miktarı

Işık yoğunluğu, kaynağından çıkan ışığın şiddetiyle ilgilidir. Güçlü bir kaynaktan gelen ışığın yoğunluğu da güçlüyken şiddeti düşük bir kaynaktan gelen ışığın yoğunluğu da düşük olur. Güneş ışığı ile evlerde yanan ampulü karşılaştırdığımızda güneş ışığıyla yapılan çekimin ışık yoğunluğu daha fazladır.

Işığın yoğunluğunu belirleyen farklı unsurlar vardır. Işık kaynağının gücünün yanı sıra ışık kaynağı ile konu arasındaki uzaklık, ışığın konuya geliş açısı gibi etkenler de ışık yoğunluğunu belirler. Işığın yoğunluğu bulutlu bir ortamda azalır, bulutsuz bir ortamda artar.

Konu üzerine düşen ışığın yoğunluğu ışıkölçerle (pozometre) ölçülebilir. Fotoğrafı çekilen konunun üzerine düşerek yansıyan ışık makineye ulaşır ve fotoğraf makinelerinin üzerinde yer alan pozometre, kullanılması gereken enstantane ve diyafram değerlerini fotoğrafı çeken kişiye sayı olarak verir.

Görsel 2.109: F: 7.1, Enstantane: 1/2000, ISO: 100
(Fotoğraf: Sefa Tetik)

Görsel 2.110: F: 2.8, Enstantane: 1/60 sn., ISO: 2000
(Fotoğraf: Murat Saka)

Güneş ışığından yararlanılarak çekilmiş olan Görsel 2.109'da güçlü bir ışık kaynağı kullanıldığı için yüksek enstantane ve düşük ISO ile makinenin az ışık alması sağlanmıştır. Kapalı ve az ışıklı bir mekanda çekilen Görsel 2.110'da ise yüksek ISO, düşük örtücü hızı ve açık diyaframla fotoğrafta ışık dengesi sağlanmıştır.

10. UYGULAMA

Farklı ışık ortamlarından yararlanarak fotoğraflar çekiniz. Işık şiddetinin ışık ortamına göre değişimini çektiğiniz fotoğraflar vasıtasıyla gözlemleyiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Doğal ve yapay ışık kaynaklarından yararlanarak farklı fotoğraflar çekiniz.
2. Güneş ışığından yararlandığınızda havanın kapalı veya açık olmasının ve ışığın geliş yönünün ışık şiddetini nasıl etkilediğini, pozometrede oluşan değerler üzerinden inceleyiniz.
3. Farklı yapay ışık ortamlarında (tungsten, floresan, mum ışığı vb.), farklı açılarla ve mesafelerle fotoğraflar çekerek ışık şiddetini inceleyiniz.
4. Farklı ışık ortamlarında yaptığınız çekimleri hangi poz değerleriyle çektiğinizi belirterek sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz.

2.3.2.2. Işığın Yönü

Işığın konunun üzerine düştüğü yön, fotoğrafta verilmek istenen anlam bakımından önemlidir. Işığın geldiği yönlere göre fotoğrafta kontrast, gölge, üç boyutluluk etkisi de farklılaşır. İyi bir fotoğrafçı, ışık yönünü etkili kullanabilmelidir. Yapay ışık kaynakları, çoğu zaman fotoğrafçı tarafından yönlendirilebilirken doğal ışık kaynakları, fotoğrafçıyı yönlendirir. Doğal ışık kaynağı kullanıldığında ışığın geliş açısı gün içerisinde değişiklik gösterir. Fotoğrafçılar çoğu zaman ışığın tepeden dik açıyla geldiği öğlen saatleri (12.00-15.00 arası) yerine, yatay bir açıyla geldiği güneşin doğuşundan sonraki sabah saatlerinde ve gün batımına doğru çekim yapmayı tercih ederler.

Her konu için gerekli olan ışık birbirinden farklıdır. Bu nedenle istenen etkiye göre farklı ışık yönleri tercih edilebilir. Işığı daha yetkin kullanabilmek ve bakış açısını geliştirmek için her açıyı incelemek iyi bir yöntemdir. Işığı daha iyi kullanabilmek için çekilen konunun diğer açılardan da çekilmesi denenmelidir. En iyi ışık yönünü bulmak zamanla kolaylaşacak ve bu konuda doğal bir refleks gelişecektir.

Işığın geliş şekline göre ışık türleri aşağıdaki gibidir:

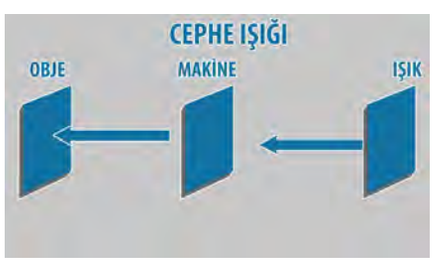
Cephe Işığı (Önden Gelen Işık)

Görsel 2.111

Cephe ışığı çekimi yapılan konunun önünde, fotoğraf makinesinin ise arkasında yer alır. Fotoğrafı çekilen konunun her noktası eşit miktarda aydınlandığı için konu üzerinde gölge oluşmaz ve detaylar daha belirgin hâle gelir. Gölge olmaması fotoğrafta derinlik hissini kaybettirir. Renk tonları daha sınırlıdır. Kontrast bu ışık türünde diğerlerine oranla daha düşüktür. Cephe ışığıyla perspektif etkisi yok olur ve en düz, en yassı etki meydana gelir (Görsel 2.111).

Moda fotoğraflarında genellikle cephe ışığı tercih edilir. Bunun dışında cephe ışığı fotoğrafçılıkta istenen etkinin oluşması bakımından genellikle tercih edilen bir yön değildir. Yarı cephe denilen 45 derecelik açıyla gelen cephe ışığı ise haber fotoğrafçıları dâhil birçok fotoğrafçının istediği kareleri yakalamasına imkân veren bir ışık yönüdür. Gün doğumundan sonraki ve gün batımından önceki 1-2 saat boyunca güneş ışığının eğik açıyla geldiği yön, yarı cephe ışık yönüdür.

Görsel 2.112: Cephe ışığı

Görsel 2.113

Görsel 2.114

Görsel 2.115

Cephe ışığıyla çekilen fotoğraf örnekleri

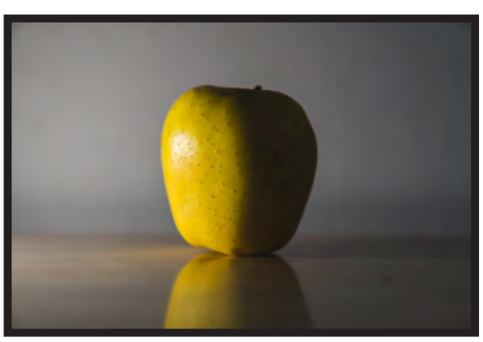
Görsel 2.116

Yanal Işık (Yandan Gelen Işık)

Işık kaynağının konuyu sağ ya da sol yanından aydınlattığı bu ışık yönünde, ışığın geldiği yön aydınlıkken diğer yanda gölgeler oluşur. Portreler için en iyi aydınlatmadır. Yandan gelen ışıkla üçüncü boyut etkisi yaratılır ve derinlik hissi artar (Görsel 2.116). Renk tonları bakımından daha zengindir. Kontrast düzeyi daha yüksektir. Doku ve desen çekimleri için de en uygun türdür. Haber fotoğrafçılığında dramatik etki oluşturmak istendiğinde ve portre, heykel, sanat eseri çekimlerinde kullanılır. Yanal ışığın düştüğü haber fotoğraflarında görünmesi istenen alanlar fazla gölgede kaldığında dolgu ışık ile yüksek kontrast düzeyi düşürülebilir.

Görsel 2.117: Yanal ışık

Görsel 118

Görsel 2.119

Görsel 2.120

Görsel 2.121
Yanal ışıkla çekilen fotoğraf örnekleri

BİLGİ KUTUSU

Dolgu Işığı: Ana ışık kaynağının yaratmış olduğu parlaklık ve gölge dengesini bozmadan sadece gölgeleri yumuşatmak için kullanılan ışığa **dolgu ışığı** denir. Genellikle ana ışığa ters ya da yanal açıdan gelen bu ışık, çeşitli reflektörler ve flaşlar yardımıyla oluşturulur. Bilinçli kullanıldığında fotoğrafa derinlik, estetik ve heyecan katar. Dolgu ışığı, bilinçli olarak kullanılmadığında ışık patlaması gibi birçok olumsuz sonuç doğurabilir. Kullanılan dolgu, flaş ışığı, ana ışıktan daha fazla olmamalıdır. Dolgu ışığı kullanmadan önce konu ile ışık arasındaki mesafe tespit edilip ortam ışığının poz değeriyle eş veya daha düşük değerde ışık verecek biçimde pozlama ayarı yapılmalıdır.

Görsel 2.122: Dolgu ışıkla çekilmiş yanal ışık fotoğrafı (Fotoğraf: Cemal Yurttaş)

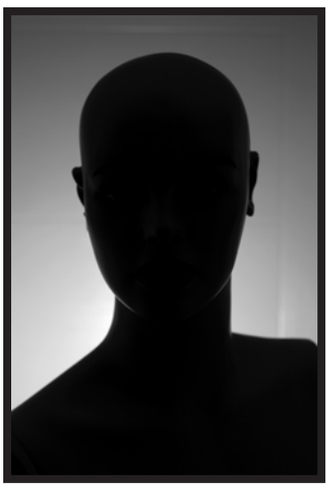
11. UYGULAMA

Sadece tek bir noktadan gelen ve kontrasta neden olan bir ışık kaynağıyla bir obje üzerinde fotoğraf çekimi yapınız. Dolgu ışığıyla obje üzerinde oluşan sert gölgeleri yumuşatmayı deneyiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

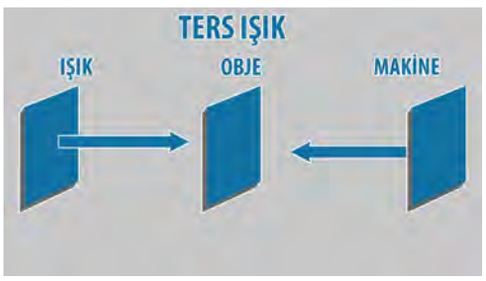
1. Önce dolgu ışığı kullanmadan çekim gerçekleştiriniz. Fotoğrafta oluşan kontrastı inceleyiniz.
2. Sonraki fotoğraflarınızı ana ışığa ters ya da yanal açıdan gelecek şekilde dolgu ışığı kullanarak çekiniz.
3. Kullandığınız dolgu ışığının ana ışık kaynağından daha güçlü olmamasına dikkat ediniz.
4. Dolgu ışıklı ve dolgu ışıksız çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz ve dolgu ışığının çektiğiniz fotoğraflarda amacına ulaşıp ulaşmadığını birlikte değerlendiriniz.

Ters Işık

Görsel 2.123

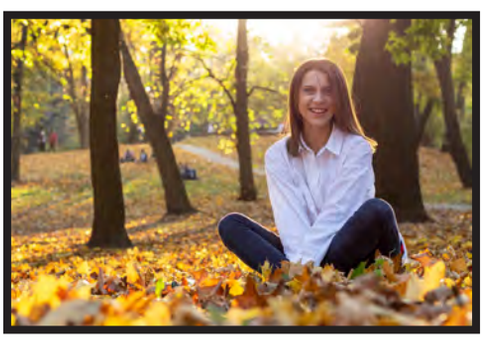
Objenin arkasında, fotoğraf makinesinin karşısında yer alan ışık yönüdür (Görsel 2.124). Yüksek kontrastlı silüet fotoğrafları veya gün batımı fotoğrafı çekmek için ideal ışık yönüdür (Görsel 2.123-2.125-2.127-2.128-2.129). Işığın kadraja daha yukarıdan dahil olduğu ters ışık çekimlerinde sarı tonların yarattığı sıcaklık ve renk geçişlerinin zenginliğiyle etkileyici kareler ortaya çıkar (Görsel 2.126). Ters ışık silüet çekimleri için poz ölçümü, ışığın en yoğun olduğu noktadan alınır. Böylelikle detaylar kaybolur ve form ön plana çıkar. Poz ölçümü obje üzerinden yapılırsa objenin arkasındaki ışık çok daha fazla olacağından fotoğrafta objenin arkası da çok parlayacaktır.

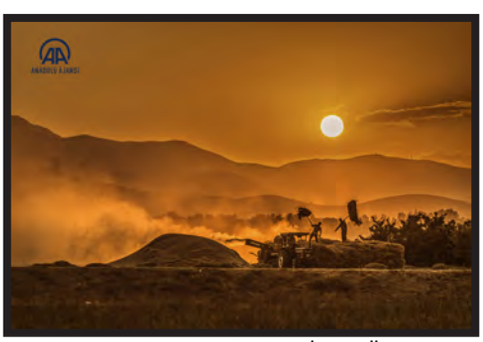
Görsel 2.124: Ters ışık

Görsel 2.125

Görsel 2.126

Görsel 2.127: (Fotoğraf: Ali İhsan Öztürk)

Görsel 2.128: (Fotoğraf: Mehmet Aslan)

Görsel 2.129

Ters ışıkla çekilen fotoğraf örnekleri

Olayı okuyucuya göstermeyi amaçlayan haber fotoğrafçılığı için ters ışık, genellikle tercih edilen bir ışık yönü değildir. Fotomuhaberleri ters ışığın olduğu ortamlarda önce fotoğrafı çekilen konunun veya kendisinin konumunu değiştirmeyi dener. Eğer haber fotoğrafı ters ışıkla çekmek durumunda kalındıysa ışığın kadraja girmemesi veya daha az girmesi sağlanabilir ve dolgu flaş ile objenin görünür hâle getirilmesi sağlanabilir.

Silüet Fotoğrafı

Ters ışıkla çekilen silüet fotoğraflarında detaylar anlaşılmaz, sadece form daha belirgin hâle gelir. Kontrastın yüksek olduğu silüet fotoğrafları, manzara ve portre çekimlerinde dramatik etki yaratan görüntüler oluşturur. Özellikle gün batımı ve güneşin doğuş anları silüet fotoğrafları için bulunmaz anlardır.

Etkileyici silüet fotoğrafları çekmek için dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır. Silüet fotoğrafında objeler koyu tonlarda, sadece hatlarıyla görüleceği için seçilen konunun belirgin bir şekli olmasına, objelerin üst üste binmemesine ve şekil olarak estetik bir kompozisyon oluşturmasına özen gösterilmelidir. Silüet fotoğrafında objenin koyu tonlarda çıkması istendiği için flaşın kapalı olması gerekir. Otomatik modda çekim yapılıyorsa düşük ışık koşullarında flaş otomatik olarak açılır. Bu nedenle yarı otomatik veya manuel modda flaş kapalı hâldeyken çekim yapılmalıdır.

Işık ölçümü, nokta ışık ölçüm moduyla parlak noktadan alınarak yapılır. Bu sayede objenin koyu tonlarda kalması sağlanır. Ancak netleme obje üzerinde yapılmalıdır. Işığın az olması nedeniyle otomatik netleme yapılamıyorsa yerine manuel netleme gerçekleştirilmelidir. Bunun dışında f8 veya f16 gibi daha kısık diyafram değerleriyle net alan derinliği artırılabilir.

Görsel 2.130: (Fotoğraf: Soner Kılınç)

Görsel 2.131: (Fotoğraf: Soner Kılınç)

Görsel 2.132: (Fotoğraf: Ali İhsan Öztürk)

Görsel 2.133: (Fotoğraf: Emre Tazegül)

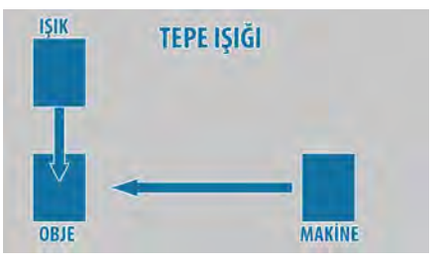
Ters ışıkla çekilen silüet fotoğrafı örnekleri

Tepe Işık (Üstten Gelen Işık)

Görsel 2.134

Işık kaynağının konunun üzerinde olduğu ışık yönüdür (Görsel 2.134). Dışarıdaki çekimlerde güneşin dik açıyla geldiği öğle saatleri, tepe ışığının en belirgin olduğu ortamdır. Yüksek kontrast oluşturan tepe ışığı, konunun bazı kısımlarında parlamalara, bazı kısımlarında da sert ve kısa gölgelere neden olur. Derinlik hissi oluşmaz. Tepe ışığı, fotoğrafçıların tercih ettiği bir ışık türü değildir. Etkileyici fotoğraflar çekmek için uygun bir ışık yönü olarak görülmez.

Görsel 2.135: Tepe ışığı

Görsel 2.136

Görsel 2.137

Görsel 2.138

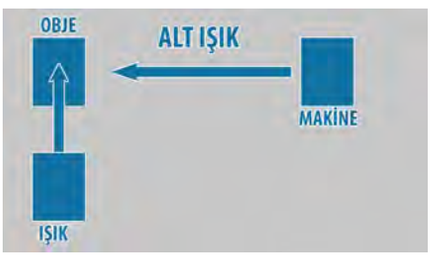
Tepe ışığıyla çekilen fotoğraf örnekleri

Alttan Gelen Işık

Görsel 2.139

Konuya alttan yönelen bu ışık yönü doğada yoktur. Bu ışıkta gölgeler iri ve uzun, kontrast fazla olur (Görsel 2.139). Reklam, korku filmi afişi gibi özel amaçlı çekimlerde kullanılır. Kullanımı zor olduğu gibi haber fotoğrafçılığında da gerekmeyen bir ışık yönüdür.

Görsel 2.140: Alttan gelen ışık

Görsel 2.141

Görsel 2.142

Görsel 2.143

Görsel 2.144: (Fotoğraf: Cengiz Oğuz Gümrükcü)

Alttan gelen ışıkla çekilen fotoğraf örnekleri

10. ETKİNLİK

Işığın geliş yönünün farklı olduğu haber fotoğrafı örnekleri bulunuz. Bulduğunuz örnekleri sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz. Işık yönünün haber fotoğrafına etkisini birlikte değerlendiriniz.

12. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuda farklı ışık yönlerini kullanarak fotoğraf çekimi yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Kullandığınız her ışık yönünün fotoğrafa etkisini inceleyiniz.
2. Değerlendirmenizi gölge, kontrast, doku, estetik ve üç boyutluluk bakımından değerlendiriniz.
3. Çektiğiniz fotoğrafları değerlendirmeleriyle birlikte bir dosya hâline getirip sınıftaki arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.3.2.3. Işığın Rengi

Renk, ışık kaynağından yayılan elektromanyetik dalgaların nesnelere çarptıktan sonra yansımaları sonucu gözün algıladığı duyumdur. Renkleri belirleyen bu dalga boylarıdır. Tüm dalga boyları göze aynı anda ulaşırsa bunu göz beyaz, hiç ışık ulaşmazsa siyah olarak algılar. Göz, beyaz ışığın içindeki farklı dalga boyuna sahip ışıkları değişik renkler olarak algılar.

Gün ışığı genellikle "beyaz ışık" olarak adlandırılır. Güneş ışığı yani beyaz ışık, saydam bir cisim olan prizmadan geçirilerek bir ekran üzerine düşürülürse görülen sonuç gökkuşağının yedi rengi olan kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mordur (Görsel 2.145). Bu deney beyaz ışığın farklı renkteki (dalga boyundaki) ışınlardan oluştuğunu gösterir. Mor ışık, en kısa dalga boyuna sahipken kırmızı ışık, en uzun dalga boyuna sahiptir. Dalga boyu, ışığın niteliğini belirler. Dalga boyu kısa olan güçlü, uzun olan güçsüz ışıktır.

Görsel 2.145: Beyaz ışık tüm renkleri içeren bir ışık dalgasıdır.

Renk Isısı

Fotoğrafı çekerken hangi ışıkta hangi rengin hâkim olacağını kavramak için renk ısılarını bilmek gerekir. Renk ısısı, ışık kaynaklarının verdiği renktir. Renk ısısının ölçü birimi Kelvin'dir.

Görsel 2.146

Bir ışık kaynağının renk ısısı arttığında yani Kelvin değeri yükseldiğinde mavi renk artar, kırmızı renk azalır. Renk ısısı yani Kelvin değeri düştüğünde ise kırmızı renk artar, mavi renk azalır (Görsel 2.146). Örneğin mum ışığı 1800 K'dir yani renk ısısı düşüktür ve kırmızının hâkim olduğu bir ışıktır. Gün ışığı 5400 K'dir yani renk ısısı yüksektir ve mavi renk hâkimdir.

Güneş ışıklarının günün her saatinde dünyaya farklı bir açıyla gelmesiyle birlikte ışığın rengi de (sıcaklığı) her saat diliminde farklılık gösterir. Sabahın erken saatlerinde gün ışığı sarı, akşam saatlerinde ise kırmızı renge sahiptir. Yaz aylarında gün ışığında sıcak renkler egemenken kış aylarında soğuk (mavi) tonlar ağırlıktadır. Bulutlu ve puslu havalarda yapılan fotoğraf çekimlerinde elde edilecek renk, Kelvin değeri yüksek olan mavi tonlarıdır.

Beyaz Dengesi

Işığın rengi, ışık kaynağının renk sıcaklığına göre değişiklik gösterir (Görsel 2.147). İnsan gözü, ışık kaynağının rengindeki değişikliklere adapte olabilirken fotoğraf makineleri için bu her zaman söz konusu değildir. Örneğin farklı renk sıcaklıklarına sahip ev ampulü ve floresan, insan gözü tarafından beyaz ışık olarak algılanır. Ancak fotoğraf makinesi ev ampulünü turuncuya, floresan ışığını ise yeşile yakın tonlarda kaydeder. Bu gibi durumlarda bazı fotoğraflar mavimsi veya sarımsı renkte görünürken cilt tonları doğal görünmeyebilir.Fotoğraf makinelerinin ışık algısında hataya düşmemesi için makinelerde white balance (vayt balıns) ayarı yer alır. Ortamdaki hâkim ışığın sıcaklığı makineye tanımlandığında makine ortam ışığını doğru algılayabilir. Örneğin tungsten ampulle aydınlatılan bir ev ortamında yapılan çekimde, makinenin beyaz ayar menüsünde bulunan tungsten seçeneği işaretlenirse fotoğraf makinesi ışığı dengeleyerek doğru renk tonlarını bulacaktır.

Görsel 2.147: Fotoğrafçılıkta renk sıcaklığı değerleri

Beyaz dengesi ayarı için seçilen değerler 1000 ile 10.000 arasında değişen Kelvin değerleridir. Fotoğraf çekerken kullanılan ışık kaynağının renk sıcaklığı, fotoğraftaki renkleri ve fotoğrafın kalitesini belirler (Görsel 2.147). Kelvin değeri 10.000'e yaklaştıkça ışık soğur yani maviye dönüşür, 2700'e yaklaştıkça kırmızıya dönüşür yani ışık sıcaklaşır. Beyaz bir ışık elde etmek isteniyorsa bu değerlerin ortasında bulunan 5500 Kelvin değeriyle beyaz dengesi sağlanabilir. Işık renklerinin Kelvin değerlerini bilmek ve onları uygun ışık koşullarında kullanmak fotoğrafın vermek istediği mesajları (sevinç, hüzün, mutluluk, nefret vb.) desteklemektedir. Bu sayede ele alınan konunun anlamını daha doğru ifade eden fotoğraflar çekilebilir.

Fotoğraf Makinesinde Yer Alan Beyaz Dengesi (White Balance) Çeşitleri

DSLR fotoğraf makinelerinin hepsinde yer alan "beyaz ayarı" menüsünde, bulunulan ortama göre farklı ışık rengi seçenekleri yer alır. Gerekli ayarlar yapıldığında otomatik olarak beyaz dengesi sağlanabileceği gibi farklı ışık seçeneklerinin kullanılması da gerekebilir.

Otomatik [Auto (Oto)]: Fotoğraf makinesinde konuya ve ışığa göre makinenin kendiliğinden yaptığı ayardır. Bu ayarda makine, doğru olan beyaz dengesini seçer. Çoğu durumda doğru sonuç verir. Ortamda birden fazla ışık türü olduğunda bu ayar kullanılabilir.

Ampul [Tungsten (Tangstın)]: Turuncu-sarı tonlarında aydınlatma sağlayan pek çok ampulün sahip olduğu değerdir. Kelvin olarak 3200 K sıcaklık değerine sahiptir. Evde kullanılan ampullerin çoğu "tungsten"dır. Ortam bu şekilde aydınlatılmışsa ampul simgesine sahip fotoğraf makinelerinde "tungsten modu" seçilerek fotoğraf çekilmelidir.

Floresan [Fluorescent (Fıloresınt)]: Beyaz ve soğuk (mavi) tonlarında aydınlatma sağlayan floresan lambaların sahip olduğu değerdir. Kelvin olarak 4000-5000 K olarak ölçümlenmiştir. Fotoğraf makinesinde floresan beyaz dengesi ayarı bölümünün bir alt sekmesi bulunmaktadır. Ortamdaki uygun floresan türü bulunup makinede mutlaka o ayar seçilmelidir.

Gün Işığı [Daylight (Deylayt)]: Gün ışığının sürekli olduğu açık havalarda yapılan fotoğraf çekimlerinde tercih edilir. Kelvin olarak 5000-5500 K sıcaklık değerine sahiptir. En kullanışlı beyaz dengesi ayarıdır.

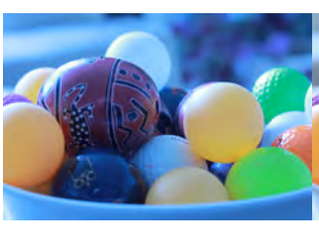
Bulutlu [Cloudy (Kılaudi)]: Bu modda gün ışığı ve gölgeli havanın tonları hâkimdir. Bulutlu veya kapalı havalarda tercih edilir. Kelvin olarak 6000 K sıcaklık değerine sahiptir. Bu havalarda fotoğraflar koyu renklere sahip olur. Bu mod seçildiğinde fotoğrafların daha sıcak bir renge sahip olması sağlanır.

Flaş [Flash (Flaş)]: Haricî flaş kullanılması gerektiğinde ve stüdyoda çekim yapılırken kullanılan beyaz dengesi ayarıdır.

Gölge [Shade (Şeyd)]: Genellikle bina veya ağaç gölgesi gibi ortamlar için kullanılır. Kelvin olarak 7000 K sıcaklık değerine sahiptir.

Seçimli-Özel [Custom (Kastım)]: Işık kaynaklarının fazla ve farklı olduğu ortamlarda fotoğrafçı tarafından ölçüm yapılarak en doğru beyaz ayarı değerine ulaşabilmek için kullanılır. Custom (Kastım), kelime anlamı olarak "özel isteğe göre ayarlanmış" demektir. Bu ayarda beyaz bir nesnenin fotoğrafı çekilerek makineye renk tanımlaması yapılır. Böylelikle ortamdaki ışık ortamına göre tanımlanan beyaz ayarı referans alınarak fotoğrafta doğru renk tonlarına ulaşılır.

Kelvin (Kelvın): Kelvin değerini fotoğrafçının girmesini sağlayan ayardır. Makineye girilen Kelvin değerine göre fotoğrafın hakim renginde değişiklik gerçekleşir (Görsel 2.148, 2.149, 2.150, 2.151, 2.152, 2.153). Fotoğrafın ihtiyaç duyduğu rengin artması sağlanarak renk sıcaklığı dengelenir. Örneğin düşük Kelvin değerlerine sahip kırmızı tonların hakim olduğu bir ışık ortamında 10.000 K WB ayarı yapıldığında mavi tonlar azalacak, kırmızı tonlar artacaktır. 2500 K ile yapılan bir çekimde ise mavi tonlar artıp kırmızı tonlar azalacaktır.

Görsel 2.148: 2500K

Görsel 2.149: 3500K

Görsel 2.150: 5500K

Görsel 2.151: 6500K

Görsel 2.152: 7500K

Görsel 2.153: 10000K

Fotoğraf makinesine farklı Kelvin değerleri verilerek çekilen fotoğraflar (Fotoğraflar: Cengiz Oğuz Gümrükcü)

Aynı mantık diğer tüm WB ayarları için de geçerlidir. Makine sarı-kırmızı tonların ağırlıkta olduğu tungsten ışık ortamında mavi tonlar, mavi tonların fazla olduğu floresan aydınlatma alanında ise kırmızı tonlar ekler.

13. UYGULAMA

Uygun gördüğünüz bir ortamda fotoğraf makinesinin WB ayarlarını sırayla deneyerek fotoğraf çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Öncelikle bulunduğunuz ortamın ışık kaynağının ne olduğunu değerlendiriniz.
2. Makinenizde yer alan tüm WB ayarlarıyla ayrı ayrı fotoğraflar çekiniz.
3. Son olarak seçimli beyaz ayarını kullanarak kendiniz bir değer giriniz.
4. Her bir ayarın fotoğrafın rengini nasıl etkilediğini ve bulunduğunuz ortama en uygun, doğru WB ayarının hangisi olduğunu çektiğiniz fotoğraflara bakarak inceleyiniz.
5. Çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Renklerin Fotoğrafta Oluşturduğu Anlam

Fotoğrafçı renklerin psikolojik etkisini gözettiğinde istediği etkiyi vermede daha başarılı olacaktır. Sıcak renkler fotoğrafta konuyu ön plana çıkarır, soğuk renkler ise fotoğrafı konudan uzaklaştırır. Mavi tonlarında bir ışık, fotoğrafta soğuk bir etki oluştururken sarı tonlarında bir ışık, daha sıcak bir etki yaratır. Işık kaynağından gelen ışık sarı-kırmızıdan maviye doğru çok farklı anlamlar verebilir. Donuk-mat mavi ışık, genellikle sakin ve durağan bir anlam verirken kırmızı tonlarda sıcak ışık, daha fazla heyecan ve enerji verir.

Görsel 2.154: (Fotoğraf: Ali İhsan Öztürk)

Görsel 2.155: (Fotoğtaf: Ömer Süt)

Mavi ve sarı tonlarında iki farklı fotoğraf

11. ETKİNLİK

Çeşitli kaynaklardan farklı renk tonlarının hâkim olduğu haber fotoğrafları bulunuz. Sınıftaki arkadaşlarınızla renklerin fotoğrafta oluşturduğu anlam üzerine bir değerlendirme yapınız.

2.3.2.4. Işık Kontrastı

Işık kontrastı, fotoğraf karesinde ışığın yoğunluğu bakımından farklılıkları ifade eder. Aynı karede karanlık ve aydınlık alanlar arasındaki farkın fazla olması yüksek kontrast, az olması ise düşük kontrastı ifade eder. Yüksek kontrast, koyu gölgelerden parlak beyaz aydınlıklara kadar geniş bir ton farklılığı içerir (Görsel 2.156-2.157). Düşük kontrast ise karanlık gölgeler ve parlak aydınlıkların aşırı uçlarını içermeyen, daha sınırlı bir ton farklılığını ifade eder. Işığın geliş yönü, noktasal olarak veya farklı noktalardan homojen şekilde gelmesi gibi etkenler, kontrastı etkileyen unsurlardır. Örneğin ışık kaynağından yayılan ışığın konuyu her yönden eşit bir şekilde aydınlatması sonucu (bulutlu havalarda) çekilen fotoğrafta kontrast düşük olur. Işığın tek bir yönden konuyu aydınlatması sonucu (açık, güneşli havalarda) çekilen fotoğrafta ise kontrast yüksek olur.

İyi bir fotoğraf için kontrast, ana etkenlerden biridir. Işığın oluşturduğu kontrast, fotoğrafa derinlik katar. Kontrast yüksekliği veya düşüklüğü verilmek istenen etkiyle doğru orantılı olarak tercih edilir. Fotoğrafta kontrast dengeli olmalı yani fazla ya da eksik olmamalıdır. Fotoğraftaki beyaz parlak alanlar, izleyicinin dikkatini konudan uzaklaştırır. Donuk, yumuşak tonlar daha keskin ve vurgulu olarak öne çıkar. Bir yaz günü güneş tam tepedeyken özellikle ormanlık alanlarda, karla kaplı ortamlarda ya da kumsallarda kontrast fazladır. Bulutlu havalarda ya da güneşin yatay geldiği zamanlarda çekilen fotoğraflarda ve gökyüzünü fazlaca içermeyen fotoğraflarda kontrast azdır. Kontrastın yüksek olduğu parlak güneşli bir havada bir yere bakıldığında tüm ton farklılıkları algılanıp detaylar rahatlıkla görülebilir.

Yüksek kontrastlı ortamlarda çerçeveye çok karanlık ve çok aydınlık bölgeler alınmayıp bulunulan konum değiştirilerek fotoğraf çekilmelidir.

Görsel 2.156: (Fotoğraf: Cem Öksüz)

Görsel 2.157: (Fotoğraf: Samet Doğru)

12. ETKİNLİK

Işığın yüksek kontrast ve düşük kontrast oluşturduğu farklı haber fotoğrafı örnekleri bulunuz. Topladığınız haber fotoğraflarını sınıftaki arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

14. UYGULAMA

Farklı ışık ortamlarında ışığın yüksek kontrast ve düşük kontrast oluşturduğu fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında hangi ışık ortamının kontrasta nasıl etki ettiğini gözlemleyiniz. Her iki koşulda da (yüksek kontrast ve düşük kontrast) ışığın fotoğraflarınızda estetik açıdan güzel bir etki yaratmasına özen gösteriniz.

2.3.3. Işığın Hâlleri

Işığın geliş hâli, fotoğrafın daha yumuşak ya da keskin, kontrastın daha az veya çok olmasına sebep olur. Işığın türü, hava şartlarına ve günün saatlerine göre değişir.

Işığın doğrudan geldiği, yüzeylere çarparak yansıdığı ya da süzülerek geldiği üç türden bahsedebiliriz.

2.3.3.1. Doğrudan Işık

Işık kaynağından hiçbir engelle karşılaşmadan gelen ışığın doğrudan konuyu aydınlatmasıdır. Bu ışık, konu üzerinde yüksek kontrasta neden olur. Bulutsuz bir yaz gününde ya da öğle saatlerinde gün ışığının kontrastı çok yüksektir ve doğrudan tepeden gelir.

Görsel 2.158: (Fotoğraf: Ahmet Bolat)

Görsel 2.159: (Fotoğraf: Fecri Barlık)

Direkt ışıkla çekilmiş fotoğraf örnekleri

2.3.3.2. Yansıyan Işık

Kaynağından çıkan ışığın nesne yüzeylerine çarparak konu üzerine düşmesidir. Yansıyan ışıkla oluşan kontrastlar daha yumuşaktır. Bu fotoğraflarda renkler pastel tonlara kayar, doygundur ve ton farklılıkları daha zengindir.

Görsel 2.160: (Fotoğraf: Özkan Bilgin)

Görsel 2.161

Görsel 2.162: (Fotoğraf: Fabio Teixeira)

Görsel 2.163

Yansıyan ışıkla çekilmiş fotoğraf örnekleri

2.3.3.3. Süzülen (Yaygın) Işık

Işığın süzülerek konuyu aydınlatmasıdır. Örneğin bulutlu havada yapılan bir çekimde ışık tek bir noktadan değil gökyüzüne eşit bir şekilde dağılarak gelir. Daha az aydınlatır ve kontrastı daha düşük olur. Bu ışıkla çekilen fotoğraflarda pastel renk tonları oluşur. Bulutlu bir günde ışık çok yumuşak yani difüzdür. Işığın kontrastlı veya difüz oluşu fotoğrafa farklı atmosferler kazandırır.

Görsel 2.164: (Fotoğraf: Can Erok)

Görsel 2.165: (Fotoğraf: Sedat Suna)

Süzülen ışıkla çekilmiş fotoğraf örnekleri

2.4. Işığa Göre Fotoğraf Çekme

Haber fotoğrafçısı, ışığı etkin kullanabilmek için ışığın özelliklerini iyi tanımalı ve değerlendirmelidir. Haber fotoğrafçısının çekim yaptığı mekânlar, birbirinden çok farklı özellikler gösterebilir. Haber fotoğrafı, haberin (olayın) olduğu her yerdedir. Bir kulübe, saray, futbol sahası, fabrika, kalabalık bir cadde, meydanlar, müzeler, mağaralar, kapalı veya açık her türlü ortam haber fotoğrafı için çekim alanı olabilir. Açık havada yapılan bir organizasyon ya da yaşanan bir olay veya az ışıklı bir toplantı salonu gibi çok çeşitli ışık ortamlarında çekim yapılması gerekebilir.

Foto muhabiri, ışığın az veya çok olduğu durumlarda poz değerlerini ayarlamak veya başka tedbirler uygulamak durumunda kalabilir. Bununla birlikte ışığın geliş yönü, renk sıcaklığı gibi haber fotoğrafçısının dikkate alması gereken pek çok ışık etkeni bulunmaktadır. Örneğin bir sahnedeki ışığın yukarıdan gelmesiyle yan taraftan gelmesinin fotoğrafta oluşturacağı etki birbirinden çok farklıdır. Farklı renk sıcaklıklarında yapılan çekimlerde de konunun tam rengini verebilmek önemlidir. Gerçeği olabildiğince aktarmanın bir gereği olarak ortamın atmosferini doğru yansıtmak, haber fotoğrafçısının görevidir.

Haber fotoğrafçılığı için yapılan çekimlerin neredeyse tümünde ortamın doğal ışığı, en ideal ışık olarak kabul edilir. Çünkü haberin mevcut atmosferini en iyi yansıtacak olan, ortam ışığıdır. Ortam ışığı, hem daha kolay olması hem de haber fotoğrafına kattığı anlam açısından tercih edilir. Ortam ışığıyla çekilen fotoğraf, okuyucuya olaya tanık olma imkânı sunar. Haber metninin amacı nasıl ki olayları olduğu gibi aktarmak ise haber fotoğrafı da mevcut ortamı olduğu gibi okuyucuya göstermek ister. Ortam ışığı, fotoğrafa doğal bir hava katar. Bir konser alanındaki sahne ışıkları, şehrin gece ışıkları, bir atölyede pencereden süzülen ışık huzmesi olayın özgünlüğünü fotoğrafa yansıtan ögelerdir. Kimi zaman ortamdaki ışık koşulları, istenenin dışında bir etki yaratabilir. Örneğin bir konuşmacının yüzünde sert gölgeler oluşturan tepeden gelen bir ışık, istenmeyen bir durumdur.

Kimi zaman da ortam ışığı yeterli olmayabilir ve haber fotoğrafçısı ışığı yönlendirip farklı şekillerde kullanmak zorunda kalabilir. Bu nedenle haber fotoğrafçısı, ortamdaki ışığa ve diğer ışıklandırma şekillerine hâkim olmalı ve ışığı nasıl yönlendirmesi gerektiğini çok iyi bilmelidir.

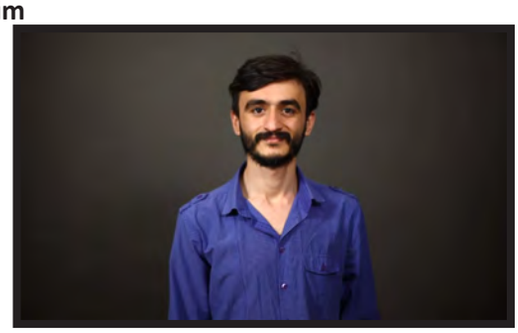
İster haber fotoğrafı ister başka tür bir fotoğraf olsun her çekimde ışıkla ilgili dikkate alınması gereken unsurlar bulunur. Işığın şiddeti, yönü, rengi, doğrudan veya süzülerek gelişi fotoğrafta ışığın belirleyici özellikleridir. Göze hoş gelen fotoğraflar genellikle ışığın düzgün dağıldığı, derinlik hissi verdiği, gölgelerin yumuşak olduğu, kontrast yaratan fotoğraflardır. Ancak ışık kimi zaman yaratılmak istenen etkiye göre farklı şekillerde de kullanılmak istenebilir. Işık yeterince tanındığında tüm bu unsurlar kendiliğinden hesaba katılacaktır. Farklı ışık ortamlarında ışığı yönetmeyi bilmek, fotoğrafa hâkim olmayı sağlar.

2.4.1. Işık Ölçüm Modları

Fotoğraf makineleri ışığı ölçmek, hangi perde hızı ve diyafram değerinin seçileceğini kararlaştırarak doğru pozlamayı yapabilmek için üç yöntem kullanır. Fotoğraf makinesinde Metering Modes (Miydıring Mods) adıyla geçen bu yöntemler; noktasal ölçüm, merkez ağırlıklı ölçüm ve genel poz ölçümüdür.

2.4.1.1. Genel / Ortalama / Değerlendirmeli / Parçalı Ölçüm

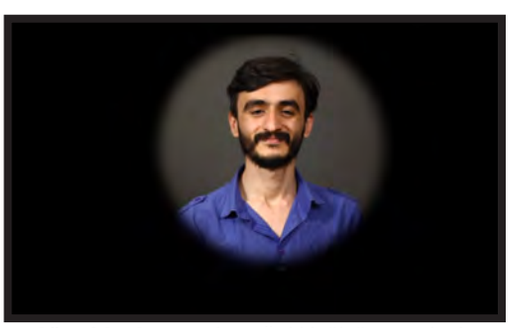
Genel ölçüm modunda fotoğraf makinesi kadrajın her tarafından ışık bilgisi alır ve tüm bu bilginin ortalamasını alarak en uygun pozlama değerlerini belirler (Görsel 2.166). Işığın dengeli dağıldığı ve kontrastın düşük olduğu durumlarda oldukça iyi sonuç verir. En çok tercih edilen ölçüm modudur. Özellikle portre ve manzara fotoğrafçılığında kullanılır.

Görsel 2.166: Genel ölçüm moduyla ışık ölçümü yapılmış fotoğraf

2.4.1.2. Merkez Ağırlıklı Ölçüm

Merkez Ağırlıklı Ölçüm moduyla pozometre, genel ölçümde olduğu gibi kadrajın tamamından ışık bilgisi alır ancak kadrajın tam ortasında yer alan ışık değerlerine ağırlık vererek poz değeri verir (Görsel 2.167). Işık ölçümü yapılırken kadrajın merkezini yüzde 70, kenarlarını ise yüzde 30 oranında değerlendirmeye katar. İlgi merkezi kadrajın ortasında yer almıyorsa ışık ölçümü yapılmak istenen bölge kadraj merkezine alınarak ölçüm sabitlenir ve yeniden kadraj yapılabilir. Yakın çekim portre veya çevreye göre daha büyük objelerin çekiminde kullanışlı bir moddur. Doğal ışıkla çekilen ters ışık çekimlerinde de obje merkeze alınarak doğru pozlanmış çekimler gerçekleştirilebilir.

Görsel 2.167: Merkez ağırlıklı ölçüm moduyla ışık ölçümü yapılmış fotoğraf

2.4.1.3. Nokta (Spot) Ölçüm

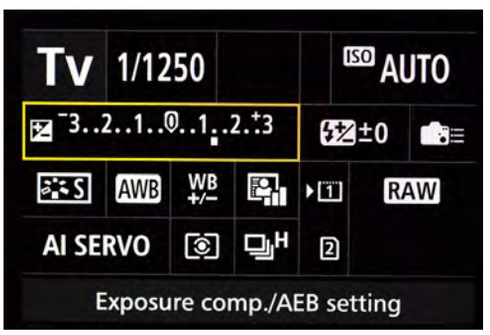
Noktasal Ölçüm Yönteminde sadece odak noktasının çevresindeki küçük bir alandan (yüzde 1 ila yüzde 5'lik bir kısımdan) ölçüm yapılır ve pozometre, bu ölçüme göre pozlama değerini belirler (Görsel 2.168). Konunun kadrajı doldurduğu durumlarda, makro çekimlerde ve fotoğrafa dramatik etkiler verilmek istenen yüksek kontrastlı çekimlerde kullanımı tercih edilir. Ters ışık çekimlerinde de obje kadrajda küçük bir yer kaplıyorsa konunun görünmesini sağlamak için noktasal ışık ölçümüyle konu üzerinden ölçüm alındığında başarılı sonuçlar elde edilir. Kadrajda küçük yer kaplayan ve ters ışıkta konumlanan objelerin fotoğrafında silüet etkisi isteniyorsa bu durumda genel ya da merkez ağırlıklı ölçüm kullanılmalıdır. Benzer bir şekilde tamamıyla karanlık bir çevrede, küçük bir alan kaplayan ay çekimlerinde de noktasal ölçüm modu fotoğrafçıların kullandığı bir moddur.

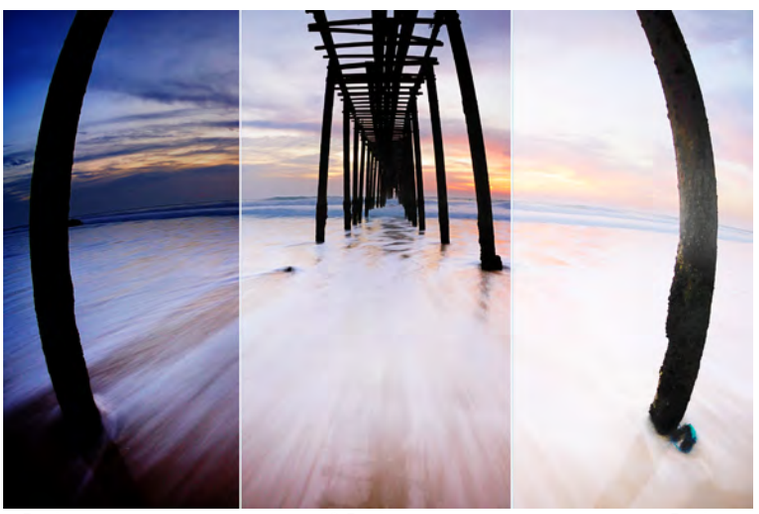
Görsel 2.168: Nokta ölçüm moduyla ışık ölçümü yapılmış fotoğraf

2.4.2. Poz Telafisi

Fotoğraf makinelerinde poz ölçümü yaparken açık tonlu veya koyu tonlu alanlar pozometreyi yanıltabilmektedir (Görsel 2.169). Bu nedenle kar, açık gökyüzü ve kumsal çekimlerinde veya ters ışık ortamlarında makine fazla refleks göstererek poz değerlerini olması gerekenden daha koyu yapar. Bu gibi durumlarda pozlamadan önce pozometrede yer alan EV değerini tonların ihtiyacına göre +1 veya +2 şeklinde ayarlamak gerekir. Makine, koyu tonların olduğu ortamlarda gereğinden fazla pozlama yapacağından -1 veya -2 telafi ayarı yapılarak doğru poz değeri elde edilebilir.

Görsel 2.169: Pozometre

- Pozlama 0 Pozlama + Pozlama

Görsel 2.170: Poz telafisinin fotoğrafa etkisi

2.4.3. Haber Fotoğrafçılığında Kullanılan Işık Kaynakları

2.4.3.1. Güneş Işığı

Haber fotoğrafçısı, doğal ışığın olduğu çekimlerde ışık yoğunluğunu doğru pozlama ve ışığın renk sıcaklığını beyaz ayarıyla yöneterek dengeleyebilir. Güneş ışığının yönü, geldiği saate bağlı olarak fotoğraf için uygun olmasa da haber fotoğrafçısı mevcut koşullarda çekim yapmak zorundadır. Tercih imkânı varsa güneş ışığının dik açıyla geldiği öğle saatleri yerine daha yumuşak geldiği sabah saatlerinde veya güneşin batmasına yakın saatlerde çekim yapmalıdır. Görsel 2.172'de görüldüğü gibi sert kontrastlara neden olan açık, güneşli havalar yerine hafif bulutlu günleri değerlendirmelidir. Böylelikle gölgeler detaylandırılır ve fotoğraflar derinlik kazanabilir.

Görsel 2.171

Görsel 2.172

Güneş ışığıyla çekilmiş fotoğraflar

2.4.3.2. Yapay Işık Kaynakları

Haber fotoğrafçılığında ortamdaki yapay ışıklar ve flaş ışığı, kullanılabilecek iki yapay ışık seçeneğidir.

Floresan Aydınlatma

Haber fotoğrafçısının karşısına en çok çıkan yapay ışık kaynağıdır. Floresan ışık, noktasal değil çizgisel (line) ışıktır. Bu nedenle kontrast dengesini iyi verir. Toplantı salonları ve çok büyük bürolarda genellikle floresan aydınlatma kullanılır. İnsan gözü, beyaz ışık olarak algılasa da fotoğraf makinesine yeşil ve sarı renk olarak yansır (Görsel 2.174). Bu gibi durumlarda güçlü bir flaşla beyaz ışığın ağırlığı artırılabilir veya fotoğraf makinesinde beyaz ayarı hassas bir şekilde ayarlanabilir.

Görsel 2.173

Görsel 2.174

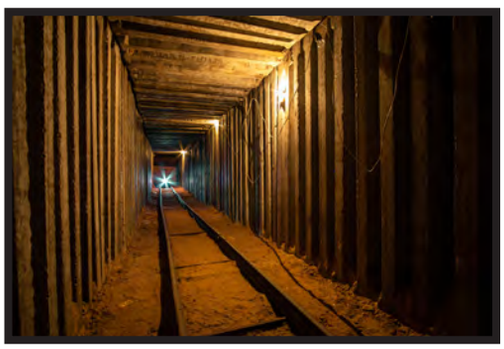
Floresan aydınlatmayla çekilmiş fotoğraflar

Tungsten Aydınlatma

Tungsten, daha çok evlerde kullanılan bir aydınlatma tipidir. Kontrast görüntüye sebep olur. Işık yapısı sert ve noktasal olduğundan bu tip aydınlatmanın olduğu ortamlarda ışık şiddeti ve renk sıcaklığı her noktada aynı değildir. İstenmeyen gölgelere neden olabilir. Renk sıcaklığı sarı-turuncu ağırlıkta olduğundan beyaz ayarı ya da dolgu flaşıyla düzeltilebilir. Haber fotoğrafının doğallığının bozulmaması için dolgu flaşının şiddetinin ana ışık kaynağından fazla olmamasına dikkat edilmelidir.

Görsel 2.175

Görsel 2.176

Tungsten aydınlatmayla çekilmiş fotoğraflar

Flaş Sistemi

Ortamdaki ışığın yetmediği durumlarda kullanılan ve gün ışığı renk sıcaklığında (beyaz) ışık veren bir tür elektronik ışık kaynağıdır. Flaş, ışık yoğunluğunun az olduğu ortamlarda fotoğrafçıların en büyük yardımcısıdır.

Fotoğraf Makinesine Monte Edilmiş Flaşlar

Neredeyse tüm dijital fotoğraf makinelerinde yer alır (Görsel 2.177). En basit flaş tipidir. Karanlık bir ortamda 5 metreye kadar aydınlatma imkânı sunabilir. DSLR makinelerde flaş, yanda bulunan bir butonla açılıp kapatılabilir. Flaşın gücü, menü içerisinden -2'den +3'e kadar ayarlanabilir. Haber fotoğrafçıları, makineye takılı flaşları küçük mekânlardaki çekimlerde ya da yakın çekimlerde dolgu flaşı amaçlı kullanabilir.

Görsel 2.177: Fotoğraf makinesi flaşı

Fotoğraf Makinesine Monte Edilebilen Haricî Tepe Flaşları

Görsel 2.178: Tepe flaşı

DSLR fotoğraf makinelerine monte edilebilen tepe flaşları, iç ve dış mekânlarda ışığın yetmediği durumlarda kullanılabilen yardımcı ışık kaynaklarıdır (Görsel 2.178). 47 metreye kadar aydınlatabilme özelliğine sahip tepe flaşları; özellikle toplantı, ödül töreni, kongre, sempozyum gibi etkinliklerde haber fotoğrafçısının en büyük yardımcılarındandır. Bu flaşlar haricî olarak konuya istenen yönden yansıtılabilir. Makineye monte edildiğinde ise oynar başlığı sayesinde flaş ışığı objeye cepheden veya flaş sektirme yöntemiyle farklı yönlerden şiddeti azaltılarak yansıtılabilir.

2.4.4. İç Mekânda Yapılan Çekimler

Haber fotoğrafçısının yapacağı iç mekân çekimlerinde ışık, fotoğraf için sıklıkla düşük düzeyde kalabilir. Öncelikle etkinliğin gerçekleştiği ortamdaki ışık kaynakları değerlendirilmelidir. Gündüz vakti yapılan bir çekim ise pencerelerden güneş ışığı geliyor olabilir, ortamda yapay ışık kaynağı olarak floresan aydınlatmalar bulunabilir veya sahnede kırmızı, sarı tonlarında farklı tungsten ışıklar olabilir. Bu noktada İlk yapılması gereken ışığın hâkim sıcaklık rengine karar vererek doğru beyaz ayarını makineye tanımlamaktır.

Kapalı ortamlarda yapılan çekimlerde ışığın az olması da çözülebilir bir meseledir. Öncelikle poz değerleriyle makineye yeterli ışığın girmesinin imkânları araştırılır. Arka planın flu olması, istenmeyen bir durum değilse diyafram açılarak sensöre daha fazla ışık girmesi sağlanır. İç mekânda çekilen etkinlik fotoğrafları, genellikle çok sayıda insanın yer aldığı ve tüm kadrajın net görünmesi gereken fotoğraflardır.

Az ışıklı bir ortamda enstantane değerlerini düşürerek makinenin daha uzun süre ışık alması sağlanır. Düşük enstantaneli fotoğraf çekilirken elin titremesi veya fotoğrafı çekilen konunun hareketi nedeniyle fotoğrafın net olmaması gibi risklerle karşılaşılabilir. Bu nedenle hareketin hızına bağlı olarak enstantane değeri belirlenmeli ve 1/30 saniyenin üzerinde bir süre söz konusu ise mutlaka tripod kullanılmalıdır.

Enstantane ve diyafram, çekilen konuyu aydınlatmaya yeterli gelmiyorsa ISO değeri artırılabilir. İç mekân çekimlerinde ISO desteğine sıklıkla başvurulur. Standart ISO değeri 100 ISO olarak kabul edilmekle birlikte ISO değer aralığı 50'den başlayıp 102.400'e kadar geniş bir skalaya sahiptir. Artık birçok makinede 1600 ve daha yüksek ISO değerleri yer alsa da fotoğrafta kumlanma oluşmaması için 100'ün katlarını aşamalı olarak kullanmak daha akıllıca olacaktır. Kısa bir süre öncesine dek ISO'yu yükseltmek fotoğraf kalitesinin önemli derecede düşmesi anlamına gelirken fotoğraf teknolojisinin hızla gelişmesiyle dijital fotoğraf makineleri yüksek ISO ile de çok kaliteli fotoğraflar çekme imkânı sunmaya başlamıştır. Bu nedenle yüksek ISO, şimdilerde fotoğrafçıların en büyük yardımcılarından biridir.

Görsel 2.179: Güneş ışığıyla aydınlanan iç mekân fotoğrafı

Konu için yeterince aydınlık bir fotoğraf sağlamak amacıyla flaştan da yararlanılmaktadır. Ortam ışığının konunun her tarafını dengeli aydınlatmadığı durumlarda konunun mesafesine ve ışığın ihtiyacına göre makineye sabitlenmiş dâhilî flaşlar, makineye monte edilebilen tepe flaşı veya haricî flaşlarla destek sağlanabilir.

Makinenin üzerinde yer alan dâhilî flaş veya tepe flaşlar objeye yöneltildiğinde objenin ön tarafı çok iyi aydınlanırken arkasındaki alan karanlıkta kalır veya fonda yer alan ışık yoğun ise objenin ön tarafı daha parlak olur. Objenin arkasında gölge oluşmasına neden olan bu yoğun ışığın yol açtığı gölgeler, dolgu flaş veya flaş sektirme yöntemiyle yumuşatılabilir.

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğrafçılığı için kullanılan flaşların küçük olmasının sert ışık oluşturmak gibi olumsuz bir yönü vardır. Sert ışığın neden olduğu gölgeleri yumuşatmak için flaş ışığını beyaz bir tavandan veya duvardan konuya yansıtma yöntemi kullanılabilir. Böylelikle daha geniş bir alandan ışık yayılır. Bu yönteme **flaş sektirme** denmektedir. Bu yöntemi uygulamak için oynar başlıklı bir harici flaşın olması gerekir. Flaş sektirme yöntemi kullanıldığında ışığın kat ettiği yol uzadığı için flaşın ışık gücü azalır. Bu yüzden flaş sektirme yöntemi kullanıldığında pozlandırmayı en az 1 stop artırmak gerekir. Örneğin normalde 8 diyaframla çekilecek bir fotoğraf, flaş yansıtma kullanıldığında 5-6 diyaframla çekilmelidir. Yansıtma yöntemi uygulanırken obje makineye çok yakınsa veya tavan fazla alçaksa gölge oluşabilir. Flaş sektirme yöntemi sayesinde, ışık tek noktadan değil de geniş bir yüzeyden yayıldığı için mekânın tümü eşit oranda aydınlatılabilir.

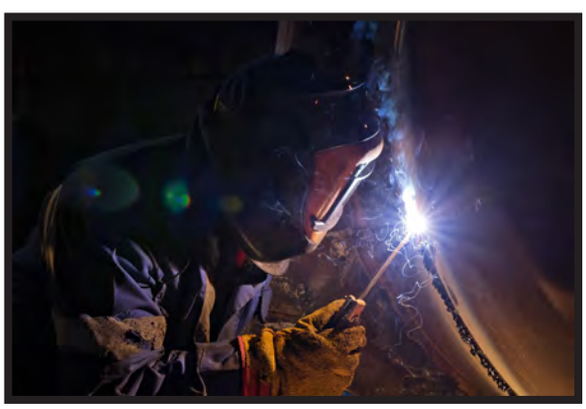
Flaş ışığı mekânın büyüklüğüne, yüzey parlaklığına, rengine, tavan yüksekliğine veya duvar uzaklığına bağlı olarak artırılmazsa konu yeterince aydınlatılamaz. Flaşınızın uzatma kordonu veya uzaktan kumandası varsa flaş, fotoğraf makinesinden ayrılıp farklı noktalara yerleştirilerek de kullanılabilir. Diğer bir yöntem ise iki flaş ünitesiyle çalışmaktır. Büyük olan flaş, sıçratma amacıyla kullanılırken diğer flaş direkt konuya yöneltilir.

İç mekânlarda yapay veya doğal ışıkla yapılan çekimlerde her noktanın eşit derecede ışık almaması nedeniyle kontrast oluşur. Kontrastı dengelemek için çekim açısı değiştirilebilir veya dolgu flaşla sert gölgeler yumuşatılabilir. Diğer bir seçenek ise flaş sektirme yöntemiyle ortam ışığının dengelenmesidir.

İç veya dış mekân çekimlerinde parlak yüzeyler ve ışıklar pozometreyi yanıltıp hatalı poz değerleriyle fotoğraf çekimine neden olabilirler. Bu nedenle oluşturulan çerçeveye parlak ışıklı yüzeylerin dâhil olmaması sağlanmalıdır. Kadrajda bu parlak yüzeyin de yer alması gerekiyorsa fotoğraf konuya 45 derecelik açıyla yaklaşılarak çekilebilir veya pozlama, fotoğrafı çekilen konuya düşen ışık üzerinden manuel olarak yapılabilir. Diğer bir yöntem ise otomatik modlarda ışık ölçümünü obje üzerine düşen ışığı esas alarak yapmak ve poz sabitleme tuşuna basarak fotoğrafı istenen kadrajla çekmektir.

Görsel 2.180: (Fotoğraf: AB Konseyi/Pool)

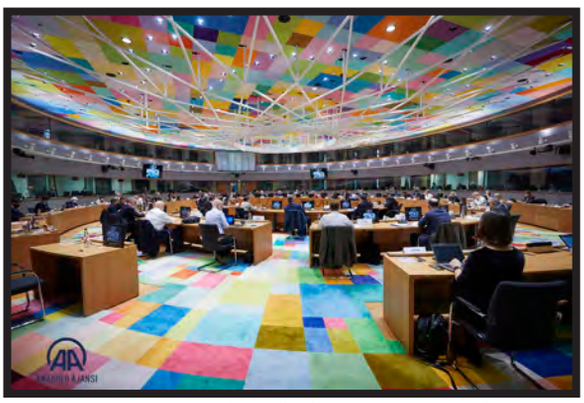
Görsel 2.181

Görsel 2.182: (Fotoğraf: Salih Zeki Fazlıoğlu)

Görsel 2.183

Görsel 2.184: (Fotoğraf: AB Konseyi/Pool)

Görsel 2.185: (Fotoğraf: Mustafa Kamacı)

İç mekânda çekilmiş fotoğraf örnekleri

13. ETKİNLİK

Uygun bir mekânda, flaş sektirme yöntemini uyguladığınız iç mekân fotoğraf çekimleri gerçekleştiriniz. Çekim yaparken flaşı yansıttığınız zemindeki renginin fotoğrafa etkisini ve zemin ile flaş arasındaki mesafenin ışığın geliş şiddetine etkisini gözlemleyiniz.

15. UYGULAMA

İç mekânda gerçekleşen bir etkinliğin haber fotoğrafını çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim yaptığınız ortamda hangi ışık kaynaklarının kullanıldığını kontrol edip ışığın hâkim renk sıcaklığına göre beyaz dengesini ayarlayınız.
2. Çekeceğiniz konuya düşen ışığın düştüğü yöne göre gerekli önlemleri alınız.
3. Işığın şiddetine ve konunun hareketine göre gereken diyafram, enstantane ve ISO değerlerini kullanarak poz değerlerini düzenleyiniz.

2.4.5. Dış Mekânda Yapılan Çekimler

Haber fotoğrafında dış mekân çekimleri, çoğunlukla doğal ışık kaynaklarıyla yapılan çekimlerdir. Haber anında güneş ışığının oluşturduğu aydınlatma, ışığın geliş yönü / şiddeti veya türü bakımından fotoğraf için uygun olmayabilir. Söz konusu koşullarda bir doğa fotoğrafçısı, ışığın daha iyi geldiği saatleri bekleyerek harekete geçebilir. Ancak foto muhabiri, mevcut ışık koşulları neyse o koşullara göre hareket etmek zorundadır. Örneğin açık havada ışığın dik açıyla geldiği öğle saatinde gerçekleşen bir olayı o saatte fotoğraflamak zorundadır.

Görsel 2.186: (Fotoğraf: Süleyman Elçin)

Miting, gösteri, tören, kaza, afet gibi olaylar; doğa (gezi, manzara vd.), mimari ve portre gibi çekimler dış çekim denince akla gelebilecek basın fotoğrafı konularıdır.

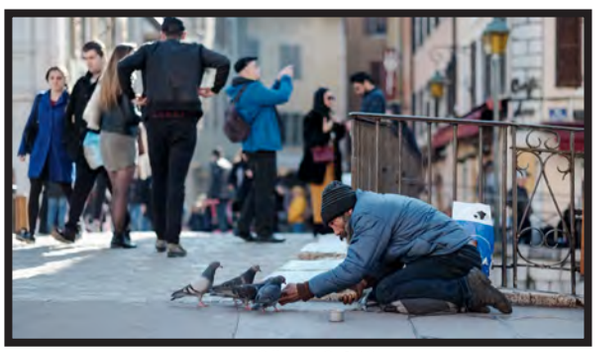
Görsel 2.187: (Fotoğraf: Özgün Tiran)

Görsel 2.188: (Fotoğraf: Mustafa Güngör)

Görsel 2.189: (Fotoğraf: Şebnem Coşkun)

Görsel 2.190

Görsel 2.191: (Fotoğraf: Halit Kartal)

Görsel 2.192: (Fotoğraf: Mehmet Şirin Topaloğlu)

Dış mekân haber fotoğrafı örnekleri

Dış ortamlarda fotoğraf çekimi yapılırken dikkat edilecek hususlar şunlardır:

- Yakındaki objelerin poz ölçümü 15-20 cm uzaklıktan yapılmalıdır.
- Yaklaşılamayan konuların ışık ölçümünü doğru yapmak için elin içiyle objektifte 45 derecelik bir eğik açı tasarlanıp poz sabitleme tuşuna basılarak objektif konuya çevrilmeli ve çekim gerçekleştirilmelidir.
- İnsan çekimlerinde ışık ölçümü elbiseden değil insanların yüzlerinden yapılmalıdır.
- Ters ışıkta portre çekimi yapılırken saç ve omuzlarda aydınlık kontörler, objektife bakan tarafta ise gölgeyle dolmuş çukur yerler oluşur. Objeyi fondan ayıran bu gölgeler flaş ışığıyla yok edilmelidir. Özellikle güneşli çekimlerde gölgeyle dolan çukur yerlere küçük reflektör, beyaz kâğıt ya da alüminyum folyoyla ışık yansıtılmalıdır.

Açık alanda fotoğraf çekmenin kendine göre zorlukları ve kolaylıkları vardır. Dışarıda yapılan çekimler hafif bulutlu bir havada yapılıyorsa ışık doğal dengesini ve kontrastını kendiliğinden yaratır. Fotoğrafçı bu koşullarda doğal ışığın yarattığı gölge ve kontrastları yakalamak dışında ek bir iş yapmaya gerek duymaz. Hava tamamen kapalı ve güneş ışığı çok yetersizse gözlerdeki ışığı yansıtmak için düşük ışık yoğunluklu flaş kullanılabilir.

Görsel 2.193: Reflektör kullanılan bir çekim görseli

Güneş ışığının cephe ışığı şeklinde konuya doğrudan karşıdan yansıması, fotoğraf çekiminde zorluklar yaratan bir durumdur. Çok koyu-sert gölgeler ve gözü rahatsız edecek parlak noktalar oluşmasına neden olan bu gibi durumlarda-flaşın karşılayabileceği yakınlıktaysa- dolgu flaşından ve gölgelere yönelik reflektörden (yansıtıcı) yardım alınabilir (Görsel 2.193).

BİLGİ KUTUSU

Haberi ve haber fotoğrafını en kısa zamanda yayın organına yetiştirmek için zamanla yarışan foto muhabirleri reflektör gibi ek malzemeleri genellikle yanlarında taşımazlar. Haber fotoğrafçılığında reflektör, daha çok zamanın çok sınırlı olmadığı dergi haberciliği gibi alanlarda kullanılan bir malzemedir.

Işığın objektife yansımasını engellemek için ise parasoley kullanılmalı veya objektif elle perdelenmelidir. **Parasoley**, objektifin uç tarafına takılan ve güneş ya da farklı bir kaynaktan gelen ışığın objektife uç açılardan girip içeride yansımasını engelleyen bir parçadır (Görsel 2.194). Mümkünse polarize filtre kullanmak en uygun çözümdür.

Görsel 2.194: Parasoley

Haber fotoğrafı çekiminde yandan gelen ışıkla çalışılıyorsa oluşan gölgelerin ışıklandırılması gerekebilir. Parlak güneş ışığı varken kimi zaman ışığın karşısına geçerek ters ışıkla fotoğraf çekmek de bir yöntem olarak kullanılabilir. Ters ışık çekiminde konunun görünür olması isteniyorsa ön taraftan yeterli miktarda dolgu ışığıyla konuyu aydınlatmak gerekir. Bu tip çekimlerle yaratıcı fotoğraflar elde etmek mümkündür. Dışarıdaki çekimlerde beyaz duvar, kaldırımlar ya da yerdeki karlar doğal reflektör görevi görerek yeterince aydınlık verse de ışığın bir kısmının fotoğrafın ön kısmına da yansıyabilmesi için bir flaş veya reflektör kullanılabilir. Foto muhabirleri, hem iç mekân hem de dış mekân çekimlerinde filtrelerden yararlanırlar.

BİLGİ KUTUSU

UV Filtre: Güneş ışınlarından gelen ultraviyole (morötesi) ışınları engelleyerek daha doygun renklere ulaşmamızı sağlar. UV filtreler, daha çok objektifin ön camını korumak için kullanılır. Haber için sıklıkla çok karmaşık ve farklı ortamlara giren haber fotoğrafçıları için makinelerini korumak çok önemlidir.

Polarize Filtre: Yansıtıcı yüzeylerden kaynaklanan yansımayı engelleyen polarize filtreler, iç mekân ve dış mekân gibi ışığın zorlaştırdığı birçok çekimde en büyük yardımcıdır. Polarize filtrenin en öndeki halkası çevrilerek yansıma ve fotoğrafın koyuluk derecesi ayarlanabilir. Polarize filtre, yaklaşık 1 stop ışık kaybı oluşturur. Polarize filtrenin renk doygunluğunu artırma ve kontrastı yükseltme gibi etkileri bulunur.

ND Filtre: ND filtreler, fotoğrafta renk kaybı oluşturmadan fotoğrafa giren ışık şiddetini azaltmaya yardımcı olur. Özellikle gündüz vakti uzun pozlama yapabilmek için kritik önem taşır. ND filtre, ışığın çok olduğu ortamlarda sığ alan derinliği elde etmek için de istenilen poz değerleriyle fotoğraf çekmeye yardımcı olur.

16. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuda dış mekânda gerçekleşen bir haber fotoğrafı çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim yapacağınız zamanın ışık koşullarını kontrol ediniz. Yapay ışık kaynaklarından yararlanmanız gerekiyor mu, buna imkânınız var mı kontrol ediniz. Güneş ışığıyla yapılan bir çekimse ışığın şiddetini, yönünü, rengini değerlendiriniz. Seçme şansınız varsa çekim saatinizi bu koşulların en uygun olacağı zamana göre belirleyiniz.
2. Işığın sert kontrast oluşturması veya objektife yansıması gibi durumlarla karşılaşırsanız yukarıda anlatılan önerilere göre önlemlerinizi alınız.
3. Işığın gelişi istemediğiniz etkilere sebep oluyorsa çekim açınızı değiştirmeyi deneyiniz.
4. Çektiğiniz fotoğrafları sınıftaki arkadaşlarınıza sunarak çekim koşullarını birlikte değerlendiriniz.

2.4.6. Gece çekimleri

Şehir ve doğa manzaraları; gökyüzünde yaşanan değişimler (ay tutulması, bir gezegenin dünyaya yaklaşması, görünür hâle gelmesi gibi); kutlamalar, galalar, etkinlikler; gece vakti ortaya çıkan bir olay; meydana gelen bir kaza veya afet basında sıkça yer bulan ve gece çekimi gerektiren örneklerdir.

Doğal ışık kaynaklarının sadece yıldızlar ve ayla sınırlı olduğu gece çekimlerinde en çok yararlanılan ışık kaynağı şehir ışıklarıdır. Her çekimde olduğu gibi gece çekimlerinde de ortamın kendi ışığından yararlanmak gerekir. Sokak aydınlatmaları, yeri geldiğinde kalabalıkların açtığı telefon ışıkları hatta bir mum alevi bile atmosferi okuyucuya gösterebilir, aydınlatma işlevi görebilir. Ancak bu ışık kaynaklarının hiçbiri fotoğraf çekmek için yeterli olmaz.

Fotoğrafçılar, gece çekimlerinde gün ışığının doğal aydınlatma olanaklarına sahip olmadıkları için farklı çekim tekniklerine ve malzemelere gereksinim duyarlar. Gece çekimlerinde hareketli ve hareketsiz fotoğraflar ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Hareketsiz Gece Çekimleri

Gece çekimlerinin en belirgin özelliği ışığın fotoğraf çekimleri için yetersiz olmasıdır. Hareketsiz çekimlerde uygulanabilecek adımlardan ilki, makine sensörünün yeterli ışık alabilmesi için örtücü hızını artırmaktır. Bununla birlikte gece çekimleri için önerilebilecek başka birkaç adımdan da söz edilebilir.

Düşük Örtücü Hızı (Enstantane) Değerleri Kullanılmalı

Gece çekimlerinde daha fazla ışığa ihtiyaç duyulduğundan hareketi yakalamak gibi bir amaç yoksa düşük enstantane değerleriyle (1/50 ve daha uzun süreler) poz süresini artırmak, en çok ihtiyaç duyulan yöntem olacaktır. Düşük perde hızı kullanılıp uzun pozlama yapılacağı için titremeden kaynaklanan bulanık fotoğrafları engellemek amacıyla mutlaka bir tripodla çekim yapılmalıdır. Aksi takdirde makinenin en ufak bir hareketi algılamasıyla (el titremesi, deklanşöre basma hareketi vb.) fotoğraf bulanık çıkabilir. Çekim tripodsuz yapılıyorsa titremeyi önlemek için yüksek bir zeminden veya fotoğrafçının arkasına yaslanabileceği sarsıntısız bir dayanaktan da yararlanılabilir.

Uzun pozlama yapabilmek için DSLR makinelerde enstantane değerleri 30 saniyeye kadar düşürülebilir. 30 saniyeden daha uzun sürelerde yapılmak istenen çekimlerde ise Bulb (B) veya Time (T) modlarıyla pozlama süresi istenildiği kadar uzatılabilir. Yalnızca manuel çekim modunda kullanılabilen Bulb modu, fotoğraf çekme işleminin yapılması için deklanşöre basıldığı anda perdenin açılmasıyla başlayıp el deklanşörden kaldırıldığı anda perdenin kapatılması ile geçen süre boyunca çekim yapılmasına olanak sağlayan bir özelliktir. Bulb modu kullanımı, deklanşöre basılan süre kadar pozlama yapılabilmesini sağlarken T modu ise pozlamayı başlatma ve bitirme aşamalarında deklanşöre basılmasını gerektirir.

Deklanşöre basmanın yaratacağı titremeyi önlemek için makinenin kendi kendine çekim mekanizması kullanılabilir veya kabloyla bağlanıp uzaktan kumandayla kullanılan haricî deklanşör tercih edilebilir.

Kendi kendine çekim mekanizmasında, her fotoğraf makinesinde bulunan zamanlayıcı (timer) ayarıyla, deklanşöre bastıktan 2,5 ila 10 saniye arasındaki sürede çekim gerçekleşir. Çekimin kaç saniye sonra başlayacağına 2,5-10 seçeneklerinden biri seçilerek karar verilir.

Enstantaneye ek veya alternatif olarak ISO'nun yükseltilmesiyle de fotoğraftaki konunun daha görünür olması sağlanabilir. Ancak ISO'yu yükseltmenin bir sınırı vardır. Aksi takdirde fotoğraflarda istenmeyen kumlanmalar oluşur.

Kısık Diyafram Değerleri Kullanılmalı

Gece çekimlerinin yapıldığı fotoğraf karesinde daha geniş bir alan derinliği sağlamak için kısık diyafram değerleri tercih edilmelidir. 8 ve üzeri diyafram değerleri gece çekimleri için daha uygun değerlerdir. Ancak kısık diyafram değeri makinenin daha az miktarda ışık alması anlamına geleceği için diğer pozlama ögelerine daha fazla ihtiyaç duyulacaktır.

Görsel 2.195: Otomatik veya manuel netleme seçeneği

Manuel Netleme Yapılmalı

Fotoğraf makinelerinde otomatik (AF) ve manul netleme (MF) şeklinde iki tip netleme seçeneği bulunur (Görsel 2.195). Gece çekimlerinde düşük ışık koşullarında makinenin hatalı netleme yapması olası olduğu için netleme modu MF'ye getirilerek manuel olarak gerçekleştirilmelidir. Ancak hareketli bir konu çekiliyorsa otomatik netleme daha uygun bir yöntemdir. AF modu kullanılacaksa kadrajda yer alan bir ışık kaynağı esas alınıp netleme yapılarak çekim gerçekleştirilmelidir.

Beyaz Ayarı Manuel Olarak Düzenlenmeli

Gece çekimlerinde fotoğraf makinesinin beyaz dengesi ayarı da oldukça önemlidir. Bu çekimlerde genellikle gökyüzünün soğuk, şehrin ise sıcak renklerde olması istenir. Fotoğraf makinesinin Kelvin değeri artırıldıkça sıcak renkler, azaltıldıkça soğuk renkler elde edilir. Akşam yapılan çekimlerde beyaz ayarı için Kelvin değerini manuel olarak girmek daha sağlıklı sonuç verir. Kelvin değeri yükseltildiğinde yani 4500 K ve üzeri değerlere getirildiğinde sıcak sarı renkler elde edilir. Çünkü bu ayar girildiğinde makine rengin soğuk olduğunu düşünecek ve sıcak sarı renkler eklemeye çalışacaktır. Bu değer sayısal olarak düşürüldüğündeyse örneğin 4000 Kelvin ve altı değere getirildiğinde soğuk mavi renkler elde edilir. Bu durumda makine, ışığın sıcak olduğunu düşünecek ve rengi dengelemek adına soğuk mavi eklemeye çalışacaktır.

Manuel modların dışında makinede yer alan beyaz dengesi modlarından shade ve fluorescent seçenekleri de denenebilir.

RAW Formatında Çekim Yapılmalı

Gece fotoğraflarını, sonrasında düzenleme yapma imkânı oluşturduğu için RAW formatında çekmek daha doğrudur. Gece çekimine giden fotoğrafçının yedek bataryaya ihtiyacı olacaktır. Ayrıca manzara çekimleri için geniş açı lens kullanılmalıdır.

Gece Çekimleri İçin En İyi Zaman Dilimi

En iyi gece çekimleri, güneş doğmadan önceki ve battıktan sonraki 30-45 dakikalık zaman diliminde gerçekleştirilir. Bu saatlerde gökyüzünde oluşan, laciverde dönen mavi ton ve şehir ışıkları gece fotoğrafları için gerekli atmosferi oluşturur.

Görsel 2.196

Görsel 2.197

Görsel 2.198

Görsel 2.199: (Fotoğraf: Behçet Alkan)

Görsel 2.200: (Fotoğraf: Ercan Arslan)

Görsel 2.201: (Fotoğraf: Özkan Bilgin)

Görsel 2.202: (Fotoğraf: Murat Şengül)

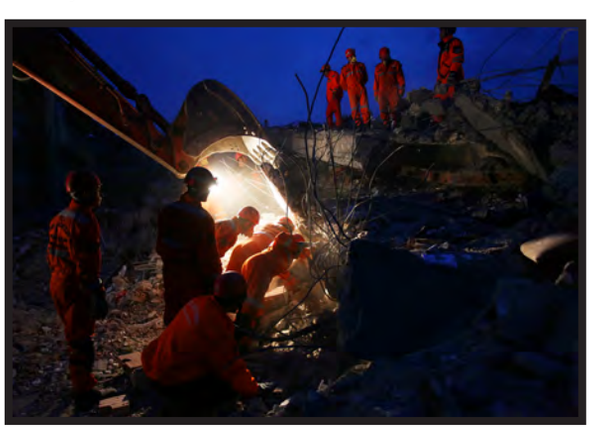

Görsel 2.203

Gece fotoğrafları

Hareketli Gece Çekimleri

Çekilen konu hareketliyse ve hareket net olarak yakalanmak isteniyorsa en açık diyaframda ve yüksek ISO'larda çekmeye çalışmak gereklidir. 1/50'nin altındaki enstantane değerleri düşük enstantaneye gireceği için çok hızlı hareket varsa ve bunu yakalamak gerekiyorsa daha hızlı enstantane değerleri kullanılmalıdır. Sonrasında ya ISO artırılmalı ya da -fotoğrafta çok fazla kumlanma oluşmasın isteniyorsa ve kullanılan flaş, çekim yapılan konuya yeterince yakınsa- dâhilî flaş veya haricî bir tepe flaşı kullanılmalıdır. Ancak flaş kullanırken dikkat etmek gerekir. Yanlış kullanılan flaş, fotoğrafın bir bölümünün parlamasına neden olabilir. Özellikle insan yüzlerinin beyaz çıkması, yanlış kullanılan flaş çekimlerinden kaynaklanır. Gündüz çekimlerinde olduğu gibi gece fotoğraflarında da parlak yüzey ve ışıklar pozometreyi yanıltabilir. Objektife gelen ışık parasoley, el veya başka bir cisim yardımıyla engellenmeli veya çekilmek istenen konunun ışığına eş değer başka bir noktadan ölçüm yapılıp makinede bu değer sabitlendikten sonra deklanşöre basılmalıdır.

Görsel 2.204

Görsel 2.205

Hareketli gece fotoğrafları

17. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuda gece çekimi gerçekleştiriniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim yapacağınız alanı ve saati önceden belirleyiniz. Gece çekimi için uygun olan saatlerde çekim yapmaya özen gösteriniz.
2. Çekimlerinizi RAW formatında gerçekleştiriniz.
3. Beyaz ayarını manuel olarak ayarlayınız. Makinede yer alan WB ayarlarından gölge ve floresan ayarlarında da deneme yapabilirsiniz.
4. Netlemeleri manuel gerçekleştiriniz.
5. Çekim yapacağınız konuya da uygunsa kısık diyafram değerleri kullanınız.
6. Düşük enstantane değerleri kullanınız. 30 saniyenin üzerinde bir sürede çekim yapacaksanız BULB modunu kullanabilirsiniz. Uzun pozlama yaparken tripoda ihtiyacınız olacağı için sehpa görevi gören sağlam bir zeminden de destek alabilirsiniz.
7. Hareketli bir konuyu net olarak yakalamak istiyorsanız örtücü hızını yükseltmelisiniz. Bu durumda ISO'yu da yükseltebilirsiniz.
8. Yaptığınız çekimleri sınıftaki arkadaşlarınıza sununuz ve çekim koşullarınızı birlikte değerlendiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

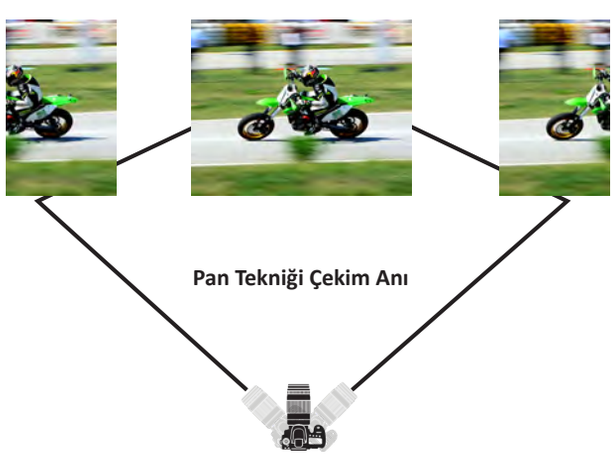
Size farklı gelen, hoşunuza giden, farklı tekniklerle çekilmiş haber fotoğraflarını bir klasörde toplayınız.

2.5. Çekim Teknikleri ve Farklı Tekniklerle Fotoğraf Çekme

Haber fotoğrafçılığında kullanılan farklı çekim teknikleriyle yaratıcı, estetik fotoğraflar elde edilebilir. Sıkça kullanılan çekim teknikleri şunlardır:

2.5.1. Panning (Çevrinme, Kaydırma) Tekniği

Hareket hâlindeki konu ile aynı hızda ve aynı doğrultuda hareket ettirilen makineyle düşük enstantane değerlerinde gerçekleştirilen çekim tekniğidir. Bu teknikte hareket eden nesne net, arka plan bulanık (flu) olacaktır (Görsel 2.206). Örneğin hızla giden bir araba yüksek enstantaneyle çekildiğinde hareket dondurulmuş olur bu da arabanın hareket ettiğini anlatmakta yetersiz kalır. Kaydırma tekniği, fotoğrafta hız ve hareket hissini verebilmek için kullanılan etkili bir tekniktir. Pan tekniğinin sonucunu hareket eden objenin hızı, çeken kişiye uzaklığı, hareketi takip

Görsel 2.206: Fotoğraf makinesinde pan tekniğinin uygulanışı

etme hızı ve deklanşöre basma anı etkiler. Bu teknikle başarılı bir sonuç almak için defalarca deneme yapmak gerekebilir. Hareket içeren konularda (spor karşılaşmaları, araba yarışları, bisiklet yarışları vb.) etkili haber fotoğrafları çekilebilecek bir tekniktir.

Tekniğin uygulanışı: Öncelikle 1/15 saniye ve altında bir enstantane değeri seçmek gerekir. Elbette bu kesin bir kural değildir. Çok hızlı bir obje görüntüleniyorsa enstantane hızını arttırmak gerekir. Fotoğraf makinesinde otomatik netleme kullanılacaksa sürekli netleme seçeneği tercih edilmelidir. Bu şekilde çekim boyunca ana konunun net olması sağlanacaktır. Düşük enstantane ile çekim yaparken başlığı sağa sola hareket edebilen bir tripod ya da monopod kullanmak gerekir. Netlik ayarı, hareketli nesnenin makineye en yakın olacağı yere göre yapılmalıdır. Bu çekim gerçekleştirilirken önce birkaç kez hareketli konuyu vizörden izlemek gerekir. Çekimin gerçekleştirilmesi kararlaştırıldığında çekilecek konu vizörden takip edilir. Tam karşıya geldiği an deklanşöre basılır ve makine konuyla aynı hızda perde kapanana kadar çevrilir. Dönme işlemi hareket eden objeyle aynı yönde ve hızda başarılırsa hareket eden obje net kalacak arka plan hız çizgilerine dönüşecektir. Görsel 2.207'deki haber fotoğrafında bisikletin hareket izlenimi panning tekniği ile etkili bir şekilde verilmiştir.

Görsel 2.207 : (Fotoğraf: Abdullah Coşkun)

Görsel 2.208: (Fotoğraf: Hüseyin Demirci)

Panning tekniği ile çekilmiş haber fotoğrafları

Görsel 2.208'de panning tekniği ile çekilen haber fotoğrafı hareketin dondurulmasından daha etkili bir sonuç ortaya çıkarmıştır. Hareket dondurulsaydı fotoğraf karesindeki hız bu kadar güzel ifade edilemezdi.

ÖNERİ: Enstantane değeri çekilecek konuya bağlıdır. Bu denenerek bulunabilir. Örneğin bir bisiklet uygun şartlarda 1/30 enstantane ile çekilebilir. Konuyu takip ederken konunun hızıyla makineyi çevirme hızının aynı olması gerekir. Makine hız kontrollü modda kullanılmalıdır. Yani Tv-S ya da manuel modda kullanılamaz. Hareketli bir konu fotoğraflanacağı için net alan derinliğini fazla tutmak gerekir, bu nedenle diyaframın kısık olması şarttır. Tripod ya da monopod kullanmak iyi olacaktır. Elde çekim yapılacaksa ayaklar yere sağlam basmalı, makine ve lens iki elle sıkıca kavranıp belden dönme hareketi yapılarak çekim gerçekleştirilmelidir. Objenin nerede çekileceği önceden belirlenip o noktaya önceden netlik alınmalıdır. Makine ayarlarından tekli çekimi değil çoklu çekimi kullanmak faydalı olacaktır. Pan tekniği tek seferde başarılamayabilir. En güzeli için birçok çekim gerçekleştirmek gerekebilir. Yılmadan, usanmadan zaman ayırmak, tekrar tekrar çekim yapmak gerekir. Farklı mekânlarda farklı kompozisyonlarla fırsat buldukça denenmelidir. Yeterince deneyim kazanıldıktan sonra çok güzel fotoğraflar çıkarılabileceği de unutulmamalıdır.

14. ETKİNLİK

"Ben çektiğim zaman böyle olmuyor, acaba nasıl çekmişler?" dediğiniz fotoğrafları sınıf ortamında paylaşınız.

18. UYGULAMA

Panning tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Hareketli konular belirleyerek panning tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.
3. Çektiğiniz fotoğrafları sınıf ortamında paylaşınız.

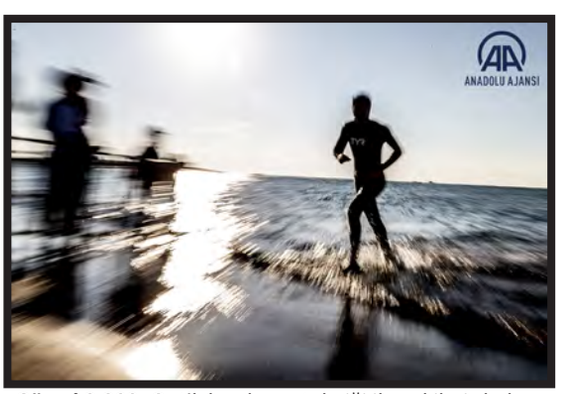
2.5.2. Zoom In-Zoom Out (Optik Kaydırma) Tekniği

Çekim süresince optik kaydırma yapılarak fotoğraf elde etme yöntemidir. Netleme yapıldıktan sonra bir süre normal pozlandırmanın uygulandığı daha sonra odak uzaklığının yavaş ve kesintisiz olarak değiştirildiği çekim tekniğidir.

Fotoğrafı çekilecek objeyi ya da kişiyi vurgulamak için kullanılan bir tekniktir. Vurgulanmak istenen konunun dışındaki ögeler flu olacağı için konu ön plana çıkarılmış olur. Bu çekim tekniğinde de tripod kullanılması gerekir. Uygulaması çok kolay bir tekniktir. Perde açık olduğu sürece, zoom objektifle, çekilen nesneye optik yakınlaştırma veya uzaklaştırma yapılarak elde edilir. Kadrajın dört bir köşesinden merkeze doğru çizgiler oluşturularak merkezdeki objeye dikkat çekilmiş olur.

Tekniğin Uygulanışı: Fotoğraf makinesinin enstantane öncelikli modlardan birinde olması gerekir (S veya TV). Enstantane değeri olarak 1/30 gibi yavaş bir değer seçilmelidir. Gerekli ayarlar yapıldıktan sonra konu netlenir, deklanşöre basılırken fotoğraf makinesi sarsılmadan objektif hızlıca ileri geri hareket ettirilir.

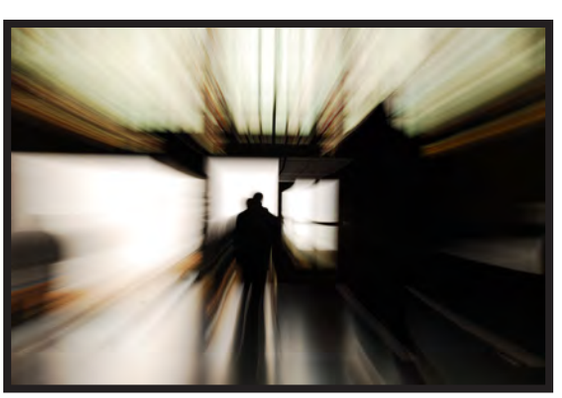
Zoom in tekniği uygulanırken çekim sırasında objektif hızlı bir şekilde ileri çevrilir. Zoom out tekniğinde ise objektif geri çevrilir. Görsel 2.209'daki haber fotoğrafı optik kaydırma tekniği ile daha dikkat çekici hâle getirilmiştir.

Görsel 2.209: Optik kaydırma tekniği ile çekilmiş haber fotoğrafı (Fotoğraf: Mustafa Çiftçi)

Görsel 2.210

Görsel 2.211

Optik kaydırma tekniği ile çekilmiş fotoğraflar

ÖNERİ: Perde hızını kullandığınız objektifin en uzun odak uzaklığını esas alarak yapabilirsiniz. 18-55 mm odak uzaklığına sahip bir objektif için enstantane 1/60 olmalıdır. Netleme, orta noktada odaklanacak objeye göre yapılmalıdır. Çünkü net olması gereken bölge fotoğrafın orta bölümüdür. Geniş açılı zoom objektiflerde merkezde netleme alanı daha fazla olacaktır.

19. UYGULAMA

Optik kaydırma tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Farklı konularda optik kaydırma tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.
3. Çekim yaparken farklı zoom aralıklarına sahip objektiflerle denemeler yapınız.
4. Çektiğiniz fotoğrafları sınıf ortamında paylaşınız.

2.5.3. Sanal Hareket (Durağan Nesne / Hareketli Makine) Tekniği

Çekim anında makinenin bilerek hareket ettirilmesiyle sabit objelerin hareketliymiş gibi gösterildiği tekniktir. Bu teknikte çok değişik efektlere sahip görüntüler ortaya çıkabilir.

Tekniğin Uygulanışı: 1/8 veya daha uzun enstantane değerleri seçilerek, makinenin yeri değiştirilerek, makkine döndürülüp öne veya arkaya doğru hareket ettirilerek çekim yapılır. Tek yönlü aydınlatmanın olduğu çekimlerde soyut etki daha fazla ortaya çıkar. Örneğin 1/2 enstantanelik bir değer seçerek hareketsiz bir konuyu fotoğrafladığınızda hareketliymiş gibi görünecektir (Görsel 2.212).

Görsel 2.212

Görsel 2.213

Sanal hareket tekniği ile çekilmiş fotoğraflar

20. UYGULAMA

Sanal hareket tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Farklı konularda sanal hareket tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.
3. Çektiğiniz fotoğrafları sınıf ortamında paylaşınız.

2.5.4. Hareketli Bir Konuyu Lekeli Görüntü Hâline Getirme Tekniği

Sabit makineyle hareketli bir konunun düşük enstantane değerleriyle çekildiği bir tekniktir. Perde açıkken konunun harekete devam etmesiyle görüntü üzerinde birden fazla iz oluşur. Ortaya lekeli ve bulanık bir görüntü çıkar. Hareket hissini vermede başarılı bir tekniktir. Fondaki her şey net, konu ise hareketliymiş gibi görünür bu da fotoğrafta ayrı bir estetik yaratır. Basında yer alacak olan bale, dans gibi sahne sanatlarının görüntülenmesinde sıklıkla kullanılır.

Tekniğin Uygulanışı: Yapılacak pozlama süreleri, hareketin hızına bağlıdır. Örneğin, yürüyen bir insan 1/4, koşan bir atlet 1/8, şelale 1/2 gibi değerlerde çekilebilir. Elbette bu kesin bir kural değildir, bu değerler ortamın ışık durumuna göre değişebilir. Fazla pozlamayı engellemek için dar bir diyafram açıklığı, düşük bir ISO ayarı ya da ND filtre kullanılmalıdır. Düşük enstantane çekimlerinde makinenin sarsılmaması için tripod kullanmak doğru olacaktır.

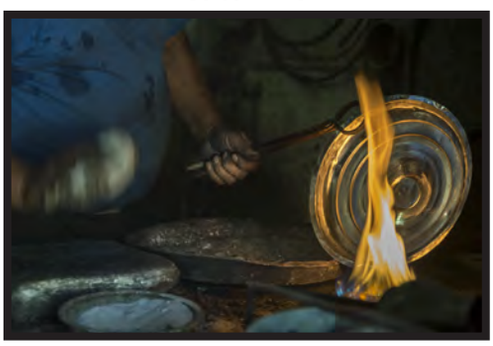
Görsel 2.214

Görsel 2.215

Görsel 2.216

Görsel 2.217

Hareketli konuyu lekeli hâle getirme tekniği ile çekilmiş fotoğraflar

ÖNERİ: Farklı konularda bol bol deneme yapmanız tekniği geliştirmeniz için yararlı olacaktır.

21. UYGULAMA

Hareketli konuyu lekeli görüntü hâline getirme tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Çevrenizde bu tekniğe uygun konular bularak fotoğraflayınız (dans gösterileri, akarsu, şelale vb.).
3. Çektiğiniz fotoğraflardan oluşan bir sunum yapınız.

2.5.5. Işıkla Boyama Tekniği

Işıkla boyama [uzun pozlama (B ayarında)], elle kontrol edilen bir ışık kaynağını kullanarak fotoğrafın ışıkla "boyandığı" veya "çizildiği" bir fotoğraf tekniğidir. Işıkla boyama tekniğiyle estetik görüntüler elde edilebilir (Görsel 2.218).

Tekniğin Uygulanışı: Manuel veya bulb (B) kontrolüne sahip bir fotoğraf makinesi gereklidir. Bu teknikte mutlaka tripod kullanılmalıdır. Parlak ışık yayan herhangi bir ışık kaynağına ihtiyaç duyulmaktadır. Farklı renklerde ışıklarla yapılan çalışmalarda daha farklı sonuçlar elde edilebilir. Sarsıntıyı önlemek için kablolu deklanşör ya da uzaktan kumanda kullanılabilir. Bu tekniğin uygulanabilmesi için karanlık bir ortamın olması şarttır.

Ortam belirlenip makine hazırlandıktan sonra manuel modda ISO değeri 100, f/11 gibi küçük bir diyafram belirlenir, enstantane hızı için 10-30 saniye gibi bir değer seçilebilir. Elbette bunlar kesin kurallar değildir. Işık ayarı için tungsten ayarı denenebilir. Netleme işlemi karanlıkta yapılamayacağı için önceden yapmak gerekir. Makinenin sarsılmasını önlemek için zamanlayıcı da kullanılabilir. Kusursuz ve düzgün ışık için daha geride durmak şarttır.

ÖNERİ: Mümkün olduğunca farklı nesnelerle ve farklı yerlerde denemeler yapınız. Deneyim kazandıkça daha yaratıcı fikirler için çaba gösteriniz. Bu teknikle gerçekten ilginç görüntüler üretilebilir.

Görsel 2.218: (Fotoğraf: Cuma Sarı)

Görsel 2.219: (Fotoğraf: Cuma Sarı)

Görsel 2.220

Görsel 2.221

Işıkla boyama tekniği ile çekilmiş fotoğraflar

22. UYGULAMA

Işıkla boyama tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Farklı mekânlarda ve farklı kompozisyonlarda, farklı ışık kaynaklarıyla ışıkla boyama tekniği çalışmaları yapınız.
3. Yaptığınız çalışmaları seçerek tüm sınıfın çalışmalarından oluşan bir sunum hazırlayınız.

2.5.6. Uzun Pozlama Tekniği

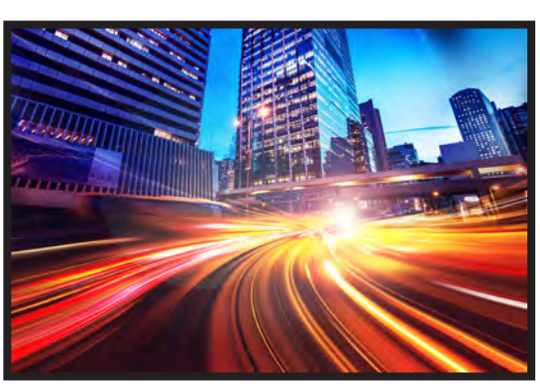
Panning, optik kaydırma, sanal hareket, hareketli konuyu lekeli hâle dönüştürme ve ışıkla boyama uzun pozlama teknikleridir. Bu tekniklerin elverdiğinden daha uzun süreli çekim yapılmasını gerektiren durumlar da olabilir. Fotoğraf makinesindeki enstantane öncelikli moddaki en yavaş çekim genellikle 30 saniyedir. 30 saniyeden daha uzun süreli çekim yapmak istendiğinde B (Bulb) ya da T (Time) moduna geçmek gerekmektedir. T modu her makinede bulunmayabilir. Bu modlarla süre sınırı olmadan 30 saniyenin üzerine çıkalabilir. 1 dk , 5 dk, 10 dk, 30 dk gibi daha uzun enstantane süreleri kullanılabilir. B modunda deklanşör basılı tutulduğu sürece perde açık kalır, T modunda ise deklanşöre bir kez basıldığında perde açılır ve ikinci kez basılıncaya kadar perde açık kalır. Aralarındaki fark budur. Çok uzun süreli çekimlerde T modu daha kullanışlıdır.

Tekniğin Uygulanışı: Uzun pozlama yaparken mutlaka fotoğraf makinesinin sabitlenmesi gerekir. Makine sağlam bir tripod ya da duvar desteğiyle rüzgârdan etkilenmeyecek, sarsılmayacak bir şekilde yerleştirilir. ISO en düşük değerde ayarlanır. Böylece temiz, grensiz ve uzun süreli pozlama yapılabilir. Diyafram da en kısık şekilde ayarlanarak alan derinliğinin fazla olması sağlanır. Gece vakti arabaların bıraktığı ışık çizgileri ve yıldız fotoğrafları bu teknikle çekilen fotoğraflardandır (Görsel 2.222).

ÖNERİ: Makinenin sarsılmaması için uzaktan kumandalı deklanşör, kablolu deklanşör kullanılabilir.

Görsel 2.222

Görsel 2.223

Uzun pozlama tekniği ile çekilmiş ışık izleri

Görsel 2.224: (Fotoğraf: Ali İhsan Öztürk)

Görsel 2.225

Görsel 2.226

Uzun pozlama tekniği ile çekilmiş yıldız fotoğrafları

23. UYGULAMA

Uzun pozlama tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Farklı mekânlarda ve farklı kompozisyonlarda uzun pozlama tekniği çalışmaları yapınız.
3. Yaptığınız çalışmaları seçerek tüm sınıfın çalışmalarından oluşan bir sunum hazırlayınız.

2.5.7. Hareketi Dondurma (Hareketin Duruk Gösterimi) Tekniği

Hareketli objeleri daha hızlı estantane değerleriyle duruk göstermek, dondurmak için kullanılan bir tekniktir. Fotoğraf makinesiyle hareketin dondurulması için flaş kullanılabilir ya da hızlı bir enstantane değeri seçilebilir. Haber fotoğrafçılığında flaş kullanımı her zaman için uygun koşul bulunmadığından hareket daha çok hızlı enstantane değerleri ile dondurulur. Hareketi dondurmak için gereken enstantane hızı, konunun fotoğraf makinesinden uzaklığına, hareket ettiği yöne ve hızına göre değişiklik gösterir. 1/250 saniyelik bir hız yürüyen bir insanın hareketini dondurmak için yeterliyken, koşan birinin hareketini dondurmak için 1/500-1/1000 aralığında enstantane hızı kullanılabilir. Daha hızlı konular için ise 1/1000-1/4000 aralığında değerler verilebilir. Havada giden kurşun gibi çok hızlı objeler için 1/15000 enstantane değeri gerekebilir. Basında yer alan spor konularında sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Sporun dışında hareket içeren "kritik an" fotoğraflarında kullanılan bir tekniktir.

Tekniğin Uygulanışı: Enstantane öncelikli modda çekim yapılır. Konunun hızına göre bir değer belirlenir. Normal objektiflerle yapılan çekimlerde tripod kullanmaya gerek yoktur fakat çok uzun odaklı objektiflerde tripod kullanılması gerekir. Konuya yaklaşmanın zor olduğu spor karşılaşmalarında uzun odaklı objektiflerle çekim yapıldığı için tripod kullanmak şarttır.

ÖNERİ: Hareketi kaçırmamak için çekim yapılacak alana önceden netleme yapılabilir. Gerekli durumlarda istenilen hıza ulaşabilmek için ISO değeri yükseltilebilir. Çekeceğiniz konu bir spor müsabakası ise oyunun kurallarını bilmeniz uygun anı yakalama noktasında büyük kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca sürekli çekim modu kullanılarak "o an"ı yakalama şansı arttırılabilir. Uygun anda deklanşöre basmayı öğrenmek için bol bol uygulama yapınız.

Görsel 2.227: (Fotoğraf: Tolga Adanalı)

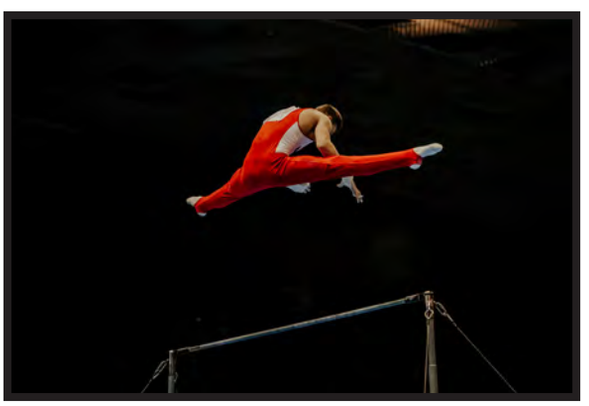
Görsel 2.228: (Fotoğraf: Mehmet Ali Poyraz)

Hareketi dondurma tekniği ile çekilmiş haber fotoğrafları

Görsel 2.227 ve 2.228'te yer alan haber fotoğraflarında hareket dondurularak etkileyici fotoğraflar elde edilmiştir.

Görsel 2.229

Görsel 2.230

Hareketi dondurma tekniği ile çekilmiş fotoğraflar

24. UYGULAMA

Hareketi dondurma tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Hareketi dondurma tekniğine uygun haber konuları belirleyerek fotoğraflar çekiniz.
3. Çektiğiniz fotoğraflardan oluşan bir sunum hazırlayınız.

2.5.8. Alan Derinliği Tekniği

Fotoğrafta net alan derinliğini etkileyen ögeleri kullanarak yapılan çekim tekniğidir. Fotoğrafta net çıkan bölge değişkendir, konuya yakınlık (makinenin fiziki yakınlığı ya da uzun odaklı objektif kullanarak görüntüyü yakınlaştırmak) ve açık diyafram kullanmak alan derinliğini azaltır. Tersine olarak konudan uzaklaştıkça, objektifin açısı genişledikçe ve diyafram kısıldıkça alan derinliği artar. Bu özelliklerden yararlanarak farklı çekimler yapılabilir. Örneğin manzara fotoğrafları, geniş açı objektif kullanıldığı, uzaktan ve genellikle kısık diyaframda çekildiği için alan derinliği çok fazladır. Açık diyaframla uzun odaklı objektif kullanılarak çekilen bir fotoğrafta ise alan derinliği azalacak, flu alan artacaktır. Bu teknik ile fotoğrafta arka plan bulanıklaştırılarak konunun ön plana çıkması ve belirgin olması sağlanıp ilgi merkezinin etkisi artırılabilir (Görsel 2.231). Aşağıdaki fotoğraflarda alan derinliği azaltılarak konunun ön plana çıkması sağlanmıştır.

Görsel 2.231

Görsel 2.232

Görsel 2.233

Görsel 2.234: (Fotoğraf: Sefa Karacan)

Görsel 2.235

Görsel 2.236

Alan derinliği azaltılarak çekilmiş fotoğraf örnekleri

ÖNERİ: Alan derinliğini etkileyen diyafram, konuya yakınlık ve objektif türü gibi değişkenleri kullanarak bol bol uygulama yapmanız teknikte uzmanlaşmanızı sağlayacaktır.

Görsel 2.237

Görsel 2.238

Fazla alan derinliğine sahip fotoğraf örnekleri

25. UYGULAMA

Alan derinliği tekniğine uygun fotoğraflar çekiniz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim öncesi yapmanız gereken hazırlıkların neler olduğunu tartışınız.
2. Alan derinliğinin az olduğu haber fotoğrafı örnekleri çekiniz.
3. Çektiğiniz fotoğraflardan sunum hazırlayınız.

15. ETKİNLİK

Öğrendiğiniz tekniklere uygun haber fotoğraflarını inceleyerek değerlendiriniz. Gözlemlerinizi not alınız. Yaptığınız çalışmaları sınıf ortamında paylaşınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( ) Kadrajda, anlatmak istenen konu dışında ne kadar çok unsur bulunursa mesaj o kadar belirginleşir ve anlaşılır hâle gelir.

2. ( ) Fotoğrafta kontrast; karanlık aydınlık, sertlik-yumuşaklık, büyüklük-küçüklük, yakınlık- uzaklık, belirginlik-belirsizlik ve renk tonları arasındaki benzerliklerle sağlanır.

3. ( ) Yapay ışık kaynaklarıyla yapılan ışıklandırmalarda mesafe arttıkça ışık şiddeti azalır.

4. ( ) Gece çekimlerinde yüksek enstantane değerleri kullanılmalıdır.

5. ( ) Fotoğrafta ritimden söz edilebilmesi için birbirini tekrar eden en az üç objenin kadrajda yer alması gerekir.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

6. Fotoğraf karesinin içindeki tasarım ne kadar ..... olursa verilmek istenen mesaj da o kadar belirgin hâle gelecek ve anlaşılır olacaktır.

7. ..... çizgiler fotoğrafa hareket anlamı katar.

8. Fotoğrafı çekilen konunun olduğundan daha büyük veya küçük ve daha yakın ya da uzak görünmesine ..... denir.

9. ..... kuralına göre kadrajda bakış yönünde ya da hareket yönünde daha fazla boşluk olmalıdır.

10. Konu üzerine düşen ışığın yoğunluğu ..... ile ölçülebilir.

11. ..... perspektif etkisi yok olur ve en düz, en yassı etki meydana gelir.

12. ..... ile çekilen fotoğraflarda ışığın geldiği yan aydınlıkken diğer yanda gölgeler oluşur.

13. Bir ışık kaynağının renk ısısı arttığında yani Kelvin değeri yükseldiğinde ..... renk artar, ... renk azalır.

14. Işığın konuyu her yönden eşit bir şekilde aydınlattığı bulutlu havada çekilen fotoğrafta kontrast ..... olur. Işığın tek bir yönden konuyu aydınlattığı güneşli havada çekilen fotoğrafta kontrast ..... olur.

15. Flaşın oluşturduğu sert ışığın neden olduğu gölgeleri yumuşatmak için flaş ışığını beyaz bir tavandan veya duvardan konuya yansıtma yöntemi kullanılarak ışığın daha geniş bir alandan yayılmasını sağlama yöntemine ..... denmektedir.

16. ..... tekniğinde hareket eden nesne net, arka plan bulanık (flu) görünür.

17. ....., çekim süresince optik kaydırma yapılarak fotoğraf elde etme yöntemidir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

18. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafta güçlü bir ilgi merkezi kuralıyla ilgili <u>değildir?</u>

A) Güçlü bir ilgi merkeziyle dikkat çekilmek istenen nokta vurgulanır.
B) Fotoğrafın belirginlik kazanmasına yardımcı olur.
C) İlgi merkezi fotoğraf karesinin içinde kimi zaman farklı bir bakış farklı bir hareket, kimi zaman da bir renktir.
D) Fotoğrafta aynı ya da benzer nesnelerin birden çok tekrarıyla oluşur.
E) Mesajın anlaşılmasına katkı sağlar.

19. Fotoğrafta çizgilerin kullanımıyla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi <u>yanlıştır?</u>

A) Çapraz çizgiler fotoğrafa huzur anlamı katar.
B) Çizgiler fotoğrafa bakan kişinin dikkatini bir yöne çeker veya yönlendirir.
C) Bir yol, duvar, kürsü, direkler, ağaçlar vb. kadrajın içerisinde bir doğrultu oluşturabilir.
D) Dikey çizgiler güçlü, sağlam bir anlatım oluşturur.
E) Yatay çizgiler sakinliği çağrıştırır.

20. Işık ölçüm modlarıyla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi <u>yanlıştır?</u>

A) Fotoğrafçıların en çok tercih ettiği ışık ölçüm modu genel ölçüm modudur.
B) Noktasal Ölçüm Yönteminde sadece odak noktasının çevresindeki küçük bir alandan (%1 ila %5'lik bir kısmından) ölçüm yapılır ve pozometre bu ölçüme göre pozlama değerini belirler.
C) Merkez Ağırlıklı Ölçüm modunda pozometre genel ölçümde olduğu gibi kadrajın tamamından ışık bilgisi alır ancak kadrajın tam ortasında yer alan ışık değerlerine ağırlık vererek poz değeri verir.
D) Fotoğraf makinelerinde ışığı ölçmek ve doğru pozlamayı yapabilmek için hangi örtücü hızı ve diyafram değerinin seçileceğine karar veren farklı ışık ölçüm modu seçenekleri vardır.
E) Genel ölçüm modunda fotoğraf makinesi kadrajın küçük bir noktasından ışık bilgisi alır ve bu bilginin ortalamasını alarak en uygun pozlama değerlerini belirler.

21. Aşağıdakilerden hangisi dolgu ışığın özelliklerinden biri <u>değildir?</u>

A) Gölgeleri yumuşatmak için kullanılır.
B) Genellikle ana ışığa ters ya da yanal açıdan kullanılır.
C) Dolgu ışıkla objenin parlaması sağlanır.
D) Çeşitli reflektörler ve flaşlar yardımıyla oluşturulur.
E) Kullanılan dolgu flaş ışığı şiddetinin ana ışıktan fazla olmaması gerekir.

22. Aşağıda alan derinliği tekniğiyle ilgili verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır?</u>

A) Açık diyafram kullanmak alan derinliğini azaltır.
B) Bu teknik ile fotoğrafta arka plan bulanıklaştırılarak konunun ön plana çıkması ve belirgin olması sağlanıp ilgi merkezinin etkisi artırılabilir.
C) Konudan uzaklaştıkça alan derinliği artar.
D) Objektifin açısı genişledikçe alan derinliği artar.
E) Fotoğrafta tüm kadraj netse alan derinliği azdır.

D) Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

23. Fotoğrafta kompozisyon ne anlama gelir? Yazınız.

.....

.....

.....

24. Işık fotoğraf üzerinde estetik açıdan ne gibi etkiler oluşturur? Yazınız.

.....

.....

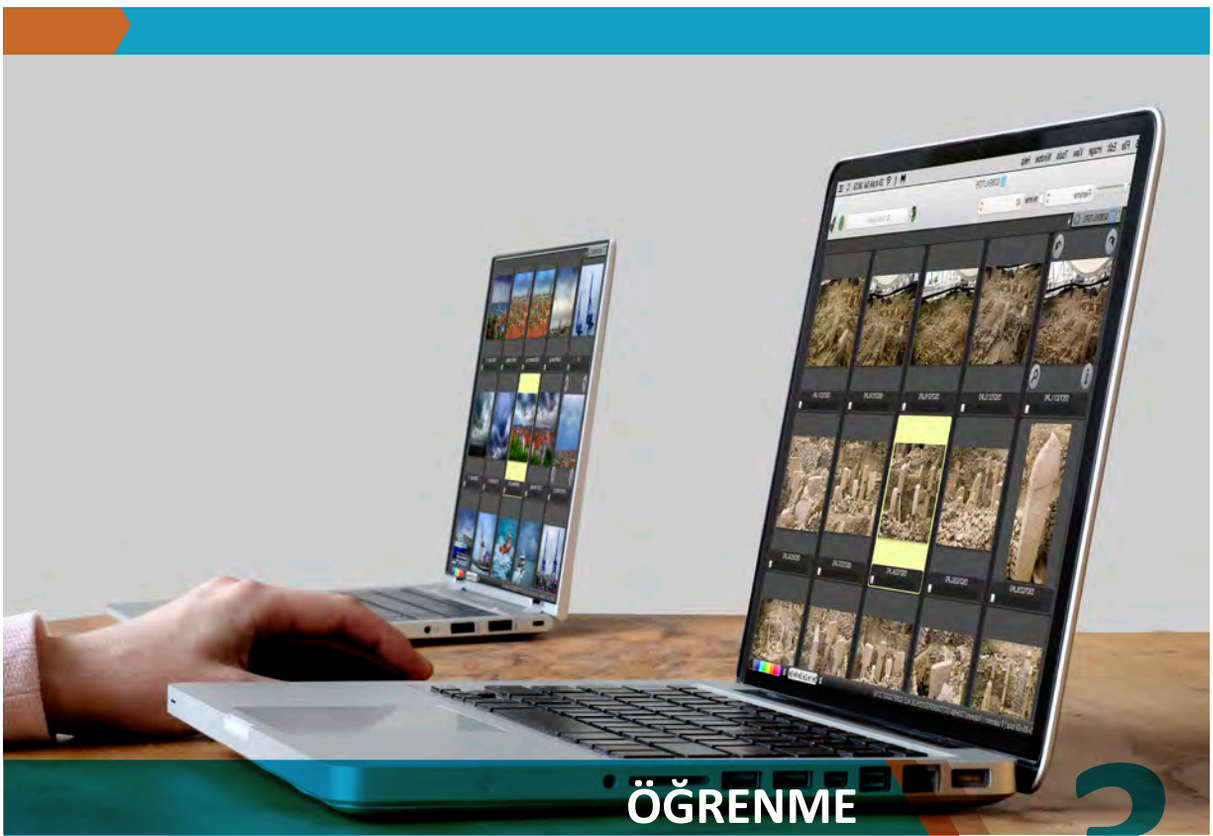
.....

25. Fotoğrafta beyaz dengesi ne işe yarar? Açıklayınız.

.....

.....

.....

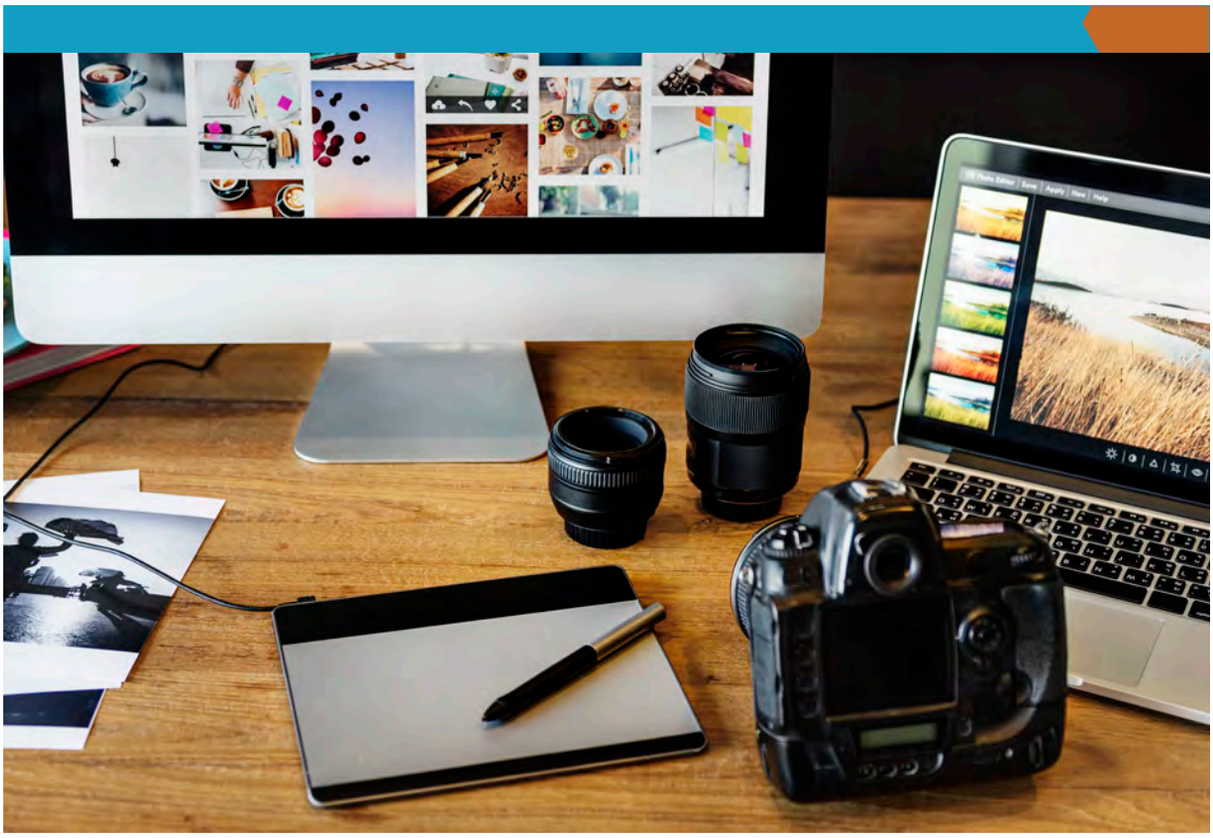

ÖĞRENME BİRİMİ 3

HABER FOTOĞRAFI SEÇİMİ

KONULAR

1. FOTOĞRAFIN HABERE UYGUNLUĞU
2. HABER FOTOĞRAFININ TEKNİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
3. HABER FOTOĞRAFININ İÇERİKSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

TEMEL KAVRAMLAR

- Fotoğraf editörü
- Habere uygunluk
- Kritik an (o an)
- Kadraj
- Etik
- Yayın politikası
- Anlamsal çözümleme
- Haber fotoğrafı okuma

BU ÖĞRENME BİRİMİNDE

- Foto muhabiri ve fotoğraf editörünün önemini,
- Fotoğrafın habere uygunluğunu,
- Haber fotoğrafını teknik açıdan değerlendirmeyi,
- Çerçeveleme (çekim) ölçeklerini,
- Değişik bakış açısının haber fotoğrafçılığındaki rolünü,
- Kritik anın (o an) fotoğraf seçiminde önemini,
- Haber fotoğrafını içeriksel açıdan değerlendirmeyi,
- Haber fotoğrafını etik açıdan değerlendirmeyi,
- Haber fotoğrafını yayın politikası açısından değerlendirmeyi,
- Haber fotoğrafını anlamsal açıdan çözümlemeyi,
- Haber fotoğrafını okumayı

öğreneceksiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Gazetelerde kullanılacak fotoğrafları siz seçmiş olsaydınız nelere dikkat ederdiniz? Fikirlerinizi sınıfla paylaşınız.
2. Yabancı gazetelerin haber fotoğraflarına bakarak haberlerin konusunu tahmin etmeye çalışınız.

3. HABER FOTOĞRAFI SEÇİMİ

Foto muhabiri, habere ait fotoğrafları çekerken fotoğraf editörü ise gazetede kullanılacak fotoğrafı belirlerken bir seçim yapar. Günümüzde dijital fotoğraf makinelerinin avantajlarını da kullanan haber fotoğrafçıları, habere ait çok sayıda fotoğraf çekmektedir. Çekimlerini yaparken olayı hikâyeleştiren seri çekimler, genel plan, orta plan, yakın plan, detay ve farklı bakış açılarından oluşan fotoğraflar çekmeye dikkat ederler. Meslek etiği gereği "doğrudan fotoğraf" (düzenleme yapılmamış, olduğu gibi çekilen fotoğraf) anlayışını tercih eder, gazete ve derginin mizanpajına uyması için dikey ve yatay kadrajlarda da fotoğraf çekmeye çabalarlar. Çekilen fotoğrafların hepsi kullanılamayacağı için mutlaka bir seçme işlemi yapılır.

Fotoğraf Editörü: Haber fotoğraflarını çeken haber fotoğrafçılarıdır fakat bu fotoğrafları değerlendiren ve fotoğrafların son hâline karar veren fotoğraf editörleridir. Ne yazık ki Türkiye'de her gazete ve dergide fotoğraf editörü bulunmamaktadır. Yazılı basında fotoğraf seçme işini çoğunlukla haber editörleri, haber müdürleri, sayfa sekreterleri ve yayın yönetmenleri yapmaktadır.

Fotoğraf seçimi çok önemli bir görevdir. Fotoğrafı okuyan, değerlendiren, seçen kişilerin fotoğraf çekim tekniklerine; ışık bilgisine, fotoğraf kompozisyon kurallarına, estetik ve etik bilgilere sahip olmaları gerekir. Fotoğraf editörlerinin sanat tarihi, antropoloji, tarih, arkeoloji, dinler tarihi gibi konularda uzman olmaları; genel kültürlerinin yeterliliği ve kendilerini sürekli geliştirmeye çalışmaları seçilen fotoğrafların kalitesini artıracaktır.

Fotoğraf editörlerine farklı kaynaklardan fotoğraflar gelir. Yayın organının kendi fotoğrafçılarından, serbest çalışan fotoğrafçılardan, fotoğraf ajanslarından hatta sıradan vatandaşlardan gelen (elde başka fotoğraf yoksa) fotoğraflar, fotoğraf editörleri tarafından seçime tabi tutulur.

Görsel 3.1: Vatandaşlar tarafından çekilen bir fotoğraf

Nesli tükendiği sanılan 'Bakır kazteresi'ne yeniden rastlandı

Nesli tükendiği düşünülen bitki türü "Bakır kazteresi"ne yeniden rastlandığı bildirildi. (Efsun Erbalan Yılmaz - 25.08.2020)

Fotoğraf editörü ve haber fotoğrafçısı, şartlar uygunsa en doğru fotoğrafları seçmek amacıyla birlikte seçim yapar. Eğer bu mümkün değilse bağlantı kurularak foto muhabirinin görüşlerinin alınmasına dikkat edilir. Fotoğrafları düzenleyecek olan, fotoğrafçının kendisi ise olayı ayrıntılarıyla biliyordur ama bu görevi bir başkası üstlendiyse olayı iyice öğrenmesi gerekir. Fotoğrafları düzenleme süreci, fotoğrafların dikkatli bir biçimde incelenmesiyle başlar. Bu ilk aşamada, üzerinde daha detaylı çalışma gerektiren fotoğraflar bir kenara ayrılır. Olayın gidişatı ve basılacak olan sayfanın düzeni dikkate alınarak final seçimi yapılır. Fotoğraflara ayrılan alanın değişebilme ihtimaline karşı bazı alternatif seçimler de yapılır. En sonunda seçilen tüm fotoğraflar yazı işlerine sunularak büyük bir emek ürünü olan haber fotoğrafları ya da foto röportajlar gazetelerde, dergilerde okurla buluşur.

Haber fotoğrafları seçilirken habere uygunluk, teknik açıdan uygunluk ve içerik bakımdan uygunluk gözetilerek değerlendirilir.

3.1. Fotoğrafın Habere Uygunluğu

Seçme işleminde en büyük ölçüt, fotoğrafın habere uygun olmasıdır. Seçilen fotoğraflar konuyu en iyi şekilde özetlemeli, okurun dikkatini çekmelidir. Özellikle gazetelerin ilk sayfalarında kullanılan fotoğraflar, son derece önemlidir. Gazetelerin ilk sayfaları, dergi kapakları gibidir. Gazete tirajını artırma ve okurun ilgisini çekme görevi ilk sayfaya yüklenmiştir. İlk sayfalarda kullanılan fotoğraflar hem dikkat çekmeli hem de çarpıcı olmalıdır. İç sayfalardaki fotoğraf ve yazılar gerekli şartları taşıyorsa istenilen şekilde ve boyutta kullanılabilir.

Haber fotoğraflarını sıradan görseller olarak değerlendirmek yanlıştır. Haber fotoğrafı, haberle birleştiğinde gerçek anlamına kavuşur. Yazılı haberle fotoğrafın bir arada kullanılması, haberin okuyucu üzerindeki etkisini artırmaktadır. Haber fotoğrafları inanılırlığı artırır ve okurda orada olma duygusu yaratır.

Haberin içeriğini doğru anlayamayan fotoğrafçının çektiği fotoğraf, yeterince başarılı olamaz. Fotoğrafın haber metnini tamamlayan bir anlam taşıması gerekir. Çünkü haber fotoğrafı, haberin görsel kanıtıdır. Güzel bir fotoğraf, her zaman iyi bir haber fotoğrafı demek değildir. Haberdeki metnin anlamına ters düşen bir fotoğraf, ne kadar güzel olursa olsun seçilmeyecektir. Önemli bir konuda editöre başka fotoğraf ulaşmamışsa teknik ve estetik açıdan başarısız bir fotoğrafın bile yayımlanması uygun görülebilir.

Habere uygun fotoğraflar için haber fotoğrafçısı ile muhabirin işbirliği yapması gerekir. Haber fotoğrafçısı da tıpkı bir muhabir gibi çekim yapacağı konu hakkında önceden bilgi sahibi olmalı, araştırma yapmalıdır.

Habere uygun fotoğraflar değerlendirilirken de bazı noktalara dikkat edilir. Bunlar canlılık ve doğallıktır. Sıradan, donuk, poz veren insanların fotoğrafları pek tercih edilmemektedir. Bu tür fotoğraflar hem okurun dikkatini çekmez ve diğer yayın organlarının fotoğraflarıyla aynı olabilir. Bu nedenle doğal, hareket içeren, “an”ı yakalayan, kişilerin duygularını da yansıtan, sadece olayı görüntülemeyip bunun ötesine geçebilen farklı fotoğraflar haber için tercih edilecektir. Kısacası okura fotoğrafın çekildiği “an”ı yaşatabilen fotoğraflar başarılı haber fotoğraflarıdır.

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki kısa haberlere ait fotoğrafları inceleyerek haber konusuna uygun olup olmadığını fotoğrafın altındaki noktalı yerlere yazınız.

Erzurumlu gençlerin Antalya'da dalış heyecanı

Gençlik ve Spor Bakanlığı, Antalya ve Erzurum Valilikleri, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü Gençlik Merkezleri ve Kaş Kaymakamlığı iş birliğinde, "Kaş'tan Erzurum'a Yörük Gençler Kayakta, Dadaş Gençler Dalışta" projesi hayata geçirildi. Proje kapsamında Erzurum'dan gelen 20 genç ile Kaş Kaymakamı Şaban Arda Yazıcı, Limanağzı Koyu'ndan dalış gerçekleştirdi.

(Kaş Kaymakamlığı - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.2: Haber fotoğrafı (Mahmut Serdar Alakuş)

Fotoğraf haber metnine .....

Görsel 3.3: Haber fotoğrafı (Mehmet Emin Mengüarslan)

Merkez üssü Ege Denizi'nin Seferihisar açıkları olan 6,6 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Deprem sonrası İzmir'in Bayraklı ilçesinde yıkılan bir binadan yaralılar çıkartıldı.

(Mehmet Emin Mengüarslan - Anadolu Ajansı)

Fotoğraf haber metnine .....

İzmir'in Seferihisar ilçesi açıklarında meydana gelen depremin ardından ilçede deniz suyunun taşmasından dolayı yaşanan sorunlar giderilmeye çalışılıyor. İlçenin önemli turistik bölgesi Sığacık Mahallesi'ndeki birçok iş yerinin masa ve sandalyeleri sulara kapıldı. Bölgede taşkın sularına kapılan bazı arabaların denize düştüğü belirtildi. Limandaki birçok tekne ise halatlarını koparak açıldıkları denizde yan yattı.

(Ferdi Uzun - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.4: Haber fotoğrafı (Ferdi Uzun)

Fotoğraf haber metnine .....

Görsel 3.5: Haber fotoğrafı (Ömer Ürer)

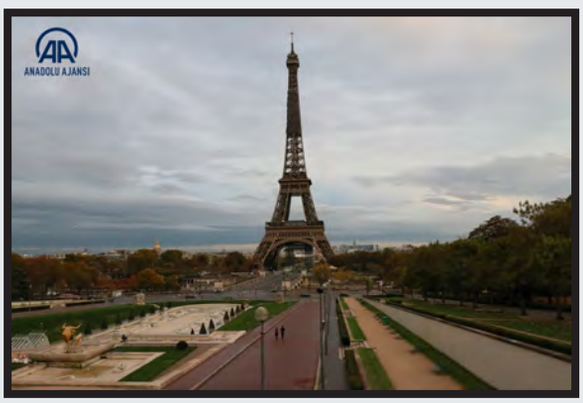
İsrail ablukası altındaki Gazze'de etkili olan yağış hayatı olumsuz etkiledi. Gazze'nin ez-Zeytun Mahallesi'nde derme çatma ev ve çadırlarda yaşayan Filistinli aileler, kış mevsiminin başlamasıyla zor günler geçiriyor. Bölgedeki çocuklar, yağmurdan naylonlarla korunmaya çalışıyor.

(Mustafa Hassona - Anadolu Ajansı)

Fotoğraf haber metnine .....

Fransa'da son 24 saatte 49 bin 215 kişiye yeni tip koronavirüs (Kovid-19) tanısı konuldu. Kovid-19 vakalarındaki hızlı artış nedeniyle Fransa genelinde sokağa çıkma kısıtlaması uygulanırken başkent Paris'te normalde yoğunluğunun yaşandığı Eyfel Kulesi ve çevresinin boş kaldığı görüldü.

(Julien Mattia - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.6: Haber fotoğrafı (Julien Mattia)

Fotoğraf haber metnine .....

Görsel 3.7: Haber fotoğrafı (Minasse Wondimu Hailu)

Çöl çekirgeleri, Etiyopya'nın Somali eyaletinin başkenti Jigjiga kentindeki tarım arazilerini istila etti.

(Minasse Wondimu Hailu - Anadolu Ajansı)

Fotoğraf haber metnine .....

Tunceli'de, doğada kendiliğinden yetişen ve endemik türler arasında yer alan dağ sarımsağının kontrolsüz olarak toplanmasının önüne geçmek için kurulan üretim merkezi, yöre sakinlerine istihdam kapısı olacak.

(Sidar Can Eren - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.8: Haber fotoğrafı (Sidar Can Eren)

Fotoğraf haber metnine .....

Görsel 3.9: Haber fotoğrafı (Eren Bozkurt)

Voleybol Sultanlar Ligi'nde, PTT ile Vakıfbank takımları, TVF Başkent Voleybol Salonu'nda karşılaştı. Bir pozisyonda Vakıfbank takımı oyuncusu Meliha İsmailoğlu (solda), sayı aradı.

(Halil Sağırkaya - Anadolu Ajansı)

Fotoğraf haber metnine .....

1. UYGULAMA

Basında kullanılan haber fotoğraflarının habere uygunluğu ile ilgili bir araştırma yapınız. Araştırmanızı sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sununuz.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Yerel, ulusal gazeteleri ya da internet haber sitelerini inceleyiniz.
2. İncelediğiniz haber fotoğraflarını habere uygunluk açısından değerlendiriniz.
3. Beğendiğiniz ve beğenmediğiniz haber fotoğraflarını arkadaşlarınızla paylaşınız. Fotoğrafların beğendiğiniz ve beğenmediğiniz yönlerini arkadaşlarınızla değerlendiriniz.
4. Fotoğrafları siz seçseydiniz nasıl bir fotoğraf seçerdiniz? Açıklayınız.
5. Araştırmanızı sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sununuz.

2. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir spor etkinliğiyle ilgili fotoğraf çekme ve seçme çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Bir spor etkinliğine ait haber fotoğrafları çekiniz.
2. Fotoğraf çekerken iş güvenliği tedbirlerine uygun hareket ediniz.
3. Çektiğiniz fotoğraflardan beş tanesini seçerek sınıfa getiriniz.
4. Seçim yaparken nelere dikkat ettiğinizi belirtiniz.
5. Belirlediğiniz beş fotoğraf içinden konuya en uygun olanını sınıfta arkadaşlarınızla belirleyiniz.
6. Çalışmalarınızı sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sununuz.

3. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir etkinlikle ilgili fotoğraf çekme ve seçme çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Seçtiğiniz bir etkinliğe ait (açılış, toplantı, söyleşi, sergi, konferans vb.) fotoğraflar çekiniz.
2. Fotoğraf çekerken iş güvenliği tedbirlerine uygun hareket ediniz.
3. Çektiğiniz fotoğraflardan beş tanesini seçerek sınıfa getiriniz.
4. Ön seçim yaptığınız fotoğraflar içinden konuyu en iyi anlatan iki kareyi seçiniz.
5. Çalışmanızı sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sununuz.

4. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konu ile ilgili haber toplama, konuyu fotoğraflama, haber yazma ve fotoğraf seçme çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Sınıfta ikişer kişilik gruplar oluşturarak bir konu, olay ya da etkinlik belirleyiniz.
2. Etkinlik öncesi hazırlıklarınızı yaparak konuya ait bolca fotoğraf çekiniz.
3. Etkinliğe ait kısa bir haber metni yazarak elinizdeki fotoğraflardan konuya uygun olan beş kareyi belirleyiniz.
4. Haberinizi ve ön eleme yaptığınız fotoğrafları sınıfınızdaki başka bir gruba vererek onların haberini ve ön eleme yaptıkları fotoğrafları alınız.
5. Elinizdeki haber metnine en uygun bir ya da iki fotoğrafı seçiniz.
6. Her grup, haber metnini ve ön eleme yapılmış fotoğrafları akıllı tahta ya da projeksiyon vasıtasıyla göstererek kendi seçimini sebepleriyle sınıfa sunmalıdır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. "Haber fotoğrafında teknik" dendiğinde ne anlıyorsunuz? Tartışınız.
2. Bir haber fotoğrafının farklı açılardan ve farklı kadrajlarda çekilmesi anlamca değişikliğe neden olur mu? Tartışınız.

3.2. Haber Fotoğrafının Teknik Açıdan Değerlendirilmesi

Fotoğraf editörü, fotoğrafı sadece konuya uygunluk bakımından değil teknik açıdan da değerlendirir. Konuya uygun olmayan kareleri eledikten sonra çekim tekniği, ışık, pozlama, uygun objektif kullanımı, makinenin konuya uzaklığı, yüksekliği, açısı ve fotoğrafın netliği gibi gereklilikleri fotoğraf editörü kontrol eder. Ayrıca fotoğrafın kompozisyon ilkelerine uygun olup olmadığını inceler.

Çok karmaşık, yardımcı ögelerin ana ögeyi bastırdığı fotoğraflar, tercih edilmeyen fotoğraflar olacaktır. Çünkü ana ögenin karede belirgin olması gerekir. Bu nedenle foto muhabirinin daha çekim aşamasında "Bu konunun öznesi nedir?" diye kendine sorması gerekir. Asıl konunun bırakılıp başka karelerin çekilmesi, konunun anlaşılmasını güçleştirir. Foto muhabiri de muhabir kadar konu hakkında araştırma yapmalıdır. Konuyu iyi bilen bir foto muhabiri, daha başarılı fotoğraflar çekecektir.

Fotoğrafta kompozisyonun temel kuralları olan sadelik, yerçekimi, altın oran (altın kesim) kuralına uygunluk, ufuk çizgisinin dengesi ve kadraj açısından da teknik değerlendirme yapılır. En önemlisi de haber fotoğrafçısının "o an"ı yakalaması beklenir. Fotoğrafların flu olması, istenen bir özellik değildir fakat bazen flu görüntüler, net olana göre daha etkileyici olabilir. Bunlara karar vermek, ciddi bir fotoğraf bilgisi ve mesleki tecrübe gerektirir.

3.2.1. Kadraj

Fotoğrafta **kadraj**, konunun dış sınırlarının çizilmesi yani çerçevelemedir. Kadraja alınan konu, kendi içinde anlamlı olursa istenen mesaj doğru olarak iletilebilecektir. Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi, haber fotoğrafçısına çok büyük kolaylıklar sağlamaktadır fakat kadrajın belirlenmesi ve kompozisyonunun oluşturulması, tamamen fotoğrafçının ustalığı ile ilgilidir. Kadraj, kompozisyonun en önemli konularından biridir. Konuyu düzenlemek ve organize etmek konusunda kadraj, neyin ne kadar gösterilmek ve vurgulanmak istendiğiyle alakalıdır.

Konu dışında fazlasıyla boş alan bırakmak, konunun sade olmaması, konuyu anlaşılmayacak kadar daraltmak, fotoğraflanan canlıların eklem yerlerinden kesme yapmak, ışık kaynağını fazlası ile kadraja alarak ışık patlamasına sebep olmak en sık karşılaşılan kadraj hatalarıdır.

2. ETKİNLİK

Gazetelerdeki haber fotoğraflarını inceleyerek hoşunuza giden fotoğrafları belirleyiniz. Seçtiğiniz fotoğrafları neden beğendiğinizi sınıftaki arkadaşlarınıza açıklayınız.

5. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konu ile ilgili farklı kadrajlarda fotoğraf çekme çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Bir konu seçiniz.
2. Konuya uygun farklı kadrajlarda fotoğraflar çekiniz.
3. Kadraj hatası olan fotoğrafları ve doğru kadrajlanmış fotoğrafları belirleyiniz.
4. Seçimlerinizi sebepleriyle birlikte sınıfa sununuz.

3.2.2. Çerçeveleme Ölçekleri (Çekim Ölçekleri)

Çerçeve ölçeklerine çekim ölçekleri de denilmektedir. Konuların özelliğine göre görüntülerin gerekli yönlerinin ihtiyaç duyulan ölçüde alınması gerekir. Haber fotoğrafları çekilirken bu ölçeklere dikkat edilerek uygun çerçeve ölçeği kullanılmalıdır. Farklı çekim ölçekleri, görüntü dilini zenginleştirir.

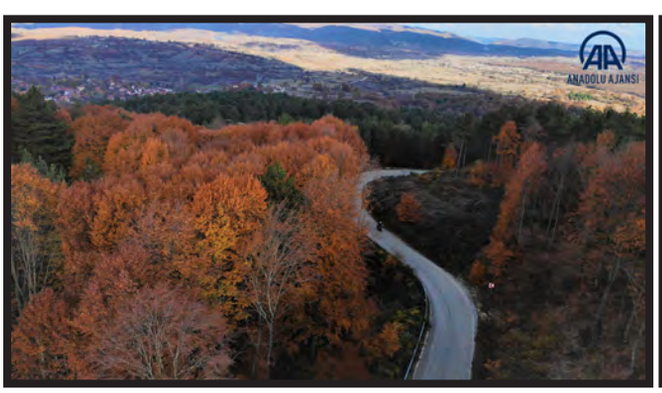
Başlıca çekim ölçekleri aşağıdaki gibidir.

Genel Çekim (Genel Plan): Olay yerinin, olayın geçtiği veya sonradan geçebileceği yerlerin tümünün geniş bir çerçeve içerisinde verilmesidir. Mekân ağırlıklı bir çekimdir. Mekânla olan ilişkiyi belirtmede kullanılır. Olay yerinin çevre, arazi ve bina boyutlarıyla geniş açı objektif kullanılarak verilmesi sağlanır. Bir gösteri, doğal afetlerin yarattığı yıkım vb. olaylarda geniş çerçeve kullanılması daha etkili olacaktır. Olayın geçtiği yerin tamamının verilmesi gereken haberlerde genel çekim fotoğraflar tercih edilir.

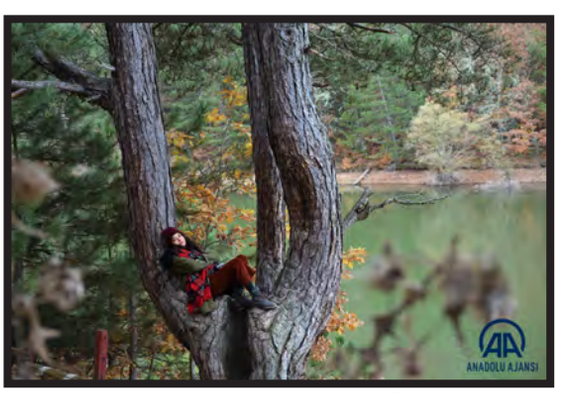
Bozcaarmut Göleti sonbahar renkleriyle görsel şölen sunuyor

Bilecik'in Pazaryeri ilçesindeki Bozcaarmut Göleti, sonbahar renkleriyle güzel görüntüler oluşturdu. (Tayyib Hoşbaş - Anadolu Ajansı)

Yukarıdaki kısa haber için tek bir kare seçmek gerekirse soldaki genel çekim fotoğraf daha uygun olacaktır (Görsel 3.10).

Görsel 3.10: Genel plan fotoğraf

Görsel 3.11: Orta plan fotoğraf

Fotoğraflar: Tayyip Hoşbaş

Yarı Genel Çekim (Orta Plan): Konu-mekân ağırlığı dengede olan çekimlerdir. Genel çekimden daha dar bir açı kullanılarak gerçekleştirilir. Konu belirgin ve etkilidir. Olayın geçtiği yerlerin ve çok yakın bir çerçevenin genel olarak kadraja dâhil edilmesi esastır. Genel çekim kadar geniş açılı olmamasına rağmen konu, yer ve gerçek boyutlarıyla ortaya konulmaktadır. Konunun mekânla birlikte gösterilmesi gereken haberlerde orta plan fotoğraflar tercih edilir (Görsel 3.12).

Naim Süleymanoğlu vefatının üçüncü yıl dönümünde anıldı

Dünya halterinin efsane ismi Naim Süleymanoğlu, vefatının üçüncü yıl dönümünde kabri başında anıldı. (Ercan Çakar - 18.11.2020)

Görsel 3.12: Orta plan fotoğraf (Yasin Aras)

Haberde kullanılan fotoğraf, yarı genel çekim yani orta plan bir fotoğraftır.

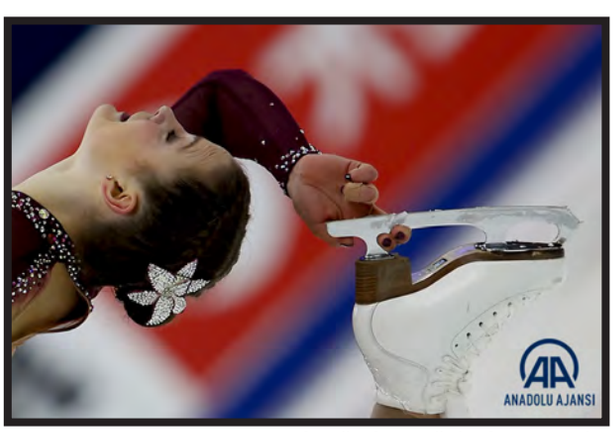
Yakın Çekim (Yakın Plan): Konunun daha yakından çekildiği, daha belirgin olduğu çerçeveleme şeklidir. Konu ağırlıklı haberlerde yakın plan fotoğraflar tercih edilir.

Görsel 3.13: Yakın plan fotoğraf (Kemal Ceylan)

Görsel 3.14: Yakın plan fotoğraf (Yağmur Bayrakdar)

Görsel 3.15: Yakın plan haber fotoğrafı örneği (Sefa Karacan)

Rusya'nın başkenti Moskova'da düzenlenen 2020/2021 ISU Grand Prix dizisinin beşinci etkinliği olan Rostelecom Cup Kadınlar Artistik Buz Pateni Şampiyonası'nda Azerbaycanlı Ekaterina Ryabova (fotoğrafta) da yer aldı. (Sefa Karacan - Anadolu Ajansı)

Boy Çekim (Boy Plan): Bütün vücudun görüntülendiği bir çerçevelemedir. Bu planda baskın olan kişidir. Kişinin ön planda olduğu konularda bu çerçeveleme tercih edilir. Konudaki gereksiz objeler çerçeve dışında bırakılır. Çerçeveleme, konunun özelliğine göre yatay ya da dikey yapılabilir. Kişi ağırlıklı haberlerde boy plan fotoğraflar tercih edilir (Görsel 3.16).

Masal kahramanı "Pinokyo", "Türkiye'de ilk kez" bale gösterisi olarak sahneye taşındı. Dünya klasikleri arasında yer alan Carlo Collodi'nin "Pinokyo" adlı eseri, Opera Sahnesi'nde sanatseverlerin beğenisine sunuldu.

Görsel 3.16: Boy plan fotoğraf (Binnur Ege Gürün)

Görsel 3.17: Hatalı "boy plan" fotoğraf örneği

Görsel 3.17'de, "boy plan" çekim ölçeğine göre baş bölgesi kesildiği için hatalı kadrajlanmıştır.

Diz Çekim (Diz Plan): Uygun baş boşluğu bırakılarak dizin üstünden ya da altından kesilmesiyle yapılan çerçevelemedir. Kesme işlemi, eklem yerlerinin biraz altından ya da biraz üstünden yapılır. Tam dizden yapılan kesme işlemi gözü rahatsız eder, hatalı bir çerçevelemedir. Konu, insan dışında başka bir nesne ise 3/4 oranında çerçeveye alınır. Bunu yapmaktaki amaç, dikkati dağıtacak diğer görüntüleri kadraj dışında bırakmaktır. Kişi ağırlıklı haber fotoğrafı seçimlerinde tercih edilen bir plandır (Görsel 3.18).

İngiltere Çevre Bakanı Eustice, AB'yi Brexit müzakerelerinde 'saçma' taleplerde bulunmakla suçladı

İngiltere Çevre Bakanı George Eustice, Brexit müzakerelerinin "çok zor bir durumda" olduğunu belirterek Avrupa Birliği'ni (AB) "saçma" taleplerde bulunmakla suçladı. (Bilal Acar - 06.12.2020)

Görsel 3.18: Diz plan haber fotoğrafı

Bel Çekim (Bel Plan): Uygun baş boşluğu bırakılarak bel ekleminin üstünden ya da altından kesilmesiyle çerçeveleme yapılır. İnsan dışındaki konularda objenin yarısı çerçeve içine alınır. Kişilerin ön planda olduğu haberlerde bel plan fotoğraflar tercih edilebilir (Görsel 3.19).

Görsel 3.19: Bel plan haber fotoğrafı (Hüseyin Burak Demirer)

2020'nin en iyi atletleri belli oldu

Dünya Atletizm Birliği (WA) tarafından verilen "Yılın Atleti Ödülü"nü, erkeklerde İsveçli Armand Duplantis, kadınlarda ise Venezuelalı Yulimar Rojas kazandı. (Hüseyin Burak Demirer - 05.12.2020)

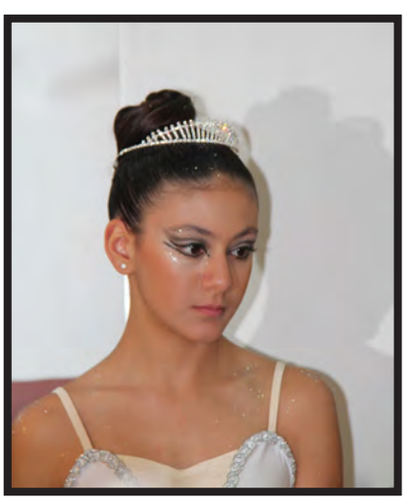
Göğüs Çekim (Göğüs Plan): Bu çekim ölçeğinde, uygun baş boşluğu bırakılarak mendil cebinin alt hizasından kesme yapılır. Dirseklerden kesme yapılmaz (Görsel 3.20). Böyle bir görüntü, gözü rahatsız eder. Bu ölçekte mimikler ve jestler görünür ancak çok baskın değildir. Sık kullanılan bir çekim ölçeğidir. Fotoğraf seçiminde göğüs plan fotoğraflar sıklıkla tercih edilir.

Milli tenisçi İpek Öz Antalya'da şampiyon

Milli tenisçi İpek Öz, Antalya'da düzenlenen Uluslararası Tenis Federasyonunun toplam 15 bin dolar para ödüllü turnuvası MTA Open'ın finalinde Rumen Andreea Amalia Rosca'yı yenerek şampiyon oldu. (Halil İbrahim Avşar - 06.12.2020)

Görsel 3.20: Göğüs plan haber fotoğrafı (Halil İbrahim Avşar)

Görsel 3.21: Omuz plan haber fotoğrafı

Omuz Çekim (Omuz Plan): Uygun baş boşluğu bırakılarak kişinin omuz hizasından, kravat bağlantısının bitimi tam görünecek şekilde yapılan çerçevelemedir (Görsel 3.21). Vesikalık fotoğraf çekiminde de bu ölçek kullanılmaktadır. Kişilerle ilgili haberlerde tercih edilen fotoğraf planlarından biridir.

Baş Çekim (Baş Plan): Çenenin bitiminden itibaren sadece baş, çerçeve içine alınır. Bu çekimde kesinlikle çeneden kesme yapılmaz. Ancak çok zorunlu hâllerde saçlardan veya başın üst kısmından kesme yapılabilir. Kişinin duygularının yansıtılmasında önemlidir. Kişilerin mimikleri de gösterilmek istendiğinde baş plan tercihi yapılır (Görsel 3.22).

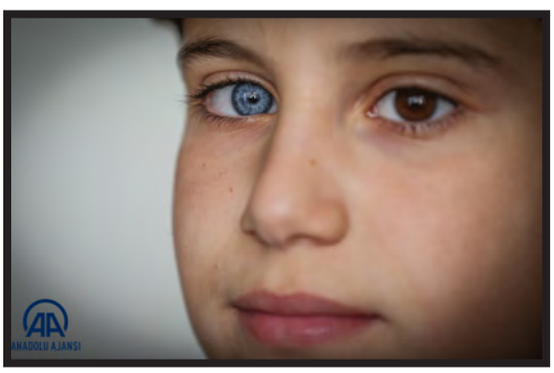
Mick Schumacher Formula 2'de şampiyon oldu

Formula 1'in efsane ismi Michael Schumacher'in oğlu Mick Schumacher, Formula 2'de 2020 sezonunun şampiyonu oldu. (Abdulkadir Karakaya - 06.12.2020)

Görsel 3.22: Baş plan haber fotoğrafı

Yüz Çekim (Yüz Plan): Kesme işleminin alından ve çenenin biraz üstünden yapıldığı çekim ölçeğidir (Görsel 3.23). Duygu yoğunluğunun aktarımında kolaylık sağlar. Bu planın kullanımındaki amaç; duygu, jest ve mimiklerin ön plana çıkarılmasıdır. Bu amaca hizmet eden haberlerde yüz plan fotoğraflar tercih edilir.

Görsel 3.23: Yüz plan haber fotoğrafı

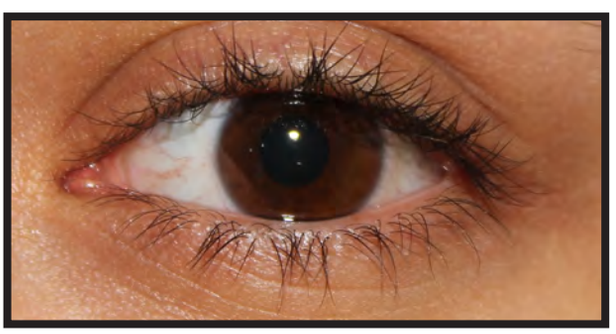
Dünyayı mavi kahverengi gözlerle görüyorlar

Bursa'nın İnegöl ilçesinde biri 11, diğeri 4 yaşındaki iki erkek kardeş, tıpta "heterokromi" olarak bilinen göz renklerinin farklılığıyla dikkati çekiyor. (Uğur Çiçek - 27.09.2019)

Detay Çekim (Detay Plan): Bir bütünün küçük parçalarını göstermede kullanılan çekim ölçeğidir (Görsel 3.24). Daha uzak çekimlerde tam olarak dikkat çekilemeyecek detaylar, bu çekim ölçeği ile belirginleştirilebilir. Detayların verilmesi gerektiği zaman detay plan fotoğraflar tercih edilir.

Diyabet en çok gözlere hasar veriyor

Halk arasında şeker hastalığı olarak bilinen diyabete bağlı gelişebilen "diyabetik retinopati", 20-65 yaş arası önlenebilir körlüklerin en önemli sebebi olarak gösteriliyor ve zamanında önlem alınmadığında kalıcı körlükle sonuçlanabiliyor. (Yeşim Sert Karaaslan - 12.11.2020)

Görsel 3.24: Detay plan haber fotoğrafı

Yatay ve Dikey Çerçeve (Yatay ve Dikey Kadraj)

Yatay kadraj; yatay hattı vurgular, genişlik ve derinlik duygusu hissettir. Geniş açılı manzaralara, ufuk hattının çevresinde oluşan konulara ve yatay yönde gelişen hareket fotoğraflarına oldukça uygundur (Görsel 3.25). Dikey kadraj ise dikey hattı vurgular ve yükseklik etkisi yaratır. Özellikle yükselti farkının olduğu manzaralarda ve konunun yukarı-aşağı yönde seyrettiği hareket fotoğraflarında dikey kadraj

seçilir (Görsel 3.26). Ağaç, kapı, minare gibi dikey konular kendiliğinden dikey çerçeveyi çağrıştırır. Dikey kadraj, anlatıma bakış zenginliği katar. Gazete, kitap, dergi, broşür, afiş ve benzeri grafik uygulamalar için çeşitlilik ve tasarım kolaylığı sağlar.

Görsel 3.25: Yatay kadraj haber fotoğrafı

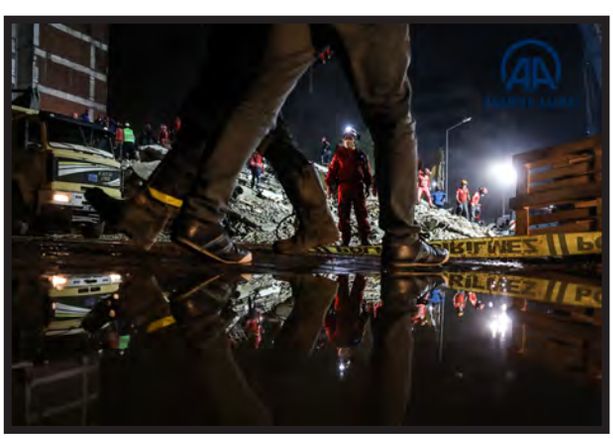
Muğla'nın Menteşe ilçesinde çıkan orman yangınında, 2 hektar zeytinlik ve ormanlık alan zarar gördü. (Durmuş Genç - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.26: Dikey kadraj haber fotoğrafı

Dünya rekortmeni milli sporcu Birgül Erken ile dünya serbest dalış rekortmeni Ufuk Koçak, Antalya'nın Kaş ilçesinde 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası dolayısıyla 10 metrelik dalış gerçekleştirdi. (Öztan Sönmez - Anadolu Ajansı)

Değişik Bakış Açılı Plan: Yukarıda bahsedilen planları çektikten sonra foto muhabiri; kendine özgü, yaratıcılığını ön plana çıkaran, farklı bakış açısına sahip fotoğraflar da çekmeye çalışmalıdır. Bu tarz fotoğraflar fark yaratacağı için teknik bir hata yoksa seçilme ihtimali yüksek fotoğraflardır (Görsel 3.27).

Görsel 3.27: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (Mahmut Serdar Alakuş)

Merkez üssü Ege Denizi'nin Seferihisar açıkları olan 6,6 büyüklüğündeki depremin ardından ekipler, Bornova İlçesinde yıkılan Doğanlar apartmanı enkazında arama ve kurtarma çalışmalarına devam ediyor. (Mahmut Serdar Alakuş - Anadolu Ajansı)

Antalya'nın Kaş ilçesi yakınlarındaki Patara Antik Kenti'nde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlamaları kapsamında, İletişim Başkanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı iş birliğinde Büyük Cumhuriyet Konseri düzenlendi. (İletişim Başkanlığı - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.28: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (İletişim Başkanlığı)

Görsel 3.29: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (Ozan Ceylan)

Afyonkarahisarlı genç yamaç paraşütü pilotu Ozan Ceylan, Muğla'nın Fethiye ilçesindeki Ölüdeniz üstünde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının 82. yılı dolayısıyla anma uçuşu gerçekleştirdi. (Ozan Ceylan - Anadolu Ajansı)

Basketbol THY Avrupa Ligi'nde CSKA Moskova, Valencia Basket ile Megasport Arena'da karşılaştı. CSKA Moskova oyuncusu Nikola Milutinov (33) bir pozisyonda Valencia Basket takımı oyuncusu Bojan Dubljevic (14) ile mücadele etti. (Sefa Karacan - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.30: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (Sefa Karacan)

Görsel 3.31: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (Muhammed Selim Korkutata)

Türkiye Cumhuriyeti'nin 97. kuruluş yıl dönümü dolayısıyla TBMM'den, Ulus'taki ilk Meclis önüne kadar resmi geçit töreni düzenlendi. (Muhammed Selim Korkutata - Anadolu Ajansı)

Tunceli'de sonbaharın gelişiyle sarı, yeşil ve kızılın tonlarına bürünen dağ köylerindeki ormanlar, seyrine doyumsuz manzaralar oluşturuyor. (Sidar Can Eren - Anadolu Ajnası)

Görsel 3.32: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (Sidar Can Eren)

Görsel 3.33: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı (Hüseyin Demirci)

Kars'ın Sarıkamış ilçesinde yağışlarla kar kalınlığı 10 santimetreyi buldu. (Hüseyin Demerici - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.34: Değişik bakış açılı haber fotoğrafı

6. UYGULAMA

Bir konu belirleyerek öğrendiğiniz çekim ölçeklerine uygun fotoğraf çekme ve seçme çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Çekim ölçeklerine uygun fotoğraflar çekiniz.
2. Yatay kadraj ve dikey kadraja uygun fotoğraf örnekleri çekiniz.
3. Değişik bakış açısına uygun fotoğraflar çekiniz.
4. Çekimlerinizi ön elemeden geçirdikten sonra sınıfa sununuz.

3.2.3. Kritik An - "O An"

Gazete sayfasında yer alacak fotoğrafların canlı, hareketli ve tek karede her şeyi anlatıyor olması beklenir. Çünkü sayfalarda yer kısıtlıdır ve doğru zamanda, doğru yerden çekilmiş, en doğru “an”ı tespit eden bir fotoğraf; sayfa sekreterleri ve fotoğraf editörleri açısından her zaman tercih edilir. “Kritik an”ı (o an) iyi yakalamış fotoğrafların gazete sayfasında yer alma şansı her zaman çok yüksektir.

(Görsel 3.35) ve (Görsel 3.36) arasından tek kare seçmek gerekirse (Görsel 3.35) "o an"ı daha iyi yansıtmaktadır.

Görsel 3.35: Kritik an fotoğrafı

Görsel 3.36: Haber fotoğrafı

Görsel 3.37: Kritik an fotoğrafı (Şebnem Coşkun)

Mecidiyeköy-Mahmutbey Metro Hattının açılış etkinlikleri kapsamında, Tekstilkent İstasyonu'nda, Metro İstanbul Strongman Challenge Tren Çekme Yarışması düzenlendi. (Şebnem Coşkun - Anadolu Ajansı)

Avrupa Şampiyonası Elemeleri A Grubu 7. maçında A Milli Kadın Futbol Takımı, Antalya'nın Manavgat ilçesinde Kosova ile karşılaştı. Türk oyuncu Melike Öztürk (sağda) bir pozisyonda rakibi Edona Kastrati (2) ile mücadele etti. (Mustafa Çiftçi - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.38: Kritik an fotoğrafı (Mustafa Çiftçi)

Görsel 3.39: Kritik an fotoğrafı (Serkan Avci)

Mersin'in ev sahipliğinde düzenlenen Avrupa Erkekler Artistik Cimnastik Şampiyonası'nda, büyükler kategorisinde bireysel alet finalleri gerçekleşti. Milli sporcu İbrahim Çolak, Olimpik Cimnastik Salonu'nda yapılan şampiyonada, paralel bar aletinde performans sergiledi. (Serkan Avci - Anadolu Ajansı)

7. UYGULAMA

Basında kullanılan "kritik an" fotoğraflarıyla ilgili bir araştırma yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Gazete, dergi, ajans, internet haber siteleri vb. yerlerden "kritik an"a uygun fotoğraflar seçiniz.
2. Seçtiğiniz fotoğrafları sınıfa sununuz.
3. Çok beğendiğiniz "O An" fotoğraflarını sınıf panosuna asınız.

8. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konu ile ilgili kritik an fotoğrafları çekmeye çalışınız.

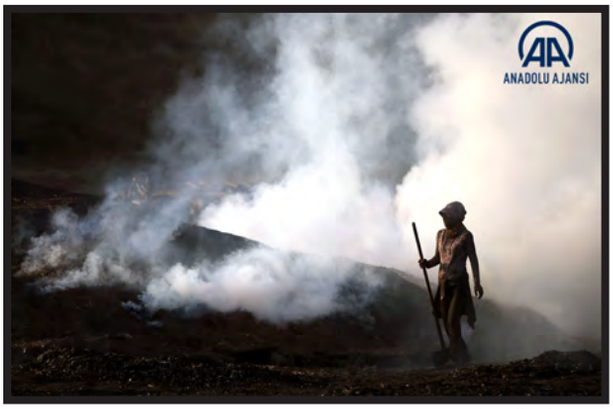
Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Bir haber konusu seçip ön hazırlıklarınızı yaparak olayı fotoğraflayınız.
2. Takip ettiğiniz konuya ait kritik an fotoğrafları çekmeye çalışınız.
3. Çektiğiniz fotoğrafları kısa haberinizle birlikte sınıfa sununuz.

3.2.4. Altın Kesim (Altın Oran)

Uygun konularda objelerin altın kesim ve altın noktalara yerleştirilmesi, fotoğrafı daha estetik hâle getirir. Altın kesim kuralına uygun haber fotoğrafları, göze daha estetik göründüğünden tercih edilecek, söz konusu fotoğraf habere de uygunsa seçilme şansı yüksek olacaktır.

Görsel 3.40'ta ilgi merkezi, altın kesime yerleştirilmiş. Bakış yönünde daha fazla boşluk bırakılmıştır.

Görsel 3.40: Altın kesim kuralına uygun haber fotoğrafı (Mehmet Kaman)

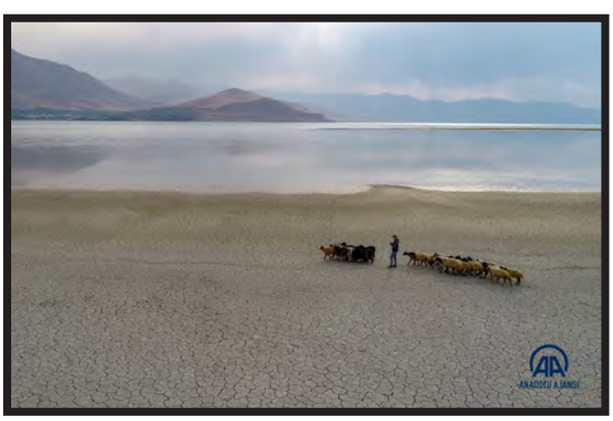
"Meşe ağacından mangal kömürüne emeğin öyküsü"

Geçimini mangal kömürü üretimiyle kazanan torakçılar, ateş başında verdikleri zahmetli mücadeleyle meşe ağacını mangal kömürüne dönüştürüyor. Ankara'nın Kızılcahamam ilçesine bağlı Uğurlu köyünde yaşayan aileler, odun kömürü mesaisine günün ilk ışıklarıyla başlıyor. (Mehmet Kaman - Anadolu Ajansı)

İzmir'deki Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nda kalaycılık yapan Yaşar ve Aziz Bartık kardeşler, dedelerinden miras kalan mesleği geleceğe taşımak için çaba sarf ediyor. Giridizade Süleymanağa Vakfı Palamut İş Hanı'nda yaklaşık 15 metrekare dükkanda faaliyet gösteren kalaycı kardeşler, bakır mutfak ürünleri kullanmaya devam eden restoran ve vatandaşlara hizmet veriyor. Kalaycılığa çocukken başlayan 42 yaşındaki Aziz Bartık (fotoğrafta), sıcaklığın, ocağın etkisiyle 60 santigrat dereceye ulaştığı küçük dükkanda yıllardır çalışmayı sürdürüyor. (Lokman İlhan - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.41: Altın kesim kuralına uygun haber fotoğrafı (Lokman İlhan)

Görsel 3.42: Altın kesim kuralına uygun haber fotoğrafı (Özkan Bilgin)

İklim değişikliği ve hava şartlarına bağlı olarak seviyesi belirli periyotlarda değişen Van Gölü, son yıllarda önemli oranda su kaybı yaşıyor. Türkiye'nin en büyük gölü olan ve bölge halkı tarafından "deniz" olarak adlandırılan Van Gölü'nün kıyı kesimlerinde küresel ısınma nedeniyle yaşanan gözle görülür çekilme dikkati çekiyor. Edremit ilçesindeki kıyı kesimlerinde 200 metrenin üzerinde yatay çekilmenin yaşanmasıyla Enginsu Mahallesi'ndeki bazı vatandaşların tapulu arazileri ortaya çıktı. (Özkan Bilgin - Anadolu Ajansı)

3.2.5. Pozlama

Az ya da fazla pozlanmış haber fotoğrafları baskıda sorun yaratacağı için tercih edilmez. Doğru pozlama yapılmış kareler seçilir.

Görsel 3.43: Fazla pozlanmış fotoğraf

Görsel 3.44: Az pozlanmış fotoğraf

Görsel 3.45: Yeterli pozlanmış fotoğraf

Fotoğraflar: Kemal Ceylan

3.2.6. Netlik

Haber fotoğraflarının net olması beklenir ve çoğunlukla net fotoğraflar seçilir. Bazen başka seçenek yoksa ya da flu olması daha etkili olacaksa flu fotoğraflar da tercih edilir. Edebî bir eserde devrik cümlenin yaptığı etkiyi fotoğrafta da fluluk sağlayabilir.

"Tabiatın kalbi" olarak nitelendirilen Bolu'nun doğal güzellikleriyle ünlü Gölcük Tabiat Parkı, sonbaharda da ziyaretçilerini ağırlıyor. (Ömer Ürer - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.46: Net haber fotoğrafı (Ömer Ürer)

Aşağıdaki fotoğraf net olmamasına rağmen hareket hissini veren etkileyici bir fotoğraftır (Görsel 3.47).

Görsel 3.47: Net olmayan haber fotoğrafı (Sefa Karacan)

"Moskova'da L'etape Moscow'' bisiklet turu

Rusya'nın başkenti Moskova'da ''L'etape Moscow'' bisiklet turu gerçekleştirildi. Tura katılan sporcular kategorilerine göre 45 ve 90 kilometrelik parkurda mücadele etti. Sporcular, Kremlin Sarayı surları boyunca devam eden Kremlyovsksys kıyısından geçti. (Sefa Karacan - Anadolu Ajansı)

3. ETKİNLİK

Net ve flu haber fotoğraflarına örnekler bulunuz. Bulduğunuz örnekleri sınıfa sununuz.

9. UYGULAMA

Seçtiğiniz bir konuya ait farklı poz değerlerinde net ve flu fotoğraf çekme çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Seçtiğiniz bir konuya ait az pozlanmış, fazla pozlanmış, yeterli pozlanmış fotoğraflar çekiniz.
2. Yine aynı konuya ait net ve flu fotoğraflar çekiniz.
3. Çektiğiniz fotoğraflardan beğendiklerinizi seçiniz.
4. Çekim örneklerini sınıfa sununuz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Haber için çekilen her fotoğraf, teknik bakımdan iyiyse ve habere uygunsa haberde kullanılabilir mi? Tartışınız.

3.3. Haber Fotoğrafının İçeriksel Açıdan Değerlendirilmesi

Haber fotoğrafı değerlendirilirken habere uygunluk, teknik bakımdan ve içerik bakımından değerlendirilir. Habere uygun, teknik bakımdan iyi bir fotoğraf her zaman seçilmeyebilir. Haber fotoğrafı genel yayın politikasına uygun, etik açıdan yayımlanabilir özelliklerde olmalıdır. Fotoğrafın anlatımında canlılık, anlam derinliği ve doğallık olmalıdır.

Olayı anlatmanın dışında okura oradaki duyguyu aktarabilen, başka mesajlar da verebilen fotoğraflar başarılı haber fotoğraflarıdır. Bu tür fotoğraflar güncelliğin ötesine geçip belgesel fotoğraf hâline dönüşebilir. Bir olayın, bir dönemin sembolü hâline gelebilir.

3.3.1. Haber Fotoğrafının Etik Açıdan Değerlendirilmesi

Haber fotoğrafı konusunda etik sorunlar; fotoğrafın çekilmesi sırasında, işlenmesi sırasında ya da yayımlanması sırasında ortaya çıkabilir.

Haber fotoğrafından beklenen, olayı tüm açıklığı ve gerçekliği ile yansıtması; manipüle edilmemiş ve tarafsız olmasıdır. Manipülasyon; fotoğrafa müdahale, yanıltma, yönlendirme olarak açıklanabilir. Bir başka deyişle fotoğrafı olduğu şeyden (bir belge olmaktan) çıkarıp olması istenilen şey hâline getirmektir.

Haber fotoğrafçısı, fotoğraf editöre gitmeden öz denetimini yapar. Fotoğrafın gerçeği yansıtması için daha çekim aşamasında herhangi bir müdahalede bulunulmadan çekilmesi gerekir. Olay yerinde herhangi bir düzenleme, insanlara poz verdirme vb. etik olmayan davranışlardır. Depremde ölen bir çocuğa aitmiş gibi olay yerine küçük bir oyuncak bırakarak fotoğraflamak, müdahaleye örnektir. Haber fotoğrafının "doğrudan fotoğraf anlayışı" ile hiçbir müdahale olmadan çekilmesi gerekir. Haber fotoğrafçısı; fotoğraf sanatçısından, ressamdan farklıdır. Amacı yeni bir şey yaratmak değil, olanı olduğu gibi göstermek yani ayna olmaktır.

BİLGİ KUTUSU

Ulusal Basın Fotoğrafçıları Birliği [NPPA (The National Press Photographers Association) (Dı Neyşınıl Pıres Fotografis Asoseyşın)] medya sektöründe çalışan fotoğraf muhabirlerinin ve fotoğraf editörlerinin mesleki etik kodlarını belirlemiştir. Buna göre, haber fotoğrafçıları ve fotoğraf editörleri günlük çalışmalarında aşağıdaki standartları sağlamakla sorumludur.

1. Fotoğrafın sunumu eksiksiz ve kapsamlı olmalı.
2. Manipülasyona karşı olun.
3. Konuları fotoğraflarken ve kaydederken konuya tamamen hâkim olun. Basmakalıp bireyler ve gruplardan uzak durun. Çalışmalarınızda sadece bir kişinin kendi önyargılarını sunmasından sakınmaya çalışın ve bu konuya önem verin.
4. Tüm konulara saygı ve ciddiyetle yaklaşın. Hassas konulara özel önem verin, trajedi veya cinayet kurbanlarına merhametli davranın. İnsanların özel alanlarına ve hayatlarına izinsiz girmeyin. Kederli ve ıstıraplı anlarını izinsiz çekmeyin.
5. Konuları fotoğraflarken kasıtlı olarak olayları değiştirmek ve etkilemek için katkıda bulunmayın.
6. Editörler, fotoğraf görüntülerinin içerik ve bütünlüğünü korumalıdır. Görüntüler üzerinde herhangi bir ekleme, çıkarma, değiştirme gibi manipülatif çalışmalar yapmamalıdırlar.
7. Kaynaklara veya konulara ücret ödemeyin, bilgi veya katkı için herhangi bir maddi ödül vermeyin.
8. Takip ettiğiniz olayı etkilemek isteyenlerin verdiği hediye, iyilik veya bedeli kabul etmeyin.
9. Diğer gazetecilerin çabalarını kasten engellemeyin.

Her meslekte yaşanan etik sorunlar, haber fotoğrafçılığı için de geçerlidir. Bunun önüne geçmek için haber fotoğrafçılığında ulusal ve uluslararası etik ilkeler belirlenmiştir. Fotoğraf muhabiri ve fotoğraf editörü; fotoğraf çekimi öncesinde, çekerken ve yayımlarken belirlenen etik değerlere uymalıdır. Başlıca etik değerler şunlardır:

1. Manipülasyon ve propaganda amaçlı fotoğraflardan özellikle uzak durulmalıdır.
2. Fotoğraflara, yasaların (kamusal alan, özel hayat ve mahrem hayat hakkı) belirlediği şekilde sahip olunmalı, haksız yöntemler kullanılmamalıdır.
3. Özel alanlarda, kişilerden fotoğraflarını çekmek için izin alınmalı; izin verilmezse ısrarcı olunmamalıdır. İzinsiz çekilen fotoğrafları editörler yayımlamamalıdır.
4. Uzaktan, kişilerin bilgisi dışında, uzun objektiflerle fotoğraf çekilmesi etik değildir.
5. Haber fotoğrafları tehdit, taciz ve şantaj gibi amaçlar için kullanılmamalıdır.
6. Çocukların fotoğraflarını çekmek ve yayımlamak için ailesinden izin alınmalıdır.
7. Haber fotoğrafçısı, kamusal veya özel alanlara girerken gazeteci kimliğini göstermeli ve yetkili kişilerden izin almalıdır.
8. Olayları fotoğraflarken insanlar rahatsız edilmemeli, saygılı ve dürüst olunmalıdır.
9. Fotoğraf editörü; çocukların, mağdurların ve cinsel tacize uğramış kişilerin fotoğraflarını yayımlarken daha duyarlı davranmalıdır.
10. Arşiv görüntüsü veya mizansen amaçlı bir fotoğraf kullanılıyorsa bu durum belirtilmelidir.
11. Fotoğraf ile alt yazıları uyumlu olmalıdır.
12. Propaganda amaçlı fotoğraflar yayımlanmamalıdır.
13. Parçalanmış ceset görüntüleri, tecavüz mağdurları, aşırı kan içeren fotoğraflar vb. mümkün olduğu kadar yayıma verilmemeli; zorunlu hâllerde bu görüntüler, okur hassasiyeti en üst düzeyde gözetilerek mozaik filtrelerle maskelenip sunulmalıdır.

Sonuç olarak haber fotoğrafçıları, tüm çalışmalarında belirlenen etik ilkelere uymalıdır.

Haber fotoğrafçısı, kitlelere daha kaliteli görüntü verebilmek için teknik imkânlardan faydalanabilir ancak fotoğraf üzerinde manipülasyon (hileli yönlendirme) amaçlı değişiklikler yapmamalıdır. Bilgisayarda fotoğrafın sadece görünümüyle ilgili teknik değişiklikler yapılabilir. Fotoğrafın gerçek anlamını etkileyen değişiklikler etik dışıdır. Yapılan değişiklikler; renk dengesi, doygunluk, parlaklık vb. ile ilgili gerçek anlamı değiştirmeyecek dokunuşlar olabilir. Nitekim fotoğraf sunumunda zaman zaman, etik kurallar gereği, "bantlama-kadraj-piksellere ayırma" gibi yöntemlerle önlemler alınmaktadır.

Ciddi yayın kuruluşları, fotoğrafa müdahaleyle ilgili belli ilkeler ve sınırlar belirlemişlerdir. AP ajansında [Associated Press (Assoşeytıd pires)] fotoğrafa müdahalenin sınırları; kadrajda, tozların temizlenmesinde ve renk tonlarında çok az düzeltmeye izin vermektedir. Ajans, gün batımını daha güzel göstermek için orijinal fotoğrafın koyulaştırılmasını ve tonların artırılmasını aşırı müdahale olarak değerlendirmektedir. Reuters'ta (Roytırs) fotoğraflara müdahale, işten çıkarılma nedenidir. Ajans, 'kadraj, ton ve kontrast düzeltme' dışında fotoğrafa herhangi bir müdahaleyi hoş karşılamamaktadır. Ajans, politikacılara özel olarak poz verdirmemekte, poz verdirmeyi yönlendirme olarak değerlendirip poz verildiği anlaşılan fotoğrafları servis etmemektedir.

4. ETKİNLİK

Alan Kurdi 3 yaşında Suriyeli bir çocuk. 2 Eylül 2015 tarihinde Muğla'nın Bodrum ilçesinden Yunanistan'ın İstanköy adasına şişme botla geçmeye çalışırken boğularak hayatını kaybetti. Kazada annesi ve kardeşi de öldü. Alan Kurdi'nin sahildeki cansız bedeni basında yer aldı.
Bu fotoğraf dünya basınında da geniş yankı buldu.

1. Konuyla ilgili araştırma yapınız.
2. Sınıfta olayın etik boyutunu ve fotoğrafın yayımlanmasından sonra yaşanan gelişmeleri tartışınız.

5. ETKİNLİK

Trafik kazası, deprem vb. olaylarda ölen kişilerin fotoğrafları basında yer almalı mıdır? Tartışınız.

6. ETKİNLİK

Tanınmış kişilerin fotoğraflarını çekmek için her yol denenebilir mi? Tartışınız.

3.3.2. Haber Fotoğrafının Yayın Politikası ve Yayın Kimliği Açısından Değerlendirilmesi

Haber fotoğrafı seçiminde göz önünde bulundurulması gereken diğer bir konu da yayın politikası ve yayın kimliğidir. Fikir ve kitle gazetelerindeki farklılıklar fotoğraf seçimine de yansımaktadır. Fikir gazetesinde kullanılan haber fotoğrafları ve kitle gazetesinde kullanılan haber fotoğrafları farklılık gösterir. Fikir gazeteleri daha çok haber değeri olan, ciddi fotoğrafları; magazin gazeteleri ise daha renkli, olayın magazin yönünü ortaya çıkaran fotoğrafları tercih etmektedir. Her gazetenin hedef kitlesi farklıdır ve gazeteler hedef kitlelerini göz önünde bulundurarak fotoğraf seçimi yaparlar. Fikir gazetelerinde daha az ve daha renksiz fotoğraflar kullanılır. Kitle gazetelerinde ise aynı olaya ait daha fazla, daha renkli ve daha büyük boyutlu fotoğraflarla karşılaşılır.

7. ETKİNLİK

Farklı gazete türlerinde kullanılan haber fotoğraflarını inceleyiniz. Fotoğraflardaki farklılıklara ilişkin değerlendirmenizi sınıfta paylaşınız.

3.3.3. Haber Fotoğrafının Anlamsal Çözümlemesi

Haber fotoğrafları, anlatım açısından yan anlamlar da taşıyan zengin bir anlatım aracıdır. Okurlar, farklı geçmiş deneyimlere ve eğitimlere sahip oldukları için aynı fotoğraflardan farklı anlamlar üretebilmektedir. Basit bir haber fotoğrafında bile farklı anlamlar ortaya çıkabilir. Bu, fotoğrafa ve okura göre farklılıklar gösterir. Yan anlamlar bakımından zengin haber fotoğrafları, diğer açılardan da uygunsa tercih edilen fotoğraflardır. Başarılı bir haber fotoğrafı, anlam derinliğine sahip olmalı; konunun yanı sıra, yaşanan duyguları da aktarabilmelidir.

İzmir'de, depremden 65 saat sonra, 3 yaşındaki Elif'in kurtulduğu ana ait aşağıdaki fotoğraf incelendiğinde, bir haber fotoğrafı olarak olayı yansıtmasının yanı sıra; hayat kurtarmanın mutluluğu, yaşama tutunuş, mücadele, toplumsal dayanışma, umut gibi yan anlamlar da çıkarmak mümkündür.

Görsel 3.48: Yan anlamlar bakımından zengin bir haber fotoğrafı (İstanbul İtfaiyesi)

Görsel 3.49 incelendiğinde, haber konusunun yanı sıra; dostluk, dayanışma, güven, güç, kardeşlik, birlik vb. anlamlar çıkarmak mümkündür.

Görsel 3.49: Yan anlamlar da taşıyan haber fotoğrafı

Türk askeri 102 yıl sonra yeniden Azerbaycan'da

102 yıl önce Azerbaycan'a davet edilen Kafkas İslam Ordusu'nda görev yapan askerlerin torunları bu defa da Azerbaycan'ın yardım ve destek taleplerine olumlu karşılık vererek bölgeye gidecek, aldığı yetki ve sorumluklarını hakkıyla yerine getirecek. (Prof. Dr. Okan Yeşilot - 19.11.2020)

Görsel 3.50 incelendiğinde, çölleşme konusunun yanı sıra; yaşamın gücü, azim, mücadele gibi yan anlamlar da çıkarılabilir.

Görsel 3.50: Yan anlamlar da taşıyan haber fotoğrafı
(İbrahim Yakut - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.51, depremin şiddetini anlatmanın yanı sıra; insanların evlerinin, anılarının, birikimlerinin yok oluşundan duydukları hüznü de hissettiriyor.

Görsel 3.51: Yan anlamlar da taşıyan haber fotoğrafı
(Sergen Sezgin)

İzmir'de cuma günü meydana gelen 6,6 büyüklüğündeki depremin ardından bir kısmı yıkılan Bayraklı ilçesindeki Karagül Apartmanı, kontrollü olarak yıkıldı. Binada yaşayan bazı sakinler evlerinin yıkılışını hüzünle izledi. (Sergen Sezgin - Anadolu Ajansı)

3.3.3.1. Haber Fotoğrafını Okuma ve Yorumlama

İzleyicinin bir fotoğrafı çözümlemek amacıyla o görüntüyle girdiği etkileşime **fotoğraf okuma ve yorumlama**; fotoğraflar üzerinden yapılan seçme, eleme, sıralama, beğenme gibi eylemlere ise **fotoğraf değerlendirme** denir.

Fotoğraf okuma, görüntü içerisindeki unsurları (içerik, biçim, teknik) sözle ya da yazıyla anlatma, göz önünde canlandırma işlemidir.

Fotoğraf yorumlama ise betimlenen unsurların ışığı altında "anlamın ortaya konulması", izleyicinin görüntüden "anlam üretmesi" işlemidir. Fotoğrafların yüzeyde taşıdıklarından daha derin anlamları vardır. Yorumlamadaki temel soru şudur: "Bu fotoğraf, temsil ettiği görüntü dışında bize ne demek istemektedir?"

Yorum yapan kişi; söz konusu görüntüden uzaklaşmadan, sahip olduğu bilgi birikimi doğrultusunda, fotoğrafla ve fotoğrafçının niyetiyle ilgili ruhbilimsel, toplumbilimsel, tarihsel, bilimsel, sanatsal veya kültürel bazı fikirlere de ulaşabilir. Bunlar, yorumcunun fotoğraftan çıkardığı ve ürettiği anlamlardır. Fotoğrafı yorumlayan kişinin sahip olduğu kültürel yapı, fotoğraftan ürettiği anlamı da belirleyecek; onu, başka bir izleyicinin yorumundan farklılaştıracaktır. Fotoğrafın üretim amacı, kullanım amacı, üretildiği tarihsel dönem, görüntüye eşlik eden metin, fotoğrafın izleyiciyle buluştuğu ortam ve fotoğrafın sunum şekli gibi unsurlar; fotoğrafın bağlamını oluşturur ve fotoğrafçının fotoğrafı bizlerle paylaşma niyeti konusunda açık delil içerir. Bir avcı ve geyik fotoğrafı, avcılıkla ilgili bir dergi kapağında başka, bir çevre dergisi kapağında başka anlamlar içerecektir. Fotoğraf aynı olmasına karşın fotoğrafın bağlamı, anlamı derinden etkiler.

Türkiye Foto Muhabirleri Derneği'nce düzenlenen "Yılın Basın Fotoğrafı 2019" yarışmasında birincilik ödülü alan fotoğrafa dair örnek bir okuma ve yorumlama çalışması görülmektedir. (Serbest muhabir İlhami Çetin, 83 yaşındaki Ali Meşe'yi yanan evinden kurtardığı kedisiyle birlikte fotoğraflamıştır.)
Fotoğraftaki detaylar aşağıdaki gibi listelenebilir:

Görsel 3.52: Haber fotoğrafı

- Haber fotoğrafçısı, okuru ilgi merkezindeki adamın yüz ifadesini okuyacak kadar yakına yerleştirmiştir.
- Fotoğraf göz hizasından çekilmiştir.
- Fotoğrafta ön planda yaşlı adam ve bağrına bastığı, yangından dolayı tüyleri kirlenmiş bir yavru kedi bulunmaktadır.
- Kar yağmaktadır. Üzerinde sadece bir kazak bulunan yaşlı adam, çok hüzünlüdür.
- Fotoğrafın ilgi merkezi, yaşlı adam ve kucağındaki kedidir; okur, diğerlerini daha sonra görür.
- Fotoğrafın sağında yangından etkilenmiş (söndürülmüş) odun parçaları görünmekte; itfaiyenin sıktığı su, yol boyunca akmaktadır.
- Orta planda itfaiye hortumu, kendi aralarında konuşan bir grup insan ve yanan ahşap evin kalıntıları görünmektedir.
- Arka planda itfaiye aracı, üzeri karla kaplı bir ağaç, çatısı karla kaplı ahşap bir ev; daha geride ise yine karla kaplı bir ağaç görünmektedir.
- Fotoğrafta tekrar eden unsurlar mevcut değildir.

Fotoğraf hakkında, aşağıdaki sorular esas alınarak şu değerlendirmeler yapılabilir:

1. Habere uygunluk

- Fotoğraf habere uygun mu? Olayı tam anlamıyla anlatıyor mu?
- Etik açıdan nasıl bir fotoğraf?
- Yayın politikasına uygun mu?

2. Teknik

- Işık kullanımı nasıl?
- Kadraj doğru mu?
- Iso, enstantane ve diyafram doğru kullanılmış mı?
- Netlik doğru verilebilmiş mi?
- Pozlama nasıl?
- Amacına ulaşmış mı?

3. Kompozisyon

- Fotoğraftaki ilgi merkezi ne?
- Kadraj ve yerleşim nasıl?
- Mesaj evrensel mi?
- Amacına ulaşmış mı?

1. Habere Uygunluk: Olayı yansıtan, habere uygun bir fotoğraftır; etik açıdan herhangi bir sıkıntı görünmemektedir. Yangın anında çekilmiş olsa "o an" ı daha iyi yansıtan bir fotoğraf olurdu. Fotoğrafın hangi yayın kuruluşunda kullanılacağı veya kullanıldığı bilinmemektedir.

2. Teknik:

- Fotoğrafta doğal ışık kullanılmıştır. Kış mevsiminde çekildiğinden hava kapalı. Bu nedenle gün ışığı konuyu direkt aydınlatmıyor, ortamda süzülen ışık mevcuttur.
- Kadrajda orta plan çekim ölçeği kullanılmıştır. İlgi merkezi bellidir; karışık olmayan, neyi anlattığı açık olan bir fotoğraftır.
- Alt açı ya da üst açı kullanılmamıştır. Göz hizasından çekim yapıldığı için daha gerçekçi bir anlatım sağlanmıştır. Fotoğraftaki konu ile okuyucuyu aynı hizaya getiren, eşit bir bakış sunulmuştur.
- Kısık diyafram kullanıldığından arka plan da rahatlıkla görünmektedir. Iso ve enstantane kullanımında hata yoktur.
- Netlik konusunda herhangi bir sorun söz konusu değildir.
- Yeterli pozlama yapılmıştır.
- Fotoğrafın üst tarafında ışık patlaması vardır. Fotoğraf; amacına ulaşmış, teknik açıdan sorunsuz bir fotoğraftır.

3. Kompozisyon: Fotoğrafta ilgi merkezi olan evi yanan kişi ve kedisi altın kesime yerleştirilmiştir. Yolun bükümü ve orta-arka plandaki unsurlar, iki boyutlu olan fotoğrafa derinlik hissi katmıştır. Fotoğrafta bir denge söz konusudur. Evin üzerindeki ışık patlaması rahatsız edici olsa da haber fotoğrafında önemli olan, konuyu iyi anlatmak olduğundan estetik ikinci planda değerlendirilebilir. Fotoğraf, göz seviyesinden çekildiği için gerçekliği olduğu gibi yansıtmaktadır. Evrensel bir mesaja sahiptir. Kompozisyon açısından fotoğrafta herhangi kusur söz konusu değildir.

Haberle ilgili yapılan değerlendirme çalışmasıyla fotoğrafa biçimsel anlamda yaklaşılmış olundu. Yüzeysel özelliklerine dikkat edilerek fotoğraf okundu. Fotoğraf okuması yapan kişilerin okumaları, benzerlik gösterebilir. Fotoğraf yorumlama ise daha kişisel, içsel bir anlatım tarzıdır. Kişiden kişiye farklılıklar gösterir.

4. Fotoğrafı Yorumlama: Fotoğrafı bu kadar başarılı yapan, duyguyu çok güzel yansıtmış olmasıdır. Yaşlı adamın kedisi ile arasındaki duygusal bağ ve hüzün fotoğrafta çok güzel yansıtılmış. İlgi merkezindeki kişi yangında her şeyini kaybetmiş, kış günü üstündeki kıyafetlerle sokağa çıkmak zorunda kalmış, yangından kurtarabildiği kedisi ile teselli buluyor. Işığın durumu, havanın kapalı olması da hüzün atmosferine uygun. Orta planda konuşan insanlar var, muhtemelen olayla ilgili konuşuyorlar fakat yaşlı adam, içi hüzün dolu, teselli kaynağı olan kedisi bağrında, olay onunla ilgili değilmiş gibi arkasını dönmüş uzaklaşıyor, olayı geride bırakıyor.

8. ETKİNLİK

- Sizce foto muhabiri, okuma ve yorumlama çalışması yapılan bu fotoğrafta neyi anlatmak istemiştir?
- Başarmış mı?
- Fotoğrafı beğendiniz mi?
- Neyi beğendiniz?
- Neyi beğenmediniz?
- Siz olsaydınız nasıl çekerdiniz?
- Bu fotoğrafta neyi değiştirirdiniz?
- Siz bu fotoğrafı nasıl yorumlardınız?

Görsel 3.53: Haber fotoğrafı

ABD'de yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınında hayatını kaybedenlerin sayısı 20 bin 608'e çıktı. New York kentindeki Park Avenue caddesinin salgın nedeniyle tenhalaştığı, oyuncaklara maske takılarak "Mesafeni Koru-Evde Kal" yazılı dövizler bırakıldığı görüldü. (Tayfun Coşkun - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.53'teki haber fotoğrafına dair örnek bir okuma ve yorumlama çalışması yapılmıştır.
Fotoğraftaki detaylar şu şekilde listelenebilir:

- Haber fotoğrafçısı, uzun odaklı objektifle okuru konuya yaklaştırmıştır. Fotoğraf, göz hizasından çekilmiştir. İlgi merkezi tam olarak belli değildir.
- Ön planda kırmızı çantalı, şapkalı, elleri ceplerinde, yaşlı bir adam yürümektedir. Dikkati önce oyuncak zürafa çekmektedir. İlgi merkezi ortaya yerleştirilmiştir.
- Öndeki kişinin hemen arkasında -kırmızı lalelerin olduğu yerde- maskeli, boynuna yazı asılmış oyuncak bir zürafa ve yine boynuna yazı asılmış oyuncak bir eşek görünmektedir.
- Orta planda, bitkilerden oluşmuş bir çitin yanında flu bir araba göze çarpmaktadır.
- Arka planda, flu bir araç ve yine flu bir bina görünmektedir.
- Fotoğrafta tekrar eden unsurlar mevcut değildir.

Fotoğraf hakkında, ilk çalışmada esas alınan sorular ışığında şu değerlendirmeler yapılabilir:

1. Habere Uygunluk: Olayı yansıtan, habere uygun bir fotoğraftır. Etik açıdan herhangi bir kusur söz konusu değildir. Haberde sokağın tenha olduğu söylense de fotoğraf bunu destekleyici bir nitelikten uzaktır. Kırmızı çantalı kişi, dikkati dağıtmaktadır. Bakış yönünde yeteri kadar boşluk bırakılmadığı için gözü rahatsız ettiği söylenebilir. Söz konusu kişi kadrajın dışında bırakılabilir ya da fotoğraf farklı bir açıdan çekilebilirdi.

2. Teknik:

- Fotoğrafta doğal ışık kullanılmıştır. Gün ışığı, konuyu direkt aydınlatmamaktadır. Ayrıca fotoğrafta süzülen ışık mevcuttur.
- Kadrajda orta plan bir çekim ölçeği kullanılmıştır. İlgi merkezi ve fotoğrafın mesajı çok belli değildir.
- Alt açı ya da üst açı kullanılmamıştır. Uzun odaklı objektifle çekim yapılmış, bu nedenle alan derinliği azalmış, arka plan flulaşmıştır. Bu sayede konu biraz daha sadeleşmiştir. Iso ve enstantane kullanımında sorun yoktur.
- İstenmeyen bir fluluk yoktur; ön taraf net, arka taraf fludur.
- Yeterli pozlama yapılmıştır.
- Teknik açıdan bir sorun yoktur.

3. Kompozisyon: Fotoğrafta ilgi merkezi net değildir. Fotoğraftaki kişinin bakış yönünde boşluk bırakılmaması gözü rahatsız etmektedir. Daha iyi bir kadraj elde etmek mümkündür. Fotoğrafta renk kontrastı kullanılmış, alan derinliği azaltılarak oyuncakların ön plana çıkması sağlanmıştır.

4. Fotoğrafı Yorumlama: Oyuncaklarla mesaj verilmesi hoş bir etki bırakmış fakat yazıların olduğu alan fazla aydınlıkta kalmıştır. Kadrajda başka bir kişinin olması, fotoğrafın etkisini azaltmıştır. Gülümseten, sıcak bir fotoğraf etkisi uyandırmaktadır. Konu daha yakından çekilerek yaşlı adam kadraj dışında bırakılabilir, fotoğrafın etkisi bu yolla güçlendirilebilirdi.

10. UYGULAMA

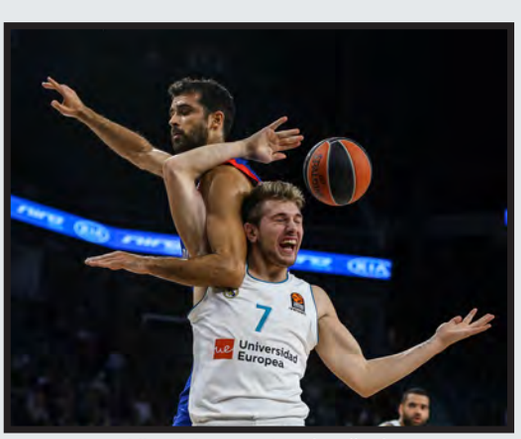
Aşağıdaki fotoğraflara dair bir "analiz" çalışması yapınız.

Çalışmanız sırasında şunlara dikkat ediniz:

1. Fotoğrafları dikkatli inceleyiniz.
2. Her fotoğrafla ilgili okuma ve yorumlama çalışması yapınız.
3. Çalışmanızı sınıf ortamında arkadaşlarınıza ve öğretmeninize sununuz.

Foto Muhabirleri Derneği 2018 Yılın Spor Fotoğrafı İkincisi

Basketbol THY Avrupa Ligi'nde Anadolu Efes ile Real Madrid karşı karşıya geldi. Bir pozisyonda Anadolu Efesli oyuncu Krunoslav Simon ile Real Madridli basketbolcu Luka Doncic mücadele etti. (Salih Zeki Fazlıoğlu - Anadolu Ajansı)

Görsel 3.54: Haber fotoğrafı

Görsel 3.55: Haber fotoğrafı

Foto Muhabirleri Derneği 2014 Yılın Spor Fotoğrafı

2013 Mersin Akdeniz Oyunları, Türkiye-İtalya hentbol maçı. (Sedat YILMAZ - Habertürk Gazetesi)

Foto Muhabirleri Derneği, 2020 Yılın Basın Fotoğrafı

İnsan merkezli yaşamda, insanların sebep olduğu olumsuzluklar nedeniyle doğa hızla kirleniyor. Yaşanan küresel ısınma ve çarpık kentleşme, dünyada, insan dışındaki diğer canlılar üzerinde yıkıcı etkilere yol açıyor. Sulak alanlar azalıyor, göller kuruyor. İnsanların yaşam alanları dışına itilen köpekler, tüm dünyada, kentlerin çevresinde kendi ortamlarında yaşam mücadelesi veriyor. Zor şartlarda yaşamını sürdüren köpekler, tanınamaz hâle gelirken çaresizliği bedenlerine yansıyor. Van'ın İpekyolu ilçesindeki Sıhke Gölü'nün kuraklaşan çevresinde yaşam mücadelesi veren sokak köpeği, karşı karşıya kaldığı açlık ve travmanın etkisini üzerinde taşıyor. (Savaş Onur ŞEN - Depo Photos)

Görsel 3.56: Haber fotoğrafı

Görsel 3.57: Haber fotoğrafı

Foto Muhabirleri Derneği 2020 Yılın Haber Fotoğrafı

Barış Pınarı Harekatı'nın ikinci günü, terör örgütü YPG/PKK işgali altındaki Tel Abyad'dan Akçakale'ye atılan bir roket, Suriyeli 3 ailenin yaşadığı eve isabet etti. Terör örgütünün hedefinde siviller vardı. (İsmail COŞKUN - İhlas Haber Ajansı)

Foto Muhabirleri Derneği 2020 Yılın Haber Fotoğrafı İkincisi

Ankara'da, Milli Eğitim Bakanlığı'nda yapılan kura çekiminde, Kastamonu Bozkurt İlçesi'ne atamasının gerçekleştiğini öğrenen öğretmen Ayşe Altay, mutluluktan gözyaşlarına boğulurken, 10 aylık oğulları Yağız Batu Altay da annesi için ağladı. (Ömer ÇETİN - İhlas Haber Ajansı)

Görsel 3.58: Haber fotoğrafı

Görsel 3.59: Haber fotoğrafı

Foto Muhabirleri Derneği 2020 Türkiye Güzellikleri İkincisi

Kapadokya'da gezi balonları (Okan AKYÜREK - Türk Metal Sendikası)

Foto Muhabirleri Derneği 2020
Spor Fotoğrafı İkincisi

Türkiye Yelken Federasyonu Kış Kupası, Muğla'nın Turgut Reis ilçesinde yapıldı. (Sedat YILMAZ - Türkiye Yelken Federasyonu)

Görsel 3.60: Haber fotoğrafı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( ) Bir edebi eserde devrik cümlenin yarattığı etkiyi fotoğrafta da netlik sağlayabilir.

2. ( ) Haber fotoğrafçısı, fotoğraf sanatçısından, ressamdan farklıdır; amacı, yeni bir şey yaratmak değil olanı olduğu gibi göstermek yani ayna olmaktır.

3. ( ) Fikir gazetelerinde daha az ve daha renksiz fotoğraflar kullanılır, kitle gazetelerinde ise aynı olaya ait daha fazla, daha renkli ve daha büyük boyutlu fotoğraflarla karşılaşılır.

4. ( ) Gazete okurları farklı geçmiş deneyimlere ve eğitimlere sahip oldukları hâlde aynı fotoğraflardan aynı anlamları üretirler.

5. ( ) Çok karmaşık, yardımcı ögelerin ana ögeyi bastırdığı fotoğraflar tercih edilen fotoğraflardır.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

6. Haber fotoğrafını çeken haber fotoğrafçısıdır fakat bu fotoğrafları değerlendiren ve son hâline karar verenler ....

7. Seçme işleminde en büyük kriter fotoğrafın .....olmasıdır.

8. Haberdeki metnin anlamına ..... bir fotoğraf, ne kadar güzel olursa olsun seçilmeyecektir.

9. .....konumuzun dış sınırlarının çizilmesidir yani çerçevelemedir.

10. Fotoğraflar üzerinden yapılan seçme, eleme, sıralama, beğenme gibi eylemlere de .....denir.

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

11. "Olay yerinin, çevre, arazi ve bina boyutlarıyla geniş açı objektif kullanılarak verildiği çekim ölçeği" aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Genel Plan
B) Orta Plan
C) Yakın Plan
D) Değişik Bakış Açılı Plan
E) Dikey Plan

12. Aşağıdakilerden hangisi etik değerlerden biri <u>değildir?</u>

A) Özellikle manipülasyon ve propaganda amaçlı fotoğraflardan uzak durulmalıdır.
B) Çocukların fotoğraflarını çekmek ve yayımlamak için ailesinden izin alınmalıdır.
C) Haber fotoğrafçısı, kamusal veya özel alanlara girerken gazeteci kimliğini göstermeli ve yetkili kişilerden izin almalıdır.
D) Ünlülerin özel hayatları uzun odaklı objektiflerle habersiz görüntülenmelidir.
E) Olayları fotoğraflarken insanları rahatsız etmemeli, saygılı ve dürüst olunmalıdır.

13. Bir haber fotoğrafı değerlendirilirken hangi tür fotoğraflar tercih <u>edilmez?</u>

A) Canlı, doğal fotoğraflar
B) Yardımcı ögelerin ana ögeyi bastırdığı fotoğraflar
C) Yeterli pozlanmış fotoğraflar
D) Haber konusuna uygun fotoğraflar
E) Sade fotoğraflar

14. "Duygusal anlarda duygu yoğunluğunun aktarımında kolaylık sağlar. Bu planın kullanımındaki amaç; duygu, jest ve mimiklerin ön plana çıkarılmasıdır."
Yukarıda verilen cümlede bahsedilen çekim planı aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Boy Çekim
B) Diz Çekim
C) Bel Çekim
D) Omuz Çekim
E) Yüz Çekim

15. Fotoğraf içerisindeki unsurları (içerik, biçim, teknik) sözle ya da yazıyla anlatma, göz önünde canlandırma işlemi aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Fotoğraf değerlendirme
B) Fotoğraf okuma
C) Fotoğraf yorumlama
D) Fotoğraf seçme
E) Fotoğraf arşivleme

16. "Yatay kadraj, yatay hattı vurgular, genişlik ve derinlik duygusu hissettirir."
Buna göre yatay kadraj aşağıdaki seçeneklerden hangisinde tercih <u>edilmez?</u>

A) Geniş açılı manzaralarda
B) Ufuk hattının çevresinde oluşan konularda
C) Yatay yönde gelişen hareket fotoğraflarında
D) Ağaç, kapı gibi dikey konuların olduğu fotoğraflarda
E) Genel plan fotoğraflarda

D) Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

17. Manipülasyon nedir?

.....

.....

.....

.....

18. "Doğrudan fotoğraf anlayışı" kavramından ne anlıyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

19. "Değişik bakış açılı plan" kavramından ne anlıyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

20. Detay (Ayrıntı) Çekim nedir?

.....

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

Haberde Fotoğraf Kullanımı

1. D
2. Y
3. Y
4. Y
5. D
6. Y
7. Y
8. D
9. D
10. Y
11. Y
12. Foto muhabiri
13. Servet-i Fünun
14. Jimmy Hare
15. Joseph Pulitzer
16. Ara Güler
17. Önemi
18. Reza Deghati
19. Semiha ES
20. C
21. D
22. A
23. C
24. C
25. B
26. A
27. E
28. B

Haber Fotoğrafı Çekimi

1. Y
2. Y
3. D
4. Y
5. D
6. Sade
7. Çapraz
8. Perspektif
9. Yön
10. Pozometre
11. Cephe ışığında
12. yanal ışık
13. mavi-kırmızı
14. düşük-yüksek
15. flaş sektirme
16. pan
17. Zoom In-Zoom Out (Optik Kaydırma)
18. D
19. A
20. E
21. C
22. E

Haber Fotoğrafı Seçimi

1. Y
2. D
3. D
4. Y
5. Y
6. fotoğraf editörleridir
7. habere uygun
8. ters düşen
9. Kadraj
10. “Fotoğraf Değerlendirme”
11. A
12. D
13. B
14. E
15. B
16. D

KAYNAKÇA

1. AKBAŞ Faruk, İKİZLER Emre, (2016). **Fotoğraf Teknik Okumaları.** Say Yayınları, İstanbul.
2. Anadolu Ajansı Genel Müdürlüğü, (7 Nisan 2008). **Muhabirin El Kitabı.** Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara.
3. ARICAN, Melih Zafer. (2001). **Haber fotoğrafını Oluşturan Ögeler Açısından Türkiye Ulusal Basınında Fotoğraf Seçim Ölçütlerinin Belirlenmesi.** Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
4. BIYIK Ahmet, (2007). **Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi.** Doktora Tezi. Danışman Yard.Doç.Dr. Mustafa ÖZODAŞIK, Selçuk Üniversitesi, Konya.
5. GEZGİN, S., ATİK, A. (2017). **Basın Fotoğrafçılığı.** Eğitim Yayınevi, Konya.
6. GRİLL, T., SCANLON, M. (2003). **Fotoğrafta Kompozisyon.** (Çev. Nedim SİPAHİ). Homer Kitabevi.
7. İBİŞ, Mehmet. (2013). **Kadraj.** Adana.
8. İNUĞUR, M.N. (2000). **Basın ve Yayın Tarihi.** Der Yayınları, İstanbul.
9. KAFALI, Nihal. (2003). **Bir Görsel İletişim Aracı Olan Fotoğrafta Belirginlik.** Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8.
10. KANBUROĞLU, Özer. (2013). **Haber Fotoğrafçılığı.** Say Yayınları, İstanbul.
11. KANBUROĞLU, Özer. (2017). **Fotoğrafın Büyüsü Işık.** Say Yayınları, İstanbul.
12. KARPUZ, Haşim. (1987). **Fotoğrafta kompozisyon.** Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, 4, 95-100.
13. KORKMAZ, Ali. (2014). **Etik Bağlamda Haber Fotoğrafçılığının Manipülasyon ve Propaganda Aracı Olarak Kullanılmasının Değerlendirilmesi.** Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 3/Eylül.
14. **Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Haber Fotoğrafçılığı Dersi 10. Sınıflar Öğretim Programı.** (2020). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
15. ŞEN, Savaş Onur. (2018). **Dijital Foto Muhabirliği: Mesleğin Dönüşümüne Dair Nitel Bir Çalışma.** Doktora Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
16. Türkçe Sözlük. (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
17. Yazım Kılavuzu. (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
18. YÜKSEL, E., GÜRCAN, H.İ. (2012). **Haber Toplama ve Yazma.** Tablet Yayınları, Konya.

Kaynakça, APA 6.0 yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimi esas alınarak hazırlanmıştır.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Aşağıdaki karekod okutularak kitaptaki görsellerin kaynağına ulaşılabilir.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

1. https://kontrastdergi.com/ozer-kanburoglu-gunumuzde-gazete-ve-dergilerde-fotograf-editorlugu-44-sayi/
2. http://www.fotografium.web.tr/cnd/index.php?gazetelerde_fotograf_editorlugu_ve_etik
3. https://www.tfmd.org.tr/basin/gazete-dergi/iste-yilin-basin-fotograflari-2
4. https://vedatkonyali.wordpress.com/2009.11.29/fotografin-analizi/
5. http://www.birkarefotograf.com/fotograf-okuma/
6. https://sozluk.gov.tr/
7. https://alibugur.tr.gg/Foto%26%23287%3Braf-Okuma.html
8. https://www.tdk.gov.tr
9. http://blog.fototrek.com/fotograf/fotografca-anlatim/pan-teknigi-ile-hiz-ve-hareket/
10. https://www.nihatkaradag.com.tr/pan-teknigi-nedir-pan-teknigi-nasil-yapilir-pan-teknigi-nasil-uygulanir-pan-nedir
11. https://www.fotografmania.com/fotografcilikta-pan-teknigi-nedir/
12. https://www.gokselakisik.com/fotograf-cekim-teknikleri.html
13. https://www.nihatkaradag.com.tr/fotografcilik-kursu-ve-zoom-in-out-cekim-teknikleri
14. https://www.fotografmania.com/zum-patlamasi-zoom-in-zoom-out-teknigi/
15. http://grafikstok.blogspot.com/p/blog-page_29.html
16. http://www.ekultursanat.com/fotograf/eser-1198-Hareketli-Konularin-Cekimi-
17. https://www.canon.com.tr/get-inspired/tips-and-techniques/how-to-use-shutter-speed/
18. http://sbmyod.selcuk.edu.tr/sumbtd/article/view/196 (erişim tarihi: 14.11.2020) (erişim saati: 10.30)
19. http://www.fotografya.gen.tr/issue-4/cengiz.html (erişim tarihi: 16.10.2020) (erişim saati: 17.10)
20. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/193309 (erişim tarihi: 17.10.2020) (erişim saati: 10.15)
21. http://www.istanbulkadinmuzesi.org (erişim tarihi: 26.11.2020) (erişim saati 11.05)
22. https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/son-dakika-haberi-pariste-irkcilik-skandali-basaksehir-takimi-sahadan-cekildi-41682734 (erişim tarihi 10.12.2020) (Erişim saati: 11.05)
23. https://www.milliyet.com.tr/egitim/okul-kantinleri-icin-yeni-hijyen-kurallari-1664770(erişim tarihi 03.01.2021) (Erişim saati: 11.20)
24. https://www.youtube.com/watch?v=0RiEGDZ175M
25. https://www.youtube.com/watch?v=aHzwiI0qLbY
26. https://tahiryildiz.com/fotografta-kompozisyon-fotograf-teknikleri/
27. https://www.tozlumercek.com/fotografta-kompozisyon-ogeleri/
28. http://www.ugursamsa.com/fotografta-kompozisyon/
29. http://www.fotografteknikleri.com/iyi-fotografin-kurallari/
30. https://ferdidemircan.wordpress.com/2012/01/23/fotografcilik-dersleri-8-fotografta-isik/
31. http://www.fotografteknikleri.com/fotografta-isik-turleri/
32. https://foto.gen.tr/fotografta-isigin-ozellikleri-turleri-ve-isik-kaynaklari-nelerdir/
33. https://foto.gen.tr/isigin-formlari-isik-kaynaklari-ve-isik-olcumu/
34. https://foto.gen.tr/fotografta-isik-ve-isigin-ozellikleri/
35. https://www.junkcreative.com/fotografta-flas-kullanimi-tepe-flasi-ve-dahili-flas/
36. https://amatordenprofesyonele.blogspot.com/2013/09/karanlk-ic-mekan-fotograf-cekimi-ayarlar.html
37. https://www.senelfoto.com/dogru-pozlama-icin-isik-olcum-modlari/
38. http://okanyilmaz.net/fotografta-isik-ve-olcum-modlari/
39. https://www.youtube.com/watch?v=DgTwxNApZwM
40. https://www.youtube.com/watch?v=pdoUXnITuG4
41. https://www.fotopedi.org/gece-fotografciligi-teknik-kural-uygulama-12405
42. https://blog.fotografium.com/gece-fotografi-nasil-cekilir-gece-fotografciligi-1/
43. https://ekgurbuz.wordpress.com/2011/12/18/temel-flas-kullanimi/